

T.C.
RİZE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**FLASH PROGRAMINDA KAVRAM KARİKATÜRLERİ İLE
DESTEKLENEREK HAZIRLANMIŞ ÖĞRENME NESNELERİNİN
SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KULLANILMASI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Seher YARAR

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU

RİZE 2010

“Bu tez çalışması R. Ü. Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje No: 2010. 105. 01. 03”

T.C.
RİZE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**FLASH PROGRAMINDA KAVRAM KARİKATÜRLERİ İLE DESTEKLENEREK
HAZIRLANMIŞ ÖĞRENME NESNELERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE
KULLANIMI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Seher YARAR

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU

Tez Savunma Tarihi

15/06/2010

Tez Jürisi Üyeleri

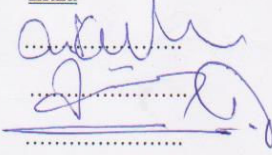
Adı ve Soyadı

Başkan : Doç. Dr. Mehmet KÜÇÜK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Cemalettin İPEK

İmza

Enstitü Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Cemalettin İPEK

19/08/2010

Onay Tarihi

RİZE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu tezi bilimsel metotlara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak hazırlayıp sunduğumu, tezde bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve sonuçları belirttiğimi ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

21 / 05 / 2010

İmzası

.....

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

Seher YARAR

ÖN SÖZ

En önemli amaçlarından birisi, nitelikli insan yetiştirmek olan eğitim, her alandaki baş döndürücü hızda gerçekleşen değişimlerden etkilenererek, süreç içerisinde birçok farklı yaklaşımın ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. Çağdaş toplumlarda toplumun devamlılığını sağlamak için önemli bir faktör olan “nitelikli insan” kavramı, artık bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilen, ulaştığı bilgiyi kullanabilen ve düşünme becerilerine sahip olan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Çağdaş toplumların oluşturulmasında en önemli alt yapıyı sağlayan derslerden biri olan Sosyal Bilgiler dersi de son zamanlardaki eğitim sistemini iyileştirme çabalarından nasibini almış ve yeni yapılandırmacı yaklaşımın etkililiğinin incelendiği birçok çalışmaya konu olmuştur.

Bu çalışmada, 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının araştırıldığı birçok araştırmadan farklı olarak, flash programında hareket kazandırılan kavram karikatürlerinin entegre edildiği öğrenme nesnelерinin, ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve akademik bilgilerindeki kalıcılığa etkisi ve öğrencilerin bu öğrenme nesneleri hakkındaki düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmaya başlangıcından bitimine kadar geçen süre esnasında birçok değerli insanın ve kurumun çok önemli yardım ve katkıları olmuştur. Tümünü burada anarak teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Öncelikle, ilköğretim programlarına farklı bir bakış açısı kazanmamda önemli katkıları olan ve yüksek lisans tez danışmanlığımı üstlenerek bu tezin her aşamasında bilgi ve tecrübesinden faydalanmama izin veren, her konuda bana hoşgörüsüyle rehberlik ederek yardımlarını esirgemeyen, yaydığı pozitif enerji ile karşıma çıkan zorlukların üstesinden gelebilmemi kolaylaştıran, çalışmamın her aşamasında beni yüreklendirerek heyecanımı canlı tutan değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lisans eğitimimden itibaren her türlü desteğini gördüğüm, görüş ve düşünceleri ile çalışmama katkıda bulunan hocam Sayın Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ'e, bilgi, görüş ve deneyimleriyle çalışmama yön veren Sayın Doç. Dr. Mehmet KÜÇÜK'e teşekkür ederim. Araştırmama önemli katkıları bulunan,

lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca yardımlarını esirgemeyen başta Sayın Yrd. Doç. Dr. Cengiz BAYRAKTAR olmak üzere tüm hocalarıma teşekkür ediyorum. Ancak, bu kişiler arasında özellikle akademik hayatın içine girdiğim ilk günden itibaren desteğini ve rehberliğini esirgemeyen, bilgi ve deneyimlerini sunmaktan çekinmeyen ve yapıcı eleştirileriyle çalışmamı yönlendiren Sayın Yrd. Doç. Dr. Cemalettin İPEK'e özellikle teşekkür etmek istiyorum. Araştırmam sırasında ihtiyaç duyduğum anda gerekli olan yardımlarını esirgemeyen Sayın Okutman Ömer Faruk URSAVAŞ'a ve Arş. Gör. Ekrem BAHÇEKAPILI'ya teşekkür ediyorum. Ayrıca araştırmamın çeşitli aşamalarında yanımda olan ve yardımlarını esirgemeyen dostum Nazlı GİRGİN'e, ve arkadaşlarım Arş. Gör. Ayşe AYTAR ve Arş. Gör. Demet BARAN başta olmak üzere yanımda olduklarını hissettiğim tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Çalışmaların yürütüldüğü 9 Mart İlköğretim Okulu idarecilerine, çalışma grubunu oluşturan 4/A, 4/B ve 4/C sınıf öğretmenleri ve öğrencilerine, bu çalışmayı destekleyen Rize Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'ne (2010.105.01.3) ve yüksek lisans eğitimim boyunca katkıda bulunan TÜBİTAK'a sonsuz teşekkürler.

Çalışmam boyunca beni yalnız bırakmayan, çalışmanın her aşamasında anlayışıyla yanımda olan Sayın Yahya KAPTAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak, ablalık duygusunun kelimelere dökülmez hazzını bana yaşatan kardeşlerim İbrahim ve İsmail YARAR'a, en zor günlerimde bana rahat bir çalışma ortamı sağlamak için her türlü fedakârlığı yapan, neşesiyle hayatıma can katan kardeşim Sema YARAR'a ve doğumumdan bugüne kadar bana her zaman ve her konuda destek olarak yardımlarını esirgemeyen, akademik hayatımda ise özverileriyle her zaman omzundaki gücün gizli sahibi olan annem Vahide YARAR ve babam Sebahattin YARAR'a sonsuz teşekkür eder, yüksek lisans tezimi onlara hediye etmek istediğimi belirtirim.

Seher YARAR

Rize, 2010

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ.....	4
İçindekiler.....	6
Şekil Listesi.....	12
Tablo Listesi.....	13
Kısaltmalar.....	17

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	18
1.1. Problem Durumu.....	18
1.2. Problem	22
1.2.1. Alt Problemler.....	22
1.3. Araştırmanın Amacı.....	23
1.4. Araştırmanın Önemi.....	23
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	25
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	26
1.7. Tanımlar.....	27

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	28
2.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı.....	28
2.1.1. Sosyal Bilimler İçinde Sosyal Bilgilerin Yeri.....	29
2.2. Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi.....	30
2.2.1. Dünyada Sosyal Bilgiler.....	30
2.2.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler.....	32
2.3. Niçin Sosyal Bilgiler Öğretimi?.....	33

2.4. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amaçları.....	34
2.4.1. Evrensel Amaçlar.....	34
2.4.1.1. Bilgiye İlişkin Amaçlar.....	34
2.4.1.2. Beceriye İlişkin Amaçlar.....	35
2.4.1.2.1. Çalışma Becerileri.....	35
2.4.1.2.2. Düşünme Becerileri.....	36
2.4.1.2.3. Kişiler Arası ve Grup Becerileri.....	36
2.4.1.3. Değerlere İlişkin Amaçlar.....	36
2.4.1.2.4. Sosyal Katılıma İlişkin Amaçlar.....	37
2.4.2. Ulusal Amaçlar.....	37
2.5. İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Programındaki Yeni Gelişmeler ve Eğilimler.....	40
2.6. Yenilenen Sosyal Bilgiler Programının Farklılıkları.....	41
2.7. Yapılandırmacı Öğrenme Kuramının Eğitime Yansımaları.....	42
2.8. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araç-Gereç Kullanmanın Yeri ve Önemi.....	47
2.8.1. Öğretim Araç- Gereçlerinin Seçiminde ve Kullanımında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar.....	48
2.9. Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Bilgisayar Destekli Öğretim.....	50
2.9.1. Teknoloji.....	50
2.9.2. Eğitim Teknolojisi.....	50
2.9.3. Öğretim Teknolojisi.....	51
2.9.4. Bilgisayarların Eğitimde Kullanılması.....	51
2.9.5. Bilgisayar Destekli Öğretim.....	52
2.10. Yapılandırmacılık Çerçevesinde Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğrenme Nesneleri.....	53

2.10.1. Öğrenme Nesnesi Teriminin Tanımı	53
2.10.2. Öğrenme Nesnesinin Yararları ve Sınırlılıkları.....	55
2.11. Flash Programı ve Özellikleri.....	57
2.12. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürleri.....	57
2.12.1. Kavram Karikatürlerinin Tarihsel Temelleri.....	59
2.12.2. Kavram Karikatürleri Kullanımının Yararları.....	59
2.13. İlgili Araştırmalar ve Yayınlar.....	60
2.13.1. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Yürütülen Araştırmalar.....	60
2.13.2. Bilgisayar Destekli Öğretimine Yönelik Yürütülen Araştırmalar..	68
2.13.3. Öğrenme Nesnelere Yönelik Yürütülen Araştırmalar.....	69
2.13.4. Animasyonlara Yönelik Yürütülen Araştırmalar.....	72
2.13.5. Kavram Karikatürlerine Yönelik Araştırmalar.....	74

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	90
3.1. Araştırmanın Tasarlanması.....	81
3.2. Araştırmanın Yöntemi.....	83
3.3. Araştırma Grubu.....	84
3.4. Çalışmanın Kapsamı.....	84
3.5. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmesi.....	86
3.5.1. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi.....	86
3.5.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği.....	93
3.5.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	93
3.5.4. Rubrik.....	95
3.6. Verilerin Toplanması.....	96
3.6.1. Pilot Uygulama.....	96

3.6.2. Deney Grubunda Yürütülen Öğretim Süreci.....	97
3.6.2.1. Öğrenme Nesnesi: “Maceracı Kardeşler; Can İle Canan.....	98
3.6.3. Kontrol Grubunda Yürütülen Öğretim Süreci.....	100
3.7. Verilerin Analizi.....	101
3.7.1. Nicel Verilerin Analizi.....	101
3.7.2. Nitel Verilerin Analizi.....	102

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR.....	103
4.1. Nitel Verilere İlişkin Bulgular.....	103
4.2. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	121
4.2.1. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine İlişkin Bulgular.....	122
4.2.1.1. Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması.....	122
4.2.1.2. Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması.....	123
4.2.1.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine Yönelik Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması.....	124
4.2.1.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine Yönelik Son Test Puanlarının Karşılaştırılması.....	125
4.2.1.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması.....	126
4.3.1. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine İlişkin Bulgular.....	127
4.3.1.1. Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Tutum Ölçeğine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması.....	127

4.3.1.2. Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Tutum Ölçeğine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması.....	128
4.3.1.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Tutum Ölçeğine Yönelik Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması.....	129
4.3.1.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Tutum Ölçeğine Yönelik Son Test Puanlarının Karşılaştırılması.....	130
4.3.1.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması.....	130

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA.....	132
-------------------------	------------

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	138
6.1. Sonuçlar.....	138
6.1.1. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testinden Elde Edilen Sonuçlar.....	138
6.1.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Sonuçlar.....	139
6.1.3. Öğrenci Mülakatlarından Elde Edilen Sonuçlar.....	139
6.2. Öneriler.....	142
KAYNAKÇA.....	142
EKLER.....	152
TÜRKÇE ÖZET.....	226
İNGİLİZCE ÖZET.....	228
ÖZGEÇMİŞ.....	230

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Tezin Akış Şeması.....	82
Şekil 2. Öğrencilerin Etkili Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Düşüncelerinin Modeli.....	114
Şekil 3. Öğrencilerin Öğrenme Nesnelere Yönelik Düşüncelerinin Modeli.....	120

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Geleneksel Ve Yapılandırmacı Sınıfların Özellikleri.....	46
Tablo 2. Araştırma Deseni.....	83
Tablo 3. Başarı Testinin Geliştirilme Süreci.....	86
Tablo 4. Başarı Testinin Geliştirilme Aşamaları.....	89
Tablo 5. Asıl Çalışmaya Ait Araştırma Düzeni.....	97
Tablo 6. Deney Grubunda Yürütülen Öğretim Sürecinde Yapılanlar.....	99
Tablo 7. Animasyonlarla İşlenen Sosyal Bilgiler Dersinin Hayat Bilgisi Dersinden Farklılıklarına Yönelik Görüşler.....	103
Tablo 8. Severe ve Kolay Bulunan Etkinliklere Yönelik Görüşler.....	105
Tablo 9. Hoşlanılmayan ve Zor Bulunan Etkinliklere Yönelik Görüşler.....	106
Tablo 10. Sosyal Bilgiler Dersinin Öğrenme Nesnelere ile Devam Etmesine Yönelik Görüşler.....	107
Tablo 11. Derslerin Eksik Yönlerine İlişkin Görüşler.....	108
Tablo 12. Yürütülen Etkinliklerin Kavramların Öğrenilmesine Etkisine Yönelik Görüşler.....	109
Tablo 13. Animasyonlarla İşlenen Derslerin Farklılıklarına Yönelik Görüşler.....	110
Tablo 14. Animasyonlarla İlgili Etkinlikleri Yaparken Hissedilenlere Yönelik Görüşler.....	111
Tablo 15. Derste Öğrenilenlerin Gerçek Hayatta Kullanılma Durumuna Yönelik Görüşler.....	112
Tablo 16. Bir Konunun Anlaşılmasının Sorumlusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	112

Tablo 17. Etkili Bir Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Görüşler.....	113
Tablo 18. Öğrenme Nesneleri ile Yürütülen Etkinliklerin Kitaptaki Etkinliklerden Farklılığına Yönelik Görüşler.....	114
Tablo 19. Derste Yapılan Etkinliklerin Başarıya Etkisine Yönelik Görüşler.....	115
Tablo 20. Kitaptaki Etkinliklerin Başarıya Etkisine Yönelik Görüşler.....	116
Tablo 21. Öğrenme Nesnelerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Duygu ve Düşüncelerine Etkisine İlişkin Görüşler.....	116
Tablo 22. Derslerdeki Aktifliğe Yönelik Görüşler.....	118
Tablo 23. Öğrenilenlerin Başka Bir Derste Kullanılmasına Yönelik Görüşler.....	118
Tablo 24. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön-Son-Kalıcılık Testi Betimsel İstatistikleri.....	119
Tablo 25. Deney Grubu Öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine Yönelik Testlere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	122
Tablo 26. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi.....	122
Tablo 27. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)- Bonferroni Testi Sonuçları.....	122
Tablo 28. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine Yönelik Testlere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	123
Tablo 29. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi.....	23
Tablo 30. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)- Bonferroni Testi Sonuçları.....	124

Tablo 31. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....	124
Tablo 32. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine Yönelik Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....	125
Tablo 33. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....	126
Tablo 34. Deney Grubu Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine Yönelik Testlere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	127
Tablo 35. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi.....	127
Tablo 36. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)- Bonferroni Testi Sonuçları.....	127
Tablo 37. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine Yönelik Testlere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	128
Tablo 38. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi.....	128
Tablo 39. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)- Bonferroni Testi Sonuçları.....	128
Tablo 40. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....	129

Tablo 41. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine Yönelik Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....130

Tablo 42. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....130

KISALTMALAR

SBTÖ: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS: National Council For The Social Studies

BDÖ: Bilgisayar Destekli Öğretim

S.B.: Sosyal Bilgiler

M.Ö. : Milattan Önce

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

f: Frekans

\bar{X} : Aritmetik Ortalama

N: Veri Sayısı

Ö: Öğrenci

p: Anlamlılık düzeyi-uygunluk katsayısı

S-SS: Standart Sapma

Sd-sd: Serbestlik Derecesi

Akt. : Aktaran

Ed.: Editör

vd.: ve diğerleri

p_j: Madde Güçlük İndeksi

S_j: Madde Varyansı

r_{ix}: Madde Ayırıcılık İndeksi

r_j: Madde Güvenirlik Katsayısı

s.: Sayfa Nımarası

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde, çalışmanın problem durumuna, problem cümlesine, bu problem altında ele alınan alt problemlerle birlikte araştırmanın amacına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tezde adı geçen önemli kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Temel amacı, insanı bulunduğu noktadan farklı bir noktaya taşımak olan eğitim, birey üzerinde kasıtlı, amaçlı bir biçimde yapılan etki olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2003; 3). Örgün eğitim, içinde öğrencilerin büyüme ve gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanan, belirli amaçlar doğrultusunda öğretilmek istenen konuları kapsayan ders programları ile öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda öğrenmeler gerçekleştirmeleri beklenmektedir (Sezer, 2006). Örgün eğitim; ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim ve lisansüstü eğitim olmak üzere farklı kademelerden oluşmaktadır. Her birinin önemi ayrı olmakla birlikte, bireyin eğitimle tanıştığı ilköğretim basamağının önemi daha farklı olduğu için üzerinde titizlikle durulması gerekmektedir; çünkü Akdağ (2009)'ın da belirttiği gibi ilköğretim basamağı, eğitim biliminin gereklerine uygun, ilkeli ve duyarlı olunması gereken bir dönemdir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına ulaşmak için öğretim boyutunda etkili vatandaşlar yetiştirme sorumluluğunu ders programlarına yüklemiştir. İlköğretim kademesinde de bu sorumluluğu üzerine en fazla alan ders, Sosyal Bilgiler dersi (Safran, 2008).

Sosyal Bilgiler dersi, ilköğretim kademesinde okutulan sosyal bilimlerden seçilmiş konuları içeren ve bireyi hayata hazırlama amacı taşıyan bir derstir. Bu öneminden dolayı, Sosyal Bilgiler dersini ilköğretimin amaçlarını yerine getirmede daha etkili bir şekilde kullanabilmek için sosyal bilimler içerisindeki yerinin tespit edilip, amacının, içeriğinin ve metodunun tam olarak ortaya konulması gerekir.

Her alanda yaşanan gelişme ve değişimler, eğitim sistemine de yansiyarak eğitimin işlevlerinde de değişikliklere ve birtakım gelişmelere neden olmuştur. Eğitimdeki bu yeni gelişmeler, etkisini son yıllarda ülkemizde de hissettirmeye başlamıştır. Özellikle 2000’li yıllarından başından itibaren eğitim sisteminin önemli bir unsuru olan programlara yansıtılmaya başlanmıştır. 2000’li yıllara gelinceye kadar yapılan değişimler genelde yüzeysel değişimler olmuşken, 2004 yılında hazırlanan yeni ilköğretim programları ile programların felsefesi değiştirilerek yapısal bir değişim gerçekleştirilmiştir. Yeni düzenlenen ilköğretim programında davranışçı felsefeden vazgeçilerek yapılandırmacı felsefe temel alınmış bütünsel yaklaşımlar üzerinde yoğunlaşmıştır.

Yenilenen programın, Sosyal Bilgiler dersinde yaşanan sorunları ne ölçüde giderdiği tartışmaya açık konulardan birisidir. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinin hedef kitlesindeki öğrenciler, bilimsel bilgi ile ilk kez karşılaştıklarından, kavram yanılığına düşmeye, kavram kargaşası yaşamaya ve sahip oldukları bu inançları inatla sürdürmeye oldukça müsait bir gelişim dönemi içerisinde bulunmaktadır. İlköğretim 3., 4. ve 5. sınıftaki öğrenciler somut düşünmekle beraber soyut düşünmeye başlamaya geçiş döneminde yer almaktadırlar. İnsan zihni ne kadar gelişirse gelişsin, soyut olan nesnelere, varlıkları veya sözel yolla anlatılan bilgileri somutlaştırmakta zorlanmaktadır (Yeşiltaş ve Sönmez, 2009). Bu sebeple, Sosyal Bilgiler dersinin kapsamında bulunan birçok soyut konunun somut duruma getirilerek öğretilmesinde araç-gereçlerin büyük rol oynadığı belirtilmektedir (Meydan ve Akdağ, 2008). Çünkü derslerde araç-gereç kullanımı eğitim niteliğini arttırdığı gibi öğrencilerin zengin yaşantılar edinmesine de katkı sağlamaktadır (Yaşar ve Gültekin, 2006). Zengin yaşantı ile ifade edilmek istenen, birden çok duyu organına hitap eden, heyecan verici ve hareketli öğrenme ortamlarıdır.

Yeni ilköğretim programlarının temelinde bulunan yapılandırmacı yaklaşımda bilginin, birey tarafından eski bilgilerle birleştirilerek yapılandırıldığı ve öğretmenin de bu süreçte öğrenciye rehber görevini üstlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yani yapılandırmacı kuramda öğretmenden öğrenci ile eğitim programı arasında aracılık etmesi, öğrencinin bilgiyi yapılandırma sürecini yanlış yönlendirmeleri önleyerek kolaylaştırması beklenmektedir. Rehberlik görevini

üstlenen öğretmenin kavram oluşumu sırasında, oluşmuş kavram yanlışlarını gidermek en önemli sorumluluklarından biridir.

Öğrencilerde oluşmuş yanlış anlamaları ve kavram yanlışlarını tespit etmek için birçok yöntem kullanılmaktadır. Bu bağlamda, 1990'lı yıllardan itibaren kavram karikatürleri de fen ve matematik derslerinde tercih edilen yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Henüz Sosyal Bilgiler dersindeki etkiliği incelenmemiş olan kavram karikatürleri, öğrencilerin sürece aktif katılımını ve günlük hayatta karşılaştıkları problemleri sorgulayarak çözüme ulaşmalarını görsel olarak destekleyebileceği görsel araçlardır. Kavram karikatürlerinin bu ders kapsamında kullanılmasının kavram yanlışlarının tespit edilmesinde olduğu kadar başarı ve tutum konusunda da öğretmenlere önemli yardımları olabileceği düşünülmektedir.

Eğitimde materyal kullanımı, öğretmeni desteklemesi ve eğitim ve öğretimin daha anlamlı ve kalıcı olması açısından büyük önem taşımaktadır. Bundan dolayı eğitim ve öğretimde konuları daha iyi anlaşılması ve kavranmasında; konuların önemli ve temel noktalarının belirlenmesinde, öğrencilerin ilgi ve dikkatinin çekilmesinde ve öğrenme arzu ve isteklerini teşvik edilmesinde, öğretim materyallerinden faydalanılması gerekmektedir (Meydan ve Akdağ, 2008). Eğitim öğretim ortamlarında kullanılan materyaller de teknoloji ile birlikte gelişerek yenilenmektedirler. Bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim, hayatımızın her alanında olduğu gibi eğitim-öğretim faaliyetlerinde de karşımıza çıkarak eğitimcilere önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Önemli bir öğretim materyali olarak karşımıza çıkan bilgisayar ve bilgisayar teknolojisi sayesinde birçok kavram, olgu ve olayı göze ve kulağa hitap edecek şekilde somutlaştırmak mümkündür (Yeşiltaş ve Sönmez, 2009).

Bilgisayarlar, tüm alanlarda olduğu gibi Sosyal Bilgiler öğretiminde de faydalanılan bir öğretim materyalidir. Oldukça hızlı ilerleme kaydeden bilgisayar teknolojilerinin, amaçları itibariyle, ülkeler ve toplumlar için büyük önem arz eden Sosyal Bilgiler derslerinde de kullanılması büyük ölçüde zaruret olmuştur. Çağın gerektirdiği donanıma sahip, bilgiye hızla ulaşabilen her geçen gün dijitalleşen dünyamızda topluma, dünyaya ve gelişen teknolojiye ayak

uydurabilen bireyler ve vatandaşlar yetiştirebilmek için Sosyal Bilgiler derslerinde bilgisayar teknolojileri etkili bir şekilde kullanılmalıdır (Yeşiltaş ve Sönmez, 2009).

Sosyal Bilgiler derslerinde sosyal bilimlerin birçok disiplininin araştırma yöntemlerinin kullanılmasıyla elde edilmiş bilimsel bilginin yine sosyal bilimler için uygun öğretim teknik ve materyal kullanılarak öğrencilere aktarılması suretiyle öğrencilerin dünyayı tanımaları sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu derslerde bilgi ve iletişim teknolojileri, disiplinler arası çalışmaları yapılmasını daha kolay hale getirmektedir.

Sosyal Bilgiler dersleri kültür ürünleriyle ilgilendiği için genel anlamda soyuttur ve öğrenciler için soyut olan konuları bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle somutlaştırmak kolaylaşabilir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemli rollerinden birisi de öğrencilerin ilgilerini çekecek, onları zorlayacak, araştırmaya yöneltecek karmaşık ve derin problemlerin sınıf ortamına taşınmasıdır. Gerçek hayatta herhangi bir olay ya da olgu defalarca tekrar edilemeyebilir. Oysaki multimedya ortamlarında simülasyonlar, grafikler, animasyonlar, modeller ve video gibi araçlarla gerçek hayat tecrübelerine yakın uygulamalar tekrar tekrar uygulanabilir. Fen bilimlerinin araştırma konularında olduğu gibi laboratuvar ortamında tekrarı mümkün olmayan sosyal olay ve olguların derinlemesine bilgisayar ortamında incelenmesi ya da simülasyonlar veya modeller yoluyla yeniden inşa edilmesi mümkündür.

Eğitimde duyuşsal alana hitap eden materyal ve yöntemlerin kullanımının dersin daha etkili işlenmesini kolaylaştırdığı bilinmektedir. Sosyal Bilgiler dersleri kapsamında “iyi vatandaş” yetiştirebilmek, kalıcı izli öğrenme sağlayabilmek yani eğitimin amacına ulaşmasını sağlayabilmek için soyut işlemler dönemine geçmemiş öğrencilerin günlük hayatta yaşadıkları duygu ve heyecanlarına hitap edebilecek materyallerin kullanılması önemlidir.

Günlük hayatta karşılaştıkları ya da karşılaşılabilecekleri durumları sınıfa taşıyabilmek için en uygun ders olan Sosyal Bilgiler dersine öğrenciyi dâhil etmenin yolu, öğrencinin yaşayarak öğrenebileceği bir ortam hazırlamaktan geçmektedir. Öğrenme nesnelere, etkileşimli olarak öğrencilerin derse katılımını

sağlayan, kendi hızında öğrenmesine imkân sunan öğrenme ortamlarının hazırlanmasında öğretmene yardımcı olma rolünü üstlenmektedir. Yurtdışında birçok ülke öğrenme nesnesi konusunda gelişimini tamamlamışken Türkiye, henüz yolun oldukça başındadır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde başlatılan öğrenme nesnelerinden eğitim fakültelerinde öğrenim gören geleceğin öğretmenlerinin haberdar olmadığı gibi hizmet içinde görev yapan birçok öğretmen ise varlığından haberdar ise bile öne sürdükleri birçok mazeretten ötürü kullanmamaktadırlar. Oysa, ilköğretim dersleri arasında öğrencilerin “soğuk, ezbere dayalı, gereksiz, sıkıcı” etiketi taktıkları Sosyal Bilgiler dersinde bu öğrenme nesnelerinin kullanımının bu ders kapsamında karşılaşılan birçok soruna da çözüm olacağı düşünülmektedir.

1.2. PROBLEM

İlköğretim okullarında Sosyal Bilgiler dersinin “soğuk, ezbere dayalı, sıkıcı” bir ders olarak etiketlendiği bilinmektedir. Öğrencilerin çoğunun bu dersin konularını zihinlerinde canlandıramayışları bu durumun sebebi olarak gösterilmektedir. Bu yüzden, bu dersin etkili eğitim-öğretimi için yeni materyallerin geliştirilip kullanılması gerekmektedir.

Bu durumda araştırmanın temel problemini, “İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde, flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelerinin uygulandığı grupta, 2005–2006 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı doğrultusunda yapılan öğretimin uygulandığı grubun akademik başarıları, derse ilişkin tutumları ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” ve “Öğrenciler öğrenme nesnelere hakkında ne düşünüyorlar?” soruları oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt Problemler

Yukarıda belirtilen problem cümlesine paralel olarak, araştırmanın alt problemleri şu şekilde sıralanabilir;

1. Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılması ile ilgili olarak öğrenci görüşleri nelerdir?

2. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelерinin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test- son test- kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelерinin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik ön test- son test- kalıcılık testi tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “ Kendimi Tanıyorum” ünitesine yönelik yapılandırmacı öğrenme kuramının 5E Modeli temel alınarak flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelерini geliştirmek ve bu öğrenme nesnelерinin işe koşulduğu deney grubu ile 2005–2006 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı doğrultusunda yapılan öğretimin işe koşulduğu kontrol grubunun Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları, akademik başarıları ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını sınamak, öğrenme nesneleri hakkında öğrencilerin görüşlerini belirlemektir.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çocukların sahip oldukları ilk kavramlar ya da ön bilgilerin öğrenme üzerindeki etkisi oldukça büyüktür. Çocuklar tarafından algılanan kavramların yorumlanması ve yeniden organize edilerek kullanılması, önceden kazanılan bilgilere bağlı olarak değişiklik gösterir. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı sarmal yapısı sayesinde birçok dersle ilişkilendirmenin yapılmasına olanak sağlar hale gelmiştir. Bu noktada, ilk kez bilimsel bilgiyle karşılaşan ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin derse karşı olumsuz tutumlarının yıkılmasında, oluşabilecek kavram yanlışlarının önüne geçilmesinde ve bilgisayar becerisinin gelişmesinde flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelерinin önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

1992 yılında, fen bilimlerinin öğrenilmesinde yapılandırmacı görüş ve düşüncelerin hesaba katılarak yeni bir öğrenme ve öğretme stratejisi geliştirme (Keogh ve Naylor, 1999) girişimi sonucunda meydana çıkan kavram karikatürleri; soru sormak, merak uyandırmak, tartışmaya sebep olmak ve bilimsel düşünce üretmek için bir uyarıcı olarak tasarlanan, günlük yaşamdan bilimsel bir olayı karikatür biçimindeki karakterler yardımıyla tartışma biçiminde ifade etmeye ve olaylara ilişkin farklı bakış açıları sunmaya yardımcı olan görsel araçlardır (Keogh ve Naylor, 2000; Stephenson ve Warwick, 2002; Coll, 2005; Long ve Marson, 2003).

Kavram karikatürlerinin öğrenme sürecine birçok katkısı vardır. Öğrencilerde var olan kavram yanlışlarını kısa sürede açığa çıkarabilmesi, öğrencileri yanılgıya iten nedenlerin sınıf içinde tartışılabilir kılması, katılımı yüksek sınıf içi tartışmalar oluşturulabilmesine yardım etmesi, her yaştaki öğrenciyi öğrenmeye davet etmesi için asgari miktarda metin içeriyor olması, öğrencilere bilimsel olanla günlük olan arasında bağlantı kurma imkânı vermesi, öğrencilerin karakterler aracılığıyla öne sürülen alternatiflerin hepsini eşit statülü olarak görmesine yardımcı olmaları öğretim sürecine en önemli katkıları olmasının yanı sıra aynı zamanda, araştırmada kavram karikatürünün tercih edilme sebepleridir.

Birincil uygulama amacı bir kavram, durum ya da olay hakkında tartışma başlatmak ve araştırmaya sevk etmek olan kavram karikatürleri İngiltere başta olmak üzere Tibet, Avustralya, Norveç, Rusya, Slovenya ve İsveç gibi pek çok ülkede popüler bir öğrenme-öğretme, ölçme ve değerlendirme tekniği olarak kullanılmaktadır ve araştırmalara konu olmaktadır; ancak, ulaşılan literatürden ülkemizde bu konuda Sosyal Bilgiler alanında henüz bir çalışma olmadığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında kavram karikatürlerine hareket verilerek oluşturulan animasyonlardan meydana gelen öğrenme nesnelerinin öğrencilerin ilgilerini çekmeye, dikkatlerini toplamaya yardım etmesinin yanı sıra etkileşimi sağlayarak öğrencileri derste aktif hale getirerek aktif öğrenmenin gerçekleşmesinde önemli rol oynayacağı düşünülmüştür.

Sosyal Bilgiler ile ilgili literatür ve bilgisayar destekli öğretimin başarı ve tutum üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, öğrenme nesnelerinin alt kümesinde yer alan animasyonların, Sosyal Bilgilerdeki soyut kavramların somutlaştırılmasında, yanlışların giderilmesinde ve derse karşı olumlu tutum geliştirilmesinde ve akademik başarı üzerinde etkili olacağına inanılmıştır.

Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesneleri Sosyal Bilgiler dersinin yapısına, amacına ve önemine hizmet etmesine rağmen farklı alanlarda (fen bilimleri, matematik, dil öğretimi) kullanılabilirliği denenmiş olmasına rağmen Sosyal Bilgiler öğretiminde denenmemiştir. Bu çalışma, hem flash programı ile destekli öğrenme nesnelerini hem de onun alt paydasında hareket verilerek kullanılacak olan kavram karikatürlerini Sosyal Bilgiler öğretimi alanında kullanacak olan ilk çalışma özelliği taşımaktadır. Bu noktada araştırmadan elde edilen bulguların, Sosyal Bilgiler öğretiminde kavram karikatürlerinin hareket verilerek tasarlanıp kullanılabilmesini, öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve kalıcılığa etkisi ile ilgili önemli sonuçlar sunacağına ve araştırma kapsamında geliştirilen kavram karikatürü, animasyon ve başarı testinin literatürde bu anlamda var olan eksikliğin tamamlanmasında sonraki çalışmalara yol göstereceğine inanılmaktadır.

1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmanın planlanıp yürütülmesinde ve sonuçta elde edilen bulguların işlenmesinde şu varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. Öğrencilerin bilişsel gelişimi normal düzeyde olup, öğrenciler başarı ve tutum ölçeklerini yanıtlamada ve mülakatlarda gerçek beceri, duygu ve düşüncelerini yansıtmışlardır.
2. Ön test, son test ve kalıcılık testi olarak kullanılan başarı testinin geçerliği konusunda yararlanılan uzmanların ve öğretmenlerin kanısı geçerlidir.
3. Araştırmada kullanılan ölçekler veri toplamak için yeterlidir.

4. Öğrencilerin başarısına flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı Sosyal Bilgiler öğretiminden başka bir etken karışmamıştır.

5. Ulaşılan literatür, çalışmanın geçerli kuramsal ve yöntemsel temellere dayandırılması açısından yeterlidir.

6. Grup çalışmalarında, grup üyeleri eşit haklara sahip olarak uygun paylaşımlar gerçekleştirmişlerdir.

7. Verilen eğitim, tutum ve kalıcılık için süre olarak yeterlidir.

1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, aşağıda belirtilen sınırlılıklar içerisinde yürütülmüştür:

1. Araştırma bulguları, 2009- 2010 eğitim öğretim yılı, 9 Mart İlköğretim Okulu'na devam eden 30'u deney (4-B), 30 kontrol grubu (4-A) olmak üzere toplam 60 öğrenciden elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. Araştırmanın bulguları, “Kendimi Tanıyorum” ünitesi kazanımlarının ölçüldüğü Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

3. Araştırma, flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin öğrencilerin başarı, tutum ve bilgilerinin kalıcılık düzeylerine etkisini araştırmaya yönelik etkinliklerin sürdürüldüğü haftada üç saat olmak üzere beş hafta ile sınırlıdır.

4. Araştırma, yurt içinden ve yurt dışından ulaşılan kaynaklarla sınırlıdır.

5. Araştırma, uygulama süresince, ilköğretim ders programının dördüncü sınıf öğrencileri için öngördüğü kazanımlarla ve araştırmacının bu kazanımlara dayalı hazırlanmış olduğu öğrenme nesnelere ve ders planları ile sınırlıdır.

6. Ön test- son test ve kalıcılık testleri uygulanırken okula gelmeyen öğrenciler testlere katılmadıkları için, test sonuçları uygulama esnasında sınıfta olan öğrencilerle sınırlıdır.

7. Mülakatlar, deney grubundaki 10 öğrenci ile sınırlıdır.

8. Öğrencilerin kalıcılık düzeyleri, son test uygulamasından bir ay sonra yeniden uygulanan başarı testi ve tutum ölçeği ile sınırlıdır.

9. Araştırmanın kapsam geçerliliği, Birey ve Toplum öğrenme alanı içerisindeki Kendimi Tanıyorum Ünitesinin 5 kazanımını içermektedir.

1.7. TANIMLAR

▪ *Kavram Karikatürü:* Farklı bakış açılarına sahip en az üç karakterin, günlük hayatta karşılaştıkları/karşılaşabilecekleri bir olay hakkındaki tartışmalarını konuşma balonları ile sunan ve tartışılan alanla ilgili kavram yanılgıları üzerine temellenen, soru sormak, merak uyandırmak, tartışmaya sevk etmek için dersin her aşamasında kullanılabilme özelliği taşıyan karikatür tarzındaki araçlardır. Ancak mizahi ve abartılı unsurlar içermiyor olması onların bilinen karikatürlerden ayrılan en önemli özellikleridir.

▪ *Öğrenme Nesnesi:* Bireylerin öğrenmesi için hazırlanan bir öğrenme-öğretme süreci içerisinde bir eğitim hedefiyle bağlantılı olarak üretilen ve tek başına bir bütün olma özelliğiyle birlikte bir bütünün de parçası olabilme, paylaşılabilme, uyarlanabilme ve yeniden kullanılabilme gibi öğrenene ve öğretime avantaj sağlayan birçok özelliği olan eğitim içerikleridir.

▪ *Sosyal Bilgiler:* İlköğretimde sosyal bilimlerin konularını öğrenci düzeyine göre basitleştirerek, bireyi hayata hazırlama, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olma ve demokratik toplumlarda bilgiye dayanan mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirme amacıyla öğrenme alanlarını ünite ya da tema adı altında birleştiren, toplu öğretim anlayışıyla oluşturulmuş bir derstir.

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. SOSYAL BİLGİLERİN TANIMI

Sosyal Bilgileri dünyanın ve yaşamın toplumsal yönlerini inceleyen disiplinler grubu olarak tanımlamak (Safran, 2008) mümkün olduğu gibi literatürde Sosyal Bilgiler için yapılmış farklı tanımlar mevcuttur.

İlk kez Barth ve Shermis, üzerinde geniş mutabakat sağlanarak bir tanım yapmayı başarmış ise de Sosyal Bilgiler eğitimcileri soğuk savaş'ın sona erişine kadar alana kimi farklılıklar gösteren yeni tanımlar getirmeye devam etmiştir (Öztürk, 2006;23).

Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerinin bulgularını entegre edip öğrencilerin düzeyine göre basitleştiren, bunları kullanarak öğrencilere sosyal yaşama uyum sağlamada ve sosyal sorunlara çözüm üretmede ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan bir yurttaşlık eğitimi programıdır (Öztürk ve Otluoğlu, 2003).

Sosyal Bilgilerin literatürde bilinen en kısa tanımı ise Dewey'in "Sosyal olan şeylerin çalışılması" şeklindeki yaklaşımıdır (Welton ve Mallan, 1999'den aktaran Safran, 2008).

Sosyal Bilgiler, toplumsal yaşamı düzenleyen tüm etkinlikleri kapsayan, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı olarak bağ kurma süreci ve bu sürecin sonucunda elde edilen bilgiler bütünüdür (Sönmez, 2010).

Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgili bilgi üreten ve bu alanda uluslar arası büyük kuruluşlardan biri olan ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS), 1992 yılında Sosyal Bilgilerin tanımıyla ilgili tartışmalara bir son vermek amacıyla alana getirdiği kapsamlı Sosyal Bilgiler tanımı şu şekildedir: "Sosyal Bilgiler, sosyal ve beşeri bilimleri, vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler; antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa

bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal Bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır. ”

Ülkemizde ise Sosyal Bilgiler ile ilgili tanımlardan en kapsamlısı, 2005 yılında değiştirilen Sosyal Bilgiler Programını hazırlayan komisyon tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre; “Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir ” (MEB, 2005; 51).

2.1.1. Sosyal Bilimler İçinde Sosyal Bilgilerin Yeri

Sosyal Bilimler; bilimsel bir tutumla toplumların incelendiği disiplinlerdir; ilgilendiği esas konu, gruplar içinde oluşan insan etkinliğidir; amaç beşeri anlayışın gelişmesidir (Köstüklü, 2001; 9).

Sosyal Bilgiler ile Sosyal Bilimler arasında sıkı bir ilişki mevcuttur. Sosyal Bilimler, insan davranışının önemli boyutlarını inceleyen ve analiz eden disiplinlerin oluşturduğu bir çerçevedir. Bir çalışma alanının bir bilimsel disiplin olabilmesi için kendi bilgisini üretmesi gerekir. Sosyal Bilimler çerçevesindeki Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Psikoloji, Antropoloji gibi disiplinler, kendi bilgisini üreten bilim dallarıdır. Oysa, Sosyal Bilgiler sosyal davranışı incelemenin önemli olduğunu vurgulayan ve temel eğitim kurumlarında öğretilen bir müfredat çalışma alanıdır. Sosyal Bilgiler kendi bilgisini üretmez; etkili vatandaş yetiştirme misyonu doğrultusunda kullanacağı bilgileri Sosyal Bilimlerden alır (Tanrıöğen, 2006; 13).

Sosyal Bilimler ile Sosyal Bilgiler arasındaki ilişkiyi çeşitli boyutlardan ele alarak benzerlik ve farklılıkları Bilgili (2008) şu şekilde anlatmıştır;

- Sosyal Bilimler, beşeri anlayışı geliştirmeyi; Sosyal Bilgiler, bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırmayı amaçlamaktadır. Sosyal Bilimlerin hedefi, iyi bir insan yaratmak iken; Sosyal Bilgilerin hedefi, iyi bir vatandaş yetiştirmektir.
- Sosyal Bilimlerin ulaşmak istediği hedef kitle, tüm insanlarken; Sosyal Bilgiler
 - in ulaşmak istediği hedef kitle ise sadece 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerdir.
 - Sosyal Bilimler, ele aldığı konuyu belirli bir araştırma yöntemi dâhilinde inceler. Sosyal Bilgiler ise bir ders programı olması sebebiyle herhangi bir yöntem kullanarak araştırma ve inceleme yapmayı gerektirmez.
 - Sosyal Bilimlerin verileri, Sosyal Bilgiler ders programının konularıdır; yani, Sosyal Bilgiler dersindeki tüm veriler Sosyal Bilimlerde yapılan araştırma sonuçlarında elde edilen bulgulara dayanmaktadır.
 - Sosyal Bilgiler, disiplinler arası bir öğretim programı iken, sosyal hayatın içinde yer alan tüm konular, ilkeler ve genellemeler Sosyal Bilgilerin alanına girmektedir.
 - Devletler sahip oldukları ideolojileri, toplum değerlerini vatandaşlarına iletmek isterler. Sosyal Bilgiler dersi, bu bağlamda bir aracı rolü üstlenir.

Sosyal Bilimler ile Sosyal Bilgiler arasındaki ince farklardan bir tanesi bu alanlarda çalışma yapan kişilere verilen isimlerde ortaya çıkmaktadır. Sosyal Bilgiler alanında çalışma yapanlar *sosyal bilgiler öğreticisi* ya da *eğitimcisi* ismini alırken, Sosyal Bilimlerle ilgili çalışanlara *sosyal bilimci (tarihçi, coğrafyacı, psikolog, sosyolog)* denilmektedir.

2.2. SOSYAL BİLGİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.2.1. Dünyada Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgilerin kapsamına giren konular, Antik Yunan ve Roma gibi büyük medeniyetler kuran batı toplumlarında İlk Çağlardan itibaren okullarda okutulmuştur. Heredotes, Thukydidés (M.Ö. 145–86), Aristo, Eflatun aynı zamanda birer öğretmen olarak öğrencilere dersler vermişlerdir. Köklü bir

medeniyet olan Çin’de Sima Qian (M.Ö. 145–86) ile Du-Yu (732–812) tarih dersleri okutmuşlardır. Selçuklu Nizamiye medreseleriyle başlayan gelenek ile ondan sonra Türk ve İslam devletleri ve Osmanlı medreselerinde Sosyal Bilgiler konularına (özellikle tarih ve coğrafya) yer verilmiştir. Avrupa’da 13. asırdan itibaren kurulmaya başlanan Paris, Bologna, Oxford gibi okullarda da bu derslere rastlanmaktadır (Bilgili, 2008; 19).

Antik Yunan’a kadar inen okul geçmişlerine rağmen, Sosyal Bilgilerin kapsamına giren derslerin yaygın bir şekilde okul programlarına girişi, büyük ölçüde XIX. Yüzyılda Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde gerçekleşmiştir. Kısa bir süre sonra da bu gelişmeler, bizim ülkemizdeki eğitim/öğretim programlarına yansıtılmıştır; fakat bu dersler, XX. yüzyıla kadar bütün ülkelerde tarih ve coğrafya gibi adlarla tek disiplinli program anlayışına göre yapılandırılmıştır (Öztürk, 2006; 43).

Sosyal ve siyasi hayatta meydana gelen gelişmeler ve değişmeler, öğrenme-öğretme anlayışındaki yenilikler gibi sebeplerle 1970’li yıllarda köklü bir değişiklik yapılmıştır. Yeni Sosyal Bilgiler programına sosyoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset bilimi gibi diğer sosyal bilimler disiplinleri de sokularak, tarih ve coğrafya konularının ağırlığı azaltılmıştır. Tümdengelim yaklaşımı yerine, tümevarım; anlatım yöntemi yerine, araştırma yöntemi konulmuştur. Aktif öğrenme uygulamaya geçirilmiştir; ancak, bu yaklaşımın öğrencinin başarısızlığına yol açtığı gerekçesiyle 1980’li yıllarda terk edilerek geleneksel yaklaşıma dönmüştür. Sosyal Bilgiler programı ABD’den örnek alınarak Japonya, Güney Kore, İrlanda, Danimarka, Finlandiya gibi ülkelerde de uygulanmaktadır (Bilgili, 2008; 20).

1990’ların ikinci yarısında NCSS, ülkede Sosyal Bilgiler öğretiminin “Yeni Sosyal Bilgiler” hareketinin önermelerine yakın bir amaç, içerik ve yöntemle yapılmasını kararlaştırmıştır. Bu bağlamda, XX. yüzyıla girerken ABD’de Sosyal Bilgiler programlarının, sosyal yapılandırıcılık kuramına bağlı, disiplinler arası, bütünleşmiş, tematik vb. bir karakter taşıdığı, problem çözme yöntemi ve işbirlikli öğrenmeyi öngördüğü gözlenmektedir (Öztürk, 2006; 45).

2.2.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler

Türkiye’de Sosyal Bilgiler bir ders olarak ilk kez 1968’de benimsenmiştir. Bu tarihten önce ülkemizde bu dersin içeriğini oluşturan tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi, ilkokullarda ayrı dersler olarak okutulmaktaydı (Bilgili, 2008; 20). Sosyal Bilgilerin kapsamına giren dersler ilk kez, Sultan II. Abdülhamid zamanında (1876–1909), Maarif Nezaretine bağlı, usul-i cedide uygun eğitim ve öğretim yapan birer ilköğretim kurumu olan iptidailerin programlarında yer almıştır. 1904’te tüm okullar için yayınlanan yeni bir programda yalnız Muhtasar Tarih-i Osmanî dersi bulunmaktaydı. 1913 tarihli Tedrisat-ı İbtidaiye Kanun-ı Muvakkati kanunuyla tarih ve coğrafya derslerinden başka Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye ve İktisadiye dersi ilköğretim programına konmuştur (Safran, 2008; 13).

Cumhuriyetin ilanından sonra, yeni Türk devletinin ideolojisini genç nesillere benimsetmek, milli, manevi ve ahlaki değerlerle donatılmış, fikri, vicdanı, irfanı hür nesiller yetiştirmek gayesiyle 1926 yılından itibaren hazırlanan bütün programlarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi (1924 programında yer alan musahabat-ı ahlakiye ve malumat-ı vataniye dersleri 1926’da yurt bilgisi dersi haline çevrilmiştir.) derslerine yer verilmiştir. 1926 programı zaman zaman yapılan değişikliklerle 1962 yılına kadar gelmiştir (Bilgili, 2008; 22).

Cumhuriyet döneminde tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri, ilk kez 1962 yılında yayınlanan İlkokul Program Taslağı’nda, disiplinler arası bir yaklaşımla “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında birleştirilmiş ve bu ders 1968 yılında “Sosyal Bilgiler” adını almıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2003).

1968 yılından itibaren ilkokullarda, 1975 yılından itibaren de ortaokullarda okutulmaya başlanan Sosyal Bilgiler dersi 1985 yılında II. kademe Milli tarih, Milli coğrafya ve vatandaşlık bilgisi dersleri olarak verilmiştir. 1997- 1998 öğretim yılından itibaren ise 4, 5, 6. ve 7. sınıflarda tekrar Sosyal Bilgiler dersi olarak okutulmaya başlanmıştır (Safran, 2008; 14). 1998 yılından itibaren, dünyadaki gelişmeler göz önünde bulundurularak, yoğun program geliştirme çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar, 2005 yılında ürün vermiş ve MEB tarafından pilot illerde uygulanıp verimli olduğu sonucuna varılan yeni 4, 5, 6. ve

7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kademeli olarak, 2005–2006 öğretim yılından itibaren bütün illerde uygulamaya konmuştur. Bu programın geliştirilmesinde tematik öğrenme, problem çözme ve işbirlikli öğrenmeye vurgu yapan “sosyal yapılandırmacılık” esas alınmıştır (Öztürk, 2006; 47).

2.3. NİÇİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ?

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren toplumsal ve bireysel alanda karşılaşılan sorunlara çözüm arama çabaları sonucunda ortaya çıkan Sosyal Bilimler ile bu bilimlerden istifade etme yolu ve sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin vatandaşlara aktarma vasıtası olarak ortaya çıkan Sosyal Bilgiler dersi, vatandaş yetiştirmede önemli rol oynamaktadır.

Ülkemizde ilköğretim çağındaki öğrencilere vatandaşlık bilgisi ve yaşam için gerekli değer, tutum ve davranışlar Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğretilmektedir. Bu gelişim döneminde bulunan çocukların tarih, coğrafya, psikoloji, vs. sosyal bilim disiplinlerine ait bilgileri ayrı dersler olarak kazanması oldukça zordur; çünkü ilköğretim dönemindeki çocuk, günlük yaşamda karşılaştığı sorunları bir bütünlük içinde çözmeye çalışır. Değişik olgu ve olayların sorun üzerindeki etkilerini görerek çok boyutlu düşünmeye başlar ki bu yaşamın en belirgin niteliğidir. Sosyal bilimlerdeki sorunlara etki eden pek çok etkenin olması, olaylara çok boyutlu bakılmasını gerektirdiğinden, Sosyal Bilgiler dersi öğrencilere bütünlük içinde sunulmaktadır (Sönmez, 2010).

İlköğretim çağında bulunan öğrencilerin ülkenin geleceğini oluşturacağı gerçeği göz önüne alındığında da Sosyal Bilgiler dersinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bir devletin varlığının devamlılığının sağlanmasında Sosyal Bilgiler dersinin önemini anlamak için 1900’lü yıllardaki bunalımdan Sosyal Bilgiler dersi sayesinde çıkan Amerika Birleşik Devletleri ve yurttaşlık dersi sayesinde Eski Çağ’da İsrail’in ulaştığı vatandaşlık bilinci incelenip irdelenebilir (Safran, 2008). Tüm bunlar ışığında ülkemizde de iyi, etkili, sorumlu, duyarlı, üretken, birbirine saygılı ve vatansever bireyler yetiştirmenin yolunun iyi ve etkili Sosyal Bilgiler öğretiminden geçtiği söylenebilir.

2.4. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI

Sosyal Bilgiler öğretiminin temel amaçları, geleceğin etkin yurttaşlarında karar verme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesidir (Barth ve Demirtaş, 1997'den akt. Öztürk, 2009; 7). Bu becerilerin nasıl gerçekleştirileceği konusunda bir uzlaşmaya varmak amacıyla NCSS 1970 yılında yayınladığı kılavuzsa Sosyal Bilgiler öğretimi için (a) insanın geçmiş, bugün ve gelecekteki durumu hakkında bilgi edinme becerisini geliştirme; (b) bilgiyi işleme için gerekli becerileri kazandırma; (c) inanç ve değerleri yorumlama becerisini geliştirme; (d) vatandaş olarak aktif sosyal katılım için bilgiyi uygulama olmak üzere dört amaç önermiştir (Barth, 1991;8'den akt. Öztürk, 2009). Bu amaçların tüm ülkelerin vatandaşlık eğitimlerine uygulanabilirliklerinden dolayı bunlar, evrensel amaçlar olarak ve bu amaçların ülkelere özgü yorumlanmaları sonucunda da ulusal amaçlar oluşmuştur.

2.4.1. Evrensel Amaçlar

Evrensel amaçlar; bilgi, beceri, tutum/değer ve sosyal katılıma ilişkin olanlar olmak üzere dört grupta toplanmaktadır (Michaelis ve Garcia, 1996'dan akt. Öztürk, 2009; 8–10).

2.4.1.1. Bilgiye İlişkin Amaçlar

Çoğulcu bir toplumda vatandaşların ihtiyaç duyduğu bilgi, sosyal ve beşeri bilimler ile diğer bilimlerden, güncel olayların gözlemlenmesinden, birey ve toplumun ihtiyaçlarının analizinden elde edilir. Bilgiye dair amaçların gerçekleştirilmesinde Sosyal Bilgiler öğretimi şu konuları ele alır;

- Tarihi, ahlaki, kültürel, coğrafi, ekonomik ve sosyo-politik yetkinlik,
- Ulusal kimlik, anayasal miras, vatandaşlık değerleri, haklar ve sorumluluklar,
- Geçmişten bugüne, farklı zaman ve mekânlarda insanların istek ve ihtiyaçlarının nasıl karşılandığı ve nasıl bağımsız hale geldikleri,
- Yerel ve ulusal tarih, coğrafya ve yönetim sistemi,
- İnsanlar ve onların sosyal ve fiziki çevreleriyle ilişkileri, çevrelerini nasıl düzenledikleri, bunu yaparken uyarladıkları ve değiştirdikleri,

- Hükümet, eğitim, iletişim, ulaşım, üretim, aile yaşamı, din gibi sosyal kurumlar ve sosyal görevler,
- Dünya bölgeleri, onların kültürleri, tarihi, coğrafyası, uygarlığa katkıları, ekonomik ve siyasal sistemleri, diğer bölgelerle ilişkileri,
- Farklı ahlaki ve dini inançlar ve bunların insan yaşamı üzerindeki etkileri,
- İnsanların düşünce, duygu ve isteklerinin yansıması olarak sanat, edebiyat, mitoloji, değerler ve idealler.

2.4.1.2. Beceriye İlişkin Amaçlar

Sosyal Bilgiler öğretimi; etkili demokratik vatandaşlık için gerekli olan çalışma, düşünme ve kişiler arası- grup becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki konular üzerinde odaklanır;

2.4.1.2.1. Çalışma Becerileri

- Ders kitapları, başvuru eserleri, kütüphaneler, görsel-işitsel ve toplumsal kaynaklarda bulunan bilgiyi bulma, toplama, yorumlama, değerlendirme, düzenleme ve raporlaştırma,
- Gözleme, dinleme, okuma, not tutma, taslak çıkarma, özetleme, iletişim kurma,
- Bilgisayar, video ve diğer elektronik aletler, görsel-işitsel araçlar vb. kullanma,
- Haritaları, küreleri, grafikleri, çizimleri, diyagramları, tabloları, zaman şeritlerini, karikatürleri, şekilleri vb. yorumlama.

2.4.1.2.2. Düşünme Becerileri

- Önyargıları, basmakalıp örnekleri, propagandaları, varsayımları ve düşünceleri ortaya çıkarma, inceleme, zanları ve değerleri tanımlama,
- Eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme, üst düzey kavrama, analiz etme, sentez ve genelleme gibi süreçleri uygulama.

2.4.1.2.3. Kişiler Arası ve Grup Becerileri

- Takım, komite ve etkinlik grubu gibi büyük ve küçük gruplarda çalışma,
- Başkalarına saygı gösterme, onların duygu ve ihtiyaçlarına karşı duyarlı olma,
- Grup planlaması, tartışma, değerlendirme, rol alma, problem çözme ve karar verme ile meşgul olma,
- Lider ve takipçiler olarak roller alma, grup standartları ve kararlarının oluşumuna katılma, uygulamada görev alma.

2.4.1.3. Değerlere İlişkin Amaçlar

Sosyal Bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlığa sıkı bir biçimde bağlı vatandaşlarda bazı tutum ve değerleri geliştirmeyi amaçlar. Bu çerçevede aşağıdaki hedefler üzerine odaklanır;

- Başka insanlara, grup ve kültürlere, etnik ırki ve diğer farklılıklara karşı olumlu tutum sahibi olma/geliştirme,
- Adalet, eşitlik, otorite, katılım, gerçeklik, vatanseverlik gibi birleştirici değerlere; özgürlük, farklılık, mahremiyet, hak edilen süreç, mal ve insan hakları gibi bireysel ve kamusal değerlere bağlı olma,
- Anayasal güvenceleri, demokratik değer ve davranışları, farklı grupların kültürümüze olan katkılarını, toplumumuz ve diğer toplumlarda bulunan sosyal, ekonomik ve siyasal kurumların görevlerini takdir etme,
- Uzlaşmazlıkları analiz ederken ve adalet, eşitlik ve demokratik değerlerde yargıya varırken değer verme sürecini kullanma,
- İnsan ilişkilerinde sorumluluk, işbirliği, başkaları için endişelenme, açık fikirlilik ve yaratıcılığın önemini bilme.

2.4.1.4.Sosyal Katılıma İlişkin Amaçlar

Bireylerde bilgi, beceri ve değerlere ilişkin donanımın oluşturulması, etkin bir toplumsal katılımı gerçekleştirmek içindir. Böyle bir katılım için bazı kişisel,

grup etkileşimi ve sosyal/siyasal becerilerin geliştirilmesi gerekir. Bu çerçevede Sosyal Bilgiler Öğretimi aşağıdaki hedefler üzerinde odaklanır.

- Farklı inanç ve kültürlere, ihtiyaçlara, duygulara, sorunlara, başkalarının hedeflerine, birey ve grupların sorumluluklarına, hak ve özgürlüklerin çiğnenmesine karşı duyarlılık gösterme; basmakalıp düşünceleri, ön yargıları ve bağnazlığı ortadan kaldırmanın gerekliliğine karşı hassas olma,
- Grup çalışmaları planlamada, karar vermede, harekete geçmede, uyuşmazlıkları çözmeye, ihtilafı konuları incelemeye, lider ve takipçi olarak hizmet vermede, ikna ve arabuluculuk yöntemlerini kullanmada oluşturmada/yapıcı grup etkileşimi kurma,
- Gerekli eylemleri tanımlama, vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirme, koşullar değişince birey olarak rolünü de değiştirme; adalet, eşitlik ve diğer demokratik değerlerin yayılması için başkalarını etkileme; eylemlerinin sonuçlarını kabul etme ve bunlarla başa çıkma,
- Katılımın niteliğini, insanın yaşam koşullarının gelişimine katkısını, birey ve grup eylemlerine ait süreçleri değerlendirme.

2.4.2. Ulusal Amaçlar

Sosyal Bilgiler öğretiminin ulusal amaçları da Türkiye'nin eğitim politikalarını belirleyen ilke ve amaçlara göre oluşturulmuştur. 2005 Sosyal Bilgiler 4-5. Sınıf Programına göre;

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı; kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgı, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (MEB, 2005).

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Türk Milli Eğitimi'nin yukarıda belirtilen genel amaçlarına paralel olarak, Sosyal Bilgiler dersine özgü şu genel amaçları belirlenmiştir;

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilinci oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.

7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler, geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslar arası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşleri ileri sürer.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlar arası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir. (MEB, 2005).

2.5. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERS PROGRAMINDAKİ YENİ GELİŞMELER VE EĞİLİMLER

Öğretim programı; bir ders kapsamında öğrencilerden ulaşmaları beklenen hedefleri ve bu hedeflerin kapsadığı davranışları, bu davranışları kazandırmak üzere düzenlenen eğitim durumlarıyla, davranışların kazanılma derecesini ortaya koymak üzere düzenlenen değerlendirme durumlarını kapsayan ve birbirini etkileyen öğeler bütünüdür (Oktaylar, 2006).

Son zamanlarda öğretim programları geliştirme çalışmaları dünyada hız kazanmıştır ve pek çok ülke de programlarında köklü değişimler yapmaya yönelmiştir (Ata, 2009). Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde de 2003 yılından başlamak üzere ilköğretim programlarını yeniden düzenlemek ve yeni bir anlayış geliştirmek üzere çalışmalar yapılmış ve hazırlanan bu programların, 2004–2005 öğretim yılında farklı illerde pilot uygulaması yapılan bu program, 2005–2006 öğretim yılında da tüm illere yaygınlaştırılarak uygulamaya geçilmiştir. Yeni geliştirilen bu programlar arasında Sosyal Bilgiler programı da yer almaktadır. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının dönüşüm gerekçeleri şu şekilde açıklanmaktadır (Yazıcı ve Koca, 2008; Bilgili, 2008; MEB-, 2005):

- Dünyadaki bilimsel ve teknolojik alanlardaki gelişmelerin Türkiye'ye yansması,
- Son yıllarda eğitim bilimlerinde gerçekleşen değişimlerin programlara aktarılması,
- Eğitimde kalite ve eşitliği artırma isteği,
- Ekonomiye ve demokrasiye duyarlı bir eğitim ihtiyacı,
- Bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerleri de dikkate alarak geliştirilmesi ihtiyacı,
- Mevcut öğretim programları uygulamaları kapsamında öğrencilerin çoğunluğunda okula, öğrenmeye, okumaya tepki düzeyinde bir isteksizlik olması,
- Mevcut öğretim programlarında konuların çok kapsamlı ve ezbere dayalı bilgi yoğunluğu olması nedeniyle, konuların zamanında bitirilememesi ve çoğu zaman sıkıştırılıp öğrenilmeden bitirilmesinin tercih edilmesi,
- Okulda kazandırılmaya çalışılan yaşantı biçimleriyle gerçek dünyanın çoğu kez uyum içinde olmaması,
- Programların; öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygun, merak ve ilgilerini giderecek ve Sosyal Bilgileri sevdirecek hale getirilmek istenmesi,

- Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılmasıyla konularda yapılan tekrarların önlenmek istenmesi ve konuların seyrekleştirilmesi gereği,
- Dikey ekseninde, temel eğitimde birinci sınıftan-sekizinci sınıfa her bir dersin kendi içinde kavram bütünlüğünün olmaması,
- Yatay ekseninde, dersler arasında yeterli paralelliğin sağlanmamış olması,
- Ekonomik ve toplumsal gelişmelerin bir sonucu olarak, bireylerin yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, işbirliği yeterliklerini kazanmalarının daha bir önem kazanmış olması,
- Kendini ifade edebilecek, iletişim kurabilecek ve girişimcilik ruhuna sahip vatandaşlar yetiştirilme isteğinin baskın duruma gelmesi,
- Öğrencilerin, ülke çapındaki ve uluslar arası değerlendirmelerde (PISA, TIMMS), beklenen düzeyde başarılı olamaması,

2.6. YENİLENEN SOSYAL BİLGİLER PROGRAMININ FARKLILIKLARI

Bu program,

1. Öğrenme öğretme süreçleri yapılandırılmış örnek etkinliklerle yönlendirilmiştir.
2. Etkinlikler; çevre ve okul koşullarına, öğrenci bilgi ve yeteneklerine göre çeşitlendirilerek öğrencilerin kazanımlara ulaşmasını destekler.
3. Etkinlik temelli öğrenmede, öğrenciler iş birliği yaparak birbirlerinden öğrenme fırsatı bulabilmektedirler. Ayrıca, etkinlikler sonunda ürettiklerini sınıfta sunarak bir şeyleri başarmanın hazzını yaşayabilmekte ve özgüven kazanabilmektedirler.
4. Öğrenme yaşantıları daha katılımcı bir ortam oluşturduğu için demokratik okul yapısının oluşumuna ve demokrasi kültürünün yerleşmesine daha fazla katkıda bulunmaktadır.
5. Öğrenci-aile, aile-okul yakınlaşmasını daha fazla sağlayacak bir yapıdadır.

6. Diğer disiplinlerle iş birliği yapılarak hazırlandığı için, daha etkili ve kolay öğrenilebilir bir nitelik taşımaktadır.
7. Öğrencilerin bilgiyi kendi yaşantılarından yola çıkarak, yine kendisinin yapılandırmasını hedeflemektedir. Araştırma, sorgulama ve üretmeye dayanan öğrenme yaşantılarında öğretmenin yol gösterici rolü programın uygulanabilir olmasının başlıca dayanağıdır.

2.7. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMININ EĞİTİME YANSIMALARI

Günümüzde “Constructivism” ifadesini karşılayan inşacılık, oluşturmacılık, yapılandırmacılık gibi birçok ifade, uzmanlar tarafından kullanılmaktadır. Demirel vd. (2003), bu kuramın açıklanmasında “yapılandırmacılık” ifadesini kullanmıştır. Ona göre yapılandırmacılık, bilgi ve öğrenmeyle ilgili bir kuramdır ve bilgiyi temelden kurmaya dayanır. Başlangıçta öğrenenlerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine ilişkin bir kuram olarak gelişmiş; ancak, zaman içinde öğrenenlerin bilgiyi nasıl yapılandırdıklarına ilişkin bir yaklaşım haline dönüşmüştür.

Yapılandırmacı öğrenme, öğrencilerin bilgiyi aktif şekilde oluşturarak yorumlaması ve ön bilgilerine göre yeniden organize etmesi inancına dayanmaktadır. Yapılandırmacı kuramın, öğrencilerin ön bilgilerinin olduğu durumlarda kullanılması tercih edilmektedir. Yapılan araştırmalar, özellikle Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı kuramın etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sosyal Bilgiler dersinin yaşamla iç içe bir ders olması öğrencilerin pek çok ön öğrenmeye sahip olmalarını sağlamaktadır. Özellikle grup çalışmalarında ve zaman zaman da bireysel olarak kendi öğrenmelerini oluşturabilmektedirler. Sosyal Bilgiler dersi, nitelikli vatandaş yetiştirme temeline dayandığı ve öğrenciler en iyi yaparak yaşayarak öğrendikleri için yapılandırmacılık yaklaşımı kalıcı öğrenmeler sağlanmasına yardımcı olabilir (Yanpar, 2009).

Yapılandırmacı yaklaşımlar kendi içerisinde bilişsel yapılandırmacılık, sosyal yapılandırmacılık ve radikal yapılandırmacılık olmak üzere üç kısımda ele alınmaktadır.

Her üç yaklaşım da bilginin pasif olarak dışarıdan alınmadığını, bilginin birey tarafından oluşturulduğunu savunmaktadır. Yapılandırmacılık kuramında öğrenme etkin, sosyal, yaratıcı ve iş birliğine yönelik bir süreç olarak tarif edilmektedir. Öğrenmenin aktif bir yapıya sahip olması, bireyi tartışan, araştıran; sosyal bir yapıya sahip olması, bireyi iletişim kurabilen, etkileşim sağlayabilen ve yaratıcı yapıya sahip olması ise bireyi daha çok düşünmeye iten ve yeni fikirler oluşturabilen kişiler olmasına yardımcı olmaktadır (Yanpar, 2009; 60).

Yapılandırmacı sınıf ortamında öğrenci bilgiyi organize ederek, öğrenme çevresini keşfederek, öğrenme aktivitelerini yürüterek öğrenmesini kendi izlemiştir. Yapılandırmacılık kuramında öğrenciler; problem çözerken, anlam oluştururken öğretmenin destekleyici, yansıtıcı ve yönlendirici rolleri üzerine alması gerektiğine dayanır (Nejad, 1995'ten akt. Arslan, 2006). Tablo 4'te geleneksel ve yapılandırmacı sınıfların özellikleri karşılaştırılmıştır.

Tablo 1. Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıfların Özellikleri

Geleneksel Sınıflar	Yapılandırmacı Sınıflar
Eğitim programı temel becerileri vurgular, ilerleme parçadan bütüne doğrudur.	Eğitim programı önemli kavramları vurgular, ilerleme bütünden parçaya doğrudur.
Programa sıkı sıkıya bağlılık önemlidir.	Öğrenci soruları üzerinde durma ve öğretimi bunlara göre yönlendirme önemlidir.
Programdaki etkinlikler büyük ölçüde ders ve çalışma kitaplarına dayalıdır.	Programdaki etkinlikler büyük ölçüde birincil bilgi kaynaklarına ve öğrenci materyallerine dayalıdır.
Öğretmenler, genellikle didaktik biçimde davranırlar ve öğrencilere bilgi sunarlar.	Öğretmenler, genellikle etkileşimli biçimde davranırlar ve öğrencilerin kişisel bir anlayış geliştirmeleri için çalışırlar.
Öğrenmeyi değerlendirme etkinliği genellikle öğretimden ayrı olarak görülür ve her zaman sınavlarla yapılır.	Öğrenmenin değerlendirilmesi, öğretme işiyle iç içedir ve öğretmenin öğrenci çalışmalarının sonuçlarını gözlemlemesiyle yapılır.
Her öğrenci temelde yalnız başına çalışır.	Öğrenciler genellikle gruplar halinde çalışırlar.
Öğrenciler, öğretmenin üzerine türlü bilgileri yazacağı boş bir levha olarak görülür.	Öğrenciler, gerçek dünyaya ilişkin kuramlar oluşturabilen düşünürler olarak görülür.
Öğretmen öğrencinin öğrenmesini değerlendirmek için doğru cevabı arar.	Öğrencilerin değerlendirilmesi öğretme süreciyle iç içedir, öğrencilerin çalışmaları, portfolyoları ve öğretmenin öğrencileri çalışma sırasında gözlemlemesi sonucunda olur.

2.8. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE ARAÇ-GEREÇ/ MATERYAL KULLANMANIN YERİ VE ÖNEMİ

Öğrenme-öğretme sürecinde öğretimi desteklemek için çeşitli materyaller kullanılmaktadır. İyi tasarlanmış materyaller, öğrenme sürecini zenginleştirerek öğrenmenin kalitesini artırır. Araç-gereçler, eğitim ve öğretim etkinliklerinin daha verimli olmasını sağlamada öğretmenlere büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

Öğrenme materyallerinin öğretim sürecine sağladığı faydalar şu şekilde sıralanabilir (Yalın, 2008; Demirel vd., 2005; Yaşar, 2005):

1. Çoklu öğrenme ortamı sağlarlar.
2. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar.
3. Hatırlamayı kolaylaştırırlar.
4. Dikkati çekerler.
5. Soyut şeyleri ya da durumları somutlaştırırlar.
6. Zamandan tasarruf sağlarlar.
7. Güvenli gözlem yapma imkânı sağlarlar.
8. Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlarlar.
9. Tekrar tekrar kullanılabilirler.
10. İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırırlar.
11. Öğrencilerin öğrenmeye etkin katılımını sağlarlar.
12. Öğretimi verimli ve zevkli kılar.
13. Öğrenilecek konular üzerinde daha etkili alıştırma ve uygulama yapma olanağı sağlar.

Araç-gereç ve materyallerin etkisinden tüm derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersinde de faydalanılmaktadır. İlköğretimde Sosyal Bilgiler dersinde kullanılacak pek çok araç-gereç bulunmaktadır. Bu araç-gereçler şu başlıklar altında belirtilebilir (Sönmez, 2010):

- Gerçek eşya, giysi ve kalıntılar, anıtlar, süs eşyaları, silahlar, paralar, vb.,

- Yeryüzü şekilleri,
- Çevredeki bitki ve orman örtüsü, yağışlar, sıcaklık,
- Çevredeki kurum ve kuruluşlar, görevli, yetkili ve ilgili kişiler,
- Üç boyutlu modeller, güneş sisteminin basit modeli, maketler,
- Bilgisayar ve internet,
- Televizyon, video, sinema, radyo, kasetçalar, ses bantları,
- Tepegöz, epidiyaskop, projektör,
- Kum masası, elektrikli dilsiz haritalar, plastik ya da kağıttan maketler, oyuncalar, bebekler, mankenler, küre,
- Pusula, termometre, barometre, rüzgar fırlıdağı ve oku, saat, takvim,
- Tarih ve coğrafya şeridi,
- Haritalar, atlaslar, resimler, fotoğraflar, krokiler, planlar, grafikler, levhalar,
- Kuklalar, birbirini izleyen resim seti, çizgi resimler, afişler, kitaplar, ansiklopediler, dergiler, gazete kupürleri, broşürler,
- Kara tahta, pazen tahta, manyetik tahta, bülten tahtası, cam ve beyaz tahta.

2.8.1. Öğretim Araç- Gereçlerinin Seçiminde ve Kullanımında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

İlköğretim basamağındaki çocuklar, özellikle yeni bir kavramın öğretimi söz konusu olduğunda daha çok somut yaşantıya gereksinim duyarlar. Öğrencilerin gerçek yaşamla bağlantı kurmalarına ve somut yaşantılar edinmelerine yardımcı olacak öğrenme ortamlarının tasarlanmasında araç-gereçler öğretmenin en önemli yardımcılarıdır. Ancak, öğretim araç-gereçlerinin seçimi, hazırlanması, kullanımı dikkatli bir planlama ve hazırlık gerektirir.

Öğretim araç-gereçlerinin seçiminin gelişigüzel olmaması gerektiği, öğrencilerin, öğretmenin ve konunun özellikleri, öğretimin amaçları, öğrenci

sayısı ve fiziksel koşullar dikkat edilmesi gereken kriterler olarak ifade edilmektedir (Yaşar, 2005).

Öğretim materyallerinin öğretmen ya da öğrenciler tarafından hazırlanması gerektiği durumlarda dikkat edilmesi gereken hususlar ise Yanpar (2009) tarafından aşağıdaki şekilde açıklanmıştır;

1. Öğretim materyali, basit, sade ve anlaşılabilir olmalıdır.
2. Öğretim materyali, dersin ve konunun hedeflerine uygun olmalıdır.
3. Öğretim materyali, dersin konusunu oluşturan bütün bilgilerle değil, önemli ve özet bilgilerle donatılmalıdır.
4. Öğretim materyalinde kullanılacak görsel özellikler (resim, grafik, renk, vb.) materyalin önemli noktalarını vurgulamak amacıyla kullanılmalı, aşırı kullanımdan kaçınılmalıdır.
5. Öğretim materyalinde kullanılan yazılı metinler, görsel-işitsel öğeler, öğrencinin pedagojik özelliklerine uygun olmalı ve öğrencinin gerçek hayatıyla tutarlılık göstermelidir.
6. Öğretim materyali, öğrenciye alıştırma ve uygulama imkânı sağlamalıdır.
7. Öğretim materyalleri, mümkün olduğunca gerçek hayatı yansıtmalıdır.
8. Öğretim materyali, her öğrencinin erişimine ve kullanımına açık olmalıdır.
9. Öğretim materyalleri sadece öğretmenin rahatlıkla kullanabildiği türden değil, öğrencilerin de kullanabileceği düzeyde basit olmalıdır.
10. Zaman içinde tekrar kullanılacak materyaller; dayanıklı hazırlanmalı, bir defalık kullanımlarda zarar görmemelidir.
11. Hazırlanan öğretim materyalleri, gerektiği takdirde, kolaylıkla geliştirilebilir ve güncelleştirilebilir olmalıdır.

2.9. BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM

2.9.1. Teknoloji

Teknoloji kavramının birçok tanımına rastlanmaktadır. Yeşiltaş ve Sönmez (2009) ise teknolojiyi bilimsel yollarla elde edilen verilerin insanların hayatlarını kolaylaştırmak ve sorunlarını gidermek amacıyla hayata uygulanması şeklinde tanımlamışlardır.

Teknoloji, günümüzde her alanda kullanılmaktadır ve eğitim de her alan için gereklidir. Dolayısıyla her ikisi de her alanda gerekli olan durumlardır ve vazgeçilmezdirler. Buradan hareketle teknolojinin eğitime, eğitimin de teknolojiye ihtiyacı olduğunu söyleyebiliriz. Teknoloji ve eğitim kavramlarının etkileşiminden “eğitim teknolojisi” ve “öğretim teknolojisi” kavramları ortaya çıkmıştır (Yanpar, 2009).

2.9.2. Eğitim Teknolojisi

Modern eğitim politikaları, plan, programları, yöntemleri ve yönetimi bilimsel esaslara dayanmadığı, uygulamalarında teknolojik olanaklardan faydalanmadığı müddetçe günümüz toplumuna ve fertlerine ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde gerekli yanıtları veremez (MEB, 2002; 5’den akt. Sönmez ve Yeşiltaş, 2009).

Eğitim teknolojisi; öğrenme ve öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması ve geliştirilmesi işidir (Yiğit vd., 2005;4). Eğitim teknolojisinin yararları Alkan (2005) tarafından aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir;

- Öğretmen ve öğrenciler serbest olarak çeşitli eğitim yaşantıları oluşturabilirler.
- Birinci elden bilgilere ulaşmak mümkündür.
- Zaman ve mekândan bağımsız olarak eğitim yapılabilir.
- Çok zengin uyarıcılarla ve çeşitli şekillerde zengin bilgi ve etkinliklerin yapılmasını sağlar.

- Çoklu ortamlar sayesinde öğrenci üst düzey yaşam becerilerinden olan yaratıcı olma yönünü geliştirebilir.
- Birey kendi hızına göre aktif öğrenme şansına sahip olabilir.
- Oluşturulan eğitim süreçleri yaygınlaştırılabilir.
- Öğrenciler, geleneksel ortamlara göre daha hızlı öğrenerek üretken olabilirler.

2.9.3. Öğretim Teknolojisi

Eğitim teknolojisiyle zaman zaman aynı anlamlarda kullanılan öğretim teknolojisi aslında, eğitim teknolojisinin kapsamında bulunmayan olgu ve durumları ifade etmek için kullanılmaktadır (Yeşiltaş ve Sönmez, 2009). Yanpar (2009; 6) öğretim teknolojisini öğrenme ve öğretme ortamının en etkin şekilde düzenlenmesi için gösterilen sistematik ve planlı etkinlikler bütünü olarak tanımlamıştır.

2.9.4. Bilgisayarların Eğitimde Kullanılması

Teknoloji ve iletişim alanındaki hızlı gelişmeler toplumları da etkilemektedir. Hızla değişen ve gelişen iletişim ve bilgisayar teknolojisi her alanda karşımıza çıkarak hayatımızı kolaylaştırmaktadır. Eğitim sistemi de bu gelişme ve değişimlerden etkilenen en önemli unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyleri bilgi toplumuna uyum sağlayacak şekilde yetiştirebilmek için bilgisayarları kullanmak da bir zorunluluk haline gelmiştir.

Bilgisayarların; çocuklar tarafından kontrol edilebilen grafiksel sunular sağlayarak onları motive etmesi, hızlı bir şekilde doküman sunabilmesi, bireysel eğitim sağlayabilmesi, anında hata tespiti ve geri besleme imkânı sunması, öğretmen ve öğrenciye küçük gruplar halinde çalışma fırsatı vermesi hayatımızda bir eğitim-öğretim aracı olarak yer almasının nedenleri olarak gösterilmektedir (Yeşiltaş ve Sönmez, 2009).

2.9.5. Bilgisayar Destekli Öğretim

Teknoloji ve bilgisayar tabanlı eğitim sistemlerinin hızlı bir şekilde gelişmesi ile “Bilgisayar Destekli Öğretim” adı altında yepyeni bir öğretim tekniği ile tanışılmıştır. Bilgisayar destekli öğretim uygun öğrenme ortamlarında uygulanabilecek bir öğretim aracıdır. (Kaya, 2005), Kullik ve diğerlerinin birçok araştırma bulgusunu özetlediği çalışmasında bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretime oranla öğrenci erişilerini %10 ile %18 arasında arttırdığını belirtmiştir. Bilgisayar destekli öğretim konusunda araştırma yapan bilim insanları, bu öğretimin yararlarını şu şekilde ifade etmişlerdir;

1. BDÖ ortamındaki her öğrenci aktif olarak derse katılır ve derste ki performansı hakkında dönüt alır. Böylece öğrenci merkezli bir öğretim faaliyeti sağlanmış olur (Demirel vd., 2005; İşman, 2003; Yanpar, 2009).

2. Öğrenciler, kendi öğrenme hızlarında öğrenme ortamı sağlanmış olur (Demirel vd., 2005; Yanpar, 2009).

3. BDÖ ortamında her öğrenci bilgisayarla etkileşime geçerek öğrendiği konu hakkında sorular sorarak ya da cevaba yönelik inceleme ve tekrar yaparak cevap alabilir (Demirel vd., 2005).

4. Görsel ve işitsel öğelerin birlikte kullanılabilirdiği bir ortam sağlar (Demirel vd., 2005; Yanpar, 2009).

5. Gerçek hayatta uygulanması veya laboratuvar ortamında yapılması tehlikeli ve pahalı olan ya da gerçekleştirilemeyecek olan çalışmalar ve incelemeler benzetişim yoluyla kolaylıkla ve kısa zaman içinde yapılabilir (Demirel vd., 2005; İşman, 2003).

6. Sınıf içerisinde aktif olarak etkinliklere katılmayan öğrenciler, BDÖ ortamında daha yapıcı ve üretken olabilir.

7. Öğrenci etkinlikleri ve performansının izlenebilmesine, öğrenci hakkında detaylı kayıt tutulmasına katkıda bulunur (Demirel vd., 2005; Yanpar, 2009).

8. Zamandan ve ortamdan bağımsızlık kazanılmasına yardımcı olur (Demirel vd., 2005; Yanpar, 2009).

Bilgisayar destekli öğretimin yararları olduğu gibi birtakım sınırlılıkları da mevcuttur. Bunlar, yapılan araştırmalarda şu şekilde sıralanmıştır;

1. BDÖ ortamındaki öğrencilerin uzun süreli olarak bilgisayar başında kalması, onların öğretmenleri ve arkadaşları ile etkileşimini azaltarak sosyo-psikolojik gelişimini engelleyebilir (Demirel vd., 2005; Yanpar, 2009).

2. BDÖ için gerekli donanım ve yazılımın seçilmesi ve elde edilmesi ya da donanım ve yazılımlarının sürekli olarak güncelleştirilmesi gerekliliği zaman alıcı, zor ve pahalı olabilir (Demirel vd., 2005; Yanpar, 2009).

3. Donanım ve yazılımlar sürekli geliştikleri için öğretmenlerin bu gelişmeleri takip etmesi güç olabilir.

4. Bilgisayara kaydedilen verilerin küçük bir ihtimal de olsa kaybolma ya da silinme ihtimali vardır.

5. Öğretmenlerin ve eğiticilerin bilgisayar destekli eğitim-öğretim için gerekli temel bilgisayar bilgi ve becerilerine sahip olmadığı durumlarda zaman ve para israfına yol açabilir.

6. Piyasada bulunan yazılımların birçoğunun eğitim programıyla tutarlılık göstermemesi ve öğretimsel niteliği yüksek olan materyallerin az olması da bilgisayar destekli öğretimin sınırlılıklarındandır (Yanpar, 2009).

2.10. YAPILANDIRMACILIK ÇERÇEVESİNDE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENME NESNELERİ

2.10.1. Öğrenme Nesnesi Teriminin Tanımı

‘Öğrenme Nesnesi’, terim olarak ilk defa 1994’de Wayne Hodgins, CedMA çalışma grubunda ‘Öğrenme Mimarileri, API’ler ve Öğrenme Nesneleri’ (Learning Architectures, APIs and Learning Objects) başlığını kullandığında dikkat çekmiştir (Polsani, 2003:1; Wiley, 2000a:4’den akt. Türel, 2008). Son yıllarda birçok e-öğrenme uygulamalarında karşımıza çıkan öğrenme nesnesi kavramının birçok tanımı yapılmıştır. Ancak yapılan tanımlar, genellikle öğrenme nesnesinin neye benzediğinden çok nasıl oluşturulduğuna, nasıl kullanıldığına ve nasıl saklandığına odaklanmıştır (Smith, 2004:1).

Öğrenme nesnesi, tekrar kullanmaya açık ve öğrenmeye destek veren her türlü sayısal kaynaktır. Daha basit bir anlatımla; öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan modüler içerik parçalarından her birine öğrenme nesnesi denir (Wiley, 2000). Başka bir anlatımla öğrenme nesnelere, bütün bir eğitim içeriğinin parçalara bölünebildiği ve gerektiğinde de yeni nesnelere üretimi için tekrar kullanılmasının mümkün olduğu modüler eğitim içerikleridir (Aytaç, 2006). Cebeci (2003) de öğrenme nesnesini, bir kitabın bölümü, bir harita, bir etkileşimli bilgisayar yazılımı, bir çizim, bir simülasyon gibi bireylere öğretmek ya da onların öğrenmesi için kullanılabilen, bir eğitim hedefiyle bağlantılı, sanal ya da elektronik olarak kullanılabilir herhangi bir materyal grubu olarak tanımlamıştır.

Yeniden kullanılabilirlik, parçalara ayrılarak kullanılabilirlik, esneklik, uydurulabilirlik/uyarlanabilirlik, dayanıklılık/süreklilik, sistemler arası çalışabilirlik, erişilebilirlik, taşınabilirlik, ölçeklenebilirlik, özelleştirilebilirlik, üretilebilirlik, keşfedilebilirlik, genişleyebilirlik, düşük bütçeyle sahip olabilmek, yönetilebilirlik öğrenme nesnelere literatürde geçen özellikleridir (South ve Monson, 2000:3; Cebeci, 2003: 4-5; Smith, 2004:15-16; Haughey ve Muirhead, 2004; Karaman, 2005:15-19).

Öğrenme nesnelere; text metinleri, fotoğraflar, grafikler, animasyonlar, ses ve video klipleri vb. içerik kaynakları olabileceği gibi çoktan seçmeli testler, oyunlar ve diğer etkileşime dayalı öğrenme konularından oluşabilmektedir. Öğrenme nesnelere ve bu nesnelere tanımlayıcı bilgileri kullanım haklarıyla birlikte depolamak, aramak ve kullanmak amacıyla ağ üzerinde oluşturulan, erişilebilir depolama sistemleri Öğrenme Nesne Ambarı olarak tanımlanmaktadır (Aytaç, 2006). Öğrenme nesnesi ambarları olarak kullanılan sitelere örnek olarak aşağıdakiler verilebilir (Karaman, 2005, EK. 26)

- Merlot
- OpenCourseWare (Massachusetts Institute of Technology)
- Apple Learning Interchange-Learning Resources
- European Knowledge Pool System (ARIADNE)
- Careo
- Co-Operative Learning Object Exchange
- Digital Library for Earth System Education (DLESE)
- Education Network Australia (EdNa)

- Educational Object Economy (EOE) Learning Objects: Java Applet Library
- Gateway to Educational Materials (GEM) Project
- Wisconsin Online Resource Center- Wisc Online Learning Object Project
- Splash
- Educational Software Components of Tomorrow (ESCOT)
- Atanesa (<http://www.atanesa.net/>)
- NETDÖK (<http://www.ogrenmenesneleri.org/>)
- SAMAP (<http://samap.ibu.edu.tr/>)

2.10.2. Öğrenme Nesnesinin Yararları ve Sınırlılıkları

Öğrenme nesnelere, bireyselleştirilmiş öğretim programları, kolaylıkla güncellenebilen kurslar ve performans destekli araçlar oluşturmak için gittikçe artan bir potansiyele sahip olmaya başlamışlardır (Wagner, 2002:1'den akt. Türel, 2008). Sadece bir teknoloji olarak görülmeyen öğrenme nesnelere, öğretim programı oluşturabilme eyleminin de otomatik olarak gerçekleştiği vizyon olarak görülmeye başlanmıştır (Lin, 2001:2). Öğrenme nesnesi kullanmak birçok avantajı beraberinde getirmektedir. Basit bir şekilde hazırlanmış bir öğrenme nesnesinin içinde bile farklı yollarla verilen bilgi sayesinde öğrenci konuyu farklı perspektiflerden bakabilme imkânı bulabilir. Etkileşimli ve ilgi çekici olarak hazırlanan bir öğrenme nesnesi ile öğrenci çalışırken uygulama yapma imkânına da kavuşur (Smith, 2004:2). Öğrenme nesnelereinin yararları ve avantaj sağlayan yönleri literatürde şu şekilde sıralanmıştır (Longmire, 2000:1; Shepherd, 2001:2);

- İçeriğin yeniden kullanılabilir ve esnek olması,
- Güncelleme, arama ve içerik yönetimi
- Artan içerik değeri
- İçeriğin özelleştirilmesi,
- Farklı platformlarda / birlikte çalışabilirlik
- Ulaşılabilirlik
- Maliyet düşüklüğü
- Zaman esnekliği
- Bireylerin dikkat aralığını göz önünde bulundurması
- Bireyselleştirilmiş öğretimi desteklemesi

Öğrenme nesnelerinin yukarıda kısaca değinilen avantajlı yönlerine rağmen mevcut birtakım sınırlılıkları da vardır. Bu sınırlılıklar literatürde şu şekilde ifade edilmiştir (Nurmi ve Jaakkola, 2005:3-6; Smith, 2004:2; Caris, 2004:8; Collis ve Strijker, 2004:18-21; Harvey, 2002:5);

- Belli bir konuda birçok sayıda öğrenme nesnesi ihtiyacı bulunması,
- Geliştiricilerin üst verileri yeterince iyi ve açıklayıcı kullanması konusunda ikna edilememesi ve üst veri standartlarının, öğretim tasarımı bilgilerini her zaman gerektiği şekilde kullanamaması,
- Birden fazla öğrenme nesnesinin biraya getirildiği durumlarda dikkatli olunması gerekmektedir.
- Öğrenme nesnesinin kabul görmüş bir sınıflandırmasının olmayışı ve kullanımının mevcut öğretim tasarımı modelleri ile yapılması sorun oluşturabilir.
- Öğrenme nesnesi oluşturmak için kullanılan yazarlık araçları çalışmak için farklı sistemlere ihtiyaç duyabilir.
- Öğretmenler, bir öğrenme nesnesi oluşturmak için gerekli araçları kullanma konusunda teknik deneyim eksikliği duyabilirler.
- Tasarım sırasında yaşanan heyecan, karşılaşılan zorluklar gibi sebeplerle öğrenme nesnesini geliştiren kişi, etkili pedagojiyi kullanmaktan ya da öğretimsel amaçtan uzaklaşabilir.
- Fikir sahipliği ve telif hakkı bazı noktalarda tasarımcı ya da kullanıcıları kısıtlayabilir.
- Tek başına çalışan tasarımcıların iş yükü, zaman kısıtlılığı gibi problemler, iyi kalitede öğrenme nesnelerinin oluşmasını olumsuz yönde etkileyebilir.
- Materyallerin yeniden kullanımı ve geliştirilmesi ve içeriğinin düzenlenmesi ile ilgili zaman yetersizliği, deneyimsizlik veya gereken teşvikin sağlanamaması gibi sorunlar yaşanabilmektedir.

Yararları dikkate alındığında yeni ilköğretim programının uygulanmasında öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin içeriğinin zenginleştirilmesi, sıkıcı ders ortamından bireyleri uzaklaştırması, bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme-öğretme ortamlarının oluşturulmasında öğrenme nesnelerinin büyük katkıları olacağı düşünülmektedir.

2.11. FLASH PROGRAMI VE ÖZELLİKLERİ

Flash; videolar, grafikler ve animasyonlarla desteklenen ilgi çekici uygulamalar oluşturabilmek için yaygın bir şekilde kullanılan bir programdır (Flash yardımcı el kitabı). Flash programının öğrenme nesnesi oluşturulurken sağladığı en büyük avantajı hızlı bir şekilde basit animasyonlar tasarlayabilmeye olanak vermesidir.

Animasyon; nesnelerin belli bir zaman dilimi içerisinde gerçekleşen hareketleri ya da değişimleridir (Flash yardımcı el kitabı). Flash programı nesnelere hareket ettirebilme, nesnelerin renklerini ya da saydamlıklarını, boyutlarını ve hatta şekillerini bile değiştirmeye olanak sunmaktadır. Ayrıca basit animasyon hareketlerinin yanı sıra çok daha karmaşık olan hareketleri animasyonla hızlı bir şekilde gerçekleştirmeye yardımcı birçok yöntemi de bünyesinde barındırmaktadır (Flash yardımcı el kitabı).

2.12. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE KAVRAM KARİKATÜRLERİ

Kavram karikatürleri, günlük yaşamdan bilimsel bir olayı karikatür biçimindeki karakterler yardımıyla tartışma biçiminde ifade eden ve olaya ilişkin farklı bakış açıları sunan görsel araçlardır (Keogh ve Naylor, 2000; Stephenson ve Warwick, 2002; Coll, 2005).

Kavram karikatürleri; soru sormak, merak uyandırmak, tartışmaya teşvik etmek ve bilimsel düşünce üretmek için bir uyarıcı olarak tasarlanan karikatür tarzındaki çizimler olarak tanımlanmaktadır (Long ve Marson, 2003).

Kavram karikatürleri, basit ve açık bir yapıya sahip gibi görünseler de bazı önemli özellik ve ayrıntılara sahiptirler. Her bir kavram karikatürünün sahip olması gereken özellikler şu şekilde ifade edilmektedir (Keogh, Naylor ve Wilson, 1998);

- Her yaştaki öğrenene çekici ve ulaşılabilir gelmesi için kısa metinler kullanılır.

- Öğrenenlerin bilimsel bilgiyle günlük yaşam arasında oluşturduğu ilişkilerin doğruluğunu sorgulayabilmesi için bilimsel düşünceler günlük olaylara uygun olarak tasarlanır.
- Öğrenenlerin birçok farklı düşünceyi savunması mümkün olduğu için, alternatif düşünceler geliştirmeye ve yanlış anlamaları gidermeye yönelik araştırma temelli olmalıdır.
- Bilimsel olarak uygun görüş ya da görüşler, alternatif düşünceler arasında yer alır.
- Karikatür içerisinde yer alan karakterler tarafından ileri sürülen düşünceler, öğrencilerin doğru düşünceye kolayca ulaşamamaları ve öğrencilerin zihninde bilimsel çatışma yaratılabilmesi için eşit olasılıkta düzenlenmiş olmalıdır.

Kavram karikatürlerinin karakterlerinin çizgiler ile anlatılıyor olması onlara karikatür özelliği yüklese de mizahi ve abartılı unsurlar barındırmıyor olması, onları bilinen karikatürlerden ayıran en temel özelliktir. En az üç karakterin günlük hayatta karşılaştıkları bir olay hakkında karşılıklı konuşmalarının konuşma balonları ile sunulduğu kavram karikatürlerinde karakterlerin fikirleri, eşit statülü olmakta özellikle tartışılan alanla ilgili sahip olunan kavram yanlışları üzerine temellenmektedir. Birincil amacı, öğrencileri tartışmaya sevk ederek araştırmaya yönlendirmek olan kavram karikatürleri, İngiltere başta olmak üzere Tibet, Avustralya, Norveç, Rusya, Slovenya ve İsveç gibi pek çok ülkede popüler bir öğrenme-öğretme, ölçme ve değerlendirme yaklaşımı olarak kullanılmaktadır (URL 1) ve halen araştırmalara konu olmaktadır. Ancak ülkemizde bu alanda yapılan çalışmalar çok kısıtlı ve diğer ülkelerde yapılanlarla çok fazla ortak özellik taşımamaktadır. En çok ilköğretim, ortaöğretim ve öğretmen eğitiminde kullanılan kavram karikatürleri derslerin her aşamasında kullanılabilir özelliğine sahiptirler. Dersin giriş aşamasında; bir önceki derste öğrenilen bilgileri yoklamak, öğrencilerin ilgilerini çekmek, tartışma ortamını başlatmak, işlenecek konuyla ilgili öğrencilerin fikirlerini alarak sahip oldukları kavram yanlışlarının farkına varabilmek için kullanılabilirken gelişme aşamasında ise tüm grup çalışması ya da küçük grup çalışması yapılarak

karikatürdeki karakterlerden hangisinin doğru söylediğini buldurmak için benzer durumlar tasarlanarak uygulanabilir. Dersin bitiş aşamasında ise öğrenilen konunun özetini yapmak, öğrencilerin ne öğrendiklerini yoklamak amacıyla da kullanılabilir.

2.12.1. Kavram Karikatürlerinin Tarihsel Temelleri

İlk olarak Londra’da fizik enstitüsü desteğiyle yapılan bir çalışma sonucu metro araçlarında kullanılan ve ‘Ne düşünüyorsunuz?’ sorusunu içeren kavram karikatürleri üzerine yapılan araştırmaların büyük bir bölümü fen öğretimine yöneliktir.

Kavram karikatürleri, “Fen bilimlerinin öğrenilmesinde yapılandırmacı görüşlerin-düşüncelerin hesaba katıldığı yenilikçi bir öğretme ve öğrenme stratejisi geliştirme” teşebbüsü ile 1992 yılında meydana getirilmiştir (Keogh ve Naylor, 1999). Kavram karikatürleri, kavram yanlışlarının yaygın olduğu alanların saptanıp araştırıldığı çalışmalara dayanmaktadır. Bugüne kadar Sosyal Bilgiler öğretiminde kavram karikatürleri üzerine yapılmış herhangi bir tez çalışmasına rastlanılmamıştır. Sosyal Bilgiler kavramlarıyla ilgili olarak ilköğretim öğrencilerinin sahip oldukları kavram yanlışlarını tespit etmeye yönelik çalışmaların sayısı arttıkça, kavram karikatürlerinin de Sosyal Bilgiler dersinde kullanımının yaygınlaşacağı düşünülmektedir (Altun, 2009).

2.12.2. Kavram Karikatürleri Kullanımının Yararları

Bilimsel düşünceler üretmek, tartışmaya yol açmak, ilgi çekmek ve soru sormak için bir uyaran olarak kullanılan kavram karikatürlerinin literatürde şu yararlarından bahsedilmektedir (Long ve Marson, 2003; Dabell,2004’den akt. Balım vd., 2008);

- Öğrencilerin fikirlerini sorgulamalarına yardımcı olur, düşüncelerini genişletir ve olaylara farklı bakış açılarından bakmalarını sağlar.
- Tartışma ortamının oluşmasında uyarıcı görev yaparak öğrencilerin derse katılımlarını artırır.
- Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yol gösterici görevi üstlenir.

- Öğrencilerin zihinlerindeki belirsizlikleri ve sahip oldukları kavram yanılgılarını tespit etmeye yardımcı olur.
- Konuları birleştirme etkinliklerinde olduğu kadar genişletme etkinliklerinde de kullanılabilirler.
- Öğrencileri yanılgıya iten nedenlerin sınıf içinde tartışılabilir olmasını olanaklı kılar.
- Katılımı yüksek sınıf içi tartışmaların oluşturulabilmesine yardımcı olur.

2.13. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR

Bu kısımda, öncelikle Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili özellikle 2005 Sosyal Bilgiler programını inceleyen çalışmalar ele alınmıştır. Ardından Sosyal Bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimi konu alan sınırlı sayıdaki çalışma incelenmiştir. Daha sonra bilgisayar destekli öğretimin alt kümesi olan öğrenme nesnelere ve animasyonlarla ilgili çalışmalara yer verilmiştir. En son olarak da çalışmanın çekirdeğini oluşturan kavram karikatürleri ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış çalışmalar açıklanmıştır.

2.13.1. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Yürütülen Araştırmalar

Özdemir (2006) 'in "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Oyun" başlıklı alan araştırması özelliğindeki yüksek lisans tezinde oyunun bir teknik olarak kullanılmasının Sosyal Bilgiler öğretimindeki yeri ve önemi yurt içi ve yurt dışı ilgili yayınların incelenmesiyle açıklanmıştır. Bir teknik olarak oyunun Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılmasına yönelik çeşitli örneklerle yer verilen bu çalışma, oyunun Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılmasıyla derslerin daha ilginç ve zihinlerde daha kalıcı olabileceği savunulmaktadır.

Ayten (2006), "İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten 4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri" isimli yüksek lisans tezinde öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini belirlemeyi ve bu görüşlerin cinsiyete, sınıf mevcuduna, eğitim düzeyine ve kıdeme göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmadan şu sonuçlara ulaşılmıştır: İlköğretim okullarında görev yapan 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'na ilişkin

görüşlerinin öğretmenlerin, cinsiyetine, eğitim düzeyine, sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılık göstermediği; kıdeme göre ise öğretmen görüşlerinde anlamlı farklılık olduğu; 26 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin program hakkında olumsuz düşüncelere sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, kılavuz kitabın kullanışlı ve anlaşılır olduğunu düşündükleri gözlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenler, yeni programın önem verdiği süreç değerlendirmede kullanılacak yöntemlerin uygulanabilirliğinin zor olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, okulların araç-gereç donanımının, fiziki şartların yetersiz; sınıf mevcutlarının ise fazla olmasından dolayı programın etkin ve verimli uygulanabilmesinin zor olduğunu da getirmişlerdir.

Ekinci (2007), İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programını öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmek ve programın yapılandırmacı yaklaşıma uygunluğunu incelemek amacıyla yürüttüğü çalışmasının verilerini 2005–2006 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezi, ilçe ve köylerindeki 123 devlet okulunda görev yapan, 4. ve 5. sınıfları okutan 295 sınıf öğretmeninden elde etmiştir. Bu verileri, kendi geliştirdiği güvenilirlik katsayısı .90 olan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeği aracılığıyla toplamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenler 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının “kazanımlar” ve “içerik” boyutunu olumlu bulmuşlar; özellikle ezbere dayalı konuların programdan kaldırılmasının programın olumlu yönü olarak belirtmişlerdir. Ancak, bazı etkinliklerin öğrencilere hitap etmediği sonucuna varmışlardır. Süreç değerlendirmenin ön planda olduğu programda, öğretmenler formların çokluğundan ve zaman yetersizliğinden kaynaklanan sorunların yaşandığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte yaklaşımın uygulanabilmesi için gerekli araç-gereçlerin yetersiz, sınıfların kalabalık oluşu ve birleştirilmiş sınıfların dikkate alınmadan hazırlanmış olması ise programın eksik yönleri olarak bulunmuştur.

Yeni hazırlanan eğitim-öğretim programının uygulanabilirliğini ve bu doğrultuda hazırlanan ders kitaplarının hedefe uygun olup olmadığını ölçme amacıyla Ulu Kalın (2007) tarafından belgesel tarama yöntemi kullanılarak yapılan çalışma, 36 ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmeni ile 80 ilköğretim öğrencisini kapsamaktadır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket;

öğretmenlerin yenilenen Sosyal Bilgiler programı ile ilgili görüşlerinin incelendiği, ders kitabının içyapısı hakkındaki görüşlerinin sorgulandığı, ders kitabının içeriğini, kitaptaki etkinliklerin kullanım sıklığını, yeni programdaki öğrenci ve öğretmen konumunu saptamak amacıyla hazırlanan maddelerin yer aldığı üç bölümden oluşmaktadır. Elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerleri bulunarak yorumlar yapılmıştır. Çalışma sonunda, yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programının öğrenci merkezli olduğu; ancak, bölgesel farklılıklardan dolayı yeterli olmadığı gözlenmiştir. Ders kitabının da öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel kazanımlar elde edebileceği, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye yönelik etkinliklerden oluşan bir kitap olduğu ifade edilmiştir.

Yılmaz (2007), İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programının öğelerinin, yapılandırmacılık yaklaşımı açısından uygunluğunu belirlemek amacıyla yürüttüğü çalışmasında betimsel yöntem ve tasarıya bakarak değerlendirme yaklaşımını kullanmıştır. Veri toplama aracı olarak üç uzman görüşü alınarak hazırlanan 14 değerlendirme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programının kazanımlarının, içeriğinin, eğitim durumunun ve sınav durumlarının yapılandırmacılık yaklaşımına kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yeni Sosyal Bilgiler programındaki etkinliklerini programın amaçlara ulaşmadaki başarısının öğretmen görüşleriyle değerlendirilmesinin amaçlandığı Kamber (2007)'in çalışmasında da tarama yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak da araştırmacı tarafından geliştirilen 4 faktörlü, güvenilirlik katsayısı .89 olan anket kullanılmıştır. Araştırma verileri, Uşak ilindeki ilköğretim okullarında 4. ve 5. sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılarak frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, t-testi ve F testinden faydalanılmıştır. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin hem program yapısı hem de uygulama konusunda olumlu görüşlere sahip olduklarını göstermektedir.

2005 Sosyal Bilgiler Programını öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmek amacıyla Ece (2007) tarafından 2006–2007 eğitim-öğretim

yılında Afyonkarahisar il merkezindeki 44 ilköğretim okulunda görev yapan 4. ve 5. sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket, Sosyal Bilgiler programının kazanım, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutları ve gelecekle ilgili sorulardan oluşmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde aritmetik ortalama, frekans, yüzde, standart sapma, t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğretmenlerin genelini programı desteklediğini göstermektedir.

Coşkun (2007), 4. ve 5. sınıf yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programıyla ilgili öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel bir çalışma yürütmüştür. Ankara merkez ve merkez ilçelerinde bulunan toplam 11 ilköğretim okulunda görev yapan 45, 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders öğretmeninden elde edilmiştir. Araştırma verileri, yüz yüze görüşmelerde kullanılan yarı yapılandırılmış 26 açık uçlu sorularla toplanmıştır. Veri analizi de nitel araştırma tekniğine uygun olarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; yeni Sosyal Bilgiler programı, öğrencilerin aktif olarak derse katılımlarını teşvik etmesi açısından olumlu bulunmuştur. Ancak, derslerin çok fazla oyun şeklinde geçmesi sonucu, etkinliklerde otorite kaybı sorununun yaşandığı da belirtilmiştir. Bununla birlikte, zaman yönetimi sıkıntısı çekildiği, ölçme sisteminin uygulayıcılar tarafından karmaşık bulunması sebebiyle tam olarak uygulanamadığı ve uygulamalarda okul ve öğretmenlerden kaynaklanan problemlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler yaşanan sorunlara çözüm olarak, sunuların grafik olarak yapılmasını, sınıf mevcutlarının azaltılmasını ve ölçme sisteminin eğitim sistemimizle uyumlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, yeni sistem hakkında yeterince bilgi sahibi olmayan öğretmenlerin, öğretmen merkezli programa göre ders işlemeyi daha ilgi çekici buluyor olmaları da bu çalışmanın önemli bulgularından birisi olmuştur.

Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programını öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirme amacıyla yapılan bir diğer çalışma Kalaycıoğlu (2007) tarafından Erzurum'da görev yapan 20 öğretmenle birlikte yürütülmüştür. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu aracılığıyla toplanmış ve yüzde, frekans, t-testi ve varyans analizi yardımıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin mevcut programdan memnun oldukları; ancak

programa yeni konuların eklenmesini istedikleri belirlenmiştir. Öğretmenler, Sosyal Bilgiler konularının öğretim sürecinde en fazla kullanılan araç-gereç ve materyallerin; ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, yazı ve bülten tahtası, resim, grafik ve kavram haritası olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmada en az kullanılan araç-gereç ve materyallerin ise slayt-tepegöz, tv-video-hareketli filmler ve bilgisayar –data show olduğu saptanmıştır.

Kılıçoğlu (2007), ilköğretim okulları 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programını öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi Kars ili örneğinde ele almıştır. Bu amaçla, Kars il merkezinde görev yapan 78 öğretmene 40 maddelik 5’li likert türü bir ölçek uygulamıştır. Elde edilen verilerin analizinde yüzde ve frekans hesaplamaları kullanılarak sonuçlar yorumlanmıştır. Araştırmadan genel olarak şu sonuçlara varılmıştır: Program kazanımlarının toplumun ihtiyaçlarından hareketle düzenlendiği, öğretmenler tarafından açık ve anlaşılır olduğu, birbiriyle tutarlılık gösterdiği; ancak, öğrenci gelişim özelliklerinin, ihtiyaçlarının ve hazır bulunuşluk düzeylerinin tam olarak yansıtılmadığı tespit edilmiştir. Programın içerik boyutunda ise bilgilerin güncel ve geçerli olduğu, öğretmenler tarafından açık bir şekilde anlaşıldığı, öğretim ilkelerine uygun olduğu; fakat, içeriğin öğrenci seviyesini ve gelişim özelliklerini tam olarak yansıtmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Eğitim durumu boyutunda da programın genel anlamda uygulanabilir nitelikte olmasına rağmen tam olarak öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Değerlendirme boyutunda, objektif araçların kullanılmasında eksikliklerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2005–2006 öğretim yılında uygulanan ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nı öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaç edinen çalışmalardan biri de Çetin (2007) tarafından, Konya ili Meram İlçesinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan 33 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonunda; öğretmenlerin yeni program hakkında yeterince bilgilendirilmedikleri, genel olarak programla ilgili olumlu görüş belirttikleri, kazanımların azaltılmasını olumlu buldukları, programı öğrenci

merkezli buldukları, uygulama ve değerlendirme sürecinde birtakım problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca sınıfların kalabalık olduğu ve ders araç-gereç ve materyallerinin eksikliğinin uygulamayı olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Yeni Sosyal Bilgiler programı öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilirken bazı araştırmacılar da yeni programda diğer çalışmaların da kısmen vurguladığı, uygulamada karşılaşılan sorunlara odaklanmıştır. Kırtay (2007), ilköğretim 4. ve 5. sınıflarında okutulmakta olan yapılandırılmış Sosyal Bilgiler Öğretim Programının uygulanması esnasında karşılaşılan problemleri tespit etmek amacıyla tarama modelinde bir çalışma yapmıştır. Bu araştırmaya 2006–2007 öğretim yılında Kars il merkezinde görev yapan 72 sınıf öğretmeni katılmıştır. Anket yoluyla toplanan veriler, yüzde ve frekans hesaplamaları kullanılarak tablolar ve grafikler hazırlanarak yorumları yapılmıştır. Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Yapılandırılmış Sosyal Bilgiler Öğretim Programının hedefleri öğrenci seviyesine uygun olmasına ve birbirini destekleyecek şekilde tasarlanmasına rağmen programda öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi ve öğrenci ihtiyaçları göz önünde bulundurulmadığı ifade edilmiştir. Programın tam olarak tanıtılmaması, sınıfların kalabalık olması, etkinlikler için verilen sürenin az olması, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması gibi faktörlerin uygulama sürecinde güçlükler yol açtığı ve programın uygulanabilirliğini zorlaştırdığı belirtilmiştir. Programda bilimsel ve modern yöntemlerin esas alınmış olmasına rağmen, içeriğinin genişletilmesi ve daha çok bilgiye yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Etkinliklerde kullanılan araç-gereç ve gerekli ortamın sağlanamaması programın hedeflerine ulaşmasını engellemektedir. Programda ölçme-değerlendirme konusunda, öğretmenlere yardımcı olacak yeterli açıklamalara yer verilmesine rağmen öğretmenler, Sosyal Bilgiler programının ölçme-değerlendirme ve sınav sistemi açısından, bunun sorun oluşturduğunu dile getirmişlerdir.

Dilmaç (2008) 'ın betimsel tarama modeline uygun olarak tasarladığı çalışmasının amacı da yeni programın uygulanabilirliğini öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Bu amaçla, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da görev yapan 120, 4. sınıf; 118, 5. sınıf ve 129 Sosyal Bilgiler

öğretmeni olmak üzere toplam 367 öğretmen ile çalışılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen 43 maddelik bir ölçek yardımıyla toplanan araştırma verileri öğretmenlerin bağlı olduğu kurum, cinsiyet, eğitim-öğretim yaptığı sınıf düzeyi, mesleki hizmet yılı, mezuniyet durumu ve hizmet içi eğitim seminerlerine katılma değişkenleri açısından analiz edilmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, frekans, yüzde, standart sapma, t-testi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamındaki öğretmenler, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programını, programın kazanım, içerik ve öğrenme-öğretme süreci boyutları açısından uygulanabilir düzeyde olduğunu, değerlendirme boyutunun uygulanabilirliğini ise kısmen olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programının uygulanabilirliği ile ilgili öğretmen görüşlerinin mezuniyet durumu, mesleki hizmet yılı ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

İlköğretim programında 4. ve 5. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersinde karşılaşılan sorunları araştırma amacı taşıyan bir diğer çalışma da Alataş (2008) tarafından İzmir ili Torbalı ilçesinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan 4. ve 5. sınıf öğretmenleri ile yürütülmüştür. Tahiroğlu (2006) tarafından geliştirilen “ İlköğretim 4. ve 5. sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Anket Formu” ile elde edilen verilerin analizinde eşleştirilmiş gruplar için t-testi, varyans analizi, frekans ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 4. ve 5. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde karşılaşılan sorunlar okul ile ilgili, öğretmen kaynaklı, öğrenci kaynaklı, yöntem-teknikler ve araç-gereç kullanmaktan kaynaklanan sorunlar olmak üzere beş grupta toplanmıştır.

Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının uygulamadaki etkililiğini programın uygulayıcıları olan öğretmen görüşlerine göre belirlemeye çalışan bir diğer çalışma da Gönül Ersoy (2009) tarafından Konya ili Meram, Selçuklu, Karatay ve Hüyük ilçelerinde görev yapan 160 öğretmenle yürüttüğü çalışmadır. “Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Uygulanması İle İlgili Değerlendirme Anketi” aracılığıyla elde edilen veriler yüzde, frekans, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri dikkate alınarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda programda yer alan kazanımlar, yöntem-teknik ve etkinlikler, araç-

gereç ve materyaller, programdaki içerik, ölçme ve değerlendirmenin uygulamada “kısmen yeterli” düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okulların fiziki şartlar ve donanım açısından yetersiz olması, sınıf mevcutlarının fazla olması, ders saatlerinin yetersiz olmasının programın uygulanmasında karşılaşılan sorunlar olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte programın öngördüğü ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulanmadığı bunun için öğretmenlerin hizmet içi eğitime ihtiyacı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Yavuz Avcı (2009) da yeni programın esas aldığı oluşturmacı yaklaşımın Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin kazanımlarına, başarı düzeylerine ve derse yönelik tutumlarını etkisini incelemek amacıyla ön test-son test kontrol grubu desendeki çalışmasını Bursa ili Yıldırım ilçesindeki bir ilköğretim okulunun biri deney grubu diğeri kontrol grubu olmak üzere iki 5. sınıf şubesiyle yürütmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Toplum İçin Çalışanlar Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Dört hafta süren uygulamada deney grubunda dersler oluşturmacı yaklaşıma göre kontrol grubunda ise geleneksel yöntemlerle işlenmiştir. Verilerin analizinde de frekans, yüzde, t-testi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, oluşturmacı yaklaşıma göre işlenen derslerin öğrencilerin başarıları üzerinde ve derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde anlamlı bir farklılık yarattığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte cinsiyet ve ailenin sosyo ekonomik durumunun başarı üzerinde bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Erdoğan (2009), yapılandırmacı yaklaşıma göre tasarlanan Sosyal Bilgiler sınıfı hakkında öğrenci görüşlerini belirlemek amacı ile nitel bir çalışma yürütmüştür. Eylem araştırması olarak ifade edilen bu çalışma, İstanbul ili Sefaköy ilçesindeki bir ilköğretim okuluna devam eden 18 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmış ve elde edilen bulgular kodlanarak araştırmanın temaları oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgular, yapılandırmacı yaklaşıma göre tasarlanmış Sosyal Bilgiler sınıfının, Sosyal Bilgiler dersini daha ilgi çekici bir hale getirdiğini, öğrenme için elverişli bir ortam hazırladığını, sınıftaki materyallerin ise dersin daha nitelikli işlenmesini sağladığını ve tüm bu faktörlerin de öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki

başarıları üzerinde olumlu yönde katkı sağladığını göstermiştir. Ayrıca bu Sosyal Bilgiler sınıfında bulunan materyallerin Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin daha önce öğrendikleri bilgileri pekiştirdiği ve bilgilerin kalıcılığını sağladığı da araştırmanın vurgu yaptığı bir diğer nokta olmuştur. Sosyal Bilgiler sınıfında bulunan görsel materyallerin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgilerinin artmasını ve Sosyal Bilgiler dersi için sabırsızlanmalarını sağlamıştır. Çalışma kapsamında, öğrencilerin derste yeni bilgi ve beceriler edindikçe, derse karşı daha fazla heyecanlandıkları ve merak duygularını tetiklediği de gözlenmiştir.

2.13.2. Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Yürütülen Araştırmalar

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimi konu alan çalışma sayısı oldukça azdır. Yapılan çalışmalardan biri Arslan (2006) “Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim” başlıklı yüksek lisans tezidir. Sosyal Bilgiler dersinin işlenişi esnasında karşılaşılan güçlüklerin giderilmesinde bilgisayar destekli öğretimin sağlayacağı katkıları belirleme amacı taşıyan bu çalışma, Kahramanmaraş'ta bulunan bir ilköğretim okulunda yürütülmüştür. Yapılan araştırma sonucunda, bilgisayar destekli öğretimin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci başarısını arttırdığı, bireysel öğrenmeyi sağladığı, öğrencilerin derse karşı olan ilgi ve dikkatini çektiği, yazılımlarının geliştirilmesi gerektiği, konuların kolaylıkla güncelleştirilebilmesine imkân sağladığı, kullanımının kolay olduğu ve bununla birlikte sınıf yönetiminde bir soruna yol açmadığı, öğrencinin sosyalleşmesine engel olmadığı, öğretmenin önemini azaltmadığı ve BDÖ yazılımlarının geliştirilmesi gerekliliği tespit edilmiştir.

Bu konuda yapılan bir diğer çalışma Camnalbur (2008) tarafından yapılmış olan meta analiz çalışmasıdır. Bu çalışmada, 1998–2007 yılları arasında yapılmış olan bilgisayar destekli öğretimin, geleneksel yöntem ile karşılaştırıldığı nicel çalışmalar incelenmiştir. Konu ile ilgili 422 yüksek lisans ve doktora, 124 makale ve bildirinin bulunduğu çalışma havuzundan belli kriterlere göre seçilen 78 adet çalışma meta analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma sonucunda, bilgisayar destekli öğretim yönteminin akademik başarıya olan etki büyüklüğü 1.048 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, Thalheimer ve Cook tarafından yapılan

sınıflandırmaya göre “geniş”, Cohen ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan sınıflandırmaya göre ise “büyük” etkiye karşılık geldiği tespit edilmiştir.

2.13.3. Öğrenme Nesnelere Yönelik Yürütülen Araştırmalar

Bilgisayar destekli öğretimin, Sosyal Bilgiler dersi kapsamındaki çalışmalara yeterince konu olmamış olması, alt kümesi olan öğrenme nesnelere konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Öğrenme nesnelere ile yapılan çalışmalar arasında bu araştırma kapsamında incelenenlerin hepsi farklı alanlarda yapılmıştır yani; alan dışıdır.

Karaman (2005), nesne ambarı ve yazarlık ortamından oluşan bir içerik geliştirme sistemi tasarlamak ve öğretmen adaylarının içerik geliştirme sürecinde bu sistemi ve öğrenme nesnelere nasıl kullandıklarını ortaya çıkarmak ve adayların nesne yaklaşımına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yürüttüğü çalışmasında sunucu/istemci mimarisine göre bir nesne ambarı ve bütünleşik bir içerik geliştirme ve paketleme aracı hazırlanmıştır. Sistemde, çoğunluğu kimyasal bağlar konusunda olmak üzere, kimya konularına ait farklı niteliklerdeki yaklaşık 5000 adet nesne ambarı yer almaktadır. Sistemin geliştirilmesini takip eden araştırma sürecinde, tek ölçmeli model ve durum çalışması modeli kullanılmıştır. 119 kimya dersi öğretmen adayı 5 hafta süreyle hazırlanan sistemi kullanarak nesneye dayalı içerik geliştirme uygulamaları yapmışlardır. Araştırmaya ilişkin veriler hem nicel hem de nitel yöntemlerle toplanmış ve analiz edilmiştir. Sistem kayıtları, anketler, mülakatlar, uzman değerlendirmeleri ve doküman analizi sonuçları veri kaynakları olarak kullanılmıştır. Verilerden, adayların; nesne arama, seçme ve birleştirme işlemlerinde izledikleri yollar, bunları etkileyen unsurlar ve materyal geliştirme profilleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırma sonuçları, bu yaklaşımın içeriklerin farklı kişiler tarafından farklı bağlamlarda kullanılabilmesine, içeriklere hızlı ve kolay bir şekilde erişilebilmesine ve içeriklerin ihtiyaçlara göre özelleştirilebilmesine imkan sağladığını ortaya koymuştur. Öğretmen adaylarının, bilgisayar kullanma yeterliğinin düşük ya da yüksek olmasına bağlı olmaksızın nesne yaklaşımıyla kaliteli içerikler hazırlayabildikleri izlenmiştir.

Koplay (2005)'ın "Çevrimiçi Eğitimde İçerik Yeniden Kullanımına Çözüm Olacak Bir Web Tabanlı Öğrenme Nesnesi Geliştirme Aracının Tasarlanması ve Gerçekleştirilmesi" isimli yüksek lisans tezinin amacı içerik geliştirme araçlarının gerçekte eğitsel içerik geliştirmek için tasarlanmıyor olmasından dolayı ortaya çıkan yeniden kullanılabilirlikte yaşanan problemlerin üstesinden gelmektir. Bu amaçla bu çalışmada, eğitsel içeriklerin yeniden kullanılabilirliği en üst seviyeye çıkarabilecek bir içerik geliştirme aracının tasarımı ve gerçekleştirilmesi ele alınmıştır. Öğrenme nesnelere üzerine temellenen sistemde kolay ve etkili içerik geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında öğrenme nesnelere biçimden bağımsızlaştırılarak, katmanlara bölünmüştür. Tanımlanan bir içerik veri modeli ile öğrenme nesnelere oluşturulmuş, bu nesnelere bir havuzda saklanması ve devingen olarak dağıtılması sağlanmıştır. Daha önce geliştirilmiş modellerin sakıncaları belirlenerek bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla tez kapsamında içerik modeli geliştirilmiştir. Modelin içerik parçalarını metin, ses, görüntü, hareketli görüntü ya da salt metin yapıda elemanlar oluşturmaktadır. İçerik geliştirme sürecinin bilişim teknolojileri uzmanlarının, eğitim bilimcilerin ve geliştirilecek içeriğin konusuna hâkim alan uzmanlarının birlikte çalışması ile oluşacak bir takım çalışması gerektirmesinden dolayı, kaynakların doğru kullanılmasının önemli bir unsur olduğu vurgulanmıştır.

Türksoy (2007) ise çalışmasında etkinlik geliştirme sürecinde üretilen öğrenme nesnelere paylaşımı ve tekrar kullanımını sağlamak amacıyla bir araç geliştirmiştir. Çalışma kapsamındaki öğrenme nesnelere havuzunda eğitmenin ihtiyaç duyduğu en uygun öğrenme nesnesine ulaşabilmesini sağlayabilmek için ontolojiler ve anlamsal web teknolojilerinden faydalanılmıştır. Geliştirilen aracın iki kullanım senaryosu mevcuttur. Birincisinde; kullanıcı herhangi bir etkinlikten bağımsız öğrenme nesnesi girişi ya da sorgusu yapabilirken ikincisinde ise; geliştirilen bir etkinlikle ilgili gerekli bilgiler, öğrenme nesnelere vs. sağlanarak, bu etkinliğin diğer kullanıcıların paylaşımına açılması sağlanmaktadır. Araştırma sonucunda, ontoloji geliştirme alanında yapılmış pek çok uygulama, araştırma vs. olmasına rağmen, bir anlamsal web uygulaması geliştirme aşamalarını yeni geliştiricilerin faydalanabileceği düzeyde pratik olarak açıklayan kaynakların ve

bir anlamsal web uygulamasını baştan sona tanımlayarak, ilgili araçları tanıtarak ve kullanım/entegrasyon bilgilerini vererek öğretmeyi amaçlayan çalışmaların eksikliği vurgulanmıştır. Ayrıca, yapılan çalışmanın araştırma ve uygulama olmak üzere iki açıdan geliştirilmesi, ontolojinin geçerliliğinin bir ontoloji kontrol aracı ile test edilmesi ve geliştirilen uygulamanın bir öğretmen grubu üzerinde test edilmesi ve fayda sağlayıp sağlamadığının, kullanılabilirliğinin test edilmesi yönünde öneriler sunulmuştur.

Türel (2008) de öğrenme nesnelere ile zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarının, öğrencilerin akademik başarıları, tutumları ve motivasyonları üzerindeki etkisini incelemek ve bu sürece ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüş ve algılarını değerlendirmek amacıyla, 2007–2008 öğretim yılı ikinci döneminde Elazığ il merkezinde bulunan iki farklı ilköğretim okulunda 2 deney ve 2 kontrol grubu olmak üzere toplam 78 öğrenci ile fen ve teknoloji derslerinde çalışmalarını yürütmüştür. Hem nicel hem de nitel yaklaşımların bir arada kullanıldığı çalışmada, uygulama süresince çeşitli nesne ambarlarından “Maddenin Yapısı ve Özellikleri” ünitesi ile ilgili nesnelere seçilerek, moodle platformu aracılığıyla internet üzerinden hizmete açılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve pilot uygulamaları yapılmış akademik başarı testi ve tutum ölçeği ile Keller tarafından oluşturulan CIS motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Bu veri toplama araçları Deney A ve Kontrol A olarak belirlenen gruplara sadece son test olarak, Deney B ve Kontrol B olarak belirlenen gruplara ise ön test ve son test olarak uygulanmış ve uygulama bitiminden 6 hafta sonra başarı testi tüm gruplara kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Ayrıca görüşme, gözlem kayıtları ve değerlendirme formları ile öğrenci ve öğretmenlerden sürece ilişkin algı ve tutumlarını ortaya çıkaran nitel veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrenme nesnelere ile zenginleştirilmiş öğretim ortamlarının, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisinin olduğu, kalıcılık bağlamında da önemli katkı sağladığı ve uygulamanın öğrencilerin tutumları ve motivasyonları üzerinde sınırlı da olsa olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Nitel verilerin analizi sonucunda da öğretmen ve öğrencilerin uygulamanın yararlı olduğu ve özellikle de gerekli fiziksel koşullar sağlandığında daha başarılı sonuçların elde edilebileceği yönünde görüş bildirdikleri gözlenmiştir. Araştırma,

Türkçe hazırlanmış öğrenme nesnelerinin tasarlanması ve nesne ambarları üzerinden kullanıma sunulmasının hızla yaygınlaştırılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

2.13.4. Animasyonlara Yönelik Yürütülen Araştırmalar

Bilgisayar destekli öğretimin ve öğrenme nesnelerinin bünyesinde de bulunan animasyonların Sosyal Bilgiler dersinde kullanımına yönelik çalışmalara rastlanmamakla birlikte farklı alanlarda bu konuda yapılmış çalışmalar mevcuttur.

Kaba (1992)'nin "Animasyonun Eğitim Amaçlı Kullanımı" isimli çalışmasında animasyonun tarihi ve gelişim süreci ve animasyonun eğitim alanındaki önemi birçok başlık altında detaylı bir şekilde açıklamıştır. Çalışmanın sonuç kısmında ifade edilenler ise şöyledir: Animasyonlarda kullanılan renkler, hareketler, yazılar ekran içinde iyi bir kompozisyonla sunulduğunda mesaj daha çekici duruma gelmektedir. Etkileşimli programlar sayesinde çocuk sadece izlemekle kalmayıp, iletişime girerek süreç içine aktif olarak katılır. Animasyonlar, toplumsal eğitim açısından üstlendikleri etkin görev ile çocuğun eğitim süreci içerisindeki kişilik gelişimini istenilen yönde mesajlarla yönlendirmektedir. Animasyonlar, eğlendirirken eğiterek iletişim aracı olarak toplumsal bir işlev yüklenmesinin yanında, animasyonların kendi içyapısındaki hareket ve görsel düzenlemelerin istenilen yönde oluşumu bilgi iletiminde de önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenme süreci içindeki animasyonun yerinin doğru belirlenmesi ve hareket, ses, zaman ile görsel iletişim açısından etkileşiminin iyi anlaşılması ve uygulanması önemlidir.

Gürsaç (1993), üç boyutlu bilgisayarlı animasyon yazılımlarının yaratıcı kişiye sağladığı olanakları incelemek ve bu olanakların yaratıcılık sürecindeki yerini saptamak amacıyla "Üç Boyutlu Bilgisayarlı Animasyon ve Yaratıcılık İlişkisi" isimli çalışmasında, "Animasyon, Üç Boyutlu Bilgisayarlı Animasyon, Üç Boyutlu Bilgisayarlı Animasyonun Kullanım Alanları, Yaratıcılık, Yaratıcılığa Katkısı Açısından Bilgisayar, Yaratıcılığa Katkısı Açısından Üç Boyutlu Bilgisayarlı Animasyon" konularında detaylı açıklamalar yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; animasyon yoluyla sağlanan birçok anlatım kolaylıkları ve erişilen anlatım olanakları mevcuttur. Animasyon aracılığıyla; dıştan bakıldığında

görülemeyecek, içine girilemeyecek yapıların anlatımı, yeterli bilgi sayesinde olanaklı hale geldiği anlatılması güç, özellikle de soyut kavramların anlatımının kolaylaştığına vurgu yapılmıştır. Ayrıca, gözle görülebilecek şekilde oluşturulmasının animasyon aracılığıyla mümkün olduğu ifade edilmiştir. Düş gücünü gerçekliğe dökebilme, var olmayan biçimleri yaratabilme, insan düşüncesinin bütün sınırlarını görülebilir gerçekliğe dönüştürebilme özelliği ve sunduğu imkânların yaratıcı kişiye sağladığı kolaylıkların yaratıcılık boyutundaki önemi açıklanmıştır.

Uğur (1996), kişisel bilgisayarlar üzerinde, iki ve üç boyutlu çizim ve animasyonlar hazırlanmasını sağlayan bir program tasarlayıp geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, öncelikle Animasyon, Windows, Bilgisayar Grafikleri, Borland C++ ile Windows Programlama, Animasyon Teknikleri, Çizim ve Animasyon Programı konuları açıklanmış ardından hazırlanan program tanıtılarak elde edilen sonuçlar çerçevesinde öneriler sunulmuştur. Bilgisayar yazılım ve donanımlarında son yıllarda görülen gelişmeler, bilgisayarın grafik ve animasyon konularında kullanılmasını sağlaması sonucunda, animasyon üretiminin kolaylaştığı, hızlandığı ve nitelikli hale geldiği; animasyonlardan bilimsel araştırma ve çalışmalar, mühendislik, eğitim-öğretim, film endüstrisi, reklâmcılık, sanat, spor, bilgisayar oyunları gibi birçok alanda yararlanıldığı; animasyonların, gerçek yaşamda elde edilemeyecek veya elde edilse bile yüksek maliyet ve riske neden olabilecek hareketli görüntülerin, bu olumsuzlukları ortadan kaldıracak şekilde edilmesini sağladığı bu çalışmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Daşdemir (2006), ilköğretim fen bilgisi dersinde animasyonların akademik başarıya ve kalıcılığa olan etkisini ve öğrencilerin animasyonlar hakkındaki düşüncelerini tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma, 2005–2006 öğretim yılında Erzurum il merkezindeki bir ilköğretim okulunun altıncı ve sekizinci sınıflarının oluşturduğu dört şubedeki 98 öğrenci ile yürütülmüştür. Bu sınıfların birer şubesi deney grubu, diğer iki şube ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak; altıncı sınıflara Fen Bilgisi Başarı Testi B, sekizinci sınıflara ise Fen Bilgisi Başarı Testi A ve tüm gruplara da Animasyon Görüş Ölçeği (AGÖ) uygulanmıştır. Veriler SPSS programında bağımsız grup t-testi, yüzde ve puan ortalamaları kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, deney

grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrenciler arasında fen bilgisi dersinin akademik başarısı ve bilginin kalıcılığına olan etkisi yönünden deney grubu lehine istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin animasyonlar hakkında kontrol grubundaki öğrencilerden daha olumlu görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

2.13.5. Kavram Karikatürlerine Yönelik Yürütülen Araştırmalar

Çalışmanın temelini oluşturan kavram karikatürlerinin gerek yurt içi gerekse yurt dışındaki çalışmalarda Sosyal Bilgiler alanında çalışılmadığı tespit edilmiştir. Ulaşılan kaynakların fen bilimleri alanında yoğunlaştığı belirlenmiştir.

Fende öğrenme ve öğretmeyi desteklemede kavram karikatürlerinin etkililiğini değerlendirmek için Keogh ve Naylor (1999), İngiltere’de 51 öğretmen ve 85 öğretmen adayı ile bir çalışma yapmışlardır. Bu amaçla, öğretmen ve aday öğretmenlerden bazı konulardaki (ışık, ses, kuvvetler, hal değişimi ve canlılar) kavram karikatürlerini mevcut programlarına dâhil etmelerinin istendiği bu çalışmada çalışma grubuyla anket ve mülakatlar yapılmıştır. Bunun yanı sıra bir lise sınıfında ve fizik mezunlarının devam ettiği bir kursta da gözlemler yapılmıştır. Öğretmenlerin kavram karikatürlerini; tartışma oluşturmak, araştırmaya teşvik etmek ve öğrencilerin fikirleri ile çatışmalarını sağlamak amacı ile kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca kavram karikatürlerinin konuşmada isteksiz olanlara yardım ettiği aynı zamanda motivasyonu arttırdığı gözlemler aracılığıyla belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, kavram karikatürlerinin sürekli kullanımının etkililiğinin kaybolmasına sebep olabileceği; ancak, diğer öğretim stratejileri ile birlikte değerlendirilmesinin uygun olacağı önerilmiştir.

Naylor ve Keogh (1999) tarafından İngiltere’de yapılan bir diğer çalışmada hizmet öncesi fen öğretmeni eğitiminde kavram karikatürlerinin, bir öğrenme ve öğretme yaklaşımı olarak kullanımını değerlendirme ve yapılandırmacı prensiplerin sınıfta nasıl kullanıldığı ile ilgili öğretmen adaylarının algılarını sorgulama olmak üzere iki boyutuna odaklanılmıştır. 85 öğretmen adayı, sınıf temelli olan bu çalışmada üç yıllık bir dönem boyunca görev almışlardır. Araştırmanın verileri her öğretmen adayından gelen bireysel yazılı geri dönüşlerden, sınıf temelli araştırma tamamlandıktan sonra kapsamlı bir üniversite

temelli grup tartışmasından ve üç yıllık dönem boyunca 10 öğretmen adayı ile yürütülen derinlemesine mülakatlardan sağlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen ve öğretmen adayları kavram karikatürlerini öğrencilerin kavram yanlışlarını gidermede, mevcut fikirlerini ortaya çıkarmada, tartışmalara katılım sağlamada, araştırmalara teşvik etmede, motivasyonun devamlılığının sağlanmasında kullanabileceklerini ifade etmişlerdir.

Kinchin (2004), İngiltere’de öğrencilerin objektivist ve yapılandırmacı öğrenmeden hangisini tercih ettiklerini belirlemek amacıyla toplam 349 lise öğrencisi ile yürüttüğü çalışmada biri objektivist öğrenmede diğeri yapılandırmacı öğrenmede öğrenci ve öğretmen rollerini diyalog şeklinde gösteren iki kavram karikatürü tasarlamış ve bunları veri toplama aracı olarak kullanmıştır. Öğrencilerden bu iki kavram karikatürünü inceleyerek hangisinde olmak istediklerini nedenleriyle birlikte açıklamaları istenmiştir. Öğrencilerin %88.8’inin yapılandırmacı öğrenmeyi tercih ettiği tespit edilmiştir. Öğrenciler yapılandırmacı öğrenmeyi tercih sebeplerini ise yapılandırmacı öğrenme ortamlarının daha ilginç olması ve anlamanın gelişmesinde daha etkili olması, kendi öğrenmelerinde daha fazla sorumlu olmalarını sağlaması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu çalışma kapsamında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının daha etkili uygulanabilmesinde öğretmen ve öğrenci arasındaki diyaloga dikkat çekilmiş ve bu noktada kavram karikatürlerinden faydalanılabileceği ifade edilmiştir.

Kabapınar (2005), kavram karikatürüne dayalı öğretimin öğrencilerin kavramsal öğrenmeleri üzerine etkilerini belirlemek amacıyla çalışmada problemlerine dayalı olarak tek grulu ön test-son test deneysel desen ve örnek olay çalışması olmak üzere iki araştırma yöntemini birlikte kullanmıştır. Veri toplama aracı olarak, kavram karikatürü şeklindeki sondaj soruları ve uygulamaların video kayıtları kullanılmıştır. Araştırmacı, çalışma kapsamında kullanılan kavram karikatürlerini ilköğretim fen bilgisi konuları arasında yer alan “Madde ve Isı” ünitelerinden poster ve çalışma yaprağı formatında hazırlamıştır. 4. ve 5. sınıflarda öğrenim gören toplam 84 öğrenci ile yürütülen bu çalışmadan kavram karikatürlerinin; sınıf içi tartışmalar esnasında öğrencilerin bireysel düşünce biçimlerini, sınıftaki diğer düşüncelerden etkilenmeden açığa

çıkardığı, öğrencilerde mevcut olan kavram yanlışlarının altında yatan sebepleri açığa çıkarabildiği, yüksek motivasyon sağladığı, poster ve çalışma yaprağı şeklindeki uygulamaların öğrencilerin kavram yanlışlarını gidermede etkili olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonunda kavram karikatürlerinin öğrencilerin ön bilgilerinin belirlenmesinde ve sahip oldukları kavram yanlışlarının farkında olarak bunların giderilmesi için yürütülen etkinliklere daha istekli katılmalarının sağlanmasında etkili bir öğretim aracı olarak kullanılabileceği önerilmiştir.

Akdeniz ve Atasoy (2006), kavram karikatürlerinin, fen bilgisi öğretmen adaylarının “havaya fırlatılan topa etki eden kuvvetler” konusunda sahip oldukları kavram yanlışlarını gidermeye etkisini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada hazırladıkları çalışma yaprağını birinci sınıfta öğrenim gören 38 fen bilgisi öğretmen adayına uygulamışlardır. Veri toplama aracı olarak uygulamadan önce ve sonra öğrencilerin konuyla ilgili fikirlerini belirlemek için 4 açıklamalı-çoktan seçmeli sorudan oluşan bir test kullanılmıştır. Ayrıca 5 öğrenci ile örnekler hakkında mülakat yapılmıştır. Çalışma yaprağının uygulanması esnasında öğretmen ve öğrenciler arasındaki birebir diyaloglara, sınıf ve grup tartışmalarına ağırlık verilmiştir. Uygulamadan önce öğretmen adaylarının çalışılan konu ile ilgili tam doğru yanıt verme oranı % 0 ile % 5 arasında iken; bu oran, uygulamadan sonra % 40’a kadar çıkmıştır. Uygulamadan önce konu ile ilgili sahip olunan kavram yanlışları oranı %60 civarındayken bu oran uygulamadan sonra % 30’a düşmüştür. Araştırmacılar, kavram yanlışlarındaki azalmanın ve kavramları doğru ifade etmedeki oranın artmasının derslerde yapılan tartışmaların öğrencilerin zihinlerindeki fikirleri ve açıklamayı ve doğru bilgileri araştırmayı teşvik etmesinin bir sonucu olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada, fizik derslerinde öğretmen adaylarının kavramlarla ilgili tartışmalarını ve bilimsel olarak doğru kabul edilen kavramlarla ilgili geniş bir bilgi edinebilmelerinde kavram karikatürlerinin kullanılabilir olduğu ortaya konulmuştur.

Yapılandırıcı fen öğretiminde kavram karikatürleri ile öğretimin, ilköğretim 8. sınıf, fen ve teknoloji dersinde “Mitoz-Mayoz Hücre Bölünmeleri” konusunda öğrencilerin başarılarına ve duyuşsal özelliklerine etkisini belirlemek amacıyla Durmaz (2007) tarafından ön test-son test kontrol gruplu desenin

kullanıldığı deneysel bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma, deney ve kontrol gruplarında 124'er öğrenci olmak üzere toplam 248 öğrenci ile yürütülmüştür. Deney grubunda kavram karikatürüne dayalı öğretim yapılırken, kontrol grubunda ise geleneksel yaklaşım takip edilmiştir. Veri toplama aracı olarak 25 soruluk, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .75 olan başarı testi ve yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel veriler bağımlı ve bağımsız gruplar için t-testi kullanılarak değerlendirilirken, nicel verileri desteklemek amacıyla elde edilen nitel verilerin analizinde ise betimleyici çözümleme kullanılmıştır. Analizler neticesinde, yapılandırıcı fen öğretiminde kavram karikatürleri ile yapılan öğretim lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Duyuşsal özellikler boyutunda ise, deney grubundaki öğrencilerin daha dikkatli ve daha istekli oldukları belirtilmiştir. Ayrıca kavram karikatürleri hakkında deney grubu öğrencilerinin kontrol grubundaki öğrencilere göre daha olumlu görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

Kavram karikatürlerinin kavram yanlışlarını gidermedeki, fen başarısını arttırmadaki ve fen bilimlerine yönelik tutum üzerindeki etkisini araştırmak için yapılan bir diğer çalışma ise Baysarı (2007) tarafından yapılmıştır. Çalışmadaki kavram karikatürleri “Canlılar ve Hayat” ünitesi kazanımlarında karşılaşılan kavram yanlışlarını gidermek için araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. “Kontrol gruplu ön test- son test modeline” uygun olarak tasarlanan bu deneysel çalışmada deney grubunda kavram karikatürleri ile yapılandırmacı öğretim modeli, kontrol grubunda ise yapılandırmacı öğretim modeli uygulanmıştır. Araştırma, 2005–2006 yılında İzmir ili Konak ilçesindeki bir ilköğretim okulunda biri deney diğeri kontrol grubu olmak üzere toplam 60, 5. sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak güvenilirlik katsayısı .83 olan, 76 maddelik geliştirilerek uygulanan bir başarı testi ve Yaşar Baykul'a ait Fen Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizinde t-testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, kavram karikatürlerinin fen ve teknoloji dersinde kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarında ve fene yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Kuşakçı Ekim (2007) de kavramsal karikatürlerin 7. sınıf öğrencilerinin “Maddenin İç Yapısına Yolculuk” ünitesindeki kavram yanlışlarının

giderilmesine ve fen bilgisi dersine yönelik tutumlarına etkisini incelemek amacıyla ön test-son test kontrol gruplu modele göre desenlenen bir deneysel çalışma yapmıştır. Araştırma, 2004–2005 eğitim-öğretim yılının 1. döneminde Ankara ili Çankaya ilçesindeki bir ilköğretim okulunun biri deney diğeri kontrol grubu olmak üzere 7. sınıflarının iki şubesindeki 78 öğrencisi ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak “Kavram Bilgisi Testi, Fen Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği ve Görüşme Formları” kullanılmış ve bunlar her iki gruba da ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Deney grubunda kavram yanlışları olan konularda araştırmacı, kavramsal karikatürlerle dersleri desteklemiştir. Araştırmanın nicel verileri SPSS paket programı kullanılarak analiz edilirken nitel veriler ise içerik analizi ile test edilmiştir. Analizler sonucunda, uygulama esnasında deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre daha az kavram yanlışına sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmezken deney grubundaki öğretmen ve öğrencilerin kavramsal karikatürler hakkında olumlu görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir.

Yıldız (2008), “Kavram Karikatürlerinin Kavram Yanlışlarının Tespitinde ve Giderilmesinde Kullanılması: Düzgün Dairesel Hareket” isimli yüksek lisans çalışmasını düzgün dairesel hareket konusundaki kavram yanlışlarının tespiti ve giderilmesinde kavram karikatürlerinin kullanılıp kullanılmayacağını belirlemek amacıyla yapmıştır. Bu amaçtan hareketle uzman görüşleri ve literatür yardımıyla düzgün dairesel hareket konusuyla ilgili belirlenen kavram yanlışları, kavram karikatürleri hazırlanarak Ankara ilindeki bir anadolu lisesinin 3. sınıflar arasında belirlenen deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır. Öğrencilerdeki kavram yanlışları Kızılcık ve Güneş (2006) tarafından geliştirilen ve KR-20 güvenirlik katsayısı .68 olan üç aşamalı test yöntemiyle araştırılmıştır. Deney grubuna, kavram karikatürleriyle kavram yanlışlarını gidermeye yönelik ders anlatımı yapılarak, kontrol ve deney gruplarına son test uygulanmış ve deney grubu lehine kavram yanlışlarını gidermekte etkili olduğu belirlenmiştir.

Demir (2008), Fen Bilgisi Öğretmenliği 1., 2. ve 3. sınıflarında okuyan öğretmen adaylarının bazı fen konularındaki düşüncelerini kavram karikatürleri aracılığıyla belirlemek ve kavram karikatürlerinin kavram yanlışlarının

belirlenmesindeki başarısını belirlemek amacıyla 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümünde okuyan 212 öğretmen adayı ile bir yüksek lisans çalışması yapmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan açık uçlu sorular ve kavram karikatürü sorularından oluşan iki test 15'er günlük aralarla çalışma grubuna uygulanmıştır. Açık uçlu her soru için verilen cevaplar, cevapların açıklamalarını ve öğrencilerin bu cevap ve açıklamalardan ne kadar emin olduklarını gösteren çizelgeler hazırlanarak; kavram karikatürü sorularında ise kavram karikatürlerinde geçen olaylar hakkındaki öğrenci açıklamaları her bir grup için cevabın verilme sayısı ve yüzdelerinin verildiği çizelgeler hazırlanarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır. Bu araştırmanın bulguları Fen Bilgisi öğretmenliği programında okuyan öğrencilerin bazı fen konularında, alternatif kavramlara sahip oldukları ve bu alternatif kavramların tespitinde kavram karikatürlerinin kullanılabilceğini ortaya çıkarmıştır.

Araştırmada deneysel işlem ve kontrol grubunda yürütülen işlemin temelleri 2005 yılında değişen Sosyal Bilgiler programına dayanmaktadır. Bu sebeple, ülkemizde özellikle 2005 Sosyal Bilgiler programının değişiminden sonra, yeni programın işlevselliğini eleştirel tarzda inceleyen çalışmaların içeriği incelenmiştir. Çalışmaların genellikle öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı bir bakış açısı geliştirdiği görülmektedir. Bu bağlamda araştırmalarda; programın yapılandırmacı yaklaşıma uygunluğunu, uygulanabilirliğini, uygulamadaki etkililiği, ders kitaplarının hedefe uygunluğu, etkinliklerinin programın amaçlara ulaşmadaki başarısının değerlendirilmesi, öğrenci başarı ve tutumuna etkisi, uygulanmasında karşılaşılan veya karşılaşılabilecek sorunlar incelenmiştir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler programına uygun olarak bilgisayar destekli öğretim gerçekleştirildiğinden, ülkemizde bu alanda yapılan sınırlı sayıdaki çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmalar; Sosyal Bilgiler dersinin işlenişi esnasında karşılaşılan güçlüklerin giderilmesinde bilgisayar destekli öğretimin sağlayacağı katkıları ve bu alanda yapılan nicel çalışmaları geleneksel yöntemlerle kıyaslayarak inceleyen çalışmalardır. Bu araştırmada ise bilgisayar destekli öğretim öğrenme nesnelere kullanılarak uygulanmıştır. Bu sebeple araştırmanın ilgili literatür kısmında, ülkemizde yapılan öğrenme nesnelere ile ilgili çalışmalara

yer verilmiştir. Ancak Sosyal Bilgiler öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin kullanılması hususunda karşılaşılan literatür azlığı, paralel şekilde öğrenme nesnelerinin kullanılmasında da kendini göstermektedir. Var olan sınırlı sayıdaki çalışmaların içeriği de Sosyal Bilgiler alanında değildir. Diğer alanlardaki çalışmalarda; içerik geliştirme sistemi tasarlamak, öğretmen adaylarının içerik geliştirme sürecinde bu sistemi ve öğrenme nesnelerini nasıl kullandıklarını ortaya çıkarmak ve görüşlerini belirlemek, yeniden kullanılabilirliğini test etmek, paylaşım ve yeniden kullanılabilirliği arttıran araç geliştirmek, fen ve teknoloji dersinde öğrenci başarı ve tutumuna etkisini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

Araştırmada öğrenme nesneleri içinden sadece animasyonlar seçildiği için yerli literatürde sadece animasyon kullanımına ait olan çalışmalar da incelenmiştir. Öğrenme nesnelere ait literatüre benzer şekilde, Sosyal Bilgiler eğitimi alanında uygulanabilirliği daha önce incelenmemiş olup, diğer alanlardaki çalışmaların mevcudiyeti dikkat çekmektedir. Var olan çalışmaların içeriği genel olarak; animasyonun tarihi, gelişim süreci ve eğitim alanındaki önemi, yaratıcılığa etkisi, animasyon hazırlanmasını sağlayan yazılım geliştirilmesi, fen bilgisi dersinde başarı ve kalıcılığa etkisi, öğrencilerin animasyonlar hakkındaki düşüncelerinin tespit edilmesinden oluşmaktadır.

Araştırmanın çekirdeğini oluşturan kavram karikatürleri ile ilgili ise hem yurt içi hem de yurt dışında yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Ancak yine Sosyal Bilgiler öğretiminde tekniğin kullanımına ait herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Var olan çalışmaların da genellikle fen bilgisi öğretiminde yoğunlaştığı görülmektedir. Yerli ve yabancı literatürde genellikle, kavram karikatürlerinin kavram yanlışlarının tespitinde ve giderilmesinde kullanımı, yine aynı disiplinde öğrenci başarıları ve duyuşsal özelliklerine etkisi, öğretmen adaylarının bazı fen konularındaki düşüncelerinin belirlenmesi, kavramsal öğrenmeler üzerine etkisi, öğrenme ve öğretme yaklaşımı olarak kullanılabilirliği konulu çalışmalara rastlanılmıştır.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

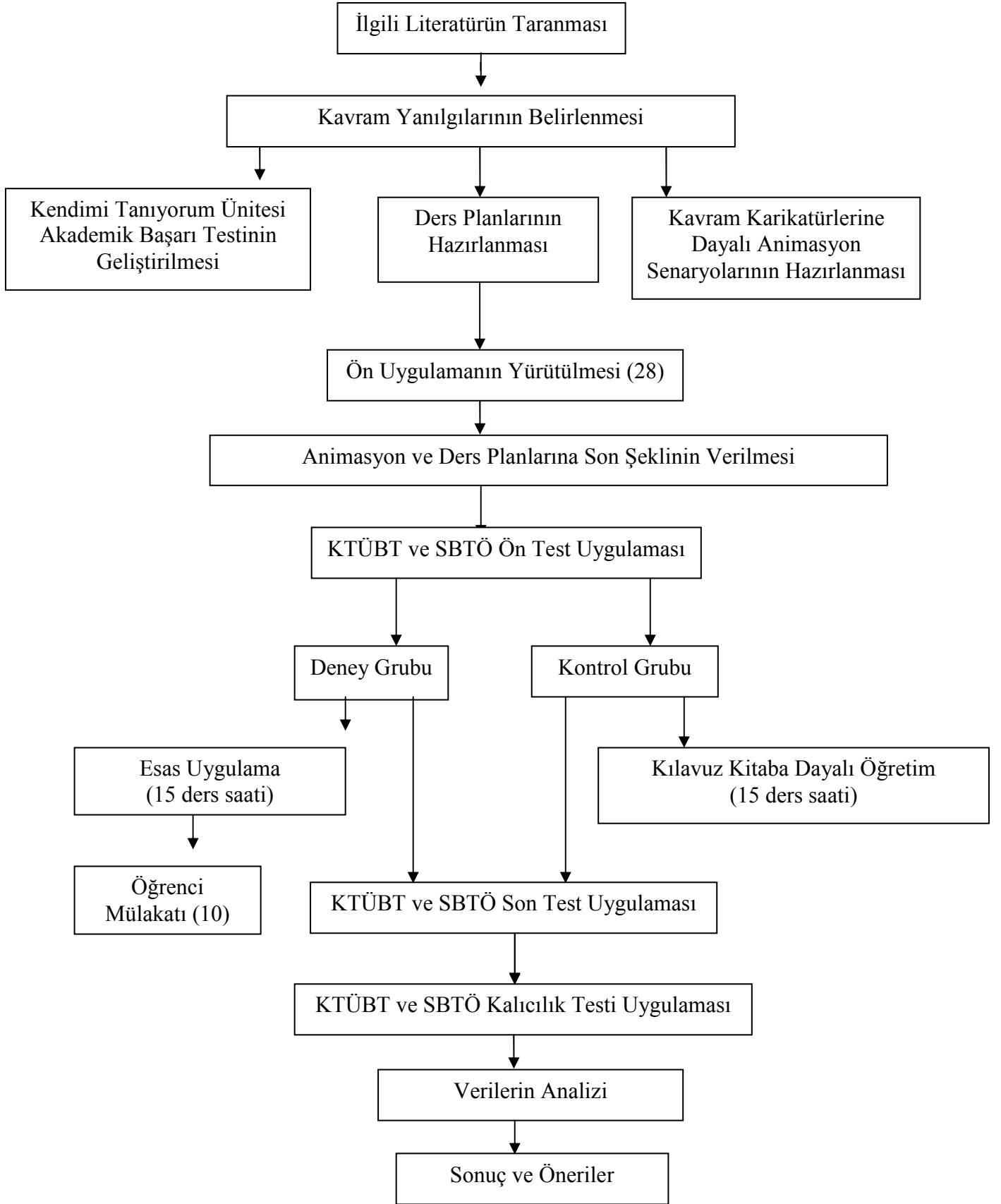
Bu bölümde; araştırmanın tasarlanması, araştırma grubu, veri toplama araçları ve geliştirilen materyalin uygulama basamakları ve elde edilen verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN TASARLANMASI

Bu çalışmada, flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelerinin Sosyal Bilgiler öğretimine etkisi incelenmiştir. Bu kapsamda ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Kendimi Tanıyorum” ünitesine geliştirilen öğrenme nesnelerinin Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarıya ve derse yönelik tutuma etkisini belirlemek amacıyla ön test, son test ve kalıcılık testi olarak “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca, uygulamadan sonra yürütülen mülakatlar için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Araştırmanın yapılacağı sınıf olarak dördüncü sınıfların seçilmesinin nedeni, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersiyle dördüncü sınıfta ilk kez karşılaşmaları; dolayısıyla Sosyal Bilgiler dersine yönelik herhangi olumlu ya da olumsuz tutuma sahip olmamalarıdır. Araştırmaya ilişkin uygulamanın 9 Mart İlköğretim Okulu’nda yapılmasında da araştırmacının bu okuldaki yönetici ve öğretmenlerle arasındaki iletişimin iyi olması, okul yönetimi ve öğretmenlerinin bilimsel araştırmalara ilgi duyması; dolayısıyla araştırmacının araştırma için gerekli koşulları daha iyi ve daha kolay düzenleyebileceği ve sayılan tüm bu faktörlerin araştırmanın güvenilirliğini artıracacağı düşüncesi etkili olmuştur.

Bu araştırmanın tasarımı ve yürütülme sürecinin şematik yapısı Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Tezin Akış Şeması

3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelerini içeren etkinliklerin derse yönelik tutuma, akademik başarıya ve kalıcılık düzeyine etkisini belirlemeye yönelik bu çalışmada yarı deneysel desen kullanılmıştır.

Bu çalışma, 2009–2010 eğitim öğretim yılı Rize ili Çayeli ilçe merkezinde bulunan 9 Mart İlköğretim Okulu'nun 4/A (kontrol grubu) ve 4/B (deney grubu) ve 4/C şubelerinde yürütülmüştür. 4/C şubesinde pilot uygulama yapılmıştır. Esas uygulamalar boyunca deney grubunda öğretim araştırmacı tarafından, kontrol grubunda ise sınıf öğretmeni tarafından yürütülmüştür. Deney ve kontrol gruplarındaki uygulamalar her iki sınıfta da 15'er saat süreyle yapılmıştır. Geliştirilen öğrenme nesnelerinin öğrencilerin tutumuna, akademik başarısına ve bilginin kalıcılığına etkisini incelemek için veri toplama araçları ve geliştirilmesi başlığı altında tanıtılan veri toplama araçları, ön ve son test olarak ayrı ayrı uygulanmıştır. Her iki gruptaki öğrencilerle yapılan çalışmaların bir özeti Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Deseni

	DENEY GRUBU	KONTROL GRUBU
ÖN ÖLÇÜMLER	KTÜBT ₁ SBTÖ ₁	KTÜBT ₁ SBTÖ ₁
DENEYSEL UYGULAMA	X ₁	X ₂
SON ÖLÇÜMLER	KTÜBT ₂ , SBTÖ ₂ , M, KTÜBT ₃ , SBTÖ ₃	KTÜBT ₂ , SBTÖ ₂ , - KTÜBT ₃ , SBTÖ ₃

KTÜBT₁: Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Ön Test

KTÜBT₂: Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Son Test

KTÜBT₃: Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Kalıcılık Testi

SBTÖ₁: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test

SBTÖ₂: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Son Test

SBTÖ₃: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Kalıcılık Testi

M : Öğrenci Mülakatı

X₁ : Flash Programı İle Desteklenmiş Öğrenme Nesnelere Dayalı Sosyal Bilgiler Öğretimi

X₂ : 2005-2006 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Doğrultusunda Yapılan Sosyal Bilgiler Öğretimi

3.3. ARAŞTIRMA GRUBU

Bu araştırmanın pilot uygulaması, 2009–2010 eğitim öğretim yılının güz döneminde Rize ili, Çayeli ilçesi 9 Mart İlköğretim Okulu'na devam eden 4/C sınıfı öğrencileri ile esas uygulaması ise 4-A ve 4-B sınıflarındaki öğrenciler ile yapılmıştır. Çalışmanın esas uygulaması, deney grubu olan 4-B sınıfında 30 ve kontrol grubu olan 4-A sınıfında da 30 öğrenci olmak üzere toplam 60 öğrenci ile yapılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin %57,4'ü; kontrol grubu öğrencilerinin ise %51,7'si kız öğrencilerden oluşmaktadır.

3.4. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Bu araştırma, ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yapılmıştır. Çalışmada Sosyal Bilgiler dersinin tercih nedeni, çalışmada kullanılan flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere daha önce Sosyal Bilgiler dersinde gerek Türkiye'de ve gerekse Dünya'da kullanılmamış olması iken sınıf seviyesinin dördüncü sınıf olarak belirlenmesinde de öğrencilerin bu dersle ilk karşılaştığı sınıf olması önemli rol oynamıştır. Araştırma “Kendimi Tanıyorum” ünitesinde gerçekleştirilmiştir. Bu ünite, ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler programının ilk ünitesidir. Bu ünite çalışılmasının nedeni ise, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersiyle tanıştığı ilk ünite olması ve ünite içerisinde yer alan kavramlarla ilgili dördüncü sınıf öğrencilerinin sahip oldukları kavram yanılgılarının geliştirilen öğrenme nesnelere ile giderilebileceği düşüncesidir. Ünitenin öğrenme alanı, “Birey ve Toplum”, süresi ise 21 ders saati olarak belirlenmiştir. Bu öğrenme alanı, bireyin kişisel gelişimi yanında, sosyal çevrenin bu gelişime etkisi göz önüne alınarak hazırlanmış ve öğrencinin bu öğrenme alanında edindiği kazanımlar sonunda; kişisel ve sosyal yeterliliklerini tanıyan,

yeniliklere açık, etkili iletişim kurabilen, sorumluluk alabilen, başkalarına saygılı, işbirliğine açık ve kendine güvenen birey olarak yetişmesi esas alınmıştır (S. B. Öğretmen kılavuzu, 2005). Ünite toplam 6 kazanımı içermektedir. Bu kazanımlar şu şekildedir:

1. Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.
2. Duyguları ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder.
3. Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.
4. Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar.
5. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.
6. Sahip olduğu resmi kimlik belgelerindeki bilgileri analiz ederek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

Bu kazanımlar doğrultusunda üniteye yer alan konular şu başlıklar altında toplanmıştır;

1. Ben Kimim
2. Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığım
3. Hayatım ve Ailem
4. Duygu ve Düşünce Dünyam
5. Onlar Da Var
6. Onlar Başardı

Bu üniteye ait kavramlar ise şunlardır;

1. Kimlik
2. Birey
3. Düşünce
4. Duygu
5. Sorumluluk
6. Davranış

7. Kronoloji

Ancak bu çalışma kapsamında tespit edilen kavram yanlışları, ünite kazanımlarının beş tanesinin içeriğinden ortaya çıkarılmış ve öğrenme nesnelere, bu beş kazanıma yönelik geliştirilmiştir.

3.5.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE GELİŞTİRİLMESİ

Bu bölümde çalışma kapsamında kullanılan başarı testi, tutum ölçeği, yarı yapılandırılmış görüşme soruları ve rubrikler tanıtılmıştır.

3.5.1. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi

Bir ders bazında, öğrencilere kazandırılmak istenilen davranışların, kazanılma düzeyleri başarı testleri ile ölçülür (Tan, 2009). Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler dersinde flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelere başarıya ve kalıcılık düzeyine etkisi sınanmak istendiği için öğretim programının amaçları göz önünde bulundurularak, “Kendimi Tanıyorum” ünitesinde öğrencilerin başarı ve kalıcılık düzeylerini ölçmeye yönelik 25 sorudan oluşan dört seçenekli çoktan seçmeli soruyu içeren başarı testi geliştirilmiştir (EK. 10). Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi, araştırmanın amaçlarına uygun olarak, yapılan literatür taraması sonucu elde edilen benzer başarı testlerinden, piyasada var olan farklı yayınevlerine ait 4. sınıf kaynak kitap, dergi ve yaprak testlerden ve ders kitabından yararlanılarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Başarı testinin geliştirilme süreci aşağıdaki tabloda verilmiştir (Atılgan, 2009; Tan, 2009; Bahar vd., 2008; Ayas, 2009).

Tablo 3. Başarı Testinin Geliştirilme Süreci

Test Geliştirme Basamakları		Ne Yapıldı?
1)	Test Puanlarının Kullanılacağı Amacın Belirlenmesi	Öğretimin etkililiğinin belirlenmesi ve öğrenci başarısının değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmesine karar verilmiştir.
2)	Yapıyı ya da alanı temsil eden davranışların	“Kendimi Tanıyorum” ünitesinin kazanımlarına yönelik pilot başarı testi için belirtke tablosu (EK. 4) hazırlanmıştır

	belirlenmesi ve belirtke tablosunun oluşturulması	
3)	Denemelik Maddelerin Yazılması	<ul style="list-style-type: none"> • “Kendimi Tanıyorum” ünitesi kapsamında üzerinde çalışılacak olan beş kazanıma yönelik olarak sınıf öğretmenleri ile görüşülerek on bir davranış belirlenmiştir. • Başarı testi için oluşturulmuş madde havuzunda bulunan 68 maddeden, her davranış için ünite içerisindeki ağırlığı göz önünde bulundurularak, iki ile dokuz arasında değişebilen toplam 45 maddelik denemelik test maddesi seçilmiştir. • Denemelik test maddelerinin ait olduğu davranışlar ve denemelik test maddelerinin kazanımlara dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.
4)	Denemelik Maddelerin Gözden Geçirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> • Soruların 4. sınıf öğrencileri tarafından algılanışının tespiti için, deney ve kontrol grubunda olmayan üç farklı seviyeden üç ilköğretim 4. sınıf öğrencisi tarafından testin cevaplanması istenmiştir. Bu üç öğrencinin testi cevaplama sürelerinin ortalaması (35’+ 45’+ 40’) , pilot uygulama esnasında verilen sürenin (45’) tayininde rol oynamıştır. • Öğrencilerin önerdikleri düzeltmeler araştırmacı tarafından tekrar gözden geçirilerek düzenlenen hali (EK. 5), bilimsel yönden doğruluğunun, test maddelerinin teknik yönden eksik yönlerinin ve bilişsel alan basamaklarının tespiti için 10 uzman görüşüne sunulmuştur. • Pilot başarı testinde bulunan maddelerin bilişsel alan basamakları da yine alınan uzman görüşleri doğrultusunda çoğunluğun kararlarına göre tespit edilmiştir. Denemelik test maddelerinin bilişsel alan basamakları hakkındaki uzmanların görüşleri Tablo 4’te verilmiştir. • Test maddelerinin bilişsel alan basamaklarına dağılımı ise Tablo 4’te gösterilmektedir. • Pilot başarı testinin dil bakımından anlaşılır olduğunun, dil bilgisi ve yazım hatalarının olup olmadığının kontrolü bir dil uzmanı tarafından yapılmış (EK.7), düzeltmeler yapılarak teste son hali verilmiştir. • Test maddelerinin öğrencilerin gelişim özelliklerine uygunluğunun ve istenilen davranışı ölçecek nitelikte olup olmadığının kontrolü EK. 6 yardımıyla 2008–2009 eğitim-öğretim yılında ilköğretim 4. sınıf okutan ve 2009–2010 eğitim-öğretim yılında 4. sınıf okutacak olan 6 sınıf öğretmeni tarafından yapılmıştır.
5)	Denemelik Test Formunun	<ul style="list-style-type: none"> • Maddeler test içinde dağıtılırken aynı davranışı yoklayan maddelerin arka arkaya gelmemesine, özellikle testin başına

	Hazırlanması	<p>kolay maddelerin konulmasına ve maddelerin konulara göre gruplanmasına dikkat edilmiştir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basit bir dille ve anlaşılır bir şekilde hazırlanan yönergede testin amacına, sorulara nasıl cevap verileceğine, soru sayısına, testin süresine, cevaplandırma esnasında dikkat edilecek hususlara, boş bırakılıp bırakılmayacağına, şans hatasını düzeltmek için bir işlem yapılıp yapılmayacağına yer verilmiştir. • Testte kullanılan yazı karakterine, yazı büyüklüğüne (punto), satır aralıklarına ve satır uzunluklarına dikkat edilmiştir. • Başarı testi, Times New Roman yazı stilinde, 12 punto ile 12 cm satır genişliğinde ve tek sütun halinde düzenlenmiştir. Ayrıca soruların yazılmasında soru kökü sık satır, soru ile seçenekler arası bir buçuk, seçenekler sık satır, sorular arası da daktilo ölçüsünde iki aralık bırakılmasına özen gösterilmiştir. • Soru kökleri koyu, soru cümlesi italik yazılmıştır. Hiçbir sorunun da sayfa sonunda bölünmemesine de özellikle dikkat edilmiştir. • Sayfa sonlarına “Bir sonraki sayfaya geçiniz.”, testin sonuna da “ Başarı testini bitirdiniz, yanıtlarınızı kontrol etmeyi unutmayınız.” uyarıları konulmuştur. • Çoktan seçmeli soru türünün kullanıldığı başarı testindeki soruların düzenlenmesinde literatürde (Bahar vd., 2008; Tan, 2009; Erkan ve Gömleksiz, 2008; Erkuş, 2006) bu soru türü kullanılırken/yazılırken dikkat edilmesi vurgulanan özelliklere mümkün olduğunca dikkat edilmiştir. • Doğru cevabın şıklara dağıtılmasında aşağıdaki Tablo 4’te gösterildiği gibi mümkün olduğunca eşit sayıda olmasına özen gösterilmiştir. • Olumsuz ifadelerin altı çizilmiştir.
6)	Denemelik testin uygulanması	<ul style="list-style-type: none"> • Başarı testi, deneme grubunun sayısı kadar ($45 \times 4 = 180$) çoğaltılmıştır. • Deneme uygulaması; okul müdürleri vasıtasıyla sınıf öğretmenleri ile yüz yüze görüşülerek çalışmanın amacı anlatılmış ve sınıf öğretmenlerinin belirlenen sürede (40’) öğrencilere testi uygulaması sağlanmış, olabilecek sorulara karşı araştırmacı sınıflarda dolaşmıştır.
7)	Deneme Uygulamasından Madde Analizi Yapılarak Maddelerin Seçilmesi	<ul style="list-style-type: none"> • 6 kâğıdın puanlamaya uygun olmadığı tespit edilerek, geri kalan kâğıtlar 1’den 174’e kadar numaralandırılmıştır. • Öğrencilerin kâğıtları araştırmacı tarafından oluşturulan cevap anahtarı vasıtasıyla puanlanmıştır. • En yüksek puan alandan başlanarak aşağıya doğru deneme grubu yanıt kâğıdının %27’si ($174 \times 0,27 = 47$) ayrılarak bu kâğıtlara “üst grup” adı verilmiştir. Aynı şekilde en düşük puan alandan başlanarak yukarı doğru deneme grubu yanıt kâğıdının

	<p>%27'si ($174 \cdot 0,27 = 47$) ayrılarak bu kâğıtlara da "alt grup" adı verilmiştir.</p> <ul style="list-style-type: none"> Her bir grup için öğrencilerin testin tüm maddelerinden aldıkları puanlar bir matris üzerinde doğru yanıtlar "1"; yanlış cevaplar, boş bırakılmış sorular ya da birden çok seçeneğin işaretlendiği maddeler "0" olmak üzere işaretlenerek hazırlanan bu matris yardımıyla her madde için alt ve üst grupta o maddeye verilen doğru, yanlış yanıtlardan ve boş bırakılan maddelerden oluşan bir tablo (EK. 8) oluşturulmuştur. Maddelerin seçilmesinde faydalanılmak üzere madde güçlük indeksi, madde ayırıcılık gücü indeksi ve kapsam geçerliliğinin sağlanmasında, test maddelerinin sınıf seviyesine uygunluğunun tespit edilmesinde alınan uzman görüşleri doğrultusunda uygunluk katsayıları hesaplanmıştır. Madde güçlük indeksi 0.45 ile 0.80 arasında olma, madde ayırıcılık gücü indeksi 0.30 ve üzerinde olma ve uygunluk katsayısı 0.70 ve üzerinde olma kriterini aynı anda sağlayan 18 madde öncelikle tespit edilmiştir. Geriye kalan 7 madde ise ayırıcılık gücü indeksi yüksek olan maddeler arasından kapsam geçerliliğini destekleyecek şekilde; uygunluk katsayıları ve bilişsel alan basamakları göz önünde bulundurularak seçilmiştir. Nihai testin istatistiklerini kestirmek amacıyla seçilmiş maddelerin madde istatistikleri kullanılarak; madde varyansları, standart sapmaları ve güvenilirlik katsayıları hesaplanarak nihai teste ait istatistikler de tespit edilmiştir.
--	---

Başarı testinin geliştirme sürecinde faydalanılmak üzere hazırlanan tabloların tamamı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Başarı Testinin Geliştirilme Aşamaları

Süreç	Kazanım No	Davranışlar	Ait Olduğu Soru No	Toplam Soru Sayısı		Yüzde %
Denemelik Test Maddelerinin Ait Olduğu Davranışlar ve Maddelerin Kazanımlara Dağılımı	1	Bireysel Farklılık	3,4,7,11,15,2 4,26,40,44	9	15	33.33
	1	Engelli Birey	5,34,37	3		
	1	Farklı Yetenek, Beceri Ve Güçteki Kişilerin Farkında Olma	14,30,42	3		
	2	Duygu-düşünce, olumlu-olumsuz duygu ve düşünce	1,6,18,33,35	5	8	17.77
	2	Duygu ile düşünce	2,29,41	3		

		arasındaki ilişki				
3		Başkalarının duygu ve düşüncelerinin farkında olma	10,21	2	9	20
3		Farklı durumlarda farklı duygu ve düşünceler yaşanabileceğinin farkında olma	16,22,25,28,3,6,38,43	7		
4		Başkalarının fikirlerine, ilgilerine ve duygularına saygılı olma	9,13,19	3	7	15.55
4		Hoşgörü	17,20,27,31	4		
5		Kronoloji	8,23,32,39	4	6	13.33
5		Soy ağacı	12,45	2		

Denemelik Test Maddelerinin Bilişsel Alan Basamakları Hakkında Uzman Görüşleri	Bilişsel Alan	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Karar	Bilişsel Alan	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Karar	
	Soru No							Soru No							
	1	10	-	-	-	-	BİLGİ	24	3	7	-	-	-	-	KAVRAMA
	2	10	-	-	-	-	BİLGİ	25	-	6	3	-	1	1	KAVRAMA
	3	-	6	2	2	-	KAVRAMA	26	1	5	1	3	-	-	KAVRAMA
	4	1	5	3	1	-	KAVRAMA	27	10	-	-	-	-	-	BİLGİ
	5	2	4	2	1	1	KAVRAMA	28	1	6	2	1	-	-	KAVRAMA
	6	6	4	-	-	-	BİLGİ	29	1	8	-	1	-	-	KAVRAMA
	7	1	6	1	2	-	KAVRAMA	30	9	-	1	-	-	-	BİLGİ
	8	10	-	-	-	-	BİLGİ	31	1	6	1	1	1	1	KAVRAMA
	9	1	4	5	-	-	UYGULAMA	32	3	4	3	-	-	-	KAVRAMA
	10	1	5	-	4	-	KAVRAMA	33	1	5	-	2	1	1	KAVRAMA
	11	-	4	1	5	-	ANALİZ	34	1	6	3	-	-	-	KAVRAMA
	12	10	-	-	-	-	BİLGİ	35	8	2	-	-	-	-	BİLGİ
	13	1	3	4	1	1	UYGULAMA	36	-	2	2	2	4	4	DEĞERLENDİRME
	14	10	-	-	-	-	BİLGİ	37	10	-	-	-	-	-	BİLGİ
	15	-	5	2	2	-	KAVRAMA	38	1	5	1	-	3	3	KAVRAMA
	16	3	5	1	-	1	KAVRAMA	39	3	5	1	1	-	-	KAVRAMA
	17	-	5	3	2	-	KAVRAMA	40	-	4	1	3	2	2	KAVRAMA
	18	2	7	1	-	-	KAVRAMA	41	2	5	1	-	2	2	KAVRAMA
	19	2	4	2	1	1	KAVRAMA	42	10	-	-	-	-	-	BİLGİ
	20	10	-	-	-	-	BİLGİ	43	-	5	2	2	1	1	KAVRAMA
	21	-	3	6	1	-	UYGULAMA	44	3	6	-	1	-	-	KAVRAMA
	22	1	5	4	-	-	KAVRAMA	45	-	1	3	6	-	-	ANALİZ
23	2	3	5	-	-	UYGULAMA									

Test Maddelerinin Bilişsel Alan Basamaklarına Dağılımı					Üst düzey		
			Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
	Pilot başarı testi	f	11	27	4	2	1
		%	24,44	60	8,88	4,44	2,22
Nihai test	f	6	12	4	2	1	

			%	24	48	16	8	4		
Doğru Cevabın Seçeneklere Dağılımı			A	B	C	D	Toplam			
	Pilot başarı testi	11	11	12	45					
	Nihai test	7	6	6	6	25				
Maddesinin Ayırtıcılık Gücü İndeksi Değerlendirilmesi	Madde ayırtıcılık gücü indeksi				Madde değerlendirme					
	0,40 ve daha yüksek değerde olan maddeler				Çok iyi					
	0,30 ile 0,39 değerleri arasında olan maddeler				Oldukça iyi					
	0,20 ile 0,29 değerleri arasında olan maddeler				Düzeltilmesi veya geliştirilmesi gerekir					
0,19 ve daha düşük değerde olan maddeler				Çok zayıf ve testten çıkarılması gerekir						
Öğretmenlerin Maddeleri Uygunluk Açısından Derecelemeleri	Soru No	U. (f)	U.D. (f)	p	Yorum	Soru No	U. (f)	U. D. (f)	p	Yorum
	1	3	3	0.5	UYGUN DEĞİL	24	5	1	0.83	UYGUN
	2	5	1	0.83	UYGUN	25	6	-	1	UYGUN
	3	4	2	0.66	KULLANILABİLİR	26	5	1	0.83	UYGUN
	4	5	1	0.83	UYGUN	27	3	3	0.5	UYGUN DEĞİL
	5	6	-	1	UYGUN	28	2	4	0.33	UYGUN DEĞİL
	6	4	2	0.66	KULLANILABİLİR	29	2	4	0.33	UYGUN DEĞİL
	7	5	1	0.83	UYGUN	30	4	2	0.66	KULLANILABİLİR
	8	4	2	0.66	KULLANILABİLİR	31	5	1	0.83	UYGUN
	9	5	1	0.83	UYGUN	32	5	1	0.83	UYGUN
	10	6	-	1	UYGUN	33	5	1	0.83	UYGUN
	11	6	-	1	UYGUN	34	6	-	1	UYGUN
	12	4	2	0.66	KULLANILABİLİR	35	4	2	0.66	KULLANILABİLİR
	13	5	1	0.83	UYGUN	36	6	-	1	UYGUN
	14	2	4	0.33	UYGUN DEĞİL	37	3	3	0.5	UYGUN DEĞİL
	15	6	-	1	UYGUN	38	4	2	0.66	KULLANILABİLİR
	16	4	2	0.66	KULLANILABİLİR	39	3	3	0.5	UYGUN DEĞİL
17	6	-	1	UYGUN	40	6	-	1	UYGUN	

18	3	3	0,5	UYGUN DEĞİL	41	5	1	0,83	UYGUN
19	6	-	1	UYGUN	42	3	3	0,5	UYGUN DEĞİL
20	3	3	0,5	UYGUN DEĞİL	43	6	-	1	UYGUN
21	6	-	1	UYGUN	44	1	5	0,16	UYGUN DEĞİL
22	3	3	0,5	UYGUN DEĞİL	45	6	-	1	UYGUN
23	6	-	1	UYGUN					
U.: Uygun, U. D.: Uygun Değil, P: Uygunluk Katsayısı									
Nihai Test İstatistikleri	Deneme Testi No	Nihai Test No	p_j	$S_j = p_j q_j$	$S_j = \sqrt{p_j q_j}$	r_{jx}	r_j	p	
	9	1	0,80	0,16	0,40	0,40	0,16	0,83	
	35	2	0,76	0,18	0,42	0,30	0,12	0,66	
	13	3	0,68	0,22	0,46	0,55	0,25	0,83	
	2	4	0,67	0,22	0,47	0,49	0,23	0,83	
	26	5	0,66	0,22	0,47	0,64	0,30	0,83	
	21	6	0,65	0,22	0,47	0,66	0,31	1	
	12	7	0,63	0,23	0,48	0,57	0,27	0,66	
	31	8	0,63	0,23	0,48	0,62	0,29	0,83	
	1	9	0,61	0,23	0,48	0,53	0,25	0,5	
	17	10	0,60	0,24	0,48	0,72	0,34	1	
	43	11	0,60	0,24	0,48	0,80	0,38	1	
	8	12	0,58	0,24	0,49	0,53	0,25	0,66	
	23	13	0,58	0,24	0,49	0,57	0,27	1	
	38	14	0,57	0,24	0,49	0,80	0,39	0,66	
	40	15	0,57	0,24	0,49	0,47	0,23	1	
	41	16	0,57	0,24	0,49	0,68	0,33	0,83	
	34	17	0,55	0,24	0,49	0,55	0,26	1	
	15	18	0,53	0,24	0,49	0,59	0,28	1	
	32	19	0,52	0,24	0,49	0,62	0,30	0,83	
	33	20	0,52	0,24	0,49	0,62	0,30	0,83	
	11	21	0,50	0,25	0,50	0,70	0,35	1	
25	22	0,49	0,23	0,50	0,68	0,34	1		

	36	23	0,45	0,24	0,49	0,55	0,26	1
	27	24	0,45	0,24	0,49	0,38	0,18	0,50
	9	25	0,55	0,24	0,49	0,51	0,24	1
Test İstatistikleri	N	Madde Sayısı	\bar{X}	Standart Sapması	Varyansı	Ort. Güçlüğü	KR-20 Güvenirlik Katsayısı	
	175	25	$\frac{14.7}{2}$	6.88	47.33	0.58	0.92	

Not: * Sentez basamağında çoktan seçmeli soru yazılmadığı için tabloda yer verilmemiştir.

** Koyu yazılmış olan sorular nihai testte yer alan sorulardır.

Tabloda da görüldüğü gibi testin ortalama güçlüğü .58 düzeyindedir. Bu nedenle testin orta güçlükte bir test niteliği taşıdığı söylenebilir Başarı testinin KR-20 değeri .92 olarak bulunmuştur. Bütün bu sonuçlar ışığında, başarı testinin araştırmada kullanılabilirlik düzeyinde olduğu ileri sürülebilir. Çalışma içerisinde *başarı testi* olarak ifade edilen “Kendimi “Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” nin asıl uygulamada kullanılan hali cevaplarıyla birlikte EK 10’da verilmiştir.

3.5.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla, Özkal (2002) tarafından üçlü likert tipinde (evet- hayır- kararsızım) geliştirilen ve Çaydaş ve Balcıoğulları (2003) tarafından güvenilirliği artırmak amacıyla beşli likert olarak düzenlenen ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .91 olan Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği (EK. 2) kullanılmıştır.

Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği deney ve kontrol gruplarında ön test, son test ve kalıcılık testleri olarak uygulanmıştır.

3.5.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada, öğrencilerden çeşitli araçlarla elde edilen nicel verilerin yanında, flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin

akademik başarı ve tutumlarına ilişkin görüşlerini almak amacıyla görüşme tekniği de kullanılmıştır.

Bu çalışmada da tercih edilen yarı yapılandırılmış görüşmelerin analizlerinin daha kolay olması, görüşülene kendini ifade imkanı sunması, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlamaya yardımcı olması gibi avantajlarının yanı sıra kontrolün kaybedilerek önemsiz konularda fazla zaman harcanması, görüşme yapılan kişilere belli standartlarda yaklaşılmadığında güvenilirliğin azalması gibi dezavantajları da bulunmaktadır (Büyüköztürk vd., 2008).

Eğitim- öğretim sürecinin değişik aşamalarında yapılan görüşmelerle elde edilen veriler, öğrencilerin kendi gelişimlerini izleyip değerlendirmelerinde, bilimsel fikirlerle karşılaştırma yapabilmelerinde olduğu kadar öğretim etkinliklerinin planlanmasında da kullanılabilir. Bu çalışmada da öğrencilerden toplanan nicel verileri nitel verilerle desteklemek ve öğrenme nesnelere hakkında daha sağlıklı kararlar verebilmek için araştırmacı tarafından görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla araştırmacı ilk önce, uygulanan deneysel süreç hakkında öğrencilerin duygu ve düşüncelerini almak için denemelik görüşme sorularını hazırlamıştır. Hazırlanan denemelik görüşme soruları ile ilgili öğretmenlerin görüşleri alındıktan sonra ilköğretim dördüncü sınıfa devam eden üç tane dördüncü sınıf öğrencisine uygulanarak sorular üzerinde gereken düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşme sorularına son şekli verilmiştir (EK. 23). Bu soruların hazırlanmasında görüşme tekniğinin temel ilke ve kuralları çerçevesinde hareket edilerek soruların öğrencilerin duygu ve düşüncelerini açığa çıkaracak nitelikte olmasına dikkat edilmiş ve açık uçlu olarak öğrencilere yöneltilmiştir. Daha sonra hazırlanan bu yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular deney grubunda bulunan öğrencilerden seçilen on öğrenciye sorulmuştur. Öğrencilerin seçiminde deneysel işleme başlamadan önce ön test olarak uygulanan “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” puanları göz önünde bulundurulmuştur. Öğrencilerin toplam puanları büyükten küçüğe sıralandıktan sonra en yüksek ve en düşük puana sahip üçer öğrenci ve orta seviyeden de dört öğrenci olmak üzere görüşme yapmak için on öğrenci seçilmiştir. Bu seçilen öğrencilerle tek tek görüşülmüş ve yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular yöneltilerek bu sorulara verdikleri

cevaplar ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Bu görüşmeler, 3 farklı günde 15 dakika ile 25 dakika arasında değişen sürelerde olmak üzere uygulama yapılan okulun öğretmenler odasının uygun olduğu zamanlar gözetilerek yapılmıştır. En son aşamada ise yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular ile toplanan bu verilerin çözümlenmesi nitel tekniğe uygun şekilde NVIVO 8 nitel veri analiz programı yardımı ile yapılarak nicel verileri desteklemek için modelleştirilmiştir.

3.5.4. Rubrik

Bu çalışma kapsamında yürütülen etkinlikler, proje ve performans ödevleri ile desteklenmiştir. Performans değerlendirme, öğrencilerin yeterliliklerinin doğru bir şekilde tespit edilmesinde kullanılan alternatif bir yaklaşım olarak kullanılmaktadır. Özellikle yeni öğretim programlarının uygulanmaya başlanmasıyla birlikte öğrencilerin performanslarının değerlendirilmesini sağlayabilecek proje çalışmaları, performans görevleri etkinlikleri, poster çalışmaları ve bireysel gelişim dosyalarının yoğun bir şekilde kullanılması tavsiye edilmektedir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada proje ve performans görevleri etkinlikleri, yapılan öğretimin başarısını değerlendirmek ve öğrencilere konu ile ilgili geri dönütler verebilme amaçları için kullanılmışlardır. Öğrencilerin proje ve performans görevlerinin rubrikler ile yapılmıştır.

Çalışma kapsamında öğrencilere verilen “Soy Ağacı” performans ödevini değerlendirebilmek için Soy Ağacı Performans Ödevi Değerlendirme Rubriği (EK.17), “Kronoloji” proje ödevi için ise Kronoloji Proje Ödevi Değerlendirme Rubriği (EK. 19) geliştirilmiştir. Ödevler verilirken; ödevin amacını, konusunu, nasıl yapılacağını anlatan proje ve performans ödev yönergeleri (EK. 16, EK. 18) verilmiş, gelen ödevler geliştirilen rubrikler yardımıyla değerlendirilerek puanlanmış ve öğrencilere gerekli dönütlerin verilmesi sağlanmıştır.

Dereceleme puanlama anahtarları hazırlanırken literatürdeki rubrik hazırlama ilkelerine uyulmuştur (Erkuş, 2006; Moskal, 2003’ten akt. Kan, 2009).

3.6. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu bölümde, pilot uygulama, deney ve kontrol gruplarında yürütülen öğretim süreçleri ile ilgili bilgiler verilmektedir. Birinci aşamada çalışmanın işlem basamakları açıklanmıştır. İkinci aşamada pilot uygulama ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Üçüncü aşamada deney grubunda yürütülen öğretim süreci, dördüncü aşamada ise kontrol grubunda yürütülen öğretim süreci anlatılmıştır. Çalışmanın uygulanabilmesi için gerekli idari düzenlemeler yapılmış ve bununla ilgili gerekli izin belgesi EK. 1’de sunulmuştur.

3.6.1. Pilot Uygulama

Pilot uygulama, 2009–2010 eğitim-öğretim yılında deney ve kontrol grupları ile aynı ilköğretim okulunda bulunan bir başka şubede öğrenim gören 28 dördüncü sınıf öğrencisi ile 12 ders saatinde yürütülmüştür. 5E modeline dayalı oluşturularak yapılan uygulamada karşılaşılabilecek sorunların tespiti ve öğrenci tutumlarını gözlemek amacıyla yürütülen pilot çalışma sırasında ünite ile ilgili hazırlanan öğrenme nesnelere, çalışma kâğıtları ve etkinlikler geliştirilen ders planları doğrultusunda kullanılmıştır.

Uygulamaya başlamadan önce öğrencilere ön testler (Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi) uygulanmıştır. Pilot uygulamada öğretim sürecindeki eksik yanlar, araştırmacı ile birlikte derslerde bulunan sınıf öğretmenin görüşlerinden ve derslerde doldurduğu gözlem formlarından (EK. 14) yararlanılarak belirlenmiştir. Bu eksikliklerin; hazırlanan bazı etkinliklerin kazanımı yeterince kazandırmadığı, bazı çalışma kâğıtlarının birden çok konuyu kapsadığı, her konuya ait ayrı bir çalışma kâğıdının düzenlenmesi gerektiği, öğrenme nesnelere ile verilen bazı kavramların farklı etkinliklerle (grup çalışması, yarışma) desteklenmesi gerektiği, öğrenme nesnelere içinde yer alan bazı kelimelerin anlamada karşılaşılan problemler nedeniyle değiştirilmesi, tüm bu eksikliklerin yapılmasına olanak sağlaması için sürenin uzatılması gerektiği, öğrenme nesnesindeki bir hikâyenin dilinin sadeleştirilmesinin gerekli olduğu belirlenmiş ve bu eksiklikler giderilerek ders planları üzerinde çalışılarak daha kullanışlı hale getirilmiştir.

Pilot uygulama, araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Öğrencilerin çalışma boyunca eğlenerek öğrendikleri gözlenmiş ve bu durum öğrenci görüşleri ile de

tespit edilmiştir. Öğrencilere göre bu çalışma, onlar için faydalı olmuş ve Sosyal Bilgiler dersinin konularını öğrenmelerini kolaylaştırmıştır.

Çalışma bitiminde ise son testler (Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi) uygulanmıştır. Uygulanan pilot çalışmadan elde edilen verilerin asıl uygulamaların yürütülme sürecinde oluşabilecek sorunların ve eksikliklerin giderilmesine katkı sağladığı düşünülmektedir.

3.6.2. Deney Grubunda Yürütülen Öğretim Süreci

Pilot çalışma ile geliştirilen taslağın uygulanmasına ve değerlendirilmesine yönelik düzenlemelerin gerçekleştirildiği sürecin ardından tasarlanan öğrenme ortamının asıl uygulaması, 2009–2010 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde 9 Mart İlköğretim Okulu, 4-B sınıfında öğrenim gören 30 öğrenci ile yürütülmüştür. Bu sınıfta, ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Kendimi Tanıyorum” ünitesine yönelik geliştirilen öğrenme nesnelere uygulanmış ve öğrenme sonuçları değerlendirilerek etkililiği araştırılmıştır. Bu uygulamaya ait araştırma düzeni Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Asıl Çalışmaya Ait Araştırma Düzeni

Etkinlikler	Uygulama Şekli	Süre	
İkiz	Grup	1 saat	1. hafta
Parmak İzi	Grup		
Benzerlikler ve Farklılıklar Tablosu	Grup	1 saat	
Afiş Çalışması	Grup	1 saat	
Can’ın Albümü	Bireysel	2 saat	2 hafta
Canan’ın Albümü	Bireysel	2 saat	
Soyağacı	Bireysel	1 saat	3. hafta
Duygu ve Düşünce	Bireysel	1 saat	
Bin Bir Surat	Bireysel	1 saat	
Sessiz Sinema	Bireysel	1 saat	4. hafta
Soyağacı Grup Çalışması	Grup	1 saat	
Mısır’daki Kil Tablet	Bireysel	1 saat	5. hafta
Mektup	Bireysel	1 saat	
Macera Filmi	Bireysel	1 saat	

Tablo 5’te görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi’nin ön uygulamasından sonra öğrenme nesnesinin esas uygulaması haftada 3 saat olmak üzere 5 haftada tamamlanmıştır.

Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelerinin kullanıldığı Sosyal Bilgiler dersi; ilköğretim Sosyal Bilgiler Programının dördüncü sınıf öğrencileri için öngördüğü kazanımlar ve yapılandırmacı öğrenme kuramının 5E modeli doğrultusunda planlanmıştır.

Ünite ile ilgili günlük dersler, flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin yer aldığı, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı giriş, keşfetme, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme basamaklarını içeren beş aşamalı bir model dikkate alınarak düzenlenen ders planları dâhilinde araştırmacı tarafından yürütülmüştür.

3.6.2.1. Öğrenme Nesnesi: “Maceracı Kardeşler Can ile Canan”

“Maceracı Kardeşler Can ile Canan”, ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri için “Birey ve Toplum” öğrenme alanı kapsamında yer alan “Kendimi Tanıyorum” ünitesi kazanımları doğrultusunda, araştırmacı tarafından, flash programı kullanılarak hazırlanmıştır.

Kavram karikatürlerine flash programı sayesinde hareket kazandırılarak etkileşimli, öğrencilerin kendi hızlarında öğrenmelerine izin veren bir öğrenme nesnesi (EK. 13) geliştirilmiştir. Hazırlanan bu öğrenme nesnesi kendi içinde de Can ve Canan isimli kardeşlerin dört farklı hikâyesinin anlatıldığı “Yarışma”, “Bin Bir Surat”, “Mısır’daki Kil Tablet” ve “Macera Filmi” isimli dört öğrenme nesnesinden oluşmaktadır. Öğrenme nesnelere aşağıda belirtilen adımlar takip edilerek hazırlanmıştır.

- Öğrenme nesnesinde yer alan maceraların senaryoları ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı temelinde çalışılan ünite kazanımları, öğrenci düzeyi ile öğrencilerin içinde buldukları sosyo-ekonomik çevre göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.
- Senaryolar kâğıt üzerinde görselleştirilerek 2 sınıf öğretmeni ve 3 beşinci sınıf öğrencisi ile görüşülmüş ve sınıf seviyesine uygunluğu, anlaşılmasında güçlük çekilen yerlerin olup olmadığı belirlenerek senaryolara son şekli verilmiştir.

- Düzenlenen senaryolarda kullanılmak üzere telif hakkı olmayan gerçek fotoğrafların bulunduğu bir klasör oluşturulmuştur.
- Öğrenme nesnesinin gerçeğe uygun olmasını sağlamak amacıyla öğrenme nesnesindeki çocuk kahramanlar ilköğretim öğrencileri tarafından; diğer seslendirmeler ise araştırmacı tarafından yapılarak bir ses klasörü oluşturulmuştur.
- Öğrenme nesnesinin farklı bölümlerinde kullanılacak metinler de yazılarak metin dosyası hazırlanmıştır.
- Tüm klasörlerdeki veriler literatürde öğretim materyali hazırlarken dikkat edilmesi gereken ilkeler (Şeyihoğlu ve Şeyihoğlu, 2009; Akpınar, 2005; Aytaç, 2006) göz önünde bulundurularak flash programında birleştirilmiş ve “Maceracı Kardeşler: Can ile Canan” isimli öğrenme nesnesi geliştirilmiştir.
- Dört farklı bölümden oluşan bu öğrenme nesnesinde yer alan etkinliklerin her birinin odaklandığı, vurguladığı kavram ve kavram yanılgıları farklıdır. Örneğin; ilk bölüm olan “Yarışma”nın içerisinde öğrencilerin Can ve Canan’ın resimlerinden düzenleyerek hazırlayacakları bir albüm ile katılacakları bir yarışma üzerinden kronoloji ve soy ağacı kavramları verilmeye çalışılmıştır. Özellikle soy ağacı kavramı ile ilgili öğrencilerde var olan kavram yanılgıları olumlu ve olumsuz dönütlerin yer aldığı etkileşimli bir kavram karikatürü aracılığıyla giderilmeye çalışılmıştır.
- Hazırlanan bu öğrenme nesnesi, yapılandırmacı kuram çerçevesinde yer alan 5E modelinin her aşamasında (giriş, keşfetme, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme) kullanılmak üzere geliştirilmiştir.
- Pilot çalışma sonucunda “Mısır’daki Kil Tablet” bölümünde mektup etkinliği bünyesinde yer alan hikâyelerden biri değiştirilmiş ve öğrencilerin daha iyi anlamalarını sağlamak için seslendirilmiş olan bu hikâyeler, deney grubunda iki kez dinlettirilerek öğrencilerin hikâyeleri özetlemesi yoluna gidilmiştir.

Deney grubuyla yürütülen derslerde öğretim süreci esnasında yapılanlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Deney Grubunda Yürütülen Öğretim Sürecinde Yapılanlar

<ul style="list-style-type: none"> • Araştırmacı, öğrencilerle tanıştıktan ve çalışmanın amacını açıkladıktan sonra ünitenin tanıtımını yapmıştır. • Deney grubunda, araştırmacı düzenleyicilik ve rehberlik rolleri üstlenmiştir. • Ünite boyunca faydalanılacak öğrenme nesnelere ve etkinlikler tanıtılmıştır.
--

<ul style="list-style-type: none"> • Günlük olarak derslerin yürütülmesi ve öğrencilerden beklenen çalışmalar açıklanmıştır.
<ul style="list-style-type: none"> • Ders öğretmenin de yönlendirmesi ile öğrencilerin grupları belirginleştirilerek, grupların heterojenliği sağlanmıştır.
<ul style="list-style-type: none"> • Uygulama sürecinde, öğrencilerin etkinlikleri daha aktif şekilde yürütebilmeleri için grup kimliği (grup adı, grup içinde iş bölümü) kazanmaları sağlanmıştır.
<ul style="list-style-type: none"> • Uygulama esnasındaki tüm etkinliklerde, gruplara konu ile ilgili birbirlerinden bağımsız kullanabilecekleri yeterli materyal sağlanmıştır.
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen sınıfta gezerek öğrencilerin etkinliklerini uygulama başarılarını, birbirleriyle ilişkilerini ve tutumlarını gözlemeye çalışmıştır.
<ul style="list-style-type: none"> • Araştırmacı, süreç esnasında çeşitli yönergeler, çalışma kâğıtları, birtakım formlar ve öğrenme nesnesini destekleyici çalışmalara yer vermiştir.
<ul style="list-style-type: none"> • Ayrıca araştırmacı tarafından, öğrencilerin yaptıkları çalışmalara, hazırladıkları ödevlere geri dönütler verilmiş ve gerekli yerlerde öğrenciler yönlendirilerek araştırma sürecinde aktif olmaları sağlanmıştır.
<ul style="list-style-type: none"> • Deney grubundaki öğrenciler, öğrenme nesnelileriyle kendi öğrenme hızlarına göre çalışmışlardır.

Uygulama, deney ve kontrol gruplarında eş zamanlı bir şekilde tamamlanarak, “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” ve “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” son test olarak uygulandıktan bir ay sonra da aynı testler kalıcılık testi olarak da kullanılmıştır. Bunların yanında öğrencilerin dersler hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirlemek için sınıf içinden seçilen 10 öğrenci ile yarı yapılandırılmış mülakatlar yürütülmüştür.

3.6.3. Kontrol Grubunda Yürütülen Öğretim Süreci

Araştırma için gerekli izinler alınıp, kontrol grubunun bulunduğu okulla iletişime geçildikten sonra, okulun idarecileriyle ve sınıf öğretmeniyle görüşülmüş onlara çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın başında gruba, “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” ön test olarak uygulanmıştır.

Kontrol grubunda dersleri yürüten sınıf öğretmeni, 2005–2006 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı doğrultusunda ders kitabı ve öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikleri (EK. 22) takip etmiştir ve sınıf öğretmenine süreç esnasında herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır.

“Kendimi Tanıyorum” ünitesi deney ve kontrol gruplarında eş zamanlı olarak başlanmış ve yine eş zamanlı olarak ünite bitirilmiştir. Ünite sonunda da gruba “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum

Ölçeği” son test olarak, son testten 1 ay sonra da kalıcılık testi olarak uygulanmıştır.

3.7. VERİLERİN ANALİZİ

Bu bölümde çalışma kapsamında elde edilen nicel ve nitel verilerin analizleri ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

3.7.1. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları bulunmaya çalışılan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler SPSS 18.0 paket programında farklı istatistiki analizler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin kişisel özelliklerinden elde edilen verilerin, “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” ve “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” puanlarının analizi aşağıdaki şekilde yapılmıştır;

- Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin kişisel özellikleri yüzde ve frekans kullanılarak betimlenmiştir.
- Deney ve kontrol gruplarının, kendi içlerinde başarı testi ve tutum ölçeği ön-son-kalıcılık testi ortalamalarının birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi (One Way Anova)” kullanılmıştır. Tek faktörlü varyans analizi, bir grubun veya örneklemin iki ve ikiden fazla bağımlı değişkene ilişkin ortalamalarının karşılaştırılarak ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı (önemli) olup olmadığını test etmek için kullanılır. Bu analizde bağımlı değişkenlere ilişkin karşılaştırılacak ölçümler, bir konunun farklı boyutlarına ilişkin ilişkili ölçümler olabileceği gibi aynı konu üzerinde farklı zamanlarda yapılan ölçümler de olabilmektedir (Ural ve Kılıç, 2005; 199).
- Deney ve kontrol gruplarının başarı testi ve tutum ölçeği ön-son-kalıcılık testi ortalamalarının birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için ise “İlişkisiz Örneklem İçin T-Testi” ve “İlişkisiz Ölçümler İçin Mann Whitney U-Testi” yapılmıştır. T-Testi, deneysel desenlerde ve karşılaştırmalı tarama desenlerinde iki gruba ait ortalamaların karşılaştırılmasında ve iki bağımsız örneklemden elde edilen ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek üzere kullanılan parametrik bir testtir (Büyüköztürk vd., 2008). Mann Whitney U-

Testi ise ilişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda puanların dağılımının normallik varsayımını karşılamadığı deneysel çalışmalarda iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, 2008).

- Sonuçların yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

3.7.2. Nitel Verilerin Analizi

Nitel araştırma Kuş'a göre(2009), sosyal bağlama göre esneklik gösteren veri toplama tekniklerine dayanmaktadır ve nitel araştırmada esas olan derine gidilerek yüzeyin altındakini çıkarmaktır. Bu yüzden ki nitel araştırmalarda kullanılan görüşme tekniğinin en belirgin özelliği de görüşülen kişilerin bakış açılarını, anlam dünyalarını ortaya çıkarmasıdır.

Bu çalışma bağlamında öğrencilerin araştırmacı ile birlikte öğrenme nesnelere temelli olarak işledikleri derslerle ilgili düşüncelerini, bakış açılarını ortaya çıkarmak için deney grubundan seçilen 10 öğrenci ile yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alındıktan sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Verilerin güvenilir bir şekilde analiz edilebilmesi amacı ile bilgisayara aktarılan görüşme metinleri önce araştırmacı tarafından okunarak içerik analizi ile çözümlenmiş, daha sonra danışmanla bir araya gelinerek oluşturulan kodlar ve temalar hakkında fikir birliğine varılana kadar tartışılmış ve temalara son şekli verilmiştir. Ardından kodlar temalar altında toplanmış ve frekansları hesaplanarak yorumlanmıştır. Ayrıca nitel veri analiz programı, NVivo 8'den de faydalanılarak, verileri daha anlaşılır kılmak için veriler modelleştirilmiştir. Nitel veri analiz programları sayesinde kategorilerin hiyerarşik düzenlenmesinden daha fazlası elde edilmektedir (Akt.Kuş Saillard, 2009).

Görüşme yapılan öğrencilerin bakış açılarını yansıtmak amacıyla, bulguların sunumunda öğrencilere kodlar verilerek alıntılara yer verilmiştir. Örneğin;

“Eşleştirmeleri çok kolay yaptım. Bin bir surattaki eşleştirmeyi ve soy ağacı etkinliklerini de severek yaptım. Etkinliklerin hepsi aslında kolaydı.” (Ö4)

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Sosyal Bilgiler öğretiminde flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı öğretimin öğrencilerin akademik başarıları, kalıcılık ve tutumlarına etkisinin ve öğrencilerin bu öğrenme nesnelere ile ilgili düşüncelerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmanın bu bölümünde ön test, son test, kalıcılık testleri ve öğrencilerin görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1. NİTEL VERİLERE İLİŞKİN BULGULAR

Uygulama sonrasında deney grubundan seçilen 10 öğrenci ile yapılan mülakatlarda öğrencilere EK 23'teki sorular, birinci alt problemde de belirtildiği üzere flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere hakkındaki öğrenci görüşlerini tespit etmek amacıyla öğrencilere yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar üzerinde yapılan içerik analizi sonuçları önce tablolaştırılarak yüzde ve frekans değerleri verilmiş; ardından tabloların açıklanmasında önemli olduğu düşünülen kodlarla ilgili örnek cümleler verilmiştir.

Soru 1.a: Animasyonları esas alan etkinliklerle yürüttüğümüz Sosyal Bilgiler dersini daha önceki Hayat Bilgisi derslerinden hangi yönüyle farklı buldunuz?

Öğrencilerin tamamı, bu soruyla ilgili görüş belirtmişlerdir. İfade ettikleri düşüncelerden hareketle materyal kullanımı açısından, yöntem ve teknik açısından ve duygu ve etkileşim açısından olmak üzere üç tema oluşturulmuş ve bu temalar da kendi içinde kodlara ayrılarak, bu kodlarla ilgili fikir beyan eden öğrenciler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Animasyonlarla İşlenen Sosyal Bilgiler Dersinin Hayat Bilgisi Dersinden Farklılıklarına Yönelik Görüşler

Tema		Kod	Öğrenci	f	%
Materyal Kullanımı Açısından		Teknoloji Kullanımı	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö9, Ö10	6	60
		Kitaptan Bağımsızlık	Ö3, Ö6, Ö9	3	30
Yöntem ve teknik	Uygulamadan önce	Okuma-yazma	Ö3, Ö6, Ö8, Ö10	4	40

açısından		Soru- cevap	Ö7, Ö9, Ö10	3	30
		Drama	Ö3	1	10
		Yarışma	Ö4	1	10
	Uygulamadan sonra	Daha Çok Etkinlik	Ö1, Ö5	2	20
		Daha Çok oyun	Ö1, Ö7, Ö10	3	30
Duygu ve etkileşim açısından	Daha eğlenceli	Ö1, Ö2, Ö4, Ö8,	4	40	
	Grup çalışmaları	Ö2, Ö9	2	20	
	Aktiflik	Ö1, Ö9, Ö10	3	30	

Tablo 7'ye göre “*Materyal Kullanımı Açısından*” teması başlığı altında yer alan kodlardan “*Teknoloji Kullanımı*”nın 6 öğrenci, “*Kitaptan Bağımsızlık*”ın ise 3 öğrenci tarafından daha önce işlenen Hayat Bilgisi derslerinden farkı şeklinde ifade edilmiştir. “*Yöntem ve Teknik Açısından*” teması uygulamadan önce “*okuma-yazma*”, “*soru-cevap*” ve “*drama*”; uygulamadan sonra “*yarışma*”, “*etkinlik*” ve “*daha çok oyun*” kodlarını kapsamaktadır. Bu kodlar içinde 4 öğrenci uygulamadan önceki derslerde daha çok okuma-yazma etkinlikleri, 3 öğrenci soru-cevap, 1 öğrenci ise drama etkinliklerine derslerde daha çok yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Uygulamadan sonra ise 1 öğrenci yarışma, 2 öğrenci ise daha çok etkinlik içinde olduklarını 3 öğrenci de daha çok oyun oynadıklarını söylemiştir. “*Duygu ve Etkileşim Açısından*” adı verilen temanın adı altında “*daha eğlenceli*”, “*grup çalışmaları*” ve “*aktiflik*” alt temaları yer almaktadır. 4 öğrenci, derslerin daha önceki derslerden daha eğlenceli olduğunu ifade ederken; 2 öğrenci, grup çalışmalarına daha çok yer verildiğini; 3 öğrenci ise derslerde öncekinden daha aktif olduklarını söylemiştir.

Yukarıdaki ifadeleri destekleyici öğrenci görüşü aşağıda verilmiştir:

“Daha da eğlenceliydi. Hayat Bilgisi dersi biraz sıkıcı gibiydi. Bu derste ben daha çok eğlendim. Öğretmenimizle hayat bilgisi derslerini daha çok oyun oynamadan işliyorduk. Derslerde daha çok konuşuyorduk. Bu ders daha eğlenceli geçti. Oyunlar oynadık, bilgisayarda etkinlikler yaptık. Hayat bilgisi dersinde bilgisayardan ders yapmıyorduk; ama sizinle işlediğimiz sosyal bilgiler derslerinin neredeyse hepsini bilgisayardan yaptık.” (Ö1)

Soru 1.b: “Kendimi Tanıyorum” ünitesindeki etkinlikleri yaparken severek yaptığın veya kolay bulduğun etkinlikler hangileri olmuştur? Neden?

Deney grubunda görüşme yapılan öğrencilerin tamamı, bu soruya cevap vermişlerdir. Öğrencilerin bu soruyla ilgili cevaplarından yola çıkılarak oluşturulan tema ve kodlarla ilgili yüzde ve frekans değerleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Severek Yapılan ve Kolay Bulunan Etkinliklere Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Kolaylık-Zorluk	Bazıları Kolaydı	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	8	80
	Hepsi Kolay	Ö3, Ö4	2	20
	Hiçbiri Kolay Değildi	Ö1	1	10
Sevdiklerim	Soyağacı	Ö2, Ö4, Ö8, Ö10	4	40
	Hepsi	Ö3, Ö7, Ö8	3	30
	Parmak İzi	Ö6	1	10
	Eşleştirme	Ö4	1	10
	Mısır’daki Kil Tablet	Ö5	1	10
	Grup Çalışması	Ö1	1	10
Sevmemim Nedeni	Dikkat Gerektirdiğinden	Ö2	1	10
	Teknoloji Kullanıldığından	Ö2	1	10
	Kolay Olduğundan	Ö9	1	10

Tablo 8’e göre 2 öğrenciye etkinliklerin hepsi kolay gelirken, 8 öğrenci bazı etkinliklerin kolay olduğunu söylemiş, 1 öğrenci ise etkinliklerin hiçbiri kolay gelmemiştir. 3 öğrenci tüm etkinlikleri severken, 4 öğrenci soyağacı etkinliğini sevdiğini dile getirmiştir. Parmak İzi, Eşleştirme, Mısır’daki Kil Tablet ve Grup Çalışması etkinlikleri ise sadece 1’er öğrenci tarafından sevilmiştir. Öğrenciler arasında etkinlikleri sevmeme nedeni olarak teknoloji kullanılması ve kolay olması öne sürülmüştür. Bu konudaki bir öğrenci tarafından dile getirilen görüş şu şekildedir:

“Eşleştirmeleri çok kolay yaptım. Bin bir surattaki eşleştirmeyi ve soy ağacı etkinliklerini de severek yaptım. Etkinliklerin hepsi aslında kolaydı.”
(Ö4)

Soru 2: Bu ünitenin öğretimi ile ilgili etkinlikleri yaparken hoşlanmadığınız veya zor bulduğunuz etkinlikler hangileri olmuştur? Neden?

Görüşme yapılan öğrencilerin tamamı bu soruya cevap vermiştir. Öğrencilerin hepsi bütün etkinliklerden hoşlandığını dile getirirken bir öğrenci hepsinden hoşlandığını; ama bazılarında daha çok hoşlandığını dile getirmiştir. Bu soruya ait tema ve kodlara ilişkin yüzde ve frekans değerleri Tablo 9’da gösterildiği gibidir.

Tablo 9. Hoşlanılmayan ve Zor Bulunan Etkinliklere Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Hoşlandıklarım	Hepsinden	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	10	100
	Bazılarından	Ö10	1	10
Zorlandıklarım	Soy ağacı	Ö1, Ö2, Ö5, Ö8, Ö9	5	50
	Albüm	Ö6, Ö10	2	20
	Mısır’daki Kil Tablet	Ö7	1	10
Sebepler	Grup Çalışması Olması	Ö1	1	10
	Grafik Çizilmesi	Ö2	1	10
	Yardım Gerektirmesi	Ö8	1	10

Tablo 9’da da görüldüğü gibi en çok zorlanılan etkinlik öğrencilerin yarısının ifade ettiği gibi Soy ağacı etkinliğidir. Zorluk derecesine göre Soy ağacı etkinliğinin ardından Albüm ve Mısır’daki Kil Tablet etkinliği gelmektedir. Öğrencilerin bu etkinliklerde zorlanma sebepleri ise birer öğrencinin belirttiği gibi etkinliklerin grupta birlikte iş birliği gerektirmesi, grafik çizimi gerektirmesi ve bazı etkinlikleri tek başlarına yapmakta zorlanmaları olmuştur. Öğrenciler, bu düşüncelerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Derslerde yaptığımız etkinliklerin hepsi çok hoşuma gitti. Sadece soy ağacı ödevinin grafiğini çizerken biraz zorlandım.” (Ö2)

“Etkinliklerin hiçbiri zor gelmedi. Sadece soy ağacı ödevini hazırlarken biraz zorlandım, büyüklerimin isimleri konusunda annemden yardım aldım. Etkinliklerin hepsinden hoşlandım, sıkıldığım hoşlanmadığım etkinlik yoktu.” (Ö8)

Soru 3: Bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerinin bu şekilde etkinliklerle devam etmesini ister misiniz? Neden?

Öğrencilerin tamamı bu soruya cevap verirken, 9 öğrenci bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerinin bu şekilde devam etmesini istediğini ifade etmiştir. Bu etkinliklerin devamlılığını isteme sebepleri konusunda verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 10 oluşturulmuştur.

Tablo 10. Sosyal Bilgiler Dersinin Öğrenme Nesneleri ile Devam Etmesine Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
	İsterim	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9	9	90
Sebepler	Eğlenceli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10	9	90
	Daha İyi Anlıyorum	Ö1, Ö3, Ö8, Ö9	4	40
	Kalıcı	Ö1	1	10
	Etkileşimli	Ö2	1	10
	Merak Duygusunu Tetikliyor	Ö9	1	10
	Değişik	Ö9	1	10

Tablo 10’da görüldüğü gibi 9 öğrenciye göre öğrenme nesneleri ile işledikleri derslerin eğlenceli olması, 4 öğrenciye göre ise daha anlaşılır olması derslerin bu şekilde devam etmesini isteme sebepleridir. Öğrenciler tarafından ifade edilen diğer gerekçeler ise derslerin kalıcı olması, öğrenme nesnelерinin etkileşimli olması, merak uyandırması ve değişik olmasıdır. Öğrenciler bu düşüncelerini şöyle ifade etmişlerdir;

“Evet. Çünkü bizim sizinle birlikte işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersinde hediyeler alıyoruz, animasyonlar izliyoruz, değişik değişik şeyler yapıyoruz. Animasyonlar bizi geliştiriyor. Animasyonlarda aklımıza daha değişik konular geliyor.” (Ö9)

“İsterim. Çünkü eğleniyorum. Dersler güzel geçiyordu. Bayağı bir şeyler öğreniyorduk.” (Ö3)

Soru 4: Bu uygulamalarla yapılan dersleri hangi yönlerden eksik buldunuz?

Tablo 11’de de görüldüğü gibi öğrencilerin hepsi, etkinliklerde eksik bir yön bulunmadığını ifade etmesinin yanı sıra 4 öğrenci ses konusunda bazı eklemeler yapıldığında, derslerin hepsinin oyun şeklinde tasarlanmasıyla ve daha çok grup çalışmasına yer verilmesi halinde daha çok eğleneceklerini yönünde öneri niteliğinde görüş belirtmiştir.

Tablo 25. Derslerin Eksik Yönlerine İlişkin Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%	
Eksiklik	Yok	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	10	100	
		Ö8, Ö9	2	20	
	Var	Hepsi oyun şeklinde tasarlanmalıydı	Ö10	1	10
		Daha fazla grup çalışması olmalıydı	Ö9	1	10

Derslerin eksik yönleri ile ilgili öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Mevlana hakkında da grup çalışması yapabiliirdik. Mesela Mevlana’nın hayatındaki olayları kronolojik olarak sıraya koyabiliirdik. Bir de Can’ın sesi biraz kalındı.” (Ö9)

“Hepsinde oyun oynasaydık daha güzel olurdu.” (Ö10)

Soru 5: Yürütülen uygulamalar hakkında ne düşünüyorsunuz? Daha önce bilmediğiniz veya yanlış bildiğiniz kavramları öğrenmenize yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz, örnek verebilir misiniz?

Görüşme yapılan öğrencilerden dokuzu yürütülen uygulamalar hakkında düşüncelerini ifade ederken bir öğrenci görüş belirtmemiştir. Bu düşüncelerden yola çıkılarak oluşturulan Tablo 12 aşağıda verilmiştir.

Tablo 12. Yürütülen Etkinliklerin Kavramların Öğrenilmesine Etkisine Yönelik Görüşler

Tema		Kod	Öğrenci	f	%
Kavramların Öğrenilmesine Etkisi	İlk Kez Öğrenmeye	Mevlana'nın Hayatı	Ö9	1	10
		Soyağacı	Ö1, Ö5, Ö7	3	30
		Albüm	Ö7	1	10
	Yanılgıları Gidermeye	Endişe-Şaşırma Arasındaki Fark	Ö8	1	10
		Kaygılı-Telaşlı Arasındaki Fark	Ö4	1	10
		Doğru-Yanlış Testi Sayesinde	Ö6	1	10
		Benzerlikler - Farklılıklar	Ö3	1	10
		Engelli-Özürlü	Ö2	1	10

Öğrenme nesnelere ile yürütülen etkinliklerin kavramların öğrenmeye olan etkisi “İlk Kez Öğrenmeye” ve “Yanılgıları Gidermeye” adı verilen iki koddan oluşmaktadır. 3 öğrenci Soy ağacı etkinliği sayesinde “soy ağacı” kavramını, 1 öğrenci Mevlana'nın Hayatı ile etkinlik sayesinde “Hoşgörü” kavramını ve yine 1 öğrenci de Albüm etkinliği sayesinde “Kronoloji” kavramını ilk kez öğrendiğini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra 5 öğrenci de etkinlikler sayesinde var olan yanılgılarını giderdiğini dile getirmiştir.

Öğrenme nesnelere *Kavramların Öğrenilmesine Etkisi* teması ile ilgili yukarıda ifade edilenleri destekleyici öğrenci görüşü aşağıda verilmiştir;

“Grup çalışmalarında çok eğlendik. Hepsini çok beğendim. Evet, mesela ben soy ağacını yeni öğrendim. Albümü öğrendim.” (Ö7)

Soru 6: Animasyonlarla işlenen derslerin sizin için farklılığı ne idi? Kısaca animasyonlarla ilgili düşüncelerinizi söyleyiniz.

Deney grubunda görüşme yapılan öğrencilerin hepsi animasyonlarla işlenen derslerin diğer derslerden farklı olduğunu ifade etmişlerdir. İfade ettikleri farklılıklarla ilgili olarak Tablo 13 oluşturulmuştur.

Tablo 13. Animasyonlarla İşlenen Derslerin Farklılıklarına Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Farklı	Eğlenceli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9	7	70
	Teknolojik -Yenilik	Ö2, Ö8, Ö10	3	30
	Daha Yararlı	Ö3	1	10
	Daha Fazla Katılım	Ö4	1	10
	Bireysel Öğretime Uygun Olması	Ö4	1	10
	Çeşitlilik	Ö5	1	10
	Daha Öğretici	Ö6, Ö9	2	20
Farklı Değil	İkisi de Yorucu	Ö6, Ö8	2	20

Tablo 13'te de görüldüğü üzere animasyonlarla işlenen derslerin diğer derslerden en büyük farklılığı 7 öğrenci tarafından ifade dildiği gibi “eğlenceli” olmasıdır. Aynı zamanda 3 öğrencinin belirttiği gibi bu dersler teknolojiyi-yeniliği içermekte, 2 öğrenciye göre daha öğreticidir. Bu farklılıkları ifade etmek için 1’er öğrencinin görüşlerinden yola çıkılarak *Daha Fazla Katılım*, *Bireysel Öğretime Uygun Olması*, *Çeşitlilik* kodları oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra bu derslerin farklılığını eğlenceli olması ve teknoloji içermesi olarak dile getiren 2 öğrenci bu derslerin diğer derslerle ortak noktası olarak her ikisinin de yorucu olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler, bu düşüncelerini şu şekilde dile getirmişlerdir;

“Bizim öbür dersler ve bir de sosyal bilgiler dersi arasındaki en büyük fark öğrenmemiz. Mektubu öğrendik, Canan’ın Albümü’nü öğrendik, çalışma kâğıtları dağıtmıştınız onları öğrendik...” (Ö6)

“En büyük farkı, eğlenceli geçmesi. Animasyonla ilgili pek çok arkadaşımız bilgisayardaki etkinliklere katıldı ve doğru yaptı. Bunlar arasında ben de vardım...” (Ö4)

Soru 7: Animasyonlarla ilgili etkinlikleri yaparken öncesinde ve sonrasında neler hissettiniz?

Öğrencilerin tamamının animasyonlarla ilgili etkinlikleri yaparken öncesinde ve sonrasında hissettikleri düşüncelerinden hareketle Tablo 14 oluşturulmuştur.

Tablo 14. Animasyonlarla İlgili Etkinlikleri Yaparken Hissedilenlere Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Öncesindeki Düşünce	Değişik	Ö1	1	10
	Komik	Ö2	1	10
	Merak	Ö3, Ö8	2	20
	Sıkıcı	Ö4	1	10
	Mutluluk	Ö5	1	10
	Korku	Ö6	1	10
	Şaşkınlık	Ö8	1	10
	Eğlence	Ö7	1	10
	Güzel	Ö9	1	10
	Heyecan	Ö10, Ö6	2	20
Sonrasındaki Düşünce	Eğlendirici	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8	6	60
	Üzücü	Ö1, Ö5	2	20
	Gerçekçi	Ö2	1	10
	Öğretici	Ö3, Ö4	2	20
	Kolaylaştırıcı	Ö6	1	10
	Heyecan Verici	Ö8, Ö10	2	20

Öncesindeki Düşünce teması başlığı altında “Değişik”, “Komik”, “Merak”, “Sıkıcı”, “Mutluluk”, “Korku”, “Şaşkınlık”, “Eğlence”, “Güzel” ve “Heyecan” kodları yer alırken *Sonrasındaki Düşünce* teması altında da “Eğlendirici”, “Üzücü”, “Gerçekçi”, “Öğretici”, “Kolaylaştırıcı” ve “Heyecan Verici” kodları bulunmaktadır. Tablodaki frekans değerlerine bakıldığında etkinliklere başlamadan önce öğrencilerde merak duygusunun ön planda olduğu, etkinlikler sonrasında ise eğlendikleri tespit edilmiştir. Yukarıdaki ifadeleri destekleyici öğrenci görüşleri aşağıda yer almaktadır;

“İlk başta şaşırđım. Biz ara sıra, hatta hiç yapmazdık öyle şeyleri. Biraz da o dört maceranın içinde neler var diye meraklandım. Bitirdiğimizde de heyecanlandım. Güzel yaptığımız etkinliklerde sevindim, mutlu oldum.” (Ö8)

“Mutluluk hissettim, ilk başta. Bitince de üzıldüm; çünkü, dersler çok güzeldi.” (Ö5)

Soru 8: Derste öğrendiğiniz konuları/ kavramları /bilgileri gerçek hayatta kullanabileceğinizi düşünüyor musunuz?

Görüşme yapılan öğrencilerin 7 ‘si derste öğrendikleri konu ve kavramları günlük hayatta kullanabilecekleri, 3’ü ise kullanamayacakları yönünde

düşüncelerini belirtmişlerdir. Bu düşünceleri doğrultunda Tablo 15 oluşturulmuştur.

Tablo 15. Derste Öğrenilenlerin Gerçek Hayatta Kullanılma Durumuna Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Öğrenilenlerin Gerçek Hayatta Kullanılma Durumu	SBS	Ö1	1	10
	Konuşma Dilinde	Ö2	1	10
	Derslerimde	Ö4, Ö6	2	20
	Hayal Gücümde	Ö8	1	10
	Yaşantımda	Ö9, Ö10	2	20
	Hayır	Ö3, Ö5, Ö7	3	30

2’şer öğrenci öğrendiklerini derslerinde ve yaşantısında kullanabileceğini ifade ederken, 1’er öğrenci ise SBS’de, konuşma dilinde ve hayal gücünde öğrendiklerini kullanabileceğini söylemiştir. Öğrencilerin bu düşüncelerine örnek teşkil edebilecek görüşlere aşağıda yer verilmiştir;

“Sınavlarda, mesela SBS’de kullanabilirim. “ (Ö1)

“Evet, çoğunlukla kullanıyorum. Mesela eskiden “kusurlu” kavramını kullanıyordum şimdi ise artık “engelli” ve “özürlü” kavramlarını daha çok kullanıyorum.” (Ö2)

Soru 9: Bir konuyu/ kavramı derste anlamıyorsanız sizce bundan öncelikle kim sorumludur? Neden?

Görüşme yapılan öğrencilerin 9’u bu soruya cevap verirken, Tablo 16’da da görüldüğü gibi 8 öğrenci anlamamasının sorumluluğunu “Dikkatsizlik”, “Çalışmama” ve “Yetersiz Olma” kodları altında kendine yüklerken sadece 1 öğrenci bu durumdan öğretmenini sorumlu olarak görmektedir.

Tablo 16. Bir Konunun Anlaşılmasının Sorumlusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	Öğrenci	f	%	
Bir Konu/ Kavram Anlaşılmasının Sorumlusu	Ben	Dikkatsizlik	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7	4	40
		Çalışmama	Ö5, Ö8	2	20
		Yetersizim	Ö3, Ö10	2	20
	Öğretmen	Ö6	1	10	

Bu soruyla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir;

“Ben. Çünkü öğretmen anlatır; ama ben anlamayabilirim.” (Ö3)

“Öğretmen, çünkü öğretmen yardımcı oluyor.” (Ö6)

Soru 10: Sizce etkili bir Sosyal Bilgiler dersi nasıl olmalıdır?

Etkili bir Sosyal Bilgiler dersi konusunda görüş belirten 9 öğrencinin düşüncelerinden hareketle oluşturulan Tablo 17’de bu tema altında yer alan kodlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 17. Etkili Bir Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Görüşler

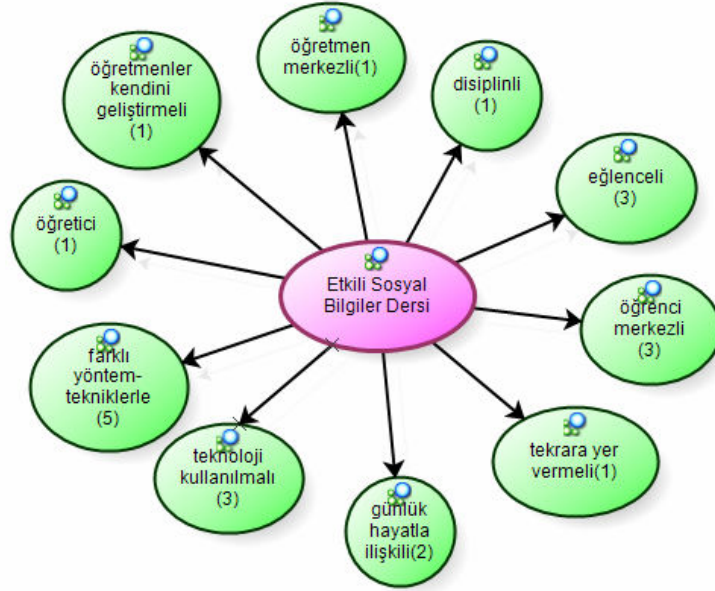
Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Etkili Sosyal Bilgiler Dersi	Eğlenceli	Ö1, Ö2, Ö10	3	30
	Disiplinli	Ö3	1	10
	Öğrenci Merkezli	Ö2, Ö5, Ö9	3	30
	Öğretmen Merkezli	Ö6	1	10
	Öğretici	Ö7	1	10
	Farklı Yöntem-Tekniklerle	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö8	5	50
	Tekrara Yer Verilmeli	Ö9	1	10
	Teknoloji Kullanılmalı	Ö2, Ö8, Ö9	3	30
	Gündelik Hayatla İlişkili Olmalı	Ö2, Ö10	2	20
	Öğretmenler Kendini Geliştirmeli	Ö10	1	10

Tablo 17’de de görüldüğü gibi *Etkili Sosyal Bilgiler Dersi* teması altında “Eğlenceli”, “Disiplinli”, “Öğrenci Merkezli”, “Öğretmen Merkezli”, “Öğretici”, “Farklı Yöntem-Tekniklerle”, “Tekrara Yer Verilmeli”, “Teknoloji Kullanılmalı”, “Gündelik Hayatla İlişkili Olmalı” ve “Öğretmenler Kendini Geliştirmeli” kodları bulunmaktadır. Bu kodlar içerisinde 5 öğrenci etkili bir Sosyal Bilgiler dersi için farklı yöntem ve teknikler kullanılmasını, 3’er öğrenci de eğlenceli olmasını, öğrenci merkezli olmasını ve teknoloji kullanılmasını öngörmektedir. 2 öğrenci de gündelik hayatla ilişkili Sosyal Bilgiler dersinin etkili olabileceğini ifade ederken 1’er öğrenci de etkili Sosyal Bilgiler dersinin disiplinli, öğretmen merkezli, öğretici, tekrara yer veren ve kendini geliştiren öğretmenlerle işlenmesi gerektiğini dile getirmiştir. Öğrenciler bu düşüncelerini şu şekilde dile getirmişlerdir;

“Sıkıcı olmamalı. Eğlenceli olmalı. Öğretmenler birazcık daha iyi çalışmalı. Dışarıda yaptığımız şeyleri derste anlatsak.” (Ö10)

“Öğrendiğimiz konuları tekrar tekrar işlemeliyiz. Farklı farklı konuşarak, konuyla ilgili herkes bireysel çalışmalı, hepsi bilgisayardan animasyonla işlenmeli ve herkes bilgisayarı kullanmalı.” (Ö9)

Öğrencilerin görüşlerinden hareketle oluşturulan model de aşağıda verilmiştir.

Şekil 2. Öğrencilerin Etkili Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Düşüncelerinin Modeli

Soru 11: Bu etkinliklerin Sosyal Bilgiler kitabındaki diğer etkinliklerden farklı yönleri var mıdır? Varsa nelerdir?

Deney grubunda yapılan etkinliklerin kitapta yer alan etkinliklerden farklılığını sorgulayan ve görüşme yapılan öğrenciler arasından bu soruya 8’i cevap vermiştir. Verilen cevaplardan yola çıkılarak Tablo 18 oluşturulmuştur.

Tablo 18. Öğrenme Nesnelere ile Yürütülen Etkinliklerin Kitaptaki Etkinliklerden Farklılığına Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Yok		Ö1	1	10
Var	Daha Eğlenceli	Ö2	1	10
	Hareketli	Ö4, Ö6	2	20
	İçerik	Ö3, Ö7, Ö9, Ö10	4	40
	Teknik	Ö9	1	10

Tablo 18'e göre 8 öğrenci derslerdeki etkinliklerin daha eğlenceli ve hareketli olma, içerik ve teknik açısından kitaptaki etkinliklerden farklı olduğunu ifade ederken sadece 1 öğrenci farkın olmadığı dile getirmiştir. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir;

“Fazla farkı yok. Verdiğiniz çalışma kâğıtlarında kitaptaki sorulardan farklı sorular vardı ” (Ö3)

“Kitapta animasyon yok.” (Ö6)

Soru 12: Derste yaptığımız etkinliklerin başarın üzerinde bir etkisi olduğunu düşünüyor musun? Nasıl?

Derslerde yürütülen etkinliklerin, öğrenci başarısına etkisinin öğrenci gözünden sorgulandığı bu soruya tüm öğrenciler cevap vermiştir. Öğrenci görüşlerinin yorumlanması için Tablo 19 oluşturulmuştur.

Tablo 19. Derste Yapılan Etkinliklerin Başarıya Etkisine Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Var	Eğlenerek Öğreniyoruz	Ö2, Ö3, Ö6	3	30
	Öğreniyoruz	Ö4, Ö9, Ö10	3	30
	Olumsuz yönde	Ö8	1	10
Biraz		Ö5	1	10
Yok		Ö1, Ö7	2	20

Deney grubunda görüşülen öğrencilerden 7 tanesi bu etkinliklerin akademik başarılarına etkisinin olduğunu ifade ederken sadece bir öğrenci de bu etkinliklerin başarısına etkisini biraz olarak tanımlamıştır. Bunun yanı sıra da 2 öğrenci, yürütülen etkinliklerin başarılarına etkilemediğini dile getirmiştir. Öğrenciler, bu etkinliklerin başarılarına etkilerini belirten düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Evet, düşünüyorum. Sınav yaparken çoğu soruyu bilmiyordum. Mesela kronolojik sıralama yapmayı sizle ders işledikten sonra öğrendim.” (Ö4)

“Etkilemedi.” (Ö7)

Soru 13: Aynı konuları kitaptaki etkinliklerle işleseydik sence başarı durumun nasıl olurdu? Neden?

Öğrencilerden 9'unun verdiği cevaplar sonucu oluşturulan Tablo 20' de de görüldüğü gibi aynı konuların işlenmesinde kitaptaki etkinliklerin kullanılması durumunda başarılarının daha düşük olacağını 6 öğrenci ifade ederken, 3 öğrenci başarısında bir değişiklik olmayacağını dile getirmiştir.

Tablo 20. Kitaptaki Etkinliklerin Başarıya Etkisine Yönelik Görüşler

Tema	Kod		Öğrenci	f	%
Aynı Konuların Kitaptaki Etkinliklerle İşlenmesi	Artardı	Kitap Eğitici ve Öğretici	Ö7	1	10
	Azalırđı		Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10	6	60
	Değişmezdi		Ö1, Ö8, Ö9	3	30
	İkisi Birlikte Olmalı		Ö1	1	10

Öğrenciler arasından biri, ikisinin birlikte olması gerektiğini düşündüğünü söylemiştir. 1 öğrenci ise kitabın eğitici ve öğretici özelliğini vurgulayarak, başarısının artacağını ifade etmiştir. Bu ifadeleri destekleyecek öğrenci görüşleri aşağıdadır;

“Artmazdı, değişmezdi. Bizim yaptıklarımızla daha başarılı olurđum.”
(Ö8)

“Bizim yaptığımızla daha iyi olurdu. Bizim yaptıklarımızda daha çok şey var.” (Ö10)

Soru 14: Derste yaptığımız bu etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik duygu ve düşüncelerinizde bir etkisi oldu mu? Derste yaptığımız bu etkinlikler arkadaşlarınızla ve öğretmenle ilişkilerini etkiledi mi? Nasıl?

Görüşme yapılan öğrencilerin 7’si bu etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik duygu ve düşünceleri üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu ifade ederken sadece bir öğrenci, bu etkinlerin derse karşı düşünceleri üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını dile getirmiştir. Öğrencilerin duygu ve düşünceleri üzerindeki etkiler *“Kolaylaştı”* , *“Eğlenceli Oldu”*, *“Artık Korkmuyorum”* ve *“Artık Seviyorum”* isimli kodlar altında toplanmıştır. Bu kodlara yönelik frekans ve yüzde dağılımı ise Tablo 21’de görülmektedir. Öğrencilerin bu konudaki düşüncelerinden örneklere ise aşağıda yer verilmiştir;

“Hayır. Ama bir yönden etkiliydi. Sosyal Bilgiler dersi için hep şey derlerdi bazı kişiler; “Sosyal Bilgiler dersi zordur.” Ben de Sosyal Bilgiler aynı bir sınav gibi geçeceğini düşünürđüm. Ama ben Sosyal Bilgiler dersinin sizinle birlikte ne kadar eğlenceli bir ders olduğunu öğrenince çok mutlu oldum ve artık dersten korkmamaya başladım.” (Ö2)

“Sosyal Bilgiler dersini daha çok sevdim.” (Ö6)

Tablo 21. Öğrenme Nesnelerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Duygu, Düşünce ve İlişkilere Etkisine İlişkin Görüşler

Tema		Kod	Öğrenci	f	%
Derse yönelik duygu ve düşüncelere etkisi	Olumlu yönde Var	Kolaylaştı	Ö1, Ö2	2	20
		Eğlenceli oldu	Ö1, Ö2, Ö4, Ö10	4	40
		Artık Korkmuyorum	Ö2, Ö5	2	20
		Artık Seviyorum	Ö6, Ö9	2	20
	Yok		Ö7	1	10
Arkadaş İlişkilerine Etkisi		Evet	Ö8, Ö9, Ö10	3	30
		Biraz	Ö2, Ö3	2	20
		Hayır	Ö1, Ö4, Ö6, Ö7	4	40
Öğretmen İle İlişkiye Etkisi		Evet	Ö2, Ö4	2	20
		Biraz	Ö5	1	10
		Hayır	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	7	70

Öğrencilerin %40'ı derste yapılan etkinliklerin arkadaşları ile olan ilişkilerini etkilemediğini ifade ederken %30'u etkilediğini , %20 'si ise biraz etkilediği Tablo 21'den görülmektedir. Öğrenciler, bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Evet, biraz. Mesela arkadaşlarımla nasıl arkadaşlık kurabilirim, arkadaşlarımla nasıl oyun oynayabilirim onları öğrendim.” (Ö3)

“Biraz etkiledi. Grup çalışmalarını ilişkilerimizi etkiledi; ama yorucu da olmadı, gayet güzel çalıştık.” (Ö8)

Görüşme yapılan öğrencilerin hepsi yapılan etkinliklerin öğretmenleri ile ilişkilerine etkisi üzerine görüş bildirmiştir. Öğrencilerin %70 'i yapılan etkinliklerin öğretmenleri ile olan ilişkilerini etkilemediğini, %20'si etkilediğini, %10 'u ise biraz etkilediğini ifade etmiştir. Öğrenciler, bu durumu şu şekilde ortaya koymuşlardır;

“Hayır. Sizinle yeni konular öğrenmemiz ilişkilerimizi etkilemiş oluyor.” (Ö4)

Soru 15: Derste yaptığımız etkinliklerin ne kadarını senin yapman gerekti? Ne kadarını öğretmen yaptı? Derste kendi yaptıklarınızı anlatır mısınız?

Deney grubunda görüşme yürütülen öğrencilerin tamamının görüş bildirdiği bu soruya ilişkin tema ve kodlara ait frekans ve yüzde dağılımları Tablo 22’de görülmektedir.

Tablo 22. Derslerdeki Aktifliğe Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Derste Aktiflik	Öğrenci	Ö1, Ö2, Ö7, Ö9	4	40
	Öğrenci-Öğretmen	Ö3, Ö4, Ö6, Ö8	4	40
	Öğretmen	Ö5, Ö10	2	20

Öğrencilerin %40’ı derslerde ağırlıklı olarak öğrencinin aktif olduğunu bir diğer %40’lık grup ise öğrenci ve öğretmenin eşit oranda aktif olduğunu ifade ederken %20’lik bir grup öğrenci ise derslerde öğretmenin daha aktif olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerde bu durum şu şekilde ifade edilmektedir;

“Daha çok öğretmen konuştu.” (Ö5)

“Siz bize kâğıtlar dağıtarak nasıl yapacağımızı anlattınız, biz de yaptık.

Siz de çok konuştunuz biz de... Birlikte yaptık yani.” (Ö4)

“Mesela dersin çeyreğinde ben konuştum. Ama genel olarak herkes konuştu. Yani en çok öğrenciler aktifti.” (Ö7)

Soru 16: Derste öğrendiğiniz konuları/ kavramları /bilgileri başka bir derste kullanabileceğinizi düşünüyor musunuz?

Görüşmeye katılan tüm öğrencilerin görüşleri doğrultusunda oluşturulan Tablo 23’te öğrencilerin derste öğrendiklerini başka derslerde kullanıp kullanmama durumları ile ilgili kodlara yer verilmiştir.

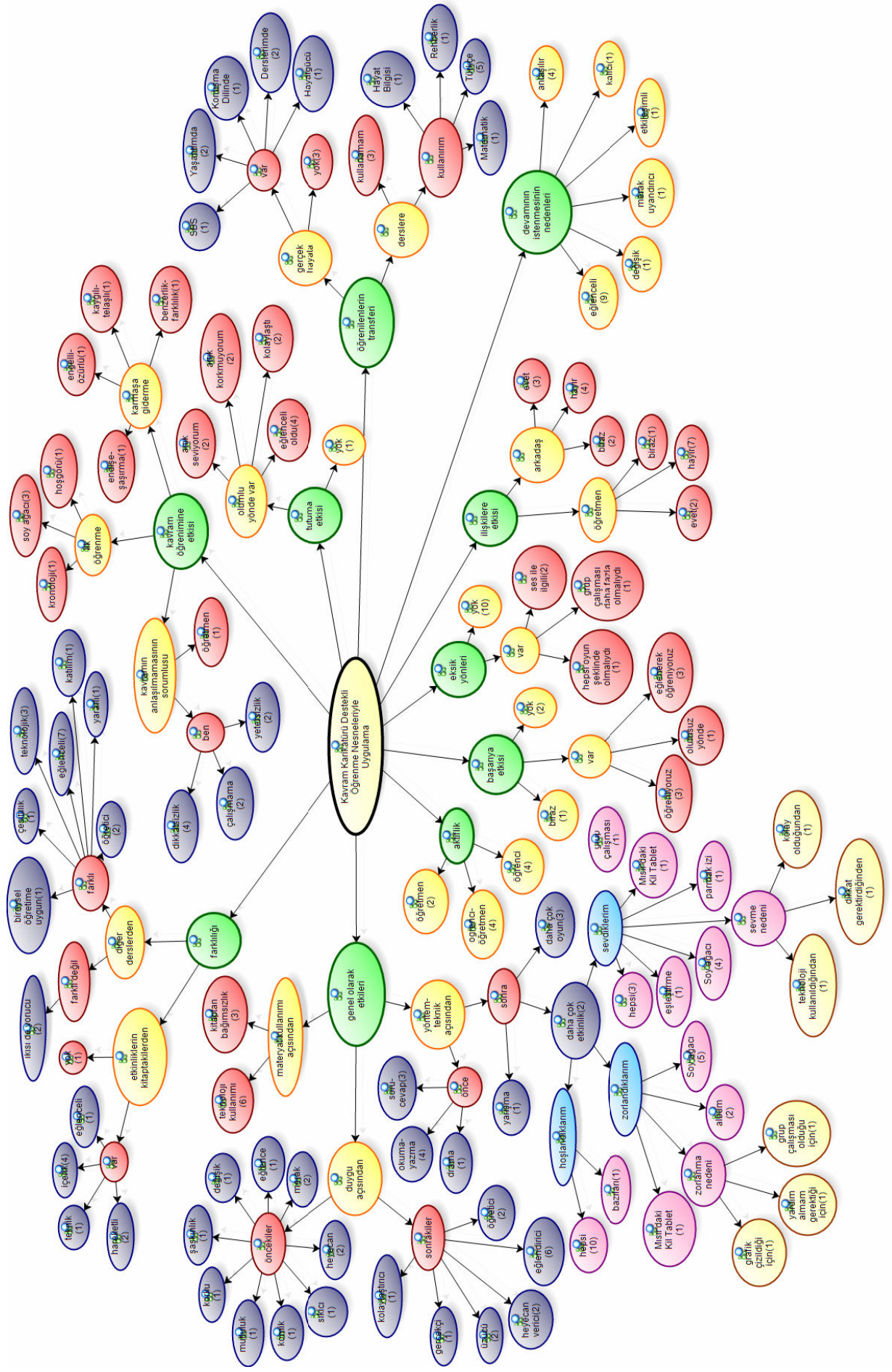
Tablo 23. Öğrenilenlerin Başka Bir Derste Kullanılmasına Yönelik Görüşler

Tema	Kod	Öğrenci	f	%
Kullanamam		Ö5, Ö6, Ö8	3	30
Kullanırım	Türkçe	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10	5	50
	Rehberlik	Ö2	1	10
	Matematik	Ö2	1	10
	Hayat B.	Ö10	1	10

Tablo 23'te de görüldüğü üzere 3 öğrenci öğrendiklerini başka derslerde kullanamayacağını ifade ederken, 8 öğrenci kullanabileceğini dile getirmiştir. Kullanabileceğini söyleyen öğrencilerden 5'i öğrendiklerinden Türkçe dersinde, diğer 3'ü ise matematik, hayat bilgisi ve rehberlik derslerinde faydalanabileceklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

“Aslında faydalanabilirim; ama çoğunlukla Sosyal Bilgiler dersinde kalabilir. Ama Türkçe, rehberlik ve matematik derslerinde faydalanabilirim. Örneğin, kronoloji etkinliklerindeki sıralamaları yaparken matematikten faydalanmıştık.” (Ö2)

Öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda elde edilen Verilerden oluşturulan tüm kod ve temaların bir arada görülmesi için oluşturulan model aşağıda verilmiştir.

Şekil 3. Öğrencilerin Öğrenme Nesnelere Yönelik Düşüncelerinin Modeli

4.2. KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ VE SOSYAL BİLGİLER TUTUM ÖLÇEĞİ BETİMSSEL İSTATİSTİKLERİ

Deney ve kontrol gruplarının “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği”nden aldıkları ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının betimsel istatistiklerine ait veriler Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi Ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön-Son-Kalıcılık Testi Betimsel İstatistikleri

GRUP	N	TESTLER	BAŞARI		TUTUM	
			\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
DENEY	30	Ön Test	57,28	20,16	124,00	14,84
		Son Test	72,93	16,89	130,71	15,54
		Kalıcılık Testi	76,82	21,65	133,05	16,76
KONTROL	29	Ön Test	54,06	18,03	125,43	15,13
		Son Test	68,74	18,59	127,05	13,32
		Kalıcılık Testi	74,75	15,82	131,91	12,06

Tablo 24’teki “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği”nden alınan puanlar incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön test puanlarının aritmetik ortalaması 57.28, standart sapması ise 20,16 iken son test aritmetik ortalaması 72.93 ve standart sapması 16.89; kalıcılık testine ait aritmetik ortalaması da 76.82 ve standart sapması ise 21.65 olduğu görülmektedir.

Kontrol grubunun ise ön teste ait aritmetik ortalaması 54.06 ve standart sapması 18.03, son test aritmetik ortalaması 68.74, standart sapması ise 18,59, kalıcılık testinin aritmetik ortalaması da 74,75 ve standart sapması da 15.82 olarak hesaplanmıştır.

Tablo, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği puanları açısından incelendiğinde de deney grubunun ön test ortalamasının 124.00 ve standart sapmasının 14.84, son test ortalamasının 130,71 ve standart sapmasının 15.54 olduğu ve kalıcılık testine ait ortalamasının ise 133.05 ve standart sapmasının da 16.76 olduğu görülmektedir.

Kontrol grubunda ise ön test ortalaması 125,43 ve standart sapması 15.13, son test aritmetik ortalaması 127.05 ve standart sapmanın 13.32, kalıcılık testinin aritmetik ortalaması ise 131.67 ve standart sapması da 12.20 olarak hesaplanmıştır.

4.2.1. KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ BAŞARI TESTİNE İLİŞKİN BULGULAR

Çalışmanın ikinci alt probleminde sorgulanan öğrenme nesnelерinin akademik başarı üzerindeki etkisi bu başlık altında önce grupların kendi içlerinde daha sonra gruplar arasında olmak üzere incelenmiştir.

4.2.1.1. Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 25. Deney Grubu Öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{x}	S.S.
Ön Test	27	57,92	20,25
Son Test	27	74,81	16,67
Kalıcılık Testi	27	78,66	21,31

Tablo 26. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Denekler arası	25511,506	26	981,212		
Ölçüm	6572,247	2	3286,123	40,778	.000
Hata	4190,420	52	80,585		
Toplam	36274,173	80			

Tablo 27. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)-Bonferroni Testi Sonuçları

Testler	Ön Test	Son Test	Kalıcılık Testi
Ön Test	-	*	*
Son Test	*	-	-
Kalıcılık Testi	*	-	-

Analiz sonuçlarının yorumlanmasında kullanılacak tablolar yukarıda (Tablo 25, Tablo 26 ve Tablo 27) verilmiştir.

Tablo 25'te öğrencilerin testlerden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu tablodan kalıcılık testinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu, bunu son testin izlediği, ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 26'nın

incelenmesi gerekmektedir. Tablo 26'daki değerlerden ($F(2,52)=40,77$; $p=.000$, $p<.05$), söz konusu değişkenlerin ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Fakat, bu farkın hangi değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek, diğer bir ifade ile değişkenler arasındaki farklılıkları ikiye bölünebilir gruplar halinde karşılaştırmak için “Bonferroni testi” sonuçları incelenmiş ve değişkenler arasındaki farklılıklar tespit edilerek Tablo 27 oluşturulmuştur. Tablo 27'ye göre söz konusu farklılığın ön test-son test, ön test-kalıcılık testi arasında olduğu görülmektedir.

Bu bulgulardan hareketle, deney grubu öğrencilerinin “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ön test-son test, ön test-kalıcılık testi puanları arasında fark bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuç, flash programında hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin öğrencilerin başarılarını uygulama sonrasında ve daha sonra yapılan ölçümlerde anlamlı ölçüde arttırdığını; uygulama sonrasındaki başarılarının daha sonra yapılan kalıcılık çalışmalarındaki ölçüm sonuçlarından farklılaşmadığını, yani uygulamanın etkisinin devam ettiğini göstermektedir.

4.2.1.2. Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 28. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{x}	S.S.
Ön Test	27	53,77	18,47
Son Test	27	68,74	18,59
Kalıcılık Testi	27	76,14	15,47

Tablo 29. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Denekler arası	17973,33	26	691,282		
Ölçüm Hata	7012,741	2	3506,370	29,803	,000
Toplam	6117,926	52	117,652		
	31103,997	80			

Tablo 30. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)-Bonferroni Testi Sonuçları

Testler	Ön Test	Son Test	Kalıcılık Testi
Ön Test	-	*	*
Son Test	*	-	-
Kalıcılık Testi	*	-	-

Analiz sonuçlarının yorumlanmasında kullanılacak tablolar yukarıda (Tablo 28, Tablo 29 ve Tablo 30.) verilmiştir.

Tablo 28’de öğrencilerin testlerden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu tablodan kalıcılık testinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu, bunu son testin izlediği, ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak, bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 41. 2.’nin incelenmesi gerekmektedir. Tablo 29’daki değerlerden ($F(2,52)=29,80$; $p=.000$, $p<.05$), söz konusu değişkenlerin ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Fakat, bu farkın hangi değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek, diğer bir ifade ile değişkenler arasındaki farklılıkları ikiyeşerli gruplar halinde karşılaştırmak için “Bonferroni testi” sonuçları incelenmiş ve değişkenler arasındaki farklılıklar tespit edilerek Tablo 30 oluşturulmuştur. Tablo 30’a göre söz konusu farklılığın ön test-son test, ön test-kalıcılık testi arasında olduğu görülmektedir.

Bu bulgulardan hareketle, kontrol grubu öğrencilerinin “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ön test-son test, ön test-kalıcılık testi puanları arasında fark bulunduğu sonucuna varılmıştır.

4.2.1.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine Yönelik Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması

Uygulama öncesinde çalışma grubu öğrencilerinin KTÜBT ön-test puanlarının gruplara göre t-testi sonuçları tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 31. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Deney	28	57,28	20,16	55	0,635	,528
Kontrol	29	54,06	18,03			

Araştırmada deney ve kontrol gruplarına ön test olarak uygulanan başarı testi sonuçlarına göre deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması 57.28, standart sapması 20.16; kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması ise 54.06, standart sapması ise 18.03 olarak bulunmuştur. Deney grubunda yer alan öğrencilerin aritmetik ortalamaları, kontrol grubundaki öğrencilere göre daha yüksektir. Ancak, iki grup arasında hesaplanan t değeri 0,635'tir ve 0.05 manidarlık düzeyinde ön testte anlamlı bir farklılık yoktur ($p=0.528$). Bu sonuç da bize göstermektedir ki ünitenin başında her iki sınıfın başarı seviyeleri hemen hemen aynıdır yani; deneysel uygulama başarı seviyeleri birbirine yakın iki sınıfta gerçekleştirilmiştir.

4.2.1.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine Yönelik Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Uygulama sonrasında deneyin etkililiğini gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol grubunun başarı testi son test puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 32'de gösterilmiştir.

Tablo 32. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Deney	30	72,93	16,89	55	0,892	,376
Kontrol	27	68,74	18,59			

Analiz sonuçlarına göre, deney grubu öğrencilerinin son teste ait aritmetik ortalaması 72,93, standart sapması ise 16,89; kontrol grubu öğrencilerinin son teste ait aritmetik ortalaması ise 68,74'tür. İki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki fark, grupların aritmetik ortalamaları arasında önemli derecede anlamlılık oluşturmamıştır ($t_{(55)}=0,892$, $p= 0,376$). Ancak deney grubundaki öğrencilerin uygulama sonrasında kontrol grubuna göre göreceli olarak daha yüksek ortalamaya sahip olmaları uygulamanın etkili olduğunu düşündürmektedir.

4.2.1.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” son test uygulamasından 4 hafta sonra tekrar yapılmıştır. Flash programında hazırlanmış öğrenme nesneleriyle derslerin yürütüldüğü deney grubu ile 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile derslerin işlendiği kontrol grubundaki öğrencilerin kalıcılık testinden aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Başarı Testine Yönelik Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin U-Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	u	p
Deney	29	31,57	915,50	360,50	,349
Kontrol	29	27,43	795,50		

Tablo 33’e göre, beş haftalık bir deneysel çalışma sonunda deney grubu ile kontrol grubu arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($U=360,50$; $p=.349$, $p>.05$). Ancak, sıra ortalamaları dikkate alındığında, deney grubundaki öğrencilerin daha başarılı olduğu anlaşılmaktadır.

4.3.1. SOSYAL BİLGİLER TUTUM ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Çalışmanın üçüncü alt problemde sorgulanan öğrenme nesnelерinin tutum üzerindeki etkisi bu başlık altında önce grupların kendi içlerinde daha sonra gruplar arasında olmak üzere incelenmiştir.

4.3.1.1. Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Tutum Ölçeğine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 34. Deney Grubu Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{x}	S.S.
Ön Test	30	124,00	14,84
Son Test	30	130,71	15,54
Kalıcılık Testi	30	133,05	16,76

Tablo 35. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Denekler arası	12474,456	29	430,154		
Ölçüm	1324,606	2	662,303	4,232	,019
Hata	9077,061	58	156,501		
Toplam	22876,123	89			

Tablo 36. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)-Bonferroni Testi Sonuçları

Testler	Ön Test	Son Test	Kalıcılık Testi
Ön Test	-	-	*
Son Test	-	-	-
Kalıcılık Testi	*	-	-

Analiz sonuçlarının yorumlanmasında kullanılacak tablolar yukarıda (Tablo 34, Tablo 35 ve Tablo 36) verilmiştir.

Tablo 34'te öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri gösterilmektedir. Bu tablodan kalıcılık testinin en yüksek ortalamaya sahip olurken ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak, bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 35'in incelenmesi gerekmektedir. Tablo 35'deki değerlerden ($F(2,58)=4,232$; $p=.019$, $p<.05$), söz konusu değişkenlerin

ortalamaları arasındaki farkın hangi değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek, diğer bir ifade ile değişkenler arasındaki farklılıkları tespit edebilmek için “Bonferroni testi” sonuçları incelenerek Tablo 36 oluşturulmuştur. Tablo 36’ya göre söz konusu farklılığın ön test-kalıcılık testi arasında olduğu görülmektedir.

Bu bulgulardan hareketle, deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test-kalıcılık testi puanları arasında fark bulunduğu sonucuna varılmıştır.

4.3.1.2. Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Tutum Ölçeğine Yönelik Ön-Son-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 37. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Testler	N	\bar{x}	S.S.
Ön Test	28	125,12	15,32
Son Test	28	127,05	13,32
Kalıcılık Testi	28	131,33	12,92

Tablo 38. İlişkili Ölçümler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Denekler arası	8372,080	27	310,077		
Ölçüm	566,571	2	283,286	2,237	.117
Hata	6837,929	54	126,628		
Toplam	15776,58	83			

Tablo 39. Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparison)-Bonferroni Testi Sonuçları

Testler	Ön Test	Son Test	Kalıcılık Testi
Ön Test	-	-	-
Son Test	-	-	-
Kalıcılık Testi	-	-	-

Analiz sonuçlarının yorumlanmasında kullanılacak tablolar yukarıda (Tablo 37, Tablo 38 ve Tablo 39) verilmiştir.

Tablo 37’de öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu tablodan kalıcılık testinin en

yüksek ortalamaya sahip olduğu, bunu son testin izlediği, ön testin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak, bu karşılaştırmalar sonucu gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tablo 46. 2.'nin incelenmesi gerekmektedir. Tablo 38'deki değerlerden ($F(2,54)=2,237$; $p=.117$, $p>.05$), söz konusu değişkenlerin ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Tablo 39'daki "Bonferroni testi" sonuçları da değişkenler arasında farklılık olmadığını göstermektedir.

Bu bulgulardan hareketle kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test-son test-kalıcılık testi puanları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.1.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Tutum Ölçeğine İlişkin Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması

Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test ölçümlerine göre aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığını anlamak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Tutum Ölçeği Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	S	sd	T	p
Deney	30	124,00	14,84	57	-0,367	,715
Kontrol	29	125,43	15,13			

Tablo 40'da görüldüğü gibi, deney grubunun ön test tutum puanı ortalaması ($X= 124,00$), kontrol grubu öğrencilerinin tutum puan ortalaması ise ($X=125,43$) olarak bulunmuştur. Uygulanan t testi sonucunda elde edilen değerlere göre ($t=-.367$; $p=.715$, $p>.05$) deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır.

4.3.1.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Tutum Ölçeğine İlişkin Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği son test ölçümlerine göre aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığını anlamak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Deney	30	130,71	15,54	56	0,960	,341
Kontrol	28	127,05	13,32			

Tablo 41’den anlaşılacağı üzere, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin deney sonrası uygulanan tutum ölçeğinden elde ettikleri puanların aritmetik ortalaması arasında deney grubunun 3.66 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların ortalama puanlarına uygulanan t testi sonucunda $t=.960$ ve $p=.341$ değerleri bulunmuştur.

Bu sonuç, her iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Deney sonrası Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği uygulamasından elde edilen puanlara göre deney ve kontrol grubunun tutum düzeyleri arasında anlamlı derecede farklılık oluşmamıştır.

4.3.1.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Tutum Ölçeğine İlişkin Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılması

Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği kalıcılık testi ölçümlerine göre aritmetik ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığını anlamak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Tutum Ölçeği Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Deney	30	133,05	16,76	57	0,360	,720
Kontrol	29	131,67	12,20			

Tablo 42’de kalıcılık testi puanları incelendiğinde deney grubunun ortalamasının 133,05 olduğu ve ortalaması 131,67 olan kontrol grubundan yüksek olduğu gör÷lmektedir. Standart sapma sonuçlarına bakıldığında ise deney grubunun standart sapmasının 16,76 olduğu ve kontrol grubununkinden (S=12,20) daha yüksek olduğu gör÷lmektedir. Uygulanan t testi sonucunda elde edilen değerlere göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır (t= .360; p=.720, p>.05).

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Bu bölümde; Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine ait ön test, son test ve kalıcılık puanlarının analizi ile birlikte öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular tartışılarak yorumlanmıştır.

Öğrencilerin başarı testi son test puanları incelendiğinde (Tablo 24) deney grubu ortalamasının 72,93; kontrol grubu ortalamasının 68,74 olduğu görülmektedir. Bulgulardan deney grubu ortalamasının kontrol grubu ortalamasından yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, deney ve kontrol grubunun son test ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda bu farkın .05 düzeyine göre anlamlı olmadığı görülmüştür (Tablo 32). Tablo 24'e öğrencilerin kalıcılık puanları için bakıldığında deney grubu ortalamasının 76, 82; kontrol grubu ortalamasının ise 74,75 olduğu yani deney grubu ortalamasının kontrol grubundan yüksek olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasında görülen bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan u-testi sonucu, bu farkın .05 düzeyinde anlamlılık oluşturmadığını ortaya çıkarmıştır (Tablo 33).

Gruplar arasında anlamlılık tespit edilmemesine rağmen grupların kendi içlerinde karşılaştırmalarını sağlayan tek yönlü varyans analizi sonuçları göstermektedir ki her iki grubun başarıları kendi içlerinde farklılık göstermektedir. Deney grubunun varyans analizi tabloları incelendiğinde (Tablo 26 ve Tablo 27) bu farklılığın ön test-son test ve ön test-kalıcılık testi arasında olduğu görülmektedir. Aynı şekilde, kontrol grubunun bu analize ait tablolarında da (Tablo 29 ve Tablo 30) farklılığın aynı testler arasında olduğu görülmektedir. Bu durumdan dolayı deney ve kontrol gruplarının Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi son test ve kalıcılık testi ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmadığı, deney grubunda flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesneleri ile oluşturulan etkinlikler ve ilköğretim programında yer alan etkinliklerin öğrencilerin başarıları üzerinde aynı etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Çalışmada deney grubunda öğrenme nesnelere dayalı etkinlikler, kontrol grubunda ise 2005 ilköğretim programında yer alan etkinlikler kullanılmıştır. Yani her iki grupta da etkinlik temelli uygulamalar yapılmıştır. Bu durum, gruplar arasında son test ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmamasının sebepleri arasında düşünülebilir.

Sağlam (2006)'ın araştırmasında yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki uygulamaların davranışçı felsefe üzerinde temellenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki etkinliklerden daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu durum da kontrol grubu ile deney grubunda yürütülen etkinliklerin eşit etkiye sahip olmasının bir göstergesi sayılabilir.

Kamber (2007) de yeni ilköğretim programındaki derslerin ezbercilikten uzak, eğlenceli ve hayatın içinden olmasına dikkat edildiğini ve etkinliklerin öğrenci merkezli olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmadan da hareketle her iki grubun puanları arasında anlamlı farklılık oluşmamasının sebebi olarak hem deneysel işlemin hem de mevcut programın etkinlik temelli olması söylenebilir. Fakat deney grubu öğrencilerinin hem son test hem de kalıcılık testi ortalamasının kontrol grubuna göre yüksek olması öğrenme nesnelere etkileşimli olmasından ve öğrencilerin de görüşmeler esnasında da belirttiği gibi dersleri zevkli kılmasından yani eğlenirken öğrenmelerini sağladığından olduğu düşünülmektedir. Nitekim literatürde incelendiğinde; öğrencilerin derslerde eğitsel oyun kullanımına olumlu yaklaştığı ve oyun-tabanlı öğrenmeyi klasik öğrenme yöntemlerine (kitaptan okumak, öğretmeni dinlemek gibi) tercih ettikleri görülmüştür (Bakar, vd., 2008; Daşdemir, 2006). Bu sonuçlar çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Yavuz Avcı (2009)'nın çalışmasında oluşturmacı öğrenme yaklaşımlarının ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin başarıları ve tutumları üzerinde anlamlı derecede etkili olması sonucuna varmış olması bu çalışmada kontrol grubunda yürütülen öğretim süreci sonucunda öğrencilerin başarılarındaki artışı desteklemektedir.

Yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programının etkililiğinin öğretmenler tarafından birçok çalışmada desteklendiği gözlenmektedir (Ekinci, 2007; Kamber, 2007; Ece, 2007; Coşkun, 2007; Kalaycıoğlu, 2007; Kılıçoğlu, 2007; Ayten,

2006; Dilmaç, 2007). Bunun yanı sıra yeni programı öğrenci bakış açısından değerlendiren Erdoğan (2009) da öğrencilerin yapılandırmacı yaklaşıma göre tasarlanmış Sosyal Bilgiler sınıfının, Sosyal Bilgiler dersini daha ilgi çekici hale getirdiğini, öğrenme için elverişli bir ortam sunduğunu düşündüklerini tespit etmiştir.

Yukarıda verilen çalışmalar sonucunda 2005 İlköğretim programının olumlu sonuçlar doğurmuş olmasını, bu çalışmada deney ve kontrol gruplarının gruplar arasında başarı son test ve kalıcılık test puanları arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmamasına sebep olduğunu söyleyebiliriz. Ancak etkili olduğu görülen yeni programın farklı ve özellikle etkileşime izin veren ve eğlenirken öğrenmeye olanak sağlayan öğrenme nesnelere ile bütünleştirildiğinde başarının arttığı bu çalışmayla tespit edilmiştir.

Çalışma kapsamında kullanılan öğrenme nesnelere hakkında öğrenci görüşlerinin oldukça olumlu olduğu hem bu çalışma kapsamında yürütülen mülakatlar aracılığıyla hem de Yarar ve Şeyihoğlu (2010) tarafından yapılan bir başka çalışma ile de belirlenmiştir. Deney grubundaki öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrenciler, flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin başarılarını arttırdığını, aynı konuların ilköğretim programında yer alan etkinliklerle işlenmesi durumunda başarılarının azalacağını belirtirken öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerini bu şekilde devam etmek istediğini ifade etmiştir. Ayrıca, öğrencilerin önemli bir kısmı bu etkinliklerin bazı kavramlar hakkında sahip oldukları kavram yanlışlarını giderebilmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Buradan hareketle dersler esnasında birden fazla duyu organına hitap edebilen öğrenme nesnelere ile yürütülen etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersinde başarı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin görüşmelerde bu süreçle birlikte arkadaşları ile olan ilişkilerinin olumlu yönde etkilendiğini dile getirmişlerdir. Bu durumun sebebi olarak da derslerde yapılan grup çalışmaları söylenebilir.

Ders esnasında tüm öğrencilerin seviyesine hitap edebilmek oldukça güç bir iştir. Seviyeye uygun olmayan etkinlikler, öğrencilerin olumsuz düşüncelere sahip olmasına neden olabilir. Öğrenme nesnelere öğrencilerde oluşturduğu

olumsuz düşünceleri ise öğrenciler, görüşmeler esnasında etkinliklerin zor ya da kolay olması ve sıkılma ifadeleri şeklinde dile getirmişlerdir. Çakır (2006) 'a ait çalışmada da öğretim sürecinin seviyeye uygunluğuna vurgu yapan sonuçlar içermektedir. Görüşmeler esnasında ortaya çıkan bir diğer olumsuz ifade ise öğrenme nesnelerinde kullanılan renk, ses ve görsellerin farklı olması isteğidir. Öğrenme ortamlarında kullanılan materyallerin etkiliğinde görsel öğelerin uyumunun öneminden bahseden çalışmalar da mevcuttur (Kılıç, Seven, 2003; Yazar, 2003; Lord 2001; Özay, Hasenekoğlu, 2007; Bean vd. 1990; Reid 1990, Dündar, 1995; Güneş, 2002: akt: Şeyihoğlu, vd. 2009).

Öğrencilerin; başarı ön test-son test ve kalıcılık testi puanlarını belirleyebilmek için aynı ölçme aracı ve aynı soruların kullanılmış olması öğrencilerin cevapları hatırlamalarına yardımcı olmuş olabilir. Aynı şekilde öğrencilerin aynı sorularla karşılaşmaları, aradan geçen zaman ve testlerden aldıkları puanın not olarak değerlendirilmeyeceğini bilmeleri, soruları dikkatsiz okumalarına ve gereken önemi göstermemelerine neden olmuş olabilir. Bununla birlikte özellikle son testten sonra öğrencilerin cevapları kendi aralarında tartışmalarının kalıcılık puanlarını etkilediği düşünülmektedir.

Araştırmanın yapıldığı okul her ne kadar ilçe merkezinde bulunsa da öğrencilerin birçoğunun komşu hatta akraba olduğu belirlenmiştir. Üç dördüncü sınıf şubesinden birinde pilot uygulama yapılmış ve diğer ikisi de deney ve kontrol grubu olarak tayin edilmiştir. Kontrol grubundaki uygulamanın sınıf öğretmeni tarafından, pilot uygulamanın ve deney grubundaki öğretim sürecinin bizzat araştırmacı yani okulun kendi çevresi dışından biri tarafından yürütülmüş olması kontrol grubu öğrencilerinde merak ve heyecan oluşturmuştur. Bu nedenlerden dolayı, kontrol grubundaki öğrencilerde “John Henry Etkisi” meydana gelmiş olabilir. John Henry Etkisi, kontrol grubundaki kişilerin bir grupla karşılaştırıldıkları durumda ve dezavantajlı durumda olduklarını fark ettiklerinde deney grubundan daha başarılı olmak için yoğun çalışarak başarılarını arttırmalarıdır (Barg ve Gall, 1989'dan akt. Bolat, 2008).

Tutum ölçeğinden ve öğrencilerin tutum ile ilgili görüşlerinden elde edilen bulgulara ait tartışma ve yorumlar ise şu şekilde yapılabilir; Öğrencilerin tutum ölçeği son test puanları incelendiğinde (Tablo 39) deney grubu ortalamasının

130,71; kontrol grubu ortalamasının 127,05 olduğu görülmektedir. Verilerden deney grubu ortalamasının kontrol grubu ortalamasından yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ancak deney ve kontrol grubunun son test ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda bu farkın .05 düzeyine göre anlamlı olmadığı görülmüştür (Tablo 48). Tablo 39'a öğrencilerin kalıcılık puanları için bakıldığında deney grubu ortalamasının 133,05; kontrol grubu ortalamasının ise 131,91 olduğu yani deney grubu ortalamasının kontrol grubundan yüksek olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasında görülen bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonucu, bu farkın .05 düzeyinde anlamlılık oluşturmadığını ortaya çıkarmıştır (Tablo 49).

Gruplar arasında anlamlılık tespit edilmemesine rağmen grupların kendi içlerinde karşılaştırmalarını sağlayan tek yönlü varyans analizi sonuçları göstermektedir ki deney grubu öğrencilerinin tutumları grup içinde ön test-kalıcılık testi arasında olmak üzere farklılaşmaktadır (Tablo 45.2 ve Tablo 45.3)

Buradan hareketle, “deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği son test ve kalıcılık testi ortalamaları arasında gruplar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmezken flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelere dayalı etkinliklerin deney grubundaki öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerinde anlamlı farklılığa sebep olduğu tespit edilmiştir.

Her iki grupta da etkinlik temelli uygulamaların yapılmış olması derse yönelik geliştirilen tutum üzerinde gruplar arasında farklılık yaratmamışken deney grubunda flash programında hareket kazandırılan kavram karikatürleri ile desteklenen öğrenme nesnelere öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu etki yarattığı, 2005 ilköğretim programında yer alan etkinliklerin tutum üzerinde başarı kadar etkili olmadığı söylenebilir. Nitekim literatürde öğrenme nesnelere ve kavram karikatürlerinin farklı alanlarda olsa da başarı ve tutum üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların sonuçları da göstermektedir ki öğrenme nesnelere ve kavram karikatürleri ile zenginleştirilmiş öğretim ortamlarının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olmakta ve kalıcılık bağlamında da önemli katkı sağlamaktadır (Türel, 2008; Durmaz, 2007).

Durmaz (2007)'ın çalışmasında kullandığı kavram karikatürleri yapılandırıcı fen öğretiminde öğrencilerin derse karşı ilgisini ve dikkatini arttırmıştır. Bununla birlikte Baysarı (2007) ise kavram karikatürlerinin 5. sınıf fen ve teknoloji dersinde kullanılmasının akademik başarı ve fene yönelik tutuma herhangi bir etkisinin olmadığını tespit etmiştir. İlköğretimde fen öğretiminde kavram karikatürlerinin kullanıldığı bir diğer çalışmada (Kuşakçı Ekim, 2007) da deney grubundaki öğrenciler ile kontrol grubundaki öğrencilerin tutumlarının farklılaşmadığı gözlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında kavram karikatürlerinin tek başına kullanılmaması, tek boyutlu değil de etkileşimli ve hareketli animasyonlar olarak öğrencilere sunulmuş olmasının öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerinde olumlu etkisinin olduğu düşünülmektedir. Daşdemir (2006)'ın ilköğretimde fen öğretiminde animasyonların etkililiğini incelediği çalışmasının sonuçları da bu görüşü destekler niteliktedir. Nitekim çalışma kapsamında deney grubu öğrencileri ile yürütülen mülakatlarda da öğrencilerin öğrenme nesnelerini beğendikleri ve böyle bir ortamda Sosyal Bilgiler dersini işlemenin eğlenceli, zevkli olduğunu belirttikleri, aynı zamanda derslerde kullanılan öğrenme nesnelerinin bu derse karşı olan düşüncelerini etkilediği ve farklı duyguları bir arada yaşamalarını sağladığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğretimde teknolojik araç gereçleri kullanmalarının, öğrencilerin tutumlarını olumlu etkilediği yönünde, başka araştırma sonuçlarına da rastlanmıştır (Yavuz ve Coşkun, 2008). Görüşme yapılan öğrencilerin önemli bir kısmı derslerde öğrenme nesnesi kullanımıyla birlikte derse karşı olan korkusunu yendiğini, bir kısmı ise dersi daha çok sevmeye başladığını farklı ifadelerle dile getirirken bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerinin de bu şekilde devam etmesi yönünde isteklerini belirtmişlerdir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, deneysel çalışma sonrası elde edilen bulgular ve o bulgulara dayalı yapılan yorumların ışığında araştırmanın sonuçlarına yer verilmiş ve flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelerinin geliştirilip kullanılmasına yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

6.1. SONUÇLAR

Aşağıda araştırmaya katılan öğrencilerin deneysel çalışma öncesi ve sonrasında uygulanan Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve kalıcılık testlerinin istatistiksel analizi sonucu ve öğrenci görüşlerinin içerik analizi sonucu elde edilen bulgulara dayalı olarak oluşturulan sonuçlar açıklanmıştır.

6.1.1. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testinden Elde Edilen Sonuçlar

1. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin başarı ön test puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamasının deneysel işlem öncesinde her iki gruba da herhangi müdahalenin yapılmamış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

2. Deneysel işlem sonrası deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin başarı son test puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemesinin sebebi olarak her iki grupta da etkinlik temelli uygulamaların yapılmış olması tahmin edilmektedir.

3. Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelerinin kullanıldığı deney grubu öğrencileri ile 2005–2006 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı doğrultusunda derslerin yürütüldüğü kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testi kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamış olmasının sebebi olarak da öğrenme nesnelerinin de öğretim programının da yapılandırmacılığı temele alan etkinliklerden olduğu düşünülmektedir.

4. Deney grubu öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi ön test, son test, kalıcılık testi puanları arasında ön test-son test, ön test-kalıcılık testi

arasında bulunan farklılığın sebebi olarak flash programında hareket verilerek animasyonlaştırılan kavram karikatürlerinden oluşan öğrenme nesnelere olduğuna inanılmaktadır.

5. Kontrol grubu öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi ön test, son test, kalıcılık testi arasında ön test-son test ve ön test-kalıcılık testi arasında olmak üzere anlamlı farklılık tespit edilmiş olmasının sebebi olarak ise kılavuz kitapta yer alan etkinlikler görülmektedir.

6.1.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Sonuçlar

1. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin tutum ön test puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamasının deneysel işlem öncesinde her iki gruba da herhangi müdahalenin yapılmamış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

2. Deneysel işlem sonrası deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin tutum son test puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemesinin sebebi olarak her iki grupta da etkinlik temelli uygulamaların yapılmış olması tahmin edilmektedir.

3. Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelere kullanıldığı deney grubu öğrencileri ile 2005–2006 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı doğrultusunda derslerin yürütüldüğü kontrol grubundaki öğrencilerin tutum ölçeği kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamış olmasının sebebi olarak da öğrenme nesnelere de öğretim programının da yapılandırıcılığı temele alan etkinliklerden olduğu düşünülmektedir.

4. Deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test-son test-kalıcılık test puanları arasında ön test ve kalıcılık testi arasında olmak üzere tespit edilen farklılığın kaynağı olarak flash programında hazırlanan ve görsel olarak öğrencilere hitap ettiği düşünülen öğrenme nesnelere olduğu tahmin edilmektedir.

5. Kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test-son test-kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş olmasının nedeni olarak ise kılavuz kitapta bulunan etkinliklerin tutum üzerinde

başarı kadar etkili olabilecek seviyede organize edilmemiş olmasından kaynaklandığına inanılmaktadır.

6.1.3. Öğrenci Mülakatlarından Elde Edilen Sonuçlar

Deney grubu öğrencileri arasından seçilen öğrencilerle yürütülen mülakatlarla ilgili sonuçlar aşağıda açıklanarak tüm kod ve temaların bir arada görülmesi ve görsel hale getirilerek daha anlaşılır olması için Nvivo 8 programında oluşturulan modellere (Şekil 2 ve Şekil 3) de yer verilmiştir.

1. Öğrenciler, öğrenme nesnelere ile yürütülen Sosyal Bilgiler dersinin daha önce gördükleri hayat bilgisi dersinden farklılığını materyal kullanımı açısından, yöntem-teknik açısından ve duygu açısından olmak üzere üç tema altında açıklamışlardır. Materyal kullanımı teması altında; teknoloji kullanımına ve kitaptan bağımsızlığa vurgu yapmışlardır. Duygu teması altında öğrenme nesnelere ile ilk tanıştıklarında başta merak ve heyecan olmak üzere korku, şaşkınlık gibi birçok duyguyu yaşadıklarını dile getirirken çalışma sonrasında ise derslerde çok eğlendiklerini, heyecanlandıklarını ve derslerin öğretici geçtiğini ifade etmişlerdir. Yöntem-teknik teması altında da uygulamadan önce derslerinde daha çok okuma-yazma, soru-cevap ve drama etkinliklerini yaparken uygulamadan sonra ise derslerde daha çok etkinliğe, oyuna ve yarışmaya yer verildiğini belirtmişlerdir.

2. Öğrencilerin derslerdeki etkinlikleri değerlendirmelerine bakıldığında, öğrencilerin hepsinin etkinliklerden hoşlandığı, bazı etkinliklerde zorlanan öğrenciler olmasına rağmen etkinliklerden her birinin en az bir öğrenci tarafından sevildiği tespit edilmiştir.

3. Mülakata katılan öğrencilerin büyük bir kısmı bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerine öğrenme nesnelere ile devam etmek istediği belirlenmiştir. Öğrencilerin en önemli gerekçeleri arasında derslerin daha eğlenceli ve anlaşılır olması gelmektedir.

4. Öğrencilerin hepsi öğrenme nesnelere ile yürütülen uygulamalarda bir eksiklik olmadığını dile getirmişlerdir.

5. Öğrenme nesnelere ile yürütülen uygulamalar sonucunda öğrenciler, *Kronoloji*, *Soy Ağacı* ve *Hoşgörü* kavramlarını ilk kez öğrendiklerini ve endişe ile şaşırma arasındaki farkı kavrama gibi bazı kavramlar hakkındaki yanlışlarını

giderdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin önemli bir çoğunluğu herhangi bir kavramı öğrenememesinin sorumlusu olarak kendilerini gösterdikleri de tespit edilmiştir.

6. Öğrenciler, öğrenme nesnelere ile yürütülen dersleri eğlenceli olması, teknolojiyi-yeniliği içermesi, değişik çalışmalara imkân vermesi, yararlı olması, daha fazla katılım sunması, bireysel öğretime uygun ve öğretici olması açısından diğer derslerinden farklı olduğunu ifade etmişlerdir.

7. Öğrenciler, öğrenme nesnelere ile öğrendiklerini SBS’ de, konuşma dilinde, hayal gücünde ve yaşantısının farklı alanlarında kullanabileceklerini ayrıca Türkçe, hayat bilgisi, matematik ve rehberlik derslerinde de bunlardan faydalanabileceklerini düşünmektedirler.

8. Öğrenme nesnelere ile yürütülen etkinliklerin içeriği, kullandığı tekniği, hareketli ve daha eğlenceli oluşu kitaptaki etkinliklerden en büyük farklılığı olarak öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Bu etkinliklerin başarıları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu öğrencilerin yarısından fazlası tarafından ifade edilmiştir. Aynı zamanda bu etkinlikler sayesinde öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarının da değiştiği, birçok öğrencinin dersi sevmeye başladığı, dersten korkmamaya başladığı tespit edilmiştir. Bu etkinlikler sayesinde öğrencilerin öğretmenleri ve arkadaşları ile olan ilişkilerinin etkilenmediği ve etkileşimli olan bu öğrenme nesnelere, öğrencilerin derslerde aktif olarak yer almasına fırsat sunuyor olması da öğrenci düşüncelerinden çıkarılan sonuçlar arasındadır.

9. Öğrenciler “Etkili Sosyal Bilgiler Dersi”ni tanımlarken de ağırlıklı olarak şu tanımları kullanmışlardır: farklı yöntem-teknikleri içeren, teknoloji kullanılan, öğrenci merkezli, eğlenceli ve günlük hayatla ilişkili olan bir ders. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri Şekil 2’de görülmektedir.

6.2. ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmanın ve bu konuda yapılan diğer araştırmaların sonuçlarına dayalı olarak Sosyal Bilgiler dersi kapsamında, öğrenme nesnelerinin, karşılaşılan birçok soruna çözüm olacağı düşüncesinden hareketle geliştirilen öneriler sunulmuştur;

1. Çalışma, öğrenme nesnelerinde kullanılan görsellerin öğrenci ilgi ve seviyesine uygunluğunun önemini ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda kullanılan görsellerin, renklerinin, senaryo ve fon müziklerinin, öğrencinin dünyasından seçilerek ilgi ve ihtiyaçlarına, gelişim seviyeleri ve ön bilgilerine hitap eder nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Görseller ve renklerin öğrenci seviyesine uygunluğu için ; grafik tasarım uzmanlarının görüşleri alınarak nesne geliştirilmesi önerilebilir.
2. Çalışmada ortaya çıkan, öğrencilerin grup çalışmalarını sevmeleri ve bu etkileşim içinde derse yönelik olumlu düşünceler geliştirdikleri sonucundan hareketle, Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme imkânı buldukları, grup çalışması içeren yöntem ve tekniklere daha çok yer verilmelidir.
3. Araştırma yapıldığı çalışma grubu ve ünite ile sınırlı kalmıştır. Sosyal Bilgiler dersi için ilk defa denenmiş olduğu düşünülen bu çalışma Sosyal Bilgiler dersinin diğer öğrenme alanları için ve farklı yaş gruplarında denenerak öğrenme nesnelerinin uygulanabilirliği tartışılmalıdır.
4. Yapılacak olan diğer çalışmalarda Sosyal Bilgiler dersinin farklı eğitim kademelerinde (4., 5., 6. ve 7. sınıflarda) flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelerinin öğrencilerin kazandıkları bilgi, beceri ve tutumlarındaki gelişim düzeyleri karşılaştırılarak hangi kademedede daha etkili olduğu tespit edilebilir.
5. Araştırmada, kavram karikatürleri öğrenme nesnelere ile birleştirilerek kullanılmıştır. Benzer çalışmalarda kavram karikatürlerinin farklı öğretim yaklaşımlarıyla birleştirilerek Sosyal Bilgiler dersindeki etkililiği araştırılabileceği gibi öğrenme nesnelerinin de farklı öğretim yaklaşımları içerisinde kullanılabilirliği ve etkililiği araştırılabilir.
6. Bu araştırmada, flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanan öğrenme nesnelerinin etkililiğini belirlemek için başarı testi, tutum ölçeği ve öğrenci mülakatları kullanılmıştır. Benzer çalışmalarda, öğretmenlerle, öğretmen adayları ile olabileceği gibi okul yönetimi ve velilerin de görüşleri alınmalıdır.

7. Öğrenme nesnelерinin hazırlanıp, kullanılabilirliğinin arttırılmasında hizmet içi eğitim yerine hizmet öncesi eğitime ağırlık verilmesinin daha faydalı olacağı düşüncesinden hareketle öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim fakültelerinde öğretmenlerin teknolojik araç gereçlerini derslerinde uygulamaları için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırıldığı derslerin yanı sıra, derslerde materyal geliştirmede faydalanabilecekleri flash programı gibi farklı bilgisayar yazılımlarını kullanmalarını sağlayacağı derslere yer verilmelidir.
8. Göreve devam eden öğretmenler için de eğitim fakültelerinin Bilgisayar Teknolojileri Eğitimi Bölümü öğretim elemanları ile öğretmenlerin iş birliği yapılarak öğrenme nesnesi tasarlamada faydalanılabilecek programların etkin kullanımı konusunda hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.
9. Düzenlenen hizmet içi kursların uygulama süresi arttırılmalı, bu kurslara katılan öğretmenlerin uygulamaları sürekli olarak takip edilmeli, uygulamada eksiklik ya da uygulamanın aksayan yönleri varsa anında giderilmeli ve öğrenme nesnelерini kullanan öğretmenlere teşvik verilmelidir.
10. Öğretmenlerimiz, öğrenme nesnelерini bulup kullanabilecekleri yerli ve yabancı öğrenme nesnesi ambarları hakkında bilgilendirilmeli, bu alanlara erişimleri kolaylaştırılmalıdır. Bu amaçla farklı kademe ve farklı derslere yönelik öğrenme nesneleri geliştirecek bir merkez Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde mevcut olsa da özellikle öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim fakülteleri başta olmak üzere üniversiteler bünyesinde öğrenme nesnesi ambarları oluşturularak kullanımları yaygınlaştırılmalı ve mutlaka Türkçe yazılımlar geliştirilmelidir. Aynı zamanda mevcut olan İngilizce öğrenme nesnesi ve kavram karikatürlerinin Türkçeye çevrilmesinde de özen gösterilmelidir. Bu merkez, kavram karikatürleri ve öğrenme nesneleri ile ilgili yeniliklerin öğretmen ve öğretmen adaylarına duyurulmasında da etkin rol oynamalıdır.
11. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesi (URL 2) öğrenme nesnesi ambarında bulunan nesnelерinin de ilköğretim seviyesinde olanlarının nitelik ve niceliklerinin arttırılarak, öğretmenlerin gelişmelerden haberdar edilmesi ve derslerinde kullanımının yaygınlaştırılması teşvik edilmelidir.
12. Yapılan araştırmalar dikkate alınarak başarıya ve tutuma olumlu katkıda bulunan öğrenme nesnelерinin kullanıldığı ders planları birleştirilerek öğretmenlere kaynak kitap basılabilir, bu yolda başarı kaydeden araştırmacı ve öğretmenlere destek verilebilir.

KAYNAKÇA

Adobe Flash CS3 Professional Yardımcı Ek Kitabı

Akdağ, H. (2009). Sosyal bilgilerin tanımı, amacı, önemi ve Türkiye’deki yeri, *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-1*, ed. Refik Turan, Ali Murat Sünbül ve Hakan Akdağ, Ankara: PegemA Yayınları, s. 1–24.

Akdeniz, A. R. ve Atasoy, Ş. (2006). *Kavram karikatürlerinin havaya fırlatılan topa etkileyen kuvvetler konusundaki yanlışları gidermeye etkisi*, VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Ankara.

Akpınar, Y. (2005). *Bilgisayar Destekli Eğitimde Uygulamalar*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Alataş, F. (2008) İlköğretim Programında 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar (basılmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Alkan, C. (2005). *Eğitim Teknolojisi*, Ankara: Anı yayıncılık.

Altun, A. (2009). Sosyal bilgiler derslerinde karikatürlerin kullanımı, *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-1*, ed. Refik Turan, Ali Murat Sünbül ve Hakan Akdağ, Ankara: PegemA Yayınları, s. 192–212.

Arslan, O. (2006) Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim (basılmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aşkar, P. (2003). *Eğitim teknolojisi için yeni bir kavram: öğrenme nesnelere*. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Antalya.

Ata, B. (2009). Sosyal bilgiler öğretim programı, *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi*, ed. Cemil Öztürk, Ankara: PegemA Yayınları, s. 33–47.

Atılğan, H. (2009). Test geliştirme, *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*, ed. Hakan Atılğan, Ankara: Anı Yayıncılık, s. 315–348.

Ayas, A. P. (2009). Test geliştirme ve madde analizi, *Ölçme ve değerlendirme*, ed. Salih Çepni ve Salih Akyıldız, Trabzon: Celepler Matbaacılık, s. 235–246.

Aytaç, T. (2006). *Eğitimde Bilişim Teknolojileri*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Ayten, P. (2006) İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten 4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri (basılmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bahar, M. ve Diğerleri (2008) . *Geleneksel-Alternatif Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: PegemA Yayınları.

- Bakar, A., Tüzün, H. & Çağıltay, K. (2008). Öğrencilerin eğitsel bilgisayar oyunu kullanımına ilişkin görüşleri: sosyal bilgiler dersi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35: 27–37.
- Balım, A. G. ve Diğerleri (2008). Fen öğretiminde kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve sorgulayıcı öğrenme becerilerine etkisi. *İlköğretim Online*. 7, 1, 188–202.
<http://ilkogretim-online.org.tr>
- Baysarı, E. (2007) İlköğretim Düzeyinde 5. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Canlılar ve Hayat Ünitesi Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Öğrenci Başarısına, Fen Tutumuna ve Kavram Yanılgılarının Giderilmesine Olan Etkisi (basılmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bilgili, A. S. (2008). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Bolat, H. (2008). İlköğretim Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Obenchain ve Morris Tarafından Önerilen Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Kalıcılığa Etkisi (basılmamış yüksek lisans tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. Ve Diğerleri (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Camnalbur, M. (2008) Bilgisayar Destekli Öğretimin Etkililiği Üzerine Bir Meta Analiz Çalışması (basılmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Caris, M. (2004). Obstacles to learning objects. *Manga Publications Ins. Distance Education Report*. http://www.magnapubs.com/issues/magnapubs_der/8-23/news/596995-1.html [01.05.2010].
- Cebeci, Z. (2003). Öğrenim nesnelere giriş. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 6, <http://www.e-sosder.com/dergi/IZCBCogrnnsnsi 6.doc> [01.05.2010].
- Coll, R. K. (2005). The role of models and analogies in science education: implications from research. *International Journal Of Science Education*. 27, 2, 183–198.
- Collis, B. ve Strijker A. (2004). Technology and human issues in reusing learning objects. *Journal Of Interactive Media In Education*. Special Issue On The Educational

- Coşkun, A. (2007) İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Öğretmen Görüşlerine İlişkin Nitel Bir Çalışma (Ankara İli Örneği) (basılmamış yüksek lisans tezi), Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakır, A. (2006) İlköğretim Dördüncü Sınıf Matematik Ders Kitapları İle İlgili Öğretmen Görüşleri (basılmamış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çaydaş, E. ve Balcıoğulları, A. (2003). *İlköğretim altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*, I. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, İzmir.
- Çetin, F. (2007) İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Meram İlçesi Örneği) (basılmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Daşdemir, İ. (2006) Animasyon Kullanımının İlköğretim Fen Bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Kalıcılığa Olan Etkisi (basılmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, Y. (2008) Kavram Yanılgılarının Belirlenmesinde Kavram Karikatürlerinin Kullanılması (basılmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, Ö. ve Diğerleri (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Dilmaç, Y. (2008) Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulanabilirliği Hakkında Öğretmen Görüşleri (basılmamış yüksek lisans tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmaz, B. (2007) Yapılandırıcı Fen Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrencilerin Başarısı ve Duyuşsal Özelliklerine Etkisi (Muğla İli Merkez İlçe Örneği) (basılmamış yüksek lisans tezi), Muğla Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ece, B. (2007) İlköğretim Birinci Kademe 2005 Sosyal Bilgiler Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örneği) (basılmamış yüksek lisans tezi), Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ekinci, A. (2007) İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yapılandırıcı Yaklaşım Bağlamında Değerlendirilmesi (Eskişehir İli) (basılmamış yüksek lisans tezi), Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Erdoğan, M. (2009) Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Tasarlanmış Sosyal Bilgiler Sınıfına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (basılmamış yüksek lisans tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkuş, A. (2006). *Sınıf Öğretmenleri için Ölçme ve Değerlendirme Kavramlar ve Uygulamalar*, Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Gönül Ersoy, F. (2009) Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Uygulanması İle İlgili Değerlendirmeler (Konya İli Örneği) (basılmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürsaç, Y. (1993) Üç Boyutlu Bilgisayarlı Animasyon ve Yaratıcılık İlişkisi (basılmamış yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Harvey, R. (2002). Now you see it, now you don't: maintaining digital learning objects for the future. *E-Jist*. 5, 2. <http://www.usq.edu.au/electpub/e-jist/docs/Vol5-No2/Harvey%20-%20Final.pdf>. [01.05.2010].
- Haughey, M. Ve Muirhead, B. (2005). Evaluating learning objects for schools. *The e- Journal Of Instructional Science and Technology (e-JIST)*. 8,1. http://www.usq.edu.au/electpub/e-jist/docs/vol8_no1/fullpapers/Haughey_Muirhead.pdf. [01.05.2010].
- İşman, A. (2003). Technology. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*. 2, January, s. 28–33.
- Kaba, F. (1992) Animasyonun Eğitim Amaçlı Kullanımı (basılmamış yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kabapınar, F. (2005). Yapılandırmacı öğrenme sürecine katkıları açısından fen derslerinde kullanılabilir bir öğretim yöntemi olarak kavram karikatürleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 5, 1, 101–146.
- Kalaycıoğlu, E. (2007) İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (basılmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kan, A. (2009). Ölçme araçlarında bulunması gereken nitelikler, *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*, ed. Hakan Atılğan, Ankara: Anı Yayıncılık, s. 23–80.
- Kamber, T. (2007) 2005–2006 Öğretim Programında Sosyal Bilgiler Dersi Etkinliklerinin Uygulanabilirliğinin İncelenmesi (basılmamış yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Karaman, S. (2005) Öğrenme Nesnelere Dayalı Bir İçerik Geliştirme Sisteminin Hazırlanması ve Öğretmen Adaylarının Nesne Yaklaşımı İle İçerik Geliştirme Profillerinin Belirlenmesi (basılmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, Z. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Keogh, B. ve Diğerleri (1998). Concept cartoons: a new perspective on physics education. *Physics Education*. 33, 4, 219–224.
- Keogh, B. ve Naylor, S. (1999). Concept cartoons, teaching and learning in science: an Evaluation. *International Journal Of Science Education*. 21, 4, 413–446.
- Keogh, B. ve Naylor, S. (2000). Teacher and learning in science using concept cartoons: why dennis wants to stay in at playtime. *Australian Primary and Junior Science Journal*. 16, 3.
- Kinchin, I. M. (2004). Investigating student's beliefs about their preferred role as learners, *Educational Research*. 46, 3, 301–312.
- Kılıçoğlu, G. (2007) İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Kars İli Örneği) (basılmamış yüksek lisans tezi), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırtay, A. (2007) 2005–2006 Öğretim Yılı 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri (Kars İli Örneği) (basılmamış yüksek lisans tezi), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koplay, C. (2005) Çevrimiçi Eğitimde İçerik Yeniden Kullanımına Çözüm Olacak Bir Web Tabanlı Öğrenme Nesnesi Geliştirme Aracının Tasarlanması ve Gerçekleştirilmesi (basılmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Köstüklü, N. (2001). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*, Konya: Günay Ofset.
- Kuş, E. (2009). *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuş Saillard, E. (2009). *NVIVO 8 ile Nitel Araştırma Projeleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuşakçı Ekim, F. (2007) İlköğretim Fen Öğretiminde Kavramsal Karikatürlerin Öğrencilerin Kavram Yanılgılarını Gidermedeki Etkisi (basılmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Lin, F. (2001). A critique of stephen downes' article: "learning objects"_ A Chinese Perspective. *The International Review Of Research In Open And Distance Learning*, 2, 1.
- <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/34/78> [01.05.2010].
- Long, S. ve Marson, K. (2003). Concept cartoons. *Investigating*. 19, 3, Spring.

- Longmire, W. (2000). A primer on learning objects. *ASTD Learning Circuits*.
<http://www.learningcircuits.org/mar2000/primer.html>. [01.05.2010].
- MEB, (2005). 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı, www.meb.gov.tr [15.10.2008].
- MEB (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 4 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, İstanbul: Devlet Kitapları.
- MEB–2005, *İlköğretim 1-5. Sınıf Programları tanıtım El Kitabı*. www.meb.gov.tr [13.03.2010].
- Meydan, A. ve Akdağ, H. (2008). Sosyal bilgilerde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*, ed. Bayram Tay ve Adem Öcal, Ankara: PegemA Yayınları, s. 145–190.
- Nurmi, S. ve Jaakkola, T. (2005). Problems underlying the learning objects approach. *International Journal Of Instructional Technology and Distance Learning*. 1, 12.
<http://www.itdl.org/Journal/Nov%5F05/article07.htm>. [01.05.2010].
- Oktaylar, H. C. (2006). *Öğretmen Adayları için Konu Anlatımlı, Örnek Çözümlü KPSS Eğitim Bilimleri*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özdemir, A. (2006) Sosyal Bilgiler Öğretiminde Oyun (basılmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2003). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış, *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım*, ed. Cemil Öztürk, Ankara: PegemA Yayınları, s. 21–50
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış, *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi*, ed. Cemil Öztürk, Ankara: PegemA Yayınları, s. 1–31.
- Sağlam, İ.H. (2006) Türkiye’deki Davranışçı ve Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (basılmamış doktora tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış, *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*, ed. Bayram Tay ve Adem Öcal, Ankara: PegemA Yayınları, s.1–19.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Sezer, A. (2006). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim teknolojileri ve materyalleri, *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*, ed. Abdurrahman Tanrıöğen, İstanbul: Lisans Yayıncılık, s. 189–228.
- Smith, S. R. (2004). Guidelines for authors of learning objects. *The New Media Consortium*. <http://www.nmc.org/guidelines/NMC%20LO%20Guidelines.pdf>. [01.05.2010].
- South, J. B. ve Manson, D. W. (2000). A university-wide system for creating, capturing and delivering learning objects. *The Instructional Use Of Learning Objects: Online Version*. <http://reusability.org/read/chapters/south.doc>. [01.05.2010].
- Sönmez, V. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stephenson, P. ve Warwick, P. (2002). Using concept cartoons to support progression in student's understanding of light. *Physics Education*. 37, 2, 135–141.
- Stepherd, C. (2001). Objects of Interest. *IT Training*. <http://www.fastrak-consulting.co.uk/tactix/features/objects/objects.htm> [01.05.2010].
- Şeyihoğlu, A. Şeyihoğlu, Ş. (2009). *Hayat bilgisi dersi web tabanlı öğrenme nesnelерinin görsel tasarım elemanları açısından incelenmesi*, 3.Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu, Trabzon.
- Şişman, M. (2003). *Öğretmenliğe Giriş*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Tan, Ş. (2009). *Öğretimde Ölçme ve Değerlendirme KPSS El Kitabı*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Tanrıöğen, A. (2006). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretiminin tanımı, önemi ve özellikleri, *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*, ed. Abdurrahman Tanrıöğen, İstanbul: Lisans Yayıncılık, s. 11–21.
- Türel, Y. K. (2008) Öğrenme Nesneleri İle Zenginleştirilmiş Öğretim Ortamlarının Öğrenci Başarıları, Tutumları ve Motivasyonları Üzerindeki Etkisi (basılmamış doktora tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türksoy, H. (2007) Ontoloji Tabanlı ve Öğrenme Nesnesi Paylaşım Sistemi (basılmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı.
- TTKB (2008). Bakanlık Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. <http://www.ttkb.gov.tr>
- Uğur, A. (1996) Üç Boyutlu Çizim ve Animasyon (basılmamış yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Ulu Kalın, Ö. (2007) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının İncelenmesi (basılmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- URL 1: www.conceptcartoons.com
- URL 2: www.egitim.gov.tr
- Yalın, H. İ. (2008). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Yanpar, T. (2009). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yarar, S. ve Şeyihoğlu, A. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin öğrenme nesnelere yönelik düşünceleri: sosyal bilgiler dersi örneği*, II. Uluslar arası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Antalya.
- Yaşar, Ş. (2005). Sosyal Bilimler Programı ve Öğretimi. *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Eğitimde Yansımalar: VII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Ankara: Sim Matbaası, s. 329–342.
- Yaşar, Ş. ve Gültekin, M. (2006). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç kullanımı, *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı yaklaşım*, ed. Cemil Öztürk, Ankara: PegemA Yayınları.
- Yavuz Avcı, E. (2009) İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Başarı Düzeylerine ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi (basılmamış yüksek lisans tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıcı, H. ve Koca, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretim programı, *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*, ed. Bayram Tay ve Adem Öcal, Ankara: PegemA Yayınları, s. 21–36.
- Yeşiltaş, E. ve Sönmez, Ö. F. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde bilgisayar kullanımı ve bilgisayar tabanlı materyal geliştirme, *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar–I*, ed. Refik Turan, Ali Murat Sünbül ve Hakan Akdağ, Ankara: PegemA Yayınları, s. 387–413.
- Yıldız, İ. (2008) Kavram Karikatürlerinin Kavram Yanılgılarının Tespitinde ve Giderilmesinde Kullanılması: Düzgün Dairesel Hareket (basılmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Yılmaz, A. (2007) İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Yapılandırmacı Yaklaşım Açısından Değerlendirilmesi (basılmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yiğit, N. ve Diğerleri (2005). Eğitimde temel kavramlar açısından teknoloji ve iletişim, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, ed. Nevzat Yiğit, Trabzon: Derya Kitabevi.
- Wiley, D. A. (2000). Connecting learning objects to instructional design theory: a definition, a metaphor and a taxonomy. *The Instructional Use Of Learning Objects*. <http://www.reusability.org/read/chapters/wiley.doc>. [01.05.2010].

EKLER

1. Çayeli İlçe Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ İzin Yazısı
2. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum ¼leđi
3. Deney ve Kontrol Grubu ¼đrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum ¼leđi Puanları
4. Pilot Başarı Testi Belirtke Tablosu
5. Pilot Başarı Testinin Uzman G¼r¼ř¼ne Sunulan Hali
6. Pilot Başarı Testinin ¼đretmen G¼r¼ř¼ne Sunulan Hali
7. Pilot Başarı Testine Dil Uzmanı Tarafından Yapılan D¼zeltmeler
8. Alt ve Üst Grupta Yer Alan ¼đrencilere Ait Madde İstatistikleri
9. Nihai Test Belirtke Tablosu
10. Nihai Başarı Testi Soru ve Cevapları
11. Deney Grubu ¼đrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi Puanları
12. Kontrol Grubu ¼đrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi Puanları
13. Geliştirilen ¼đrenme Nesnelерinin Ara Y¼zlerinin Ekran ıktıları
14. Pilot Uygulama Esnasında Sınıf ¼đretmeninin Doldurduğu G¼zlem Formu
15. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Ders Planları
 15. a. Problem Durumu
 15. b. Parmak İzi Etkinlik Kâğıdı
 15. c. Benzerlikler ve Farklılıklar Tablosu
 15. d. Soy Ağacı Grup alışması
16. Sosyal Bilgiler Dersi Soy Ağacı Performans Ödevi Y¼nergesi
17. Sosyal Bilgiler Dersi Soy Ağacı Performans Ödevi Değerlendirme ¼leđi ve Deney Grubu ¼đrencilerinin Soy Ağacı Performans Ödevi Puanları
18. Sosyal Bilgiler Dersi Kronoloji Proje Ödevi Y¼nergesi
19. Sosyal Bilgiler Dersi Kronoloji Proje Ödevi Değerlendirme ¼leđi ve Deney Grubu ¼đrencilerinin Kronoloji Proje Ödevi Puanları
20. Derslerde Kullanılan alışma Yaprakları
21. Deney Grubunda Y¼r¼t¼len Etkinliklerden ¼rnekler
22. Kontrol Grubunda Y¼r¼t¼len Etkinlik ¼rnekleri
23. Uygulama Sonrasında Deney Grubu ¼đrencileriyle Yapılan Yarı Yapılandırılmış M¼lakat Soruları
24. M¼lakatlar Esnasında Kullanılan Yarı Yapılandırılmış G¼r¼řme Formu ¼rnekleri
25. Uygulamalar Esnasında ekilen Fotoğraf ¼rnekleri

T.C.
ÇAYELİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.53.03.01.311/3269
Konu : Tez Çalışma İzni

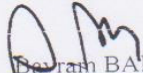
18/09/2009

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Seher YARAR tarafından İlçemiz 9 Mart İlköğretim Okulunun 4. Sınıf öğrencilerine yönelik 28 Eylül-06 Kasım 2009 tarihleri arasında **Flash Destekli Öğrenme Nesnelerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılması** konulu tez çalışması yapmak istemektedir.

Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Seher YARAR tarafından 9 Mart İlköğretim Okulunun 4. Sınıf öğrencilerine yönelik 28 Eylül-06 Kasım 2009 tarihleri arasında **Flash Destekli Öğrenme Nesnelerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılması** konulu tez çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Davran BAKIR
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
..... / 09 / 2009

Mehmet AKTAŞ
Kaymakam

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Hopa Cad. Merkez .Sağlık Ocağı Üstü
ÇAYELİ 53200 RİZE

Telefon: (464) 532 50 45

e- posta: cayeli53@meb.gov.tr 193429@meb.k12.tr

<http://cayeli.meb.gov.tr>

Faks: (464) 532 50 43

www.egitimdestek.meb.gov.tr

EK. 2

SOSYAL BİLGİLER TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrenci,

Bu anket sizin Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Anket iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm sizin kişisel bilgilerinizle, ikinci bölüm ise Sosyal Bilgiler dersine yönelik düşünceleriniz ile ilgilidir. Ankette yer alan cümlelerin hiçbirinin kesin olarak doğru cevabı yoktur. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşlerinizi yansıtmalıdır. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız ve her biri için tek cevap veriniz. Cümlede belirtilen düşünceye;

Tamamen katılıyorsanız, cümlenin karşısındaki 1. kutucuğa,

Genellikle katılıyorsanız, cümlenin karşısındaki 2. kutucuğa,

Orta derecede katılıyorsanız, cümlenin karşısındaki 3. kutucuğa,

Katılmıyorsanız, cümlenin karşısındaki 4. kutucuğa,

Asla katılmıyorum diyorsanız, cümlenin karşısındaki 5. kutucuğa

(X) işaretini koyunuz.

Herhangi bir cümle üzerinde gereğinden fazla zaman harcamayınız. Bütün soruları mutlaka cevaplayınız. Her cümle için sadece bir kutucuğu işaretleyiniz. Cevaplarınızı, ilgili cümleye ait kutucuğa işaretlemeyi unutmayınız.

Çalışmaya yaptığımız katkıdan dolayı şimdiden teşekkürler...

Arş. Gör. Seher YARAR

Rize Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz: ()Kız ()Erkek

2.Yaşınız: (.....)

3.Anne Ve Babanızın Öğrenim Derecesi:

	Anne	Baba
1)Hiç Okula Gitmemiş	()	()
2)İlköğretim Mezunu	()	()
3)Orta Öğretim (Lise) Mezunu	()	()
4)Yüksek Öğretim (yüksek okul, üniversite) Mezunu	()	()
5)Lisans Üstü Öğrenim Mezunu	()	()

4. Geçen Seneki Geçme Notunuz:.....

5. Geçen Seneki Hayat Bilgisi Dersi Dönem Sonu Notunuz:.....

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlar	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler ünitesi bitince rahatlarım.					
2. Sosyal Bilgiler dersleri programdan kaldırılırsa çok mutlu olurum.					
3. Evde boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler kitaplarını okurum.					
4. Sosyal Bilgiler ders saatlerinin artırılmasını isterim.					
5. Sosyal Bilgiler dersinin günlük yaşamımda bir önemi yoktur.					
6. Sosyal Bilgiler dersini çalışmaya karar verdiğimde kendimi yorgun hissederim.					
7. Eve gidince o gün işlediğimiz Sosyal Bilgiler konularını tekrar etmeyi severim.					
8. Sosyal Bilgiler dersinde dersle ilgisi olmayan hayallere dalarım.					
9. Boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili soru çözerim.					
10. Sosyal Bilgiler dersini bir yere kadar dinler daha sonra dinleyemem.					
11. Sosyal Bilgiler dersinde kendimi rahat hissederim.					
12. Sosyal Bilgiler dersini çalışırken canım sıkılır.					
13. Sosyal Bilgiler dersi eğlenceli bir derstir.					
14. Sosyal Bilgiler dersinden sonra kendimi yorgun hissederim.					
15. Dersler arasında en çok Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanırım.					
16. Sosyal Bilgiler dersinden korkarım.					
17. Sosyal Bilgiler dersi çok sıkıcı bir derstir.					
18. Sosyal Bilgiler dersine girmek istemem.					
19. Sosyal Bilgiler dersinde saatler geçmek bilmiyor.					
20. Sosyal Bilgiler dersinde neler öğrendiğimi çok sık düşünürüm.					
21. Sosyal Bilgiler dersinde uykum gelir.					
22. Sosyal Bilgiler dersi çok sevdiğim dersler arasındadır.					
23. Sosyal Bilgiler dersine çalışmak beni dinlendirir.					
24. Sosyal Bilgiler dersine sınav zamanlarında bile isteyerek çalışmam.					
25. Sosyal Bilgiler dersindeki konular azaltılsa mutlu olurum.					
26. Sosyal Bilgiler çok sevdiğim üç dersten biridir.					
27. Sosyal Bilgiler dersinde zilin çalmasını dört gözle beklerim.					
28. Sosyal Bilgiler ile ilgili bilgilerimi artırmak için arkadaşlarımdan ve öğretmenlerimden sürekli yararlanmak isterim.					
29. Sosyal Bilgiler dersinde elimden gelenin en iyisini yapmaya gayret ederim.					
30. Sosyal Bilgiler dersine arkadaşlarımdan daha az çalışırım.					
31. Sosyal Bilgiler ile ilgili anlaşılması zor konuları bıkmadan öğrenmeye çalışırım.					

EK 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Puanları

Öğrenci	DENEY GRUBU			KONTROL GRUBU		
	Ön Test	Son Test	Kalıcılık	Ön Test	Son Test	Kalıcılık
1	123,00	142,00	143,00	122,00	138,00	136,00
2	135,00	145,00	137,00	106,00	129,00	122,00
3	120,00	129,00	127,00	115,00	122,00	128,00
4	119,00	145,00	137,00	139,00	138,00	139,00
5	142,00	150,00	147,00	141,00	120,50	137,00
6	122,00	135,00	154,00	105,00	118,00	122,00
7	140,00	114,00	117,00	142,50	146,00	144,00
8	135,00	137,00	147,00	109,50	126,00	136,00
9	100,00	127,00	136,00	125,00	144,00	107,00
10	123,00	118,00	97,00	112,00	128,00	130,00
11	136,00	114,00	141,50	100,00	105,00	109,00
12	112,00	112,00	100,00	128,00	118,00	150,00
13	93,00	101,50	137,00	148,00	137,00	146,00
14	105,00	120,00	105,00	126,50	113,00	148,00
15	139,00	145,00	142,00	98,00	109,50	116,00
16	110,50	145,00	153,00	144,00	142,00	134,00
17	142,00	145,00	148,00	133,00	132,00	151,00
18	116,00	128,00	138,00	122,00	149,00	126,00
19	132,00	133,00	146,00	121,00	132,50	124,00
20	142,00	114,00	101,00	133,00	124,00	119,00
21	102,00	134,00	108,00	113,00	121,00	134,00
22	96,50	137,00	126,00	151,00	125,00	122,00
23	141,00	152,00	151,00	124,00	119,00	128,00
24	125,00	87,00	126,00	109,00	123,00	149,00
25	124,00	119,00	123,00	115,00	122,00	122,00
26	112,00	145,00	146,00	139,00	135,00	138,50
27	127,00	131,00	138,00	139,00	148,00	141,00
28	142,00	144,00	152,00	143,00	93,00	119,00
29	129,00	143,00	134,00	134,00		141,00
30	135,00	130,00	134,00			139,00
ORT.	124,00	130,71	133,05	125,43	127,05	131,67

EK 4. Pilot Başarı Testi Belirtke Tablosu

Bilişsel alan basamakları			Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Toplam
Kazanım No	Madde No	Konular						
1	3,4,7,11, 15,24, 26,40,44	Bireysel Farklılık		XXXX XXXX		X		9
	5,34,37	Engelli Birey	X	XX				3
	14,30,42	Farklı yetenek, beceri ve güçteki kişilerin farkında olma	XX X					3
2	1,6,18,3 3,35	Duygu, düşünce, olumlu-olumsuz duygu ve düşünce	XX X	XX				5
	2,29,41	Duygu ile düşünce arasındaki ilişki	X	XX				3
3	10,21	Başkalarının duygularının farkında olma		X	X			2
	16,22,25 ,28,36, 38,43	Farklı durumlarda farklı duygu ve düşünceler yaşanabileceğinin farkında olma		XXX XXX			X	7
4	9,13,19	Başkalarının fikirlerine, ilgilerine ve duygularına saygılı olma		X	XX			3
	17,20, 27,31	Hoşgörü	XX	XX				4
5	8,23, 32,39	Kronoloji	X	XX	X			4
	12,45	Soy ağacı	X			X		2
TOPLAM			12	26	4	2	1	45

EK 5. Pilot Başarı Testinin Uzman Görüşüne Sunulan Hali

KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ

DEĞERLENDİRME TESTİ

1. Belirli bir olay veya varlık karşısında insanların iç dünyasında uyanan hislere ne ad verilir?

- A) Duygu B) Düşünce C) Hoşgörü D) Davranış

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

2. Duygu ve düşüncelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Duygu ve düşüncelerimiz birbirini etkiler.
B) Duygular da düşünceler de değişebilir.
C) Duygular değişir, düşünceler değişmez.
D) Duygularımız bazen tarafsız düşünmemizi engelleyebilir.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

3. “Eda, sınıfımızın en sevilenidir. Çünkü hiçbir arkadaşını kırmaz. Kaba bir şekilde konuştuğunu duyan olmamıştır. Her zaman saygılıdır.”

Eda için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hoşgörülü B) Sorunlu C) İyi niyetli D) Candan

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bireysel farklılık anlatılmıştır?

- A) Hep birlikte körebe oynamaya karar verdik.
B) Dün akşam kardeşim sütlaç yedi, bense dondurma yedim.
C) Halk oyunları yarışmasında birinci geldik.
D) Okul yolunda Gamze ve Berna koşuyordu.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

5. Ülkemizde on milyona yakın zihinsel engelli vatandaşımız vardır. Bu vatandaşlarımızın günlük yaşamlarını kolaylaştırmak için aşağıdakilerden hangisini yapmamalıyız?

- A) Sokakları ve binaları engelli insanlara göre yapmalıyız.
B) Engelli vatandaşlarımıza karşıdan karşıya geçerken yardımcı olmalıyız.
C) Otobüste engelli vatandaşlara özel yerler bulundurmalıyız.
D) Yaya yollarını engelli olmayan insanlara göre yapmalıyız.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

6. Aşağıdaki ifadelerden hangisi bir duygu değildir?

- A) Çalışmak B) Heyecanlanmak C) Üzülmek D) Korkmak

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

7. İnsanlar aynı olaylar karşısında niçin farklı tepkiler verir?

- A) Fiziksel farklılıktan
B) Bireysel farklılıktan
C) Muhalif olmaktan
D) Psikolojik bozukluktan

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

8. Yaşamımızdaki önemli olayların tarih sırasına göre yazılmasına ne ad verilir?

- A) Tarih sıralaması B) Takvim C) Kronoloji D) Hatıra

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

9. Düşünceleri farklı olan birisi ile konuşurken nasıl davranmalıyız?

- A) Düşüncelerine saygı duymalıyız.
B) Düşüncelerini dinlememeliyiz.

- C) Ona susmasını söylemeliyiz.
D) Hemen konuyu kapatmalıyız.

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

10. I. Okulumu bitirdim.

II. Ablam üniversiteyi kazandı.

III. Yeni bir küçük kardeşim oldu.

Yukarıdaki olaylar karşısında ailenin ortak yaşadığı duygu hangisidir?

- A) Korku B) Üzüntü C) Kıskançlık D) Mutluluk

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

11. Sınıf arkadaşlarımdan bazıları tüm oyunlara katılırken bazıları katılmıyor. Ben bazı oyunlara katılıyorum. Bazı öğretmenler öğrencileri ile oyun oynamazken bizim öğretmenimiz oyunlarımıza katılıyor. Yukarıda anlatılanların temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Arkadaşlar arasındaki anlaşmazlık
B) Eğlenme isteği
C) Bireyler arasındaki farklılık
D) Okulda sorumluluk paylaşımı

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

12. Herhangi bir şahsın soyunu gösteren çizelge veya şemaya ne denir?

- A) Soy ağacı B) Hayat çizgisi C) Fiziksel yapı D) Nüfus cüzdanı

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

13. Çağdaş ve uygar bir toplumda birlikte yaşamak isteyen bir insan aşağıdakilerden hangi davranış özelliğini sergilerse yanlış davranmış olur?

- A) Başkalarının düşünce ve duygularına saygılı olursa
B) Katılmadığı düşünceleri bile hoşgörü ile karşılarsa
C) Fiziksel özelliklerindeki farklılıkları olduğu gibi kabul ederse
D) Başkalarının duygu ve davranışlarını küçümserse

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

14. Dünyaca tanınan, babası Mustafa Bey gibi ünlü kalp doktoru olan, doktorumuz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Okur B) Prof. Dr. İlber Ortaylı C) İdil Biret D) Prof. Dr. Mehmet Öz

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

15. I. Kitaplar arasından macera romanlarını seçtim.

II. Çanakkale gezisine bütün sınıflar katıldı.

III. Yücel'in yükseklik fobisi var.

IV. Sezen Aksu'yu çok severim.

Yukarıdaki cümlelerden hangileri bireysel farklılık içeren cümlelerdir?

- A) I-II B) I- III- IV C) II- III D) II- III- IV

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

16. "Farklı durumlar karşısında" cümlesini en doğru şekilde tamamlayan seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) aynı duyguları yaşarız.
B) aynı düşünceleri düşünürüz
C) farklı duygular yaşarız..
D) duygu ve düşüncelerimiz değişmez.

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

17. Tüm insanlar bazı durumlarda aynı düşüncede olmazlar. Her insan birbirinden farklı düşünür. Önemli olan insanların birbirine hoşgörüyle yaklaşmasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinde anlatılanlara bir örnek değildir?

- A) Farklı filmi izlemek isteyen aile bireylerinin birbirini anlayışla karşılaşması
B) Aynı dine inanmayan iki komşunun çok iyi anlaşması

- C) Ayşe'nin aynı fikirde olmadığı arkadaşına anlayış göstermesi
D) Ömer'in kendisiyle aynı takımı tutmadığı için Ahmet'e kızması

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

18. Beğenmediği bir filmi izleyen Ezgi aşağıdaki duygulardan hangisini yaşar?

- A) Sevinç B) Sıkılma C) Mutluluk D) Neşe

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

19. I. Arkadaşımız üzgün olduğunda onun duygularını paylaşmalıyız.

II. Ablamız konuşurken onu sözünü kesmeden dinlemeliyiz.

III. Arkadaşımız bize göre yanlış düşündüğünde onu dinlememeliyiz.

IV. Kardeşimiz bir şeye sevindiğinde ona kızmalıyız.

Yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- A) I –II B) Yalnız II C) II - III- IV D) III- IV

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

20. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı saygılı olmaya ne denir?

- A) Fert B) Hoşgörü C) Dayanışma D) Düzenli

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

21. " Bir konuda harekete geçmeden önce duygularımızı, akıl ve mantık süzgecinden geçirmeliyiz." Buna göre aşağıdaki davranışlardan hangisini yapan birisi bu düşünceye uygun davranmış olur?

- A) Arkadaşı bilmeden çarpınca arkadaşına aynı şekilde karşılık veren
B) Babası istediği oyuncağı almadığı zaman öfkeyle bağırın
C) Kendisiyle oyuncağını paylaşmayan arkadaşının oyuncağını kıran
D) Aynı sırada oturan arkadaşısı çantasını istemeden yere düşürdüğünde anlayışla karşılayan

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

22. " İnsanlar farklı olaylar karşısında farklı davranışlar gösterir."

Aşağıda verilen olaylardan hangisine gösterdiğimiz davranış uygun değildir ?

- A) İyi not aldığımızda sevinmek
B) Yarışmada birinci olmaya sevinmek
C) Arkadaşlarımızın başarılarını kıskanmak
D) Kaza geçirmiş insanlara üzölmek

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

23. I. 19.02.1997 tarihinde doğdum.

II. 15.09.2003 yılında okula başladım.

III. 23.04.2000 yılında kardeşim oldu.

IV. 26.03.1997 tarihinde Nevşehir'e taşındık.

Yukarıda Ezgi'nin yaşamıyla ilgili olaylar kronolojik bir sıraya konulduğunda aşağıdakilerden hangisi doğru bir kronolojik sıralama olur?

- A) I, IV, III, II B) I, III, II, IV C) I, IV, II, III D) I, II, III, IV

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

24. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bireysel farklılıklar fiziksel özelliklerdir.
B) Bireysel farklılıklar duygusal özelliklerdir.
C) Bireysel farklılıklar düşünce farklılıklarıdır.
D) Bireysel farklılıklar hem fiziksel hem de duygusal özelliklerdir.

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

25. Okulda arkadaşısı ile tartıştığı için üzölen Mehmet, evde babasının sürpriz hediyesini alınca çok mutlu olmuştur. Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Farklı durumlarda duygular da farklılaşabilir.
B) Duygular tepkilerimizi değiştirebilir.
C) Duygular hiçbir zaman değişmez.

D) Duygularımızı istediğimiz zaman değiştirebiliriz.

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

26. Annem, babam, kardeşim ve ben bir aileyiz. Kardeşim televizyon izlemeyi seviyor, bense müzik dinlemeyi seviyorum. Annem hafta sonları dışarı çıkmak istiyor; ama babam evde oturmak istediğini söylüyor.

Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aile bireylerinin birlikte zaman geçirmek istemesi
- B) Aile bireylerinin birbirini sevmemesi
- C) Aile bireyleri arasındaki farklılık
- D) Ailede işlerin yardımlaşarak yapılması

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

27. İnsanlara yaklaşımları, engin hoşgörüsü ile bizlere örnek olan ünlü Türk düşünürü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Sina
- B) Mevlana
- C) Farabi
- D) Fatih Sultan Mehmet

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

28. Aşağıdaki ifadelerden hangisi düşüncelerin farklılaşmasına örnektir?

- A) Onun bana yalan söyleyemeyeceğinden emindim; ama yanıltım.
- B) Annem çektirdiği bütün resimlerde sevgiyle gülümsüyor.
- C) Sabahleyin kendimi çok iyi hissediyordum; ama şimdi çok üzgünüm.
- D) Sıra arkadaşım bana önemli bir sırrını açıklayacağını söyledi.

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

29. Aşağıda duygu ve düşüncelerimizle ilgili verilenlerden hangisi doğru değildir?

- A) Arkadaşlarımıza karşı duygularımız, düşüncelerimizi de etkiler.
- B) Duygularımız değiştiğinde düşüncelerimiz de değişir.
- C) Mutlu olduğumuzda olumlu ve güzel şeyler düşünürüz.
- D) Duygularımız ve düşüncelerimiz birbirinden bağımsızdır.

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

30. “7den 77’ye “ve “Adam Olacak Çocuk” efsane televizyon programlarını sunan ve “Dönence Dünya Turu” programı ile yıllarca Türk insanının Dünyaya açılan penceresi olan sanatçımız kimdir?

- A)Acun Ilıcalı
- B)Erol Evgin
- C) Barış Manço
- D)Mazhar Alanson

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

31. “ Ne olursan ol yine gel.” Diyen Mevlana bu sözle aşağıdakilerden hangisini kastetmektedir?

- A) İnsanlar hoşgörü ile karşılanmalıdır.
- B) Hata yapan insanlar cezalandırılmalıdır.
- C) Farklı insanlar dost edinilmemelidir.
- D) Herkes aynı şeyleri düşünmelidir.

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

32. Aslı bebekliğinden şu andaki yaşına kadar çekilmiş olan fotoğrafları tarih sırasına göre dizip albüme yerleştirdi.

Aslı’nın yaptığı iş aşağıdakilerden hangisini tanımlar?

- A) Anket yapma
- B)Kronolojik sıralama
- C)Fotoğrafçılık
- D)Farklılıkları tanıma

Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme
-------	---------	----------	--------	---------------

33. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Sema, duyguları ile hareket eder.
- B) Özlem, sadece kendi isteklerine önem verir.
- C) Fidan, farklılıklara karşı anlayışlı davranır.
- D) Suzan, oyunda hep önde olmak ister.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

34. “ Toplumda özürlü insanlar da var.”

Özürlü insanlara karşı gösterilecek hangi davranış yanlıştır?

- A) Onlara acıdığımızı belli etmek
 B) Onlara normal insanlara davranıldığı gibi davranmak
 C) Gözleri görmeyen birinin yolun karşısına geçmesine yardımcı olmak
 D) Taşıtlarda oturmaları için yer vermek

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

35. Aşağıdakilerden hangisi olumlu bir duygu değildir?

- A) Neşe B) Sevgi C) Öfke D) Mutluluk

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

36. “Berke, arkadaşı yazılıda düşük not aldığı söyleyince çok üzüldü. Öğretmeni notları açıkladığında bunu şaka olduğunu anlayınca çok sevindi.”

Berke'nin bu yaşadıklarından aşağıdaki yargılardan hangisine yaramayız?

- A) Farklı durumlarda farklı duygular yaşayabiliriz.
 B) Yaşadığımız olaylar bizim duygularımızı etkiler.
 C) Yaşadığımız olay hakkında bilgi sahibi olunca duygularımız değişir.
 D) Duygu ve düşüncelerimiz olaylar karşısında değişiklik göstermez.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

37. “Doğuştan, kaza veya uzun süren bir hastalık sonucunda oluşan bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yeteneklerin kaybı” şeklinde tanımlanan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kaza B)Engellilik C) Felç D)Hastalık

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

38. Aşağıdakilerden hangisinin davranışı yanlıştır?

- A) Erdal, insanlara her zaman hoşgörülle yaklaşır.
 B) Sema, arkadaşı düşüncesini anlatırken onu dinler.
 C) Can, aynı duyguları hissetmediği arkadaşıyla konuşmaz.
 D) Funda, arkadaşının farklı düşüncelerine saygı gösterir.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

39. I. Bir olay ya da durumla ilgilidir.

II. Zaman sırasına göre dizilmelidir.

III. Kişiler konu olarak alınmaz.

Yukarıdaki bilgilerden hangisi ya da hangileri kronoloji ile ilgilidir?

- A) Yalnız I B)Yalnız II C)Yalnız III D) I, II, III

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

40. “ Sınıfımda farklı illerden öğrenciler var. Kimi sarışın kimi esmer. Bazısı uzun bazısı kısa. Biri matematikten hoşlanırken, diğeri resim yapmayı ya da şarkı söylemeyi sever.”

Yukarıdaki paragrafta öğretmenimizin vurgulamak istediği düşünce nedir?

- A) Farklılıklar insanları birbirinden ayırır..
 B) Bireylerin temel ihtiyaçları aynıdır.
 C) Toplum bireylerden oluşur.
 D) Bireyler aynı özelliklere sahiptir

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

41. Aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Herkesin duygu ve düşüncelerine saygı göstermeliyiz.
 B) Herkes farklı düşünebilir.
 C) Duygu ve düşüncelere saygı demokrasinin gereğidir.
 D) Herkes bizim gibi düşünmelidir.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

42. 50 yaşında üniversiteden mezun olan ve ardından yüksek lisans öğrenimini de tamamlayan ve “İnek Şaban”, “Süt Kardeşler” gibi filmlerde canlandırdığı karakterlerle de herkesin sevgisini kazanan unutulmaz oyuncu aşağıdakilerden hangisidir(Bilgi)

- A) Tarık Akan B) Kemal Sunal C) Halit Akçatepe D)Şener Şen

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

43. Ece, sınavı kötü geçtiği için üzülmüştür. Eve gittiğinde annesi sonraki sınava daha çok çalışıp iyi bir not alabileceğini söylediğinde üzüntüsü geçmiş, rahatlamıştır.

Bu durumu aşağıdakilerden hangisi açıklar?

- A) Sınavlardan kötü not aldığımızda üzölmek yanlıştır.
B) Gün içinde yaşadıklarımıza göre duygularımız değışebilir.
C) Bir gün boyunca hep aynı duyguları yaşarız.
D) Yaşadıklarımız duygu ve düşüncelerimizi etkilemez.

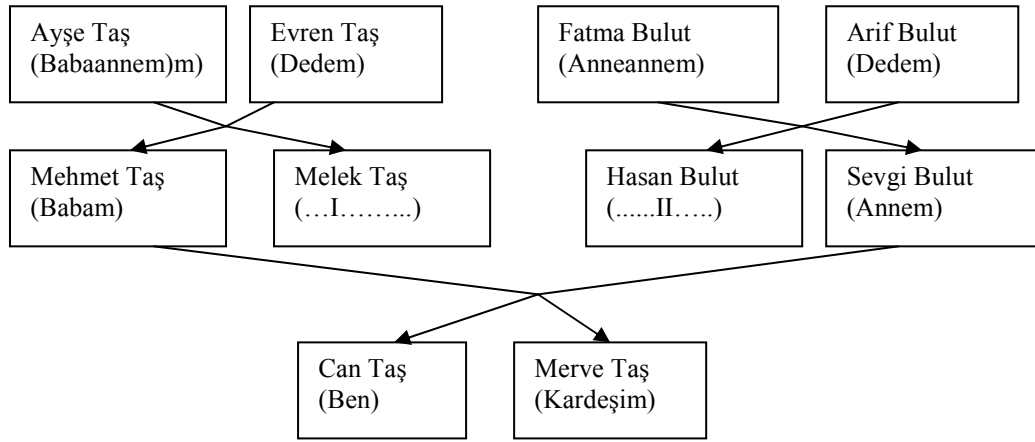
Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

44. Bireysel farklılıklarla ilgili verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) Bireysel farklılıklara karşı saygılı olmalıyız.
B) Bireysel farklılıklar doğaldır.
C) Bireysel farklılıkları toplumdaki insanlar bozar.
D) Bireysel farklılıklar insanı özel yapar.

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

45. Aşğıdaki şemada I ve II nolu yerlere gelmesi gereken doğru kelimeleri seçiniz.

I	II
A) Yengem	Ancam
B) Halam	Dayım
C) Teyzem	Dayım
D) Halam	Ancam

Bilgi		Kavrama		Uygulama		Analiz		Değerlendirme	
-------	--	---------	--	----------	--	--------	--	---------------	--

Değerlendirme Testini bitirdiniz. Yanıtlarınızı kontrol etmeyi unutmayınız.

NOT: Bu değerlendirme testi, 45 sorudan oluşmaktadır. Her soru 2 puan değerindedir. Yanıtlamaya istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

BAŞARILAR DİLERİM
Arş. Gör. Seher YARAR

EK 6. Pilot Başarı Testinin Öğretmen Görüşüne Sunulan Hali

KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME TESTİ

1) Belirli bir olay veya varlık karşısında insanların iç dünyasında uyanan hislere ne denir?

- A) Duygu B) Düşünce C) Hoşgörü D) Davranış

Uygun | | Uygun değil | |

2) Duygu ve düşüncelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Duygu ve düşüncelerimiz birbirini etkiler.
B) Duygular da düşünceler de değişebilir.
C) Duygular değişir, düşünceler değişmez.
D) Duygularımız bazen tarafsız düşünmemizi engelleyebilir.

Uygun | | Uygun değil | |

3) “ Eda, sınıfımızın en sevilenidir. Çünkü hiçbir arkadaşını kırmaz. Kaba bir şekilde konuştuğunu duyan olmamıştır. Her zaman saygılıdır.”

Eda için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hoşgörülü B) Sorunlu C) İyi niyetli D) Candan

Uygun | | Uygun değil | |

4) İnsanların birbirinden farklı özelliklere sahip olmaları, onların bireysel farklılıkları hakkında bizlere ipucu vermektedir. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir “bireysel farklılık” örneği vardır?

- A) Hep birlikte körebe oynamaya karar verdik.
B) Dün akşam kardeşim sütlaç yedi, bense dondurma yedim.
C) Halk oyunları yarışmasında birinci geldik.
D) Okul yolunda Gamze ve Berna koşuyordu.

Uygun | | Uygun değil | |

5) Ülkemizde on milyona yakın engelli vatandaşımız vardır. Bu vatandaşlarımızın günlük yaşamlarını kolaylaştırmak için aşağıdakilerden hangisini yapmamalıyız?

- A) Sokakları ve binaları engelli insanlara göre yapmalıyız.
B) Engelli vatandaşlarımıza karşıdan karşıya geçerken yardımcı olmalıyız.
C) Otobüste engelli vatandaşlara özel yerler bulundurmalıyız.
D) Yaya yollarını engelli olmayan insanlara göre yapmalıyız.

Uygun | | Uygun değil | |

6) Aşağıdaki ifadelerden hangisi bir duygu değildir?

- A) Çalışmak B) Heyecanlanmak C) Üzülmek D) Korkmak

Uygun | | Uygun değil | |

7) İnsanlar aynı olaylar karşısında niçin farklı tepkiler verir?

- A) Fiziksel farklılıktan
B) Bireysel farklılıktan
C) Muhalif olmaktan
D) Psikolojik bozukluktan

Uygun | | Uygun değil | |

8) Yaşamımızdaki önemli olayların tarih sırasına göre yazılmasına ne ad verilir?

- A) Tarih sıralaması B) Takvim C) Kronoloji D) Hatıra

Uygun | | Uygun değil | |

9) Düşünceleri bizim düşüncelerimizden farklı olan birisi ile konuşurken nasıl davranmamız doğru olur?

- A) Düşüncelerine saygı duymalıyız.
B) Düşüncelerini dinlememeliyiz.

- C) Ona susmasını söylemeliyiz.
D) Hemen konuyu kapatmalıyız.

Uygun | | Uygun değil |

10) I. Okulumu bitirdim.

II. Ablam üniversiteyi kazandı.

III. Yeni bir küçük kardeşim oldu.

Yukarıdaki olaylar karşısında ailenin ortak yaşadığı duygu hangisidir?

- A) Korku B) Üzüntü C) Kıskançlık D) Mutluluk

Uygun | | Uygun değil |

11) Sınıf arkadaşlarımdan bazıları tüm oyunlara katılırken bazıları katılmıyor. Ben bazı oyunlara katılıyorum. Bazı öğretmenler öğrencileri ile oyun oynamazken bizim öğretmenimiz oyunlarımıza katılıyor. *Yukarıda anlatılanların temel nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?*

- A) Arkadaşlar arasındaki anlaşmazlık
B) Eğlenme isteği
C) Bireyler arasındaki farklılık
D) Okulda sorumluluk paylaşımı

Uygun | | Uygun değil |

12) Herhangi bir şahsın soyunu gösteren çizelge veya şemaya ne denir?

- A) Soy ağacı B) Hayat çizgisi C) Fiziksel yapı D) Nüfus cüzdanı

Uygun | | Uygun değil |

13) Çağdaş ve uygar bir toplumda birlikte yaşamak isteyen bir insan aşağıdakilerden hangi davranış özelliğini sergilerse yanlış davranmış olur?

- A) Başkalarının düşünce ve duygularına saygılı olursa
B) Katılmadığı düşünceleri bile hoşgörü ile karşılarsa
C) Fiziksel özelliklerindeki farklılıkları olduğu gibi kabul ederse
D) Başkalarının duygu ve davranışlarını küçümserse

Uygun | | Uygun değil |

14) Dünyaca tanınan ve milenyumun doktoru olarak bilinen ünlü kalp doktorumuz, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Okur B) Prof. Dr. İlber Ortaylı C) İdil Biret D) Prof. Dr. Mehmet Öz

Uygun | | Uygun değil |

15) I. Kitaplar arasından macera romanlarını seçtim.

II. Çanakkale gezisine bütün sınıflar katıldı.

III. Yücel'in yükseklik fobisi var.

IV. Sezen Aksu'yu çok severim.

Yukarıdaki cümlelerden hangileri bireysel farklılık içeren cümlelerdir?

- A) I-II B) I- III- IV C) II- III D) II- III- IV

Uygun | | Uygun değil |

16) “ Farklı durumlar karşısında” cümlesini en doğru şekilde tamamlayan seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) aynı duyguları yaşarız.
B) aynı düşünceleri düşünürüz
C) farklı duygular yaşarız..
D) duygu ve düşüncelerimiz değişmez.

Uygun | | Uygun değil |

17) Tüm insanlar bazı durumlarda aynı düşüncede olmazlar. Her insan birbirinden farklı düşünür. Önemli olan insanların birbirine hoşgörüyle yaklaşmasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinde anlatılanlara bir örnek değildir?

- A) Farklı filmi izlemek isteyen aile bireylerinin birbirini anlayışla karşılaşması

- B) Aynı dine inanmayan iki komşunun çok iyi anlaşması
C) Ayşe'nin aynı fikirde olmadığı arkadaşına anlayış göstermesi
D) Ömer'in kendisiyle aynı takımı tutmadığı için Ahmet'e kızması

Uygun | | Uygun değil |

18) Beğenmediğiniz bir filmi izlediğinizde hissedeceğiniz duygu öncelikle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sevinç B) Sıkılma C) Mutluluk D) Neşe

Uygun | | Uygun değil |

19) I. Arkadaşımız üzgün olduğunda onun duygularını paylaşmalıyız.

II. Ablamız konuşurken onu sözünü kesmeden dinlemeliyiz.

III. Arkadaşımız bize göre yanlış düşündüğünde onu dinlememeliyiz.

IV. Kardeşimiz bir şeye sevindiğinde ona kızmalıyız.

Günlük yaşantımızda yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangilerini yapmamız doğru olur?

- A) I –II B) Yalnız II C) II - III- IV D) III- IV

Uygun | | Uygun değil |

20) Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı saygılı olmaya ne denir?

- A) Fert B) Hoşgörü C) Dayanışma D) Düzenli

Uygun | | Uygun değil |

21) " Bir konuda harekete geçmeden önce duygularımızı, akıl ve mantık süzgecinden geçirmeliyiz." Buna göre aşağıdaki davranışlardan hangisini yapan birisi bu düşünceye uygun davranmış olur?

- A) Arkadaşı bilmeden çarpınca arkadaşına aynı şekilde karşılık veren
B) Babası istediği oyuncağı almadığı zaman öfkeyle bağırın
C) Kendisiyle oyuncağını paylaşmayan arkadaşının oyuncağını kıran
D) Aynı sırada oturan arkadaşısı çantasını istemeden yere düşürdüğünde anlayışla karşılayan

Uygun | | Uygun değil |

22) "Toplum içerisinde, insanlar farklı olaylar karşısında farklı tepkiler gösterirler. Bu tepkilerin kimi doğru olurken kimileri de yanlıştır."

Aşağıda verilen olaylardan hangisine gösterdiğimiz tepki uygun değildir ?

- A) İyi not aldığımızda sevinmek
B) Yarışmada birinci olmaya sevinmek
C) Arkadaşlarımızın başarılarını kıskanmak
D) Kaza geçirmiş insanlara üzülme

Uygun | | Uygun değil |

23) I. 19.02.1997 tarihinde doğdum.

II. 15.09.2003 yılında okula başladım.

III. 23.04.2000 yılında kardeşim oldu.

IV. 26.03.1997 tarihinde Nevşehir'e taşındık.

Yukarıda Ezgi'nin yaşamıyla ilgili olaylar kronolojik bir sıraya konulduğunda aşağıdakilerden hangisi doğru bir kronolojik sıralama olur?

- A) I, IV, III, II B) I, III, II, IV C) I, IV, II, III D) I, II, III, IV

Uygun | | Uygun değil |

24) Bireysel farklılıklarla ilgili verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Bireysel farklılıklar fiziksel özelliklerdir.
B) Bireysel farklılıklar duygusal özelliklerdir.
C) Bireysel farklılıklar düşünce farklılıklarıdır.
D) Bireysel farklılıklar hem fiziksel hem de duygusal özelliklerdir.

Uygun | | Uygun değil |

25) Okulda arkadaşı ile tartıştığı için üzülen Mehmet, evde babasının sürpriz hediyesini alınca çok mutlu olmuştur. *Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?*

- A) Farklı durumlarda duygular da farklılaşabilir.
B) Duygular tepkilerimizi değiştirebilir.
C) Duygular hiçbir zaman değişmez.
D) Duygularımızı istediğimiz zaman değiştirebiliriz.

Uygun | | Uygun değil |

26) Annem, babam, kardeşim ve ben bir aileyiz. Kardeşim televizyon izlemeyi seviyor, bense müzik dinlemeyi seviyorum. Annem hafta sonları dışarı çıkmak istiyor; ama babam evde oturmak istediğini söylüyor.

Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aile bireylerinin birlikte zaman geçirmek istemesi
B) Aile bireylerinin birbirini sevmemesi
C) Aile bireyleri arasındaki kişisel farklılık
D) Ailede işlerin yardımlaşarak yapılması

Uygun | | Uygun değil |

27) Hoşgörü denilince aklınıza gelen ilk ünlü Türk düşünürümüz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Sina B) Mevlana C) Farabi D) Fatih Sultan Mehmet

Uygun | | Uygun değil |

28) Aşağıdaki ifadelerden hangisi düşüncelerin farklılaşmasına örnektir?

- A) Onun bana yalan söyleyemeyeceğinden emindim; ama yanıltılmışım.
B) Annem çektirdiği bütün resimlerde sevgiyle gülümsüyor.
C) Sabahleyin kendimi çok iyi hissediyordum; ama şimdi çok üzgünüm.
D) Sıra arkadaşım bana önemli bir sırrını açıklayacağını söyledi.

Uygun | | Uygun değil |

29) Aşağıda duygu ve düşüncelerimizle ilgili verilenlerden hangisi doğru değildir?

- A) Arkadaşlarımıza karşı duygularımız, düşüncelerimizi de etkiler.
B) Duygularımız değiştiğinde düşüncelerimiz de değişir.
C) Mutlu olduğumuzda olumlu ve güzel şeyler düşünürüz.
D) Duygularımız ve düşüncelerimiz birbirinden bağımsızdır.

Uygun | | Uygun değil |

30) “7den 77’ye “ve “Adam Olacak Çocuk” efsane televizyon programlarını sunan ve “Dönence Dünya Turu” programı ile yıllarca Türk insanının Dünyaya açılan penceresi olan sanatçımız kimdir?

- A)Acun Ilıcalı B)Erol Evgin C) Barış Manço D)Mazhar Alanson

Uygun | | Uygun değil |

31) “ Ne olursan ol yine gel.” Diyen Mevlana bu sözyle aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemektedir?

- A) İnsanlar hoşgörü ile karşılanmalıdır.
B) Hata yapan insanlar cezalandırılmalıdır.
C) Farklı insanlar dost edinilmemelidir.
D) Herkes aynı şeyleri düşünmelidir.

Uygun | | Uygun değil |

32) Aslı bebekliğinden şu anki yaşına kadar çekilmiş olan fotoğrafları tarih sırasına göre dizip albüme yerleştirdi.

Aslı'nın yaptığı iş aşağıdakilerden hangisini tanımlar?

- A) Anket yapma B)Kronolojik sıralama C)Fotoğrafçılık D)Farklılıkları tanıma

Uygun | | Uygun değil |

33) Aşağıda duygu ve davranışlarımızla ilgili olarak verilen örnek durumlardan hangisi doğrudur?

- A) Sema, duyguları ile hareket eder.
B) Özlem, sadece kendi isteklerine önem verir.
C) Fidan, farklılıklara karşı anlayışlı davranır.
D) Suzan, oyunda hep önde olmak ister.

Uygun | | Uygun değil |

34) “ Ülkemizin nüfusunun yaklaşık sekizde birini engelli vatandaşlarımız oluşturmaktadır. Engelli vatandaşlarımız görme, zihinsel, işitme, ortopedik vb. gibi durumlara bağlı olarak yaşamlarını devam ettirirler.”

Özürlü insanlara karşı gösterilecek hangi davranış yanlıştır?

- A) Onlara acıdığımızı belli etmek
B) Onlara normal insanlara davranıldığı gibi davranmak
C) Gözleri görmeyen birinin yolun karşısına geçmesine yardımcı olmak
D) Taşıtlarda oturmaları için yer vermek

Uygun | | Uygun değil |

35) Aşağıdakilerden hangisi olumlu bir duygu değildir?

- A) Neşe B) Sevgi C) Öfke D) Mutluluk

Uygun | | Uygun değil |

36) “Berke, arkadaşı yazılıda düşük not aldığı söyleyince çok üzüldü. Öğretmeni notları açıkladığında bunun şaka olduğunu anlayınca çok sevindi.”

Berke'nin bu yaşadıklarından yola çıkarak aşağıdakilerden hangisini söyleyemeyiz?

- A) Farklı durumlarda farklı duygular yaşayabiliriz.
B) Yaşadığımız olaylar bizim duygularımızı etkiler.
C) Yaşadığımız olay hakkında bilgi sahibi olunca duygularımız değişir.
D) Duygu ve düşüncelerimiz olaylar karşısında değişiklik göstermez.

Uygun | | Uygun değil |

37) “Doğuştan, kaza veya uzun süren bir hastalık sonucunda oluşan bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yeteneklerin kaybı” şeklinde tanımlanan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kaza B)Engellilik C) Felç D)Hastalık

Uygun | | Uygun değil |

38) Aynı olay karşısında farklı zamanlarda farklı tepkiler verebiliriz. Böyle davranabilme hakkına biz sahip olduğumuz gibi etrafımızdaki insanlar da sahiptirler.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin davranışı yanlıştır?

- A) Erdal, insanlara her zaman hoşgörüle yaklaşır.
B) Sema, arkadaşı düşüncesini anlatırken onu dinler.
C) Can, aynı duyguları hissetmediği arkadaşıyla konuşmaz.
D) Funda, arkadaşının farklı düşüncelerine saygı gösterir.

Uygun | | Uygun değil |

39) I. Bir olay ya da durumla ilgilidir.

II. Zaman sırasına göre dizilmelidir.

III. Kişiler konu olarak alınmaz.

Yukarıdaki bilgilerden hangisi ya da hangileri kronoloji ile ilgilidir?

- A) Yalnız I B)Yalnız II C)Yalnız III D) I, II, III

Uygun | | Uygun değil |

40) “ Sınıfımda farklı illerden öğrenciler var. Kimi sarışın kimi esmer. Bazısı uzun bazısı kısa. Biri matematikten hoşlanırken, diğeri resim yapmayı ya da şarkı söylemeyi sever.” Yukarıdaki paragrafta esas vurgulanmak istenen düşünce nedir?

- A) Farklılıklar insanları birbirinden ayırır..
B) Bireylerin temel ihtiyaçları aynıdır.
C) Toplum bireylerden oluşur.
D) Bireyler aynı özelliklere sahiptir

Uygun | | Uygun değil |

41) Aşağıda duygu ve düşüncelerimizle ilgili olarak verilen yargılardan hangisi **yanlıştır?**

- A) Herkesin duygu ve düşüncelerine saygı göstermeliyiz.
B) Herkes farklı düşünebilir.
C) Duygu ve düşüncelere saygı demokrasinin gereğidir.
D) Herkes bizim gibi düşünmelidir.

Uygun | | Uygun değil |

42) 50 yaşında üniversiteden mezun olan ve ardından yüksek lisans öğrenimini de tamamlayan ve “İnek Şaban”, “Süt Kardeşler” gibi filmlerde canlandırdığı karakterlerle de herkesin sevgisini kazanan unutulmaz oyuncu aşağıdakilerden hangisidir(Bilgi)

- A) Tarık Akan B) Kemal Sunal C) Halit Akçatepe D)Şener Şen

Uygun | | Uygun değil |

43) Ece, sınavı kötü geçtiği için üzülmüştür. Eve gittiğinde annesi sonraki sınava daha çok çalışıp iyi bir not alabileceğini söylediğinde üzüntüsü geçmiş, rahatlamıştır.

Bu durumu aşağıdakilerden hangisi en iyi açıklar?

- A) Sınavlardan kötü not aldığımızda üzölmek yanlıştır.
B) Gün içinde yaşadıklarımıza göre duygularımız değişebilir.
C) Bir gün boyunca hep aynı duyguları yaşarız.
D) Yaşadıklarımız duygu ve düşüncelerimizi etkilemez.

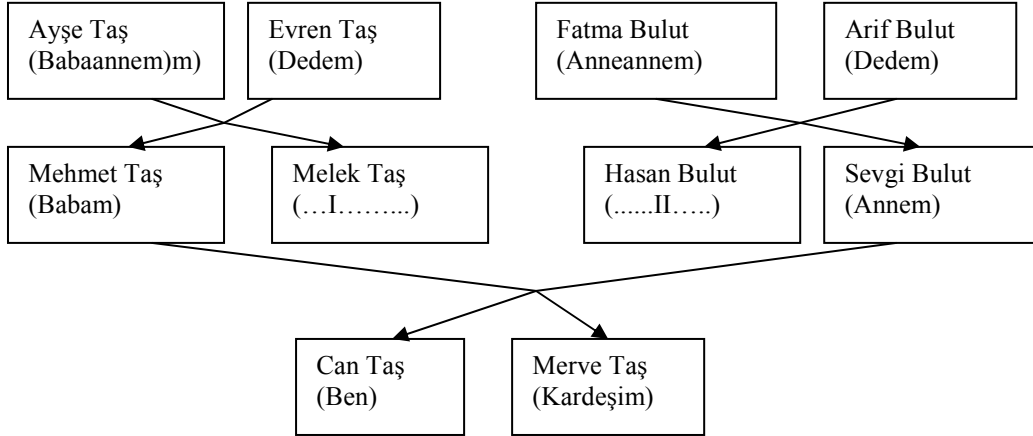
Uygun | | Uygun değil |

44) Bireysel farklılıklarla ilgili verilen bilgilerden hangisi doğru **değildir?**

- A) Bireysel farklılıklara karşı saygılı olmalıyız.
B) Bireysel farklılıklar doğaldır.
C) Bireysel farklılıkları toplumdaki insanlar bozar.
D) Bireysel farklılıklar insanı özel yapar.

Uygun | | Uygun değil |

45) Aşağıdaki şemada I ve II nolu yerlere gelmesi gereken doğru kelimeleri seçiniz.

I	II
A) Yengem	Amcam
B) Halam	Dayım
C) Teyzem	Dayım
D) Halam	Amcam

Uygun		Uygun değil	
-------	--	-------------	--

BAŞARILAR DİLERİM
Arş. Gör. Seher YARAR
Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi

EK 7. Pilot Başarı Testine Dil Uzmanı Tarafından Yapılan Düzeltmeler

KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME TESTİ

1) Belirli bir olay veya varlık karşısında insanların iç dünyasında uyanan hislere ne ad verilir?

- A) Duygu B) Düşünce C) Hoşgörü D) Davranış

2) Duygu ve düşüncelerle ilgili (verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?) şeklinde de olabilir) aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Duygu ve düşüncelerimiz birbirini etkiler.
B) Duygular da düşünceler de değişebilir.
C) Duygular değişir, düşünceler değişmez.
D) Duygularımız bazen tarafsız düşünmemizi engelleyebilir.

3) “Eda, sınıfımızın en sevilenidir. Çünkü hiçbir arkadaşımı kırmaz. Kaba bir şekilde konuştuğunu da duyan olmamıştır. Her zaman saygılıdır.”

Eda için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hoşgörülü B) Sorunlu C) İyi niyetli D) Candan

4) İnsanların birbirinden farklı özelliklere sahip olmaları, onların bireysel farklılıkları hakkında bizlere ipucu vermektedir. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir “bireysel farklılık” örneği vardır (bulunmaktadır)? Ya da Bireysel farklılığa örnek vardır?

- A) Hep birlikte körebe oynamaya karar verdik.
B) Dün akşam kardeşim sütlaç yedi, bense dondurma yedim.
C) Halk oyunları yarışmasında birinci geldik. (olduk) olabilir.
D) Okul yolunda Gamze ve Berna koşuyordu.

5) Ülkemizde on milyona yakın engelli vatandaşımız vardır. Bu vatandaşlarımızın günlük yaşamlarını kolaylaştırmak için aşağıdakilerden hangisini yapmamalıyız?

- A) Sokakları ve binaları engelli insanlara göre yapmalıyız.
B) Engelli vatandaşlarımıza karşıdan karşıya geçerken yardımcı olmalıyız.
C) Otobüste engelli vatandaşlara özel yerler buldurmalıyız. (Yolcu taşıtlarında engelli vatandaşlar için özel yerler buldurmalıyız.)
D) Yaya yollarını engelli olmayan insanlara göre yapmalıyız.

(bu sorunun kökü aşağıdakilerden hangisi yapılmamalıdır diyip cevapların kökleri de buna göre değiştirilebilir.)

6) Aşağıdaki ifadelerden hangisi bir duygu değildir?

- A) Çalışmak B) Heyecanlanmak C) Üzmek D) Korkmak

7) İnsanlar aynı olaylar karşısında niçin farklı tepkiler verir? (insanların aynı olaylar karşısında farklı tepkiler vermesinin sebebi nedir?)

- A) Fiziksel farklılıktan farklılıklar
B) Bireysel farklılıktan farklılıklar
C) Muhalif olmaktan olmak
D) Psikolojik bozukluktan bozukluluk

8) Yaşamımızdaki önemli olayların tarih sırasına göre yazılmasına ne ad verilir?

- A) Tarih sıralaması B) Takvim C) Kronoloji D) Hatıra

9) Düşünceleri bizim düşüncelerimizden farklı olan birisi ile konuşurken nasıl davranmamız doğru olur?

- A) Düşüncelerine saygı duymalıyız.
B) Düşüncelerini dinlememeliyiz.
C) Ona susmasını söylemeliyiz.
D) Hemen konuyu kapatmalıyız.

10) I. Okulumu bitirdim.

II. Ablam üniversiteyi kazandı.

III. Yeni bir küçük kardeşim oldu. **yeni bir kardeşim oldu.**

Yukarıdaki olaylar karşısında ailenin ortak yaşadığı duygu hangisidir?

- A) Korku B) Üzüntü C) Kıskançlık D) Mutluluk

11) Sınıf arkadaşlarımdan bazıları tüm oyunlara katılırken bazıları katılmıyor. Ben bazı oyunlara katılıyorum. Bazı öğretmenler öğrencileri ile oyun oynamazken bizim öğretmenimiz oyunlarımıza katılıyor. *Yukarıda anlatılanların temel nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?*

- A) Arkadaşlar arasındaki anlaşmazlık
B) Eğlenme isteği
C) Bireyler arasındaki farklılık
D) Okulda sorumluluk paylaşımı

12) Herhangi bir şahsın soyunu gösteren çizelge veya şemaya ne denir?

- A) Soy ağacı B) Hayat çizgisi C) Fiziksel yapı D) Nüfus cüzdanı

13) Çağdaş ve uygar bir toplumda birlikte yaşamak isteyen bir insan aşağıdakilerden hangi davranış özelliğini sergilerse **yanlış** davranmış olur? **(aşağıdaki davranış özelliklerinden hangisini sergilerse)**

- A) Başkalarının düşünce ve duygularına saygılı olursa
B) Katılmadığı düşünceleri bile hoşgörü ile karşılarsa
C) Fiziksel özelliklerindeki farklılıkları olduğu gibi kabul ederse **(ben burada karşı tarafın mı yoksa kendi fiziksel özelliklerini mi olduğunu anlamadım)**
D) Başkalarının duygu ve davranışlarını küçümserse

14) **Dünyaca tanınan ve milenyumun doktoru olarak bilinen ünlü kalp doktorumuz** , **(koymasın daha iyi olur)** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Okur B) Prof. Dr. İlber Ortaylı C) İdil Biret D) Prof. Dr. Mehmet Öz

15) I. Kitaplar arasından macera romanlarını seçtim. **(severim de olabilir)** **(seçtim dersin de nerden kütüphane kitaplık)**

II. Çanakkale gezisine bütün sınıflar katıldı.

III. Yücel'in yükseklik fobisi var.

IV. Sezen Aksu'yu çok severim.

Yukarıdaki cümlelerden hangileri bireysel farklılık içeren cümlelerdir?

- A) I-II B) I- III- IV C) II- III D) II- III- IV

16) “ Farklı durumlar karşısında” cümlesini en doğru şekilde tamamlayan seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) aynı duyguları yaşarız.
B) aynı düşünceleri düşünürüz. **sahip oluruz.**
C) farklı duygular yaşarız..
D) duygu ve düşüncelerimiz değişmez.

17) Tüm insanlar bazı durumlarda aynı düşüncede olmazlar. **(insanlar bazı durumlarda aynı düşünceye sahip olmazlar.)** Her insan birbirinden farklı düşünür. Önemli olan insanların birbirine hoşgörüyle yaklaşmasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinde anlatılanlara bir örnek değildir?

- A) Farklı **film** izlemek isteyen aile bireylerinin birbirini anlayışla karşılması
B) Aynı dine inanmayan iki komşunun çok iyi anlaşması
C) Ayşe'nin aynı fikirde olmadığı arkadaşına anlayış göstermesi
D) Ömer'in kendisiyle aynı takım tutmadığı için Ahmet'e kızması

18) Beğenmediğiniz bir filmi izlediğinizde hissedeceğiniz duygu öncelikle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sevinç B) Sıkılma C) Mutluluk D) Neşe

19) I. Arkadaşımız üzgün olduğunda onun duygularını paylaşmalıyız.

II. Ablamız konuşurken onun yada onu, sözünü kesmeden dinlemeliyiz.

III. Arkadaşımız bize göre yanlış düşündüğünde onu dinlememeliyiz.

IV. Kardeşimiz bir şeye sevindiğinde ona kızmalıyız.

Günlük yaşantımızda yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangilerini yapmamız doğru olur?

- A) I –II B) Yalnız II C) II - III- IV D) III- IV

20) Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı saygılı olmaya ne denir?

- A) Fert B) Hoşgörü C) Dayanışma D) Düzenli

21) ” Bir konuda harekete geçmeden önce duygularımızı, akıl ve mantık süzgecinden geçirmeliyiz.” Buna göre aşağıdaki davranışlardan hangisini yapan birisi bu düşünceye uygun davranmış olur?

A) Arkadaşı bilmeden çarpınca arkadaşına aynı şekilde karşılık veren

B) Babası istediği oyuncuğu almadığı zaman öfkeyle bağırın

C) Kendisiyle oyuncuğunu paylaşmayan arkadaşının oyuncuğunu kıran

D) Aynı sırada oturan arkadaşısı çantasını istemeden yere düşürdüğünde anlayışla karşılayan

22) “Toplum içerisinde, insanlar farklı olaylar karşısında farklı tepkiler gösterirler. Bu tepkilerin kimi doğru olurken kimileri de yanlıştır.”

Aşağıda verilen olaylardan hangisine gösterdiğimiz tepki uygun değildir ?

A) İyi not aldığımızda sevinmek

B) Yarışmada birinci olmaya sevinmek

C) Arkadaşlarımızın başarılarını kıskanmak

D) Kaza geçirmiş insanlara üzölmek

23) I. 19.02.1997 tarihinde doğdum.

II. 15.09.2003 yılında okula başladım.

III. 23.04.2000 yılında kardeşim oldu.

IV. 26.03.1997 tarihinde Nevşehir’e taşındık.

Yukarıda Ezgi’nin yaşamıyla ilgili olaylar kronolojik bir sıraya konulduğunda aşağıdakilerden hangisi doğru bir kronolojik sıralama olur?

- A) I, IV, III, II B) I, III, II, IV C) I, IV, II, III D) I, II, III, IV

24) Bireysel farklılıklarla ilgili verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

A) Bireysel farklılıklar fiziksel özelliklerdir.

B) Bireysel farklılıklar duygusal özelliklerdir.

C) Bireysel farklılıklar düşünce farklılıklarıdır.

D) Bireysel farklılıklar hem fiziksel hem de duygusal özelliklerdir.

25) Okulda arkadaşısı ile tartıştığı için üzölen Mehmet, evde babasının sürpriz hediyesini alınca çok mutlu olmuştur. Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

A) Farklı durumlarda duygular da farklılaşabilir.

B) Duygular tepkilerimizi değiştirebilir.

C) Duygular hiçbir zaman değişmez.

D) Duygularımızı istediğimiz zaman değiştirebiliriz.

26) Annem, babam, kardeşim ve ben bir aileyiz. Kardeşim televizyon izlemeyi seviyor, bense müzik dinlemeyi seviyorum. Annem hafta sonları dışarı çıkmak istiyor; yerine, (koymasın da olur) ama babam evde oturmak istediğini söylüyor.

Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aile bireylerinin birlikte zaman geçirmek istemesi

B) Aile bireylerinin birbirini sevmemesi

C) Aile bireyleri arasındaki kişisel farklılık

D) Ailede işlerin yardımlaşarak yapılması

27) Hoşgörü denilince aklınıza gelen ilk ünlü Türk düşünürümüz aşağıdakilerden hangisidir?

A) İbn-i Sina

B) Mevlana

C) Farabi

D) Fatih Sultan Mehmet

28) Aşağıdaki ifadelerden hangisi düşüncelerin farklılaşmasına örnektir?

A) Onun bana yalan söyleyemeyeceğinden emindim; ama yanıltılmışım.

B) Annem çektirdiği bütün resimlerde sevgiyle gülümsüyor.

C) Sabahleyin kendimi çok iyi hissediyordum; ama şimdi çok üzgünüm.

D) Sıra arkadaşım bana önemli bir sırrını açıklayacağını söyledi.

29) Aşağıda duygu ve düşüncelerimizle ilgili verilenlerden hangisi doğru değildir?

A) Arkadaşlarımıza karşı duygularımız, düşüncelerimizi de etkiler.

B) Duygularımız değiştiğinde düşüncelerimiz de değişir.

C) Mutlu olduğumuzda olumlu ve güzel şeyler düşünürüz.

D) Duygularımız ve düşüncelerimiz birbirinden bağımsızdır.

30) “7’den 77’ye” ve “Adam Olacak Çocuk” efsane televizyon programlarını sunan ve “Dönence Dünya Turu” programı ile yıllarca Türk insanının dünyaya açılan penceresi olan sanatçımız kimdir?

A)Acun Ilıcalı

B)Erol Evgin

C) Barış Manço

D)Mazhar Alanson

31) “ Ne olursan ol yine gel.” diyen Mevlana bu sözle aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemektedir?

A) İnsanlar hoşgörü ile karşılanmalıdır.

B) Hata yapan insanlar cezalandırılmalıdır.

C) Farklı insanlar dost edinilmemelidir. (farklı insanlarla dost olunmamalıdır)

D) Herkes aynı şeyleri düşünmelidir.

32) Aslı bebekliğinden şu anki yaşına kadar çekilmiş olan fotoğrafları tarih sırasına göre dizip albüme yerleştirdi.

Aslı'nın yaptığı işi aşağıdakilerden hangisini tanımlar?

A) Anket yapma

B)Kronolojik sıralama

C)Fotoğrafçılık

D)Farklılıkları tanıma

33) Aşağıda duygu ve davranışlarımızla ilgili olarak verilen örnek durumlardan hangisi doğrudur?

A) Sema, duyguları ile hareket eder.

B) Özlem, sadece kendi isteklerine önem verir.

C) Fidan, farklılıklara karşı anlayışlı davranır.

D) Suzan, oyunda hep önde olmak ister.

34) “ Ülkemizin nüfusunun yaklaşık sekizde birini engelli vatandaşlarımız oluşturmaktadır. Engelli vatandaşlarımız görme, zihinsel, işitme, ortopedik vb. gibi engelli durumlara bağlı olarak yaşamlarını devam ettirirler.”

Özürlü insanlara karşı gösterilecek hangi davranış yanlıştır?

A) Onlara acıdığımızı belli etmek

B) Onlara normal insanlara davranıldığı gibi davranmak

C) Gözleri görmeyen birinin yolun karşısına geçmesine yardımcı olmak

D) Taşıtlarda oturmaları için yer vermek

35) Aşağıdakilerden hangisi olumlu bir duygu değildir?

A) Neşe

B) Sevgi

C) Öfke

D) Mutluluk

36) “Berke, arkadaşı yazılıda düşük not aldığı söyleyince çok üzüldü. Öğretmeni notları açıkladığında bunun şaka olduğunu anlayınca çok sevindi.”

Berke'nin bu yaşadıklarından yola çıkarak aşağıdakilerden hangisini söyleyemeyiz?

A) Farklı durumlarda farklı duygular yaşayabiliriz.

B) Yaşadığımız olaylar bizim duygularımızı etkiler.

C) Yaşadığımız olay hakkında bilgi sahibi olunca duygularımız değişir.

D) Duygu ve düşüncelerimiz olaylar karşısında değişiklik göstermez.

37) “Doğuştan, kaza veya uzun süren bir hastalık sonucunda oluşan bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yeteneklerin kaybı” şeklinde tanımlanan durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kaza

B)Engellilik

C) Felç

D)Hastalık

38) Aynı olay karşısında farklı zamanlarda farklı tepkiler verebiliriz. Böyle davranabilme hakkına biz sahip olduğumuz gibi etrafımızdaki insanlar da sahiptirler. Buna göre aşağıdakilerden hangisinin davranışı yanlıştır?

A) Erdal, insanlara her zaman hoşgörülle yaklaşır.

B) Sema, arkadaşı düşüncesini anlatırken onu dinler.

C) Can, aynı duyguları hissetmediği arkadaşıyla konuşmaz.

D) Funda, arkadaşının farklı düşüncelerine saygı gösterir.

39) I. Bir olay ya da durumla ilgilidir.

II. Zaman sırasına göre dizilmelidir.

III. Kişiler konu olarak alınmaz.

Yukarıdaki bilgilerden hangisi ya da hangileri kronoloji ile ilgilidir?

A) Yalnız I

B)Yalnız II

C)Yalnız III

D) I, II, III

40) “ Sınıfımda farklı illerden öğrenciler var. Kimi sarışın kimi esmer. Bazısı uzun bazısı kısa. Biri matematikten hoşlanırken, diğeri resim yapmayı ya da şarkı söylemeyi sever.” Yukarıdaki paragrafta esas vurgulanmak istenen düşünce nedir?

A) Farklılıklar insanları birbirinden ayırır..

B) Bireylerin temel ihtiyaçları aynıdır.

C) Toplum bireylerden oluşur.

D) Bireyler aynı özelliklere sahiptir

41) Aşağıda duygu ve düşüncelerimizle ilgili olarak verilen yargılardan hangisi yanlıştır?

A) Herkesin duygu ve düşüncelerine saygı göstermeliyiz.

B) Herkes farklı düşünebilir.

C) Duygu ve düşüncelere saygı demokrasinin gereğidir.

D) Herkes bizim gibi düşünmelidir.

42) 50 yaşında üniversiteden mezun olan ve ardından yüksek lisans öğrenimini de tamamlayan ve “İnek Şaban”, “Süt Kardeşler” gibi filmlerde canlandırdığı karakterlerle de herkesin sevgisini kazanan unutulmaz oyuncu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarık Akan

B) Kemal Sunal

C) Halit Akçatepe

D)Şener Şen

43) Ece, sınavı kötü geçtiği için üzülmüştür. Eve gittiğinde annesi sonraki sınava daha çok çalışıp iyi bir not alabileceğini söylediğinde üzüntüsü geçmiş, rahatlamıştır.

Bu durumu aşağıdakilerden hangisi en iyi şekilde açıklar?

A) Sınavlardan kötü not aldığımızda üzölmek yanlıştır.

B) Gün içinde yaşadıklarımıza göre duygularımız değişebilir.

C) Bir gün boyunca hep aynı duyguları yaşarız.

D) Yaşadıklarımız duygu ve düşüncelerimizi etkilemez.

44) Bireysel farklılıklarla ilgili verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

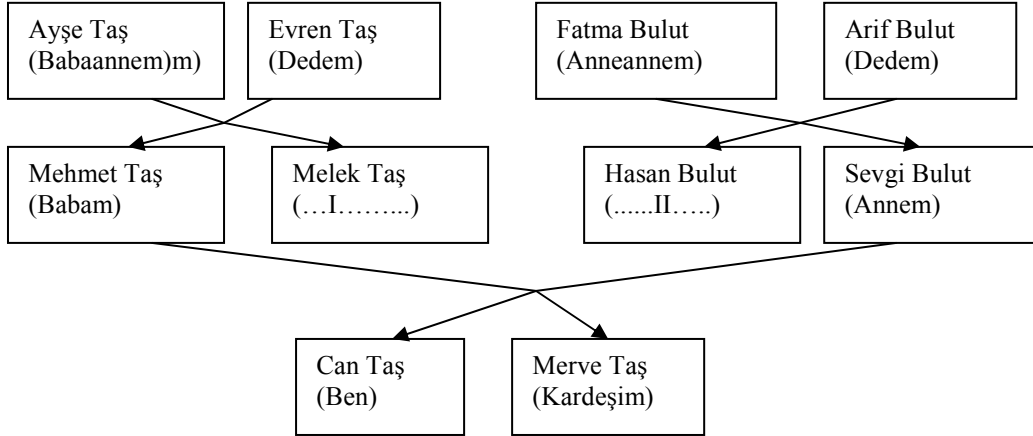
A) Bireysel farklılıklara karşı saygılı olmalıyız.

B) Bireysel farklılıklar doğaldır.

C) Bireysel farklılıkları toplumdaki insanlar bozar.

D) Bireysel farklılıklar insanı özel yapar.

45) Aşağıdaki şemada I ve II nolu yerlere gelmesi gereken doğru kelimeleri seçiniz.

I	II
A) Yengem	Amcam
B) Halam	Dayım
C) Teyzem	Dayım
D) Halam	Amcam

👉 Değerlendirme Testini bitirdiniz. Yanıtlarınızı kontrol etmeyi unutmayınız.

NOT: Bu değerlendirme testi, 45 sorudan oluşmaktadır. Her soru 2 puan değerindedir. Yanıtlamaya istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz. Süreniz 40 dakikadır.

BAŞARILAR DİLERİM
Arş. Gör. Seher YARAR
Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi

EK 8. Alt ve Üst Grupta Yer Alan Öğrencilere Ait Madde İstatistikleri

Madde No: 1	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 24	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	41	4	2	47	Üst Grup	18	16	13	47
Alt Grup	16	21	10	47	Alt Grup	13	21	13	47
Toplam	57	25	12	94	Toplam	31	37	26	94
Madde No: 2	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 25	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	43	3	1	47	Üst Grup	39	2	6	47
Alt Grup	20	19	8	47	Alt Grup	7	24	16	47
Toplam	63	22	9	94	Toplam	46	26	22	94
Madde No: 3	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 26	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	45	2	-	47	Üst Grup	46	1	-	47
Alt Grup	26	16	5	47	Alt Grup	16	23	8	47
Toplam	71	18	5	94	Toplam	62	24	8	94
Madde No: 4	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 27	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	40	4	3	47	Üst Grup	30	11	6	47
Alt Grup	27	15	5	47	Alt Grup	12	22	13	47
Toplam	67	19	8	94	Toplam	42	33	19	94
Madde No: 5	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 28	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	44	3	-	47	Üst Grup	25	12	10	47
Alt Grup	24	16	7	47	Alt Grup	6	26	15	47
Toplam	68	19	7	94	Toplam	31	38	25	94
Madde No: 6	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 29	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	47	-	-	47	Üst Grup	29	14	4	47
Alt Grup	37	9	1	47	Alt Grup	13	20	14	47
Toplam	84	9	1	94	Toplam	42	34	18	94
Madde No: 7	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 30	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	20	16	11	47	Üst Grup	32	8	7	47
Alt Grup	13	22	12	47	Alt Grup	22	18	7	47
Toplam	33	38	23	94	Toplam	54	26	14	94
Madde No: 8	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 31	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	40	5	2	47	Üst Grup	44	-	3	47
Alt Grup	15	19	13	47	Alt Grup	15	24	8	47
Toplam	55	24	15	94	Toplam	59	24	11	94
Madde No: 9	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 32	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	47	-	-	47	Üst Grup	39	6	2	47
Alt Grup	28	11	8	47	Alt Grup	10	24	13	47
Toplam	75	11	8	94	Toplam	49	30	15	94
Madde No: 10	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 33	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	47	-	-	47	Üst Grup	39	4	4	47
Alt Grup	43	3	1	47	Alt Grup	10	21	16	47
Toplam	90	3	1	94	Toplam	49	25	20	94
Madde No: 11	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 34	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	40	6	1	47	Üst Grup	39	3	5	47
Alt Grup	7	27	13	47	Alt Grup	13	21	13	47
Toplam	47	33	14	94	Toplam	52	24	18	94
Madde No: 12	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 35	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	43	-	4	47	Üst Grup	43	1	4	47
Alt Grup	16	20	11	47	Alt Grup	29	13	5	47

Toplam	59	20	15	94	Toplam	72	14	9	94
Madde No: 13	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 36	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	45	-	2	47	Üst Grup	34	4	9	47
Alt Grup	19	22	6	47	Alt Grup	8	25	14	47
Toplam	64	22	8	94	Toplam	42	29	23	94
Madde No: 14	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 37	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	44	2	1	47	Üst Grup	42	3	2	47
Alt Grup	22	16	9	47	Alt Grup	12	25	10	47
Toplam	66	18	10	94	Toplam	54	28	12	94
Madde No: 15	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 38	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	39	4	4	47	Üst Grup	46	-	1	47
Alt Grup	11	22	14	47	Alt Grup	8	24	15	47
Toplam	50	26	18	94	Toplam	54	24	16	94
Madde No: 16	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 39	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	46	-	1	47	Üst Grup	6	26	15	47
Alt Grup	34	12	1	47	Alt Grup	8	22	17	47
Toplam	80	12	2	94	Toplam	14	48	32	94
Madde No: 17	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 40	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	45	-	2	47	Üst Grup	38	6	3	47
Alt Grup	11	24	12	47	Alt Grup	16	18	13	47
Toplam	56	24	14	94	Toplam	54	24	16	94
Madde No: 18	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 41	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	43	2	2	47	Üst Grup	43	2	2	47
Alt Grup	21	20	6	47	Alt Grup	11	22	14	47
Toplam	64	22	8	94	Toplam	54	24	16	94
Madde No: 19	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 42	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	45	2	-	47	Üst Grup	47	-	-	47
Alt Grup	22	18	7	47	Alt Grup	27	16	4	47
Toplam	67	20	7	94	Toplam	74	16	4	94
Madde No: 20	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 43	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	47	-	-	47	Üst Grup	47	-	-	47
Alt Grup	30	16	1	47	Alt Grup	9	25	13	47
Toplam	77	16	1	94	Toplam	56	25	13	94
Madde No: 21	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 44	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	46	-	1	47	Üst Grup	27	13	7	47
Alt Grup	15	22	10	47	Alt Grup	11	24	12	47
Toplam	61	22	11	94	Toplam	38	37	19	94
Madde No: 22	Doğru	Yanlış	Boş	N	Madde No: 45	Doğru	Yanlış	Boş	N
Üst Grup	47	-	-	47	Üst Grup	38	4	5	47
Alt Grup	17	21	9	47	Alt Grup	14	20	13	47
Toplam	64	21	9	94	Toplam	52	24	18	94
Madde No: 23	Doğru	Yanlış	Boş	N					
Üst Grup	41	2	4	47					
Alt Grup	14	23	10	47					
Toplam	55	25	14	94					

EK 9. Nihai Test Belirtke Tablosu

Bilişsel alan basamakları			Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Toplam
Kazanım No	Madde No	Konular						
1	11,15,26,40	Bireysel Farklılık		XXX		X		4
	34	Engelli Birey		X				1
2	1,33,35	Duygu, düşünce, olumlu-olumsuz duygu ve düşünce	XX	X				3
	2,41	Duygu ile düşünce arasındaki ilişki	X	X				2
3	21	Başkalarının duygularının farkında olma			X			1
	25,36,38,43	Farklı durumlarda farklı duygu ve düşünceler yaşanabileceğinin farkında olma		XXX			X	4
4	9,13	Başkalarının fikirlerine, ilgilerine ve duygularına saygılı olma			XX			2
	17,27,31	Hoşgörü	X	XX				3
5	8,23,32	Kronoloji	X	X	X			3
	12,45	Soy ağacı	X			X		2
TOPLAM			6	12	4	2	1	25

EK 10. Nihai Başarı Testi Soru ve Cevapları

Öğrencinin;
Adı- Soyadı:
Sınıfı:
Okulu:

Doğru sayısı:
Yanlış sayısı:
Boş Sayısı:
Toplam Puan:

KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ YÖNERGESİ

Sevgili öğrenciler,

Size uygulanan “ Kendimi Tanıyorum” ünitesine ait 25 soruluk çoktan seçmeli bu testle, hiçbir şekilde başarınızı ölçmek amaçlanmamaktadır. Test sonucunda herhangi bir notlandırma yapılmayacaktır. Elde edilecek sonuçlar, sadece Sosyal Bilgiler eğitiminin kalitesini arttırmak amacıyla kullanılacağı için sizin vereceğiniz cevaplar, çalışmanın sağlıklı sonuçlar vermesi açısından önemlidir.

Yanlış cevaplarınızın doğru cevaplarınız üzerinde olumsuz etkisi olmayacaktır. Bu yüzden, mümkün olduğunca hiçbir soruyu boş bırakmayarak samimi bir şekilde cevaplayınız. Lütfen sorulara kendi bilgileriniz doğrultusunda ve kimseden yardım almadan cevap veriniz. Ayrıca her sorunun sadece tek bir seçeneğini işaretleyiniz. Cevaplama süreniz 40 dakikadır. Bunun için herhangi bir soru üzerinde gereğinden fazla zaman harcamayınız. Yanıtlamaya istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

Yapılan çalışmaya katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkürler...

BAŞARILAR DİLERİM

Arş. Gör. Seher YARAR
Rize Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ

BAŞARI TESTİ

1) Düşünceleri bizim düşüncelerimizden farklı olan birisi ile konuşurken nasıl davranmamız doğru olur?

- A) Hemen konuyu kapatmalıyız.
- B) Düşüncelerini dinlememeliyiz.
- C) Düşüncelerine saygı duymalıyız.
- D) Ona susmasını söylemeliyiz.

2) Aşağıdakilerden hangisi olumlu bir duygu değildir?

- A) Mutluluk
- B) Öfke
- C) Neşe
- D) Sevgi

3) Çağdaş ve uygar bir toplumda birlikte yaşamak isteyen bir insan aşağıdaki davranış özelliklerinden hangisini sergilerse yanlış davranmış olur?

- A) Başkalarının düşünce ve duygularına saygılı olursa
- B) Katılmadığı düşünceleri bile hoşgörü ile karşılarsa
- C) Karşısındaki insanların fiziksel özelliklerindeki farklılıkları olduğu gibi kabul ederse
- D) Başkalarının duygu ve davranışlarını küçümserse

4) Duygu ve düşüncelerle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Duygu ve düşüncelerimiz birbirini etkiler.
- B) Duygular da düşünceler de değişebilir.
- C) Duygular değişir, düşünceler değişmez.
- D) Duygularımız bazen tarafsız düşünmemizi engelleyebilir.

5) Annem, babam, kardeşim ve ben bir aileyiz. Kardeşim televizyon izlemeyi seviyor, bense müzik dinlemeyi seviyorum. Annem hafta sonları dışarı çıkmak istiyor, ama babam evde oturmak istediğini söylüyor.

Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aile bireyleri arasındaki farklılık
- B) Aile bireylerinin birbirini sevmemesi
- C) Aile bireylerinin birlikte zaman geçirmek istemesi
- D) Ailede işlerin yardımlaşarak yapılması

6) " Bir konuda harekete geçmeden önce duygularımızı, akıl ve mantık süzgecinden geçirmeliyiz."

Buna göre aşağıdaki davranışlardan hangisini yapan birisi bu düşünceye uygun davranmış olur?

- A) Arkadaşı bilmeden çarpınca arkadaşına aynı şekilde karşılık veren
- B) Aynı sırada oturan arkadaşını istemeden yere düşürdüğünde anlayışla karşılayan
- C) Babası istediği oyuncağı almadığı zaman öfkeyle bağırarak
- D) Kendisiyle oyuncağını paylaşmayan arkadaşının oyuncağını kıran

Bir sonraki sayfaya geçiniz.

7) Herhangi bir şahsın soyunu gösteren çizelge veya şemaya ne denir?

- A) Fiziksel yapı B) Hayat çizgisi C) Soy ağacı D) Nüfus cüzdanı

8) “ Ne olursan ol yine gel.” diyen Mevlana bu sözüyle aşağıdakilerden hangisini anlatmak

İstemektedir?

- A) İnsanlar hoşgörü ile karşılanmalıdır.
B) Hata yapan insanlar cezalandırılmalıdır.
C) Herkes aynı şeyleri düşünmelidir.
D) Farklı insanlarla dost olunmamalıdır.

9) Belirli bir olay veya varlık karşısında insanların iç dünyasında uyanan hislere ne ad verilir?

- A) Davranış B) Duygu C) Düşünce D) Hoşgörü

10) İnsanlar bazı durumlarda aynı düşünceye sahip olmazlar. Her insan birbirinden farklı düşünür. Önemli olan insanların birbirine hoşgörüyle yaklaşmasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinde anlatılanlara bir örnek değildir?

- A) Aynı dine inanmayan iki komşunun çok iyi anlaşması
B) Ayşe'nin aynı fikirde olmadığı arkadaşına anlayış göstermesi
C) Farklı filmi izlemek isteyen aile bireylerinin birbirini anlayışla karşılaması
D) Ömer'in kendisiyle aynı takımı tutmadığı için Ahmet'e kızması

11) Ece, sınavı kötü geçtiği için üzülmüştür. Eve gittiğinde annesi sonraki sınava daha çok çalışıp iyi bir not alabileceğini söylediğinde üzüntüsü geçmiş, rahatlamıştır.

Bu durumu aşağıdakilerden hangisi en iyi şekilde açıklar?

- A) Gün içinde yaşadıklarımıza göre duygularımız değişebilir.
B) Bir gün boyunca hep aynı duyguları yaşarız.
C) Sınavlardan kötü not aldığımızda üzölmek yanlıştır.
D) Yaşadıklarımız duygu ve düşüncelerimizi etkilemez.

12) Yaşamımızdaki önemli olayların tarih sırasına göre yazılmasına ne ad verilir?

- A) Hatıra B) Kronoloji C) Takvim D) Tarih sıralaması

13) I. 19.02.1997 tarihinde doğdum.

II. 15.09.2003 yılında okula başladım.

III. 23.04.2000 yılında kardeşim oldu.

IV. 26.03.1997 tarihinde Nevşehir'e taşındık.

Yukarıda Ezgi'nin yaşamıyla ilgili olaylar kronolojik bir sıraya konulduğunda aşağıdakilerden hangisi doğru bir kronolojik sıralama olur?

- A) I, IV, III, II B) I, III, II, IV C) I, IV, II, III D) I, II, III, IV

Bir sonraki sayfaya geçiniz.

14) Aynı olay karşısında farklı zamanlarda farklı tepkiler verebiliriz. Böyle davranabilme hakkına biz sahip olduğumuz gibi etrafımızdaki insanlar da sahiptirler. Buna göre aşağıdakilerden hangisinin davranışı yanlıştır?

- A) Sema, arkadaşı düşüncesini anlatırken onu dinler.
- B) Erdal, insanlara her zaman hoşgörüyle yaklaşır.
- C) Funda, arkadaşının farklı düşüncelerine saygı gösterir.
- D) Can, aynı duyguları hissetmediği arkadaşıyla konuşmaz.

15) “ Sınıfımda farklı illerden öğrenciler var. Kimi sarışın kimi esmer. Bazısı uzun bazısı kısa. Biri matematikten hoşlanırken, diğeri resim yapmayı ya da şarkı söylemeyi sever.” Yukarıdaki paragrafta esas vurgulanmak istenen düşünce nedir?

- A) Bireyler aynı özelliklere sahiptir.
- B) Bireylerin temel ihtiyaçları aynıdır.
- C) Farklılıklar insanları birbirinden ayırır.
- D) Toplum bireylerden oluşur.

16) Aşağıda duygu ve düşüncelerimizle ilgili olarak verilen yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Duygu ve düşüncelere saygı demokrasinin gereğidir.
- B) Herkes farklı düşünebilir.
- C) Herkesin duygu ve düşüncelerine saygı göstermeliyiz.
- D) Herkes bizim gibi düşünmelidir.

17) “ Ülkemizin nüfusunun yaklaşık sekizde birini engelli vatandaşlarımız oluşturmaktadır. Engelli vatandaşlarımız görme, zihinsel, işitme, ortopedik vb. gibi engelli durumlara bağlı olarak yaşamlarını devam ettirirler.”
Özürlü insanlara karşı gösterilecek hangi davranış yanlıştır?

- A) Gözleri görmeyen birinin yolun karşısına geçmesine yardımcı olmak
- B) Onlara normal insanlara davranıldığı gibi davranmak
- C) Onlara acıdığımızı belli etmek
- D) Taşıtlarda oturmaları için yer vermek

18) I. Kitaplar arasından en çok macera romanlarını severim.

II. Çanakkale gezisine bütün sınıflar katıldı.

III. Yücel'in yükseklik fobisi var.

IV. Sezen Aksu'yu çok severim.

Yukarıdaki cümlelerden hangileri bireysel farklılık içeren cümlelerdir?

- A) I-II
- B) I- III- IV
- C) II- III
- D) II- III- IV

19) Aslı bebekliğinden şu anki yaşına kadar çekilmiş olan fotoğrafları tarih sırasına göre dizip albüme yerleştirdi.

Aslı'nın yaptığı işi aşağıdakilerden hangisini tanımlar?

- A) Anket yapma
- B) Farklılıkları tanıma
- C) Fotoğrafçılık
- D) Kronolojik sıralama

Bir sonraki sayfaya geçiniz.

20) Aşağıda duygu ve davranışlarımızla ilgili olarak verilen örnek durumlardan hangisi doğrudur?

- A) Fidan, farklılıklara karşı anlayışlı davranır..
- B) Özlem, sadece kendi isteklerine önem verir.
- C) Sema, duyguları ile hareket eder
- D) Suzan, oyunda hep önde olmak ister.

21) Sınıf arkadaşlarımdan bazıları tüm oyunlara katılırken bazıları katılmıyor. Ben bazı oyunlara katılıyorum. Bazı öğretmenler öğrencileri ile oyun oynamazken bizim öğretmenimiz oyunlarımıza katılıyor.

Yukarıda anlatılanların temel nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Arkadaşlar arasındaki anlaşmazlık
- B) Bireyler arasındaki farklılık
- C) Eğlenme isteği
- D) Okulda sorumluluk paylaşımı

22) Okulda arkadaşı ile tartıştığı için üzülen Mehmet, evde babasının sürpriz hediyesini alınca çok mutlu olmuştur.

Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Duygularımızı istediğimiz zaman değiştirebiliriz.
- B) Duygular tepkilerimizi değiştirebilir.
- C) Duygular hiçbir zaman değişmez.
- D) Farklı durumlarda duygular da farklılaşabilir.

23) “Berke, arkadaşı yazılıda düşük not aldığını söyleyince çok üzüldü. Öğretmeni notları açıkladığında bunun şaka olduğunu anlayınca çok sevindi.”

Berke'nin bu yaşadıklarından yola çıkarak aşağıdakilerden hangisini söyleyemeyiz?

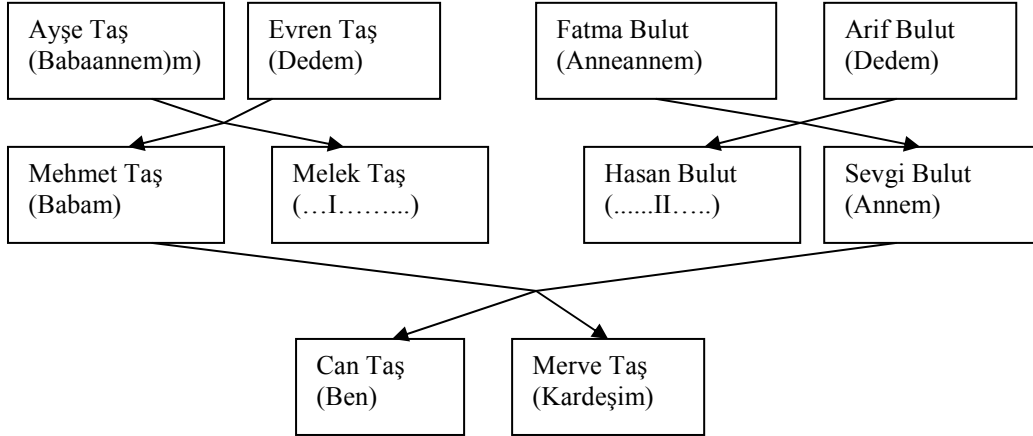
- A) Duygu ve düşüncelerimiz olaylar karşısında değişiklik göstermez.
- B) Farklı durumlarda farklı duygular yaşayabiliriz.
- C) Yaşadığımız olay hakkında bilgi sahibi olunca duygularımız değişir.
- D) Yaşadığımız olaylar bizim duygularımızı etkiler.

24) Hoşgörü denilince aklınıza gelen ilk ünlü Türk düşünürümüzün adının ilk harfi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) F
- B) H
- C) İ
- D) M

Bir sonraki sayfaya geçiniz.

25) Aşağıdaki şemada I ve II nolu yerlere gelmesi gereken doğru kelimeleri seçiniz.

I	II
A) Teyzem	Dayım
B) Halam	Amcam
C) Halam	Dayım
D) Yengem	Amcam

 Başarı Testini bitirdiniz. Yanıtlarınızı kontrol etmeyi unutmayınız.

EK 11. Deney Grubu Öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi Puanları

No	Ad- Soyadı	BAŞARI TESTİ		
		Ön Test	Son Test	Kalıcılık Testi
1	İ. M.	68	80	96
2	E. S.	-	48	52
3	M. A. K.	72	84	100
4	B. B.	72	88	84
5	H. K.	-	60	52
6	A. Ü.	24	52	76
7	A. A.	56	72	76
8	A. S.	20	48	32
9	S. K.	44	68	84
10	D. S.	44	40	60
11	H. K.	56	92	96
12	T. A.	64	84	88
13	M. S.	40	60	-
14	B. C. B.	92	96	96
15	E. H.	56	72	52
16	Z. K.	64	68	92
17	R. G.	76	92	92
18	F. M.	60	68	60
19	B. B.	20	48	52
20	M. K.	68	88	92
21	F. S. D.	52	76	76
22	T. İ. D.	68	84	96
23	A. S.	80	92	80
24	N. G.	68	96	100
25	Y. A.	56	72	88
26	E. K.	28	44	28
27	Y. G.	72	72	88
28	A. S.	24	68	44
29	C. Ş.	88	96	100
30	M. B. Ö.	72	80	96
ORTALAMA		57,28	72,93	76,82

EK 12. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi**Puanları**

No	Ad- Soyadı	BAŞARI TESTİ		
		Ön Test	Son Test	Kalıcılık Testi
1	B. S.	68	80	84
2	N. A.	60	52	44
3	A. Ç.	48	60	68
4	M. K.	84	100	96
5	B. S.	32	72	56
6	E. S.	36	72	72
7	M. E. Y.	32	48	52
8	A. D.	92	100	100
9	Ö. K.	48	60	84
10	M. K.	32	88	72
11	Z. Y.	52	64	84
12	B. T.	80	96	96
13	P. D.	52	76	80
14	B. M.	40	80	76
15	A. K.	60	68	84
16	F. K.	72	80	88
17	İ. D. A.	52	72	76
18	A. D.	64	32	80
19	S. B.	56	88	96
20	Ş. K.	24	44	60
21	D. B.	24	48	56
22	A. A.	36	36	56
23	A. H.	24	76	88
24	E. K.	68	52	92
25	M. M. S.	44	56	56
26	B. S.	76	72	76
27	S. Ş.	52	84	84
28	A. B.	48	76	52
29	Z. K.	68	60	60
ORTALAMA		54,06	68,74	74,75

EK 13. Geliştirilen Öğrenme Nesnelerinin Ara yüzlerinin Ekran Çıktıları

Macromedia Flash Player 8
File View Control Help

YARIŞMA

Oynat Dur

Can ve Canan o gün okuldan büyük bir mutluluk içerisinde eve döndüler. O gün okulda, haftasonu okul çapında düzenlenecek bir yarışma olduğunu öğrenmişlerdi.

Yarışmada kendisini ve ailesini en iyi tanıtan öğrencinin "Okul Star" olacağını duymuş ve çok heyecanlanmışlardı. Eve gelir gelmez hemen hazırlıklara başladılar. Kendilerini en güzel tanıtan yarışmacılar olmak istiyorlardı. Hadi gelin, evde yaptıkları provalara bir göz atalım.

Macromedia Flash Player 8
File View Control Help

MISIR'DAKİ KİL TABLET

Oynat Dur

Maceracı Kardeşler Can ile Canan başarılarla dolu bir yılın bitiminde, harika karneler almışlardı. Yaz tatilinde yeni bir macera yaşamak istiyorlardı. Tonton dedelerinin yanına giderek karnelerini dedelerine gösterdiler. Tonton dedeleri de bu güzel karnelerinden dolayı onları macerayla dolu bir tatil geçirmek üzere Mısır gezisine götüreceğini söyledi.

Can ve Canan haftasonu Mısır'a gitmek için uçağa bindiklerinde çok heyecanlıydılar.

Piramitleriyle ünlü bu ülkede dolaşırken, birden üzerinde bir şeyler yazılı bir taş ilgilerini çekti. Üzerinde neler yazdığını yanlarındaki rehber Türkçe'ye çevirdi. Canan da hemen not defterine yazdı. Bakalım, o taşın üstünde neler yazılmış?

Macromedia Flash Player 8
File View Control Help

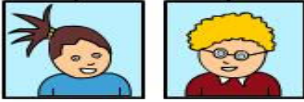
KORKMUŞ KIZGIN ÜZGÜN KAYGILI MUTLU ŞAŞKIN

Macromedia Flash Player 8
File View Control Help

```

graph TD
    D1[DEDE] --- D2[DAYI]
    D1 --- D3[BÜYÜK TEYZE]
    D1 --- D4[ANNE]
    D1 --- D5[KÜÇÜK TEYZE]
    D2 --- D6[ANNE]
    D2 --- D7[BÜYÜK AMÇA]
    D2 --- D8[BABA]
    D2 --- D9[HALA]
    D2 --- D10[KÜÇÜK ANNE]
    D3 --- D11[ANNE]
    D3 --- D12[BÜYÜK AMÇA]
    D3 --- D13[BABA]
    D3 --- D14[HALA]
    D3 --- D15[KÜÇÜK ANNE]
    D4 --- D16[ANNE]
    D4 --- D17[BÜYÜK AMÇA]
    D4 --- D18[BABA]
    D4 --- D19[HALA]
    D4 --- D20[KÜÇÜK ANNE]
    D5 --- D21[ANNE]
    D5 --- D22[BÜYÜK AMÇA]
    D5 --- D23[BABA]
    D5 --- D24[HALA]
    D5 --- D25[KÜÇÜK ANNE]
    
```


EK 14. Pilot Uygulama Esnasında Sınıf Öğretmeninin Doldurduğu Gözlem Formları

Materyalin Adı/ Başlığı: BİNBİR... SURAT - MISIR'DAKİ KİL TABLET
Hazırlayıcısı: SEHER... YAPAR
Konu Alanı: Birey... ve... Toplum..... Hedef Kitle: 4-6..... Uzunluk: 80'+80'
Materyalin özellikleri (İçeriğin tanımlanması):.....
Değerlendiren: Adem... Ali... DEMİR..... Tarihi: 02.10.2009

Puanlama		Yüksek	Orta	Düşük
1.	Programla(kazanımlarla) uyumu	✓		
2.	Bilgilerin doğruluğu	✓		
3.	Güncelliği	✓		
4.	Dikkati canlı tutması	✓		
5.	Bütünlük	✓		
6.	Katılımı teşvik etme özelliği	✓		
7.	Teknik kalitesi	✓		
8.	Etkililik derecesi	✓		
9.	Ön yargılardan arındırılmış olması	✓		
10.	Yönergelerin açıklığı	✓		
11.	Yaratıcılığı teşvik etme özelliği		✓	
12.	Mesajları açık bir şekilde iletme özelliği	✓		
13.	Mesajları etkili bir şekilde iletme özelliği	✓		
14.	Tasarımda renklerin psikolojik etkilerinin dikkate alınma seviyesi		✓	
15.	Renklerin tonlarının çocukların yaş seviyelerine uygunluğu	✓		
16.	Sayfa tasarımlarında resim ve grafiklerin yazı ile dengeli olarak dağıtılması	✓		
17.	Sayfa tasarımlarındaki yazıların düzenlenmesinin yaş grubuna uygunluğu	✓		
18.	Görsel tasarımların sayfa yapısına uygun olarak doğru yere konulmuş olması	✓		
19.	Görsel tasarımların konuya uygun olarak doğru yerde kullanılmış olması	✓		
20.	Yazı tipi boyutlarının yaş seviyesine uygunluğu		✓	
21.	Grafiklerde/çizimlerde renk ve çizim kirliliğinin olması			✓
22.	Yazı yoğunluğunun yaş seviyesine uygunluğu	✓		
23.	Yazı-fon ilişkisinin uygun olarak ayarlanması		✓	
24.	Görsel öğelerin ölçülendirilmesi (perspektife dikkat edilmiş olması)	✓		
25.	Konulara uygun resimlere ağırlık verilmesi	✓		
26.	Konulara uygun çizimlere ağırlık verilmesi	✓		

Açıklamalar/ Ekleme istedikleriniz:

.....
.....
.....
.....

EK 15. Kendimi Tanıyorum Ünitesi Ders Planları

1. HAFTA

BÖLÜM 1	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Süre	40'+40'+40'
Öğrenme Alanı	Birey ve Toplum
Ünite	Kendimi Tanıyorum
Kazanım(lar)	<ul style="list-style-type: none">Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.
Temel Beceri	Kanıtı tanıma ve kullanma
Temel Değer	Duygu ve düşünceler saygı, Hoşgörü
Ünite Kavramları	Kimlik, Birey, Düşünce, Duygu, Davranış, Kronoloji
Güvenlik Önlemleri (varsa)	-
Strateji-Yöntem-Teknikler	Soru-Cevap, 5 E Yöntemi, Probleme Dayalı Öğrenme, Aktif Öğrenme, Grup Çalışması
Ders İçi İlişkilendirme	-
Diğer Derslerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">Türkçe dersi; Kendini sözlü olarak ifade etme Kendini yazılı olarak ifade etmeMatematik dersi; <u>Zamanı ölçme;</u> Yıl-ay-hafta-gün arasındaki ilişkileri açıklar. <u>Geometrik cisimler;</u> İzometrik kâğıttaki çizimleri eş küplerle oluşturur.
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">Özel Eğitim; Kendilerini ifade edebilme becerisi geliştirir.Girişimcilik; Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.Rehberlik ve Psikolojik Danışma; Kendinin ve diğer insanların fiziksel, zihinsel ve duygusal özelliklerini tanır.Kariyer Bilinci Geliştirme; İnsanların tek ve biricik olduğunu fark eder.
Atatürkçülükle İlişkilendirme	-
Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç-Gereçler ve Materyaller	Mürekkep, Renkli Zarflar, Renkli A4 Kâğıtları, Gazete, Çalışma Kâğıdı, Renkli Kalemler, Resim Kâğıtları, Peçete, Islak Mendil
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	

Giriş: Bugünkü dersimize bir oyunla başlayalım istiyorum, ne dersiniz? Bunun için ilk önce grup olmamız gerekiyor. 6*5 şeklinde gruplar oluşturulur. Ardından grup olarak kurallar belirlenir. Örneğin; “Birbirimizle çok gürültü çıkarmadan konuşacağız.”, “ Gözümüz öğretmende olacak, elini havaya kaldırdığımda herkes elini havaya kaldıracak, görenler görmeyenlere söyleyecek ve en kısa sürede sessizlik sağlanacak.” Daha sonra “gürültü metre” tanıtılarak, 2’nin üzerine çıkan grupların yarışmalardan eleneceği söylenir ve içinde problem durumunun (EK 15.a) olduğu, numaralandırılmış renkli zarflar gruplara dağıtılır. Zarfların dağıtımını yapılırken zarfın üzerindeki numara ile grup numaraları eşlenir. Grup çalışmaları tamamlandıktan sonra, grup sözcüleri ayağa kalkar ve önerilerini okur. En ilginç öneriler tahtaya yazılır. Tüm grupları bittikten sonra aralarından en güzel öneri sınıfça seçilir ve o gruba ödül verilir.

Keşfetme: Şimdi sizlerle bir etkinlik daha yapacağız. Grupların masaları gazete kâğıtları ile kaplanır, her bir gruba küçük bir tabak ve “Parmak İzi Etkinlik Kağıdı” (EK 15.b) dağıtılır. Grupların tabaklarına bir miktar mürekkep dökülür ve istenilen adımları yapmaları beklenir. Tüm gruplar gereken işlemleri tamamladıktan sonra aşağıdaki sorulara hep birlikte cevap aranır.

Açıklama:

- 1) Hepinizin parmak izleri birbirine benziyor mu?
- 2) Parmak izleriniz arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıklar nelerdir? Açıklayınız.
- 3) İnsanlar hangi bakımlardan birbirlerinden farklıdır, neden?
- 4) İnsanların sadece fiziksel özellikleri mi farklıdır?
- 5) İnsanların duygu ve düşünceleri de farklı mıdır? Neden?

Yukarıdaki sorular sınıfça tartışıldıktan sonra öğretmen tarafından şu açıklama yapılır;

Etrafımızdaki herkes birbirinden farklı özellikler taşımaktadır. Bizler, çevremizdeki insanları tanıdıkça onların farklı özelliklerini de öğrenebiliriz. Bir kişiyi tanıırken de onun fiziki özelliklerini bilmemiz gerekmektedir. Biraz önceki etkinlikte gördüğümüz gibi parmak izlerimizin farklı oluşu, bizlerin en belirgin özelliklerindedir. Saç- göz rengimiz de diğer fiziksel özelliklerimiz arasında yer alır. Ancak bir kişiyi tanımak için sadece onun fiziksel özelliklerini bilmek yeterli olur mu? Olmaz tabii ki.. Onların nelere karşı ilgi duyduklarını ve duygusal özelliklerini de bilmemiz gerekmektedir. Şimdi bunu daha iyi anlayabilmek için yine bir grup çalışması yapacağız. “Benzerlikler ve Farklılıklar Tablosu” (EK 15.c) dağıtılarak öğrencilerin arkadaşları ile aralarındaki benzerlik ve farklılıklardan yola çıkarak doldurmaları istenir. Verilen süre dolduğunda öğretmenin de tahtaya hazırlanmış olduğu tablo, grup sözcüleri aracılığıyla doldurulur.

Ardından her bir gruba resim kâğıtları, renkli kalemler, yapıştırıcılar dağıtılarak aşağıdaki çalışmayı yapmaları istenir.

Derinleştirme:

- 1) Tüm insanlar arasında hiç fark olmasaydı, yaşam nasıl olurdu?
- 2) Benzerlikler ve farklılıkların hayatımıza sağladığı kolaylıklar nelerdir?

Soruları üzerinde düşünerek “Afiş” çalışması yapmaları istenir. Yaptıkları afişte, kendi gruplarına ait bir slogan da eklemeleri istenir.

Değerlendirme: Afiş çalışması için rubrik kullanılır.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar:

(imza)
Öğretmen
Seher YARAR

(imza)
Müdür
Adı ve soyadı

2. HAFTA

BÖLÜM 1	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Süre	40'+40'+40'
Öğrenme Alanı	Birey ve Toplum
Ünite	Kendimi Tanıyorum
Kazanım(lar)	<ul style="list-style-type: none">Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.
Temel Beceri	Kanıtı Tanıma Ve Kullanma
Temel Değer	Duygu Ve Düşüncelere Saygı
Ünite Kavramları	Duygu, Düşünce, Kronoloji
Güvenlik Önlemleri (varsa)	-
Strateji-Yöntem-Teknikler	5 E Yöntemi, Aktif Öğrenme, Bilgisayar Destekli Öğretim, Beyin Fırtınası, Soru-Cevap
Ders İçi İlişkilendirme	-
Diğer Derslerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">Türkçe Dersi Kendini sözlü olarak ifade etme Kendini yazılı olarak ifade etmeMatematik Dersi Zamanı ölçme; yıl-ay-hafta arasındaki ilişkileri açıklar.
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">Özel Eğitim Kendilerini ifade edebilme becerisi geliştirir.Rehberlik ve Psikolojik Danışma; Kendinin ve diğer insanların fiziksel, zihinsel ve duygusal özelliklerini tanır.Kariyer Bilinci Geliştirme; İnsanların tek ve biricik olduğunu fark eder.Girişimcilik; Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.
Atatürkçülükle İlişkilendirme	-
Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç-Gereçler ve Materyaller	Bilgisayar, projeksiyon, çalışma kağıdı, hoparlör
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Giriş: Bir önceki dersimizde etrafımızdaki insanların birbirlerinden farklı özellikler taşıdığını öğrendik. Şimdi sizlerden sıralarınızın üzerine bıraktığım kâğıtlara imzalarınızı atmanızı istiyorum. Bittikten sonra grupça imzalarını karşılaştırmaları istenir. Gördüğünüz gibi hepimizin imzası birbirinden farklı. Peki, geçen derste bahsettiğimiz ikizlerin de imzaları farklı mıdır sizce? Neden? Bizim ilk bakışta göremediğimiz başka hangi özellikleri farklıdır?</p> <p>İnsanlar birbirlerine ne kadar benzeseler de onları ayırabileceğimiz mutlaka bir özellikleri vardır. Çevremizdeki insanları tanıdıkça onların değişik özelliklerini öğrenebiliriz. “Şimdi</p>	

sizleri yeni birileri ile tanıştıracam. Daha doğrusu onlar kendilerini tanıtacaklar ve bundan sonraki derslerimizde bizlere eşlik edecekler.” Denildikten sonra “Yarışma” başlıklı animasyon izlettirilmeye başlanır.

Keşfetme: Animasyonun giriş kısmının ardından, Can isimli kahramanın kendini sesli olarak tanıtması izlendikten sonra aşağıdaki sorular sınıfa yöneltilir;

- 1) Can’ın özellikleri nelerdir?
- 2) Bu özellikleri arasında hangiler onun fiziksel özelliklerindedir?
- 3) Can’ı diğer insanlardan farklı yapan özellikleri nelerdir?

Sorular cevaplandıktan sonra, “Can’ın Albümü” izlenir. Ekrandaki yazılar öğrencilere okutturulur ve resimlerin üzerine tıklanarak dinletirilir, farklı durumlarda farklı duyguların yaşandığının hissedilmesi sağlanır. “Can’ın Albümü” bittikten sonra öğrencilere “Can’ın fotoğraflarını neye göre albüme yerleştirdiğine dikkat ettiniz mi?” sorusu yöneltilerek *Kronoloji* kavramına dikkat çekilir.

Açıklama: Kronoloji, olayların tarih sırasına göre anlatılması/dizilmesidir. Kronoloji zaman bilimidir.

Kronoloji ile ilgili gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra, çalışma kâğıtları (EK 20.a) sınıfa dağıtılır ve verilen süre sonunda sınıfla birlikte cevaplandırılır.

Derinleştirme: “Şimdi de Canan’ı tanıyalım.” Diyerek Canan’ın olduğu animasyondan devam edilir. Canan’ın fotoğraflarının sıralaması bir öğrenciye yaptırılarak, gelen dönüte göre olumluysa devam edilir değilse başka bir öğrencinin daha denemesi istenir. Doğru sıralamanın ardından resimlerin altındaki kutucuklara tıklanarak, o anlarda yaşadığı duyguların fark edilmesi sağlanır. Daha sonra Canan’ın özellikleri öğrencilerden gelen dönütlerle tahtaya yazılır. Öğrencilere Kronoloji ile ilgili proje ödevi verilir. Bu ödevi nasıl yapacakları hem sözlü olarak anlatılır hem de yazılı olarak anlatıldığı yönergeler (EK 18)

Değerlendirme: Öğrencilerin kronoloji ile ilgili hazırlayacakları proje ödevleri, hazırlanan bir rubrik (EK 19) ile değerlendirilir.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar:

(imza)
Öğretmen
Seher YARAR

(imza)
Müdür
Adı ve soyadı

3. HAFTA

BÖLÜM 1	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Süre	40’+40’+40’
Öğrenme Alanı	Birey ve Toplum
Ünite	Kendimi Tanıyorum
Kazanım(lar)	<ul style="list-style-type: none">• Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.
Temel Beceri	Kanıtı tanıma ve kullanma

Temel Değer	-
Ünite Kavramları	Soy ağacı, Birey
Güvenlik Önlemleri (varsa)	-
Strateji-Yöntem-Teknikler	5 E Yöntemi, Aktif Öğrenme, Bilgisayar Destekli Öğretim, Beyin Fırtınası, Soru-Cevap
Ders İçi İlişkilendirme	-
Diğer Derslerle İlişkilendirme	-
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Rehberlik ve Psikolojik Danışma; Kendinin ve diğer insanların fiziksel, zihinsel ve duygusal özelliklerini tanır. • Kariyer Bilinci Geliştirme; İnsanların tek ve biricik olduğunu fark eder. • Girişimcilik; Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.
Atatürkçülükle İlişkilendirme	-
Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç-Gereçler ve Materyaller	Bilgisayar, projeksiyon, çalışma kağıdı, hoparlör, ödül
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Giriş: “Yeni haftaya yeni bir animasyonla başlayalım.” Denilerek soy ağacı animasyonunun giriş kısmı izlenilir.</p> <p>Keşfetme: Soy ağacı kavramı tahtaya yazılır ve Beyin Fırtınası Tekniği yardımıyla öğrencilerin fikirleri öğrenilir. Tüm fikirler alındıktan sonra, öğrencilerle birlikte eleme sonunda soy ağacı kavramının ne olduğuna karar verilir. Ardından animasyondaki kavram karikatürü izlenilerek, yorumlar yapılır.</p> <p>Açıklama: Herhangi bir şahsın soyunu gösteren çizelgeye veya ağaç tarzındaki şemaya <i>Soy ağacı</i> denildiği, bu konuyla ilgili Soy Bilim diye bir bilim dalının ortaya çıktığı, soy ağacının diğer adının Şecere olduğu bilgileri öğrencilere aktarılır.</p> <p>Derinleştirme: Soy Ağacı Grup Çalışması (EK 15.d) yönergesi öğrencilere dağıtılarak 15’ süre sonunda gruplar arasında ilk üç belirlenerek ödülleri verilir. Birinci grubun sözcüsünün çalışmanın doğru gösterimi tahtaya çizmesi istenir. Ardından öğrencilerden kendi ailelerinin soy ağacını bir performans ödevi olarak hazırlamaları istenir. Bunun için gerekli açıklamalar yapılarak Soy Ağacı Performans Ödevi Yönergesi (EK 16) dağıtılır ve değerlendirme basamağında sınıfla birlikte bir örnek etkileşimli olarak tamamlanır.</p> <p>Değerlendirme: “Can ve Canan’ın Soy Ağacı” isimli etkileşimli animasyon öğrencilere yaptırılır. Etkinlikte yer alan “ipucu” butonuna tıklanıldığında açılan yönergelerden hareketle, 10 farklı öğrencinin aktif olarak resimleri soy ağacına yerleştirmeleri istenir. Soy ağacı tamamlandığında, performans ödevleri için bir örnek öğrenciler tarafından görülmüş olacaktır. Performans ödevlerinin değerlendirilmesinde Soy Ağacı Performans Ödevi Değerlendirme Ölçeğinden (EK 17) yararlanılır.</p>	
<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar:</p> <p>(imza) (imza) Öğretmen Müdür Seher YARAR Adı ve soyadı</p>	

4. HAFTA

BÖLÜM 1	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Süre	40'+40'+40'
Öğrenme Alanı	Birey ve Toplum
Ünite	Kendimi Tanıyorum
Kazanım(lar)	<ul style="list-style-type: none">Duyguları ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder.Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.
Temel Beceri	Kanıtı tanıma ve kullanma
Temel Değer	-
Ünite Kavramları	Duygu, Düşünce
Güvenlik Önlemleri (varsa)	-
Strateji-Yöntem-Teknikler	5 E Yöntemi, Aktif Öğrenme, Bilgisayar Destekli Öğretim, Beyin Fırtınası, Soru-Cevap
Ders İçi İlişkilendirme	-
Diğer Derslerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">Türkçe Dersi Kendini sözlü olarak ifade etme
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">Özel Eğitim Kendilerini ifade edebilme becerisi geliştirir. Farklılıklara karşı anlayış ve saygı gösterir. Başkalarının duygularının farkında olur.
Atatürkçülükle İlişkilendirme	-
Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç-Gereçler ve Materyaller	Bilgisayar, projeksiyon, çalışma kağıdı, hoparlör, sessiz sinema kartları
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
<p>Giriş: Duygu ve düşünce kavramlarının her biri ile ilgili Beyin Fırtınası yapılır.</p> <p>Keşfetme: Öğrenme nesnesi karakterlerinden “Can ile Canan”ın duygu ve düşünce ile ilgili kısa diyaloglarının ardından, öğrenme nesnesinin devamında bulunan, bu konu ile ilgili kavram karikatürü izlenilerek yorumlar yapılır.</p> <p>Açıklama: Beyin Fırtınasından ve kavram karikatüründen hareket edilerek öğrencilerin duygu ve düşünce kavramları ile ilgili kendi tanımlarını oluşturmaları istenir. Duygu ile düşünce arasındaki ilişki örneklerle açıklanır. Ardından dağıtılan çalışma kâğıdında (EK 20.b) ilgili yerler, verilen süre içerisinde öğrenciler tarafından doldurulduktan sonra sınıfla birlikte de cevaplanır.</p> <p>Derinleştirme: Araştırmacı tarafından hazırlanan, üzerlerinde farklı duyguların yazıldığı kartlarla “ Sessiz Sinema” oyunu oynanır. Tahtaya çıkan öğrenci seçtiği karttaki duyguyu yüz ifadeleriyle sınıf arkadaşlarına belirli bir süre içerisinde anlatarak karttaki duygunun öğrenciler tarafından bulunmasını sağlar.</p> <p>Değerlendirme: Öğrenme nesnesindeki “Bin Bir Surat” isimli animasyonda bulunan duygu-yüz eşleştirmesi yaptırılır.</p>	
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar:	
(imza) Öğretmen Seher YARAR	(imza) Müdür Adı ve soyadı

5. HAFTA

BÖLÜM 1	
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	4
Süre	40'+40'+40'
Öğrenme Alanı	Birey ve Toplum
Ünite	Kendimi Tanıyorum
Kazanım(lar)	<ul style="list-style-type: none">• Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.• Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.• Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar.
Temel Beceri	Kanıtı tanıma ve kullanma
Temel Değer	Duygu ve düşüncelere saygı ve hoşgörü
Ünite Kavramları	Birey, Duygu, Düşünce, Davranış
Güvenlik Önlemleri (varsa)	-
Strateji-Yöntem-Teknikler	5 E Yöntemi, Aktif Öğrenme, Bilgisayar Destekli Öğretim, Beyin Fırtınası, Soru-Cevap
Ders İçi İlişkilendirme	-
Diğer Derslerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">• Türkçe Dersi Kendini sözlü olarak ifade etme Kendini yazılı olarak ifade etme
Ara Disiplinlerle İlişkilendirme	<ul style="list-style-type: none">• Rehberlik ve Psikolojik Danışma; Kendinin ve diğer insanların fiziksel, zihinsel ve duygusal özelliklerini tanır. İnsanların fikirlerine, ilgilerine ve duygularına saygı gösterir.<ul style="list-style-type: none">• Kariyer Bilinci Geliştirme; İnsanların tek ve biricik olduğunu fark eder.• Girişimcilik; Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.• Özel Eğitim; Farklılıklara karşı anlayış ve saygı gösterir. Baskalarının duygularının farkında olur.<ul style="list-style-type: none">• Sağlık Kültürü; Baskalarının duygularına duyarlı olur.
Atatürkçülükle İlişkilendirme	-
Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç-Gereçler ve Materyaller	Bilgisayar, projeksiyon, hoparlör, hikaye zarfı, renkli zarflar
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
Giriş 1: “Mısır’daki Kil Tablet” öğrenme nesnesinin giriş kısmı izlenilerek öğrencilerin derse karşı ilgisi çekilir.	
Keşfetme 1: Öğrenme nesnesinin içinde bulunan doğru-yanlış eşleştirmeleri etkileşimli olarak öğrenciler tarafından yapılır. Ardından “Mektup” Öğrenme Nesnesine geçilir. Öğrenme nesnesinin içinde bulunan 3 hikâyenin her biri 2 kez dinlendikten sonra 1–2 öğrenci tarafından da özetlenmesi istenir.	

Açıklama 1: Her bir hikâyenin özeti bittikten sonra öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilerek hikâyelerin ana fikirleri vurgulanır.

1. Hikâye: Ayakkabıcı

- 1) Bu hikâyeden çıkarmamız gereken ders nedir?
- 2) Engelli insan kimdir? (çevremizde bulunan insanların farklılıklarından biri olduğu vurgulanır.)
- 3) Toplumda engelli insanlara karşı nasıl davranmalıyız?

2. Hikâye: Okyanus

- 1) Hoşgörü nedir?
- 2) Mevlana kimdir? (Mevlana ile ilgili sunu izlenilir.)
- 3) Başkalarının duygu ve düşüncelerini neden saygı ile karşılamalıyız? Karşılamazsak neler olabilir, açıklayınız.
- 4) Birbirlerinin düşüncelerini önemsemeyen insanların oluşturduğu bir toplumda yaşam nasıl olur?

3. Hikâye: Japon Çocuk

- 1) Bu hikâyeden çıkarmamız gereken ders nedir? (Farklılıklarımızı avantaja dönüştürmenin önemi üzerinde durulur.)

Derinleştirme 1: Sınıfa araştırmacı tarafından renkli fon kâğıdından yapılarak asılan “Hikâye Zarfı”na verilen süre (1 hafta) içerisinde farklılıkların önemini anlatan ya da ünite kavramlarından herhangi biriyle ilgili olmak üzere öğrencilerin kendi oluşturacakları ya da hazır bulacakları hikâyeler koymaları istenir.

Değerlendirme 1: Öğrencilerin hikâye zarfına koydukları öyküler değerlendirilerek geri dönütler verilir.

Giriş 2: Çevremizdeki insanların değişik özellikleri ile birbirlerinden farklıdır. Örneğin fiziksel özelliklerimiz, duygusal özelliklerimiz hepimizin farklıdır. Toplumumuzda da değişik yetenek ve başarılar ile diğer insanlardan farklılaşan insanlar vardır. Bizler, bunların bazılarını medyadan yani; TV, gazete, radyo ve internet gibi çeşitli yerlerden tanırız. Bu farklı yetenekleri ve başarıları ile bizlere örnek olurlar.

Keşfetme 2: Şimdi sizler için seçtiğim birkaç örneğe bakalım, tanıyabilecek misiniz? Denildikten sonra farklı alanlarda (müzik, spor, kültür, tiyatro,..vb.) örnek olmuş kişilerin yer aldığı sunu izlenir.

Açıklama 2: Bu tanınmış kişiler kimlerdir, öne çıktıkları alanlar nelerdir, özellikleri nelerdir, hangi özellikleri ile tanınmışlardır/örnek olmuşlardır?

Derinleştirme 2: Şimdi sizlerle bir grup çalışması yapacağız. Gruplara içinde isim ve tanıtım kartları olan zarflar dağıtılır. İsimlerle özellikleri eşleştirmeleri istenir. En çabuk bitiren grup ödüllendirilir. En sonunda doğru eşleştirmeler sunuda gösterilir. Macera Filmi Öğrenme Nesnesi izlettirilerek, grup olarak bu ünlülerin oynayacağı ve onların farklı yönlerini (olumlu-olumsuz) ön plana çıkaran bir film senaryosu oluşturmaları istenir.

Değerlendirme 2: Grupların oluşturduğu film senaryoları değerlendirilerek, öğrencilere geri dönütler verilir.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar:

(imza)
Öğretmen
Seher YARAR

(imza)
Müdür
Adı ve soyadı

EK 15. a.

PROBLEM DURUMU:

Siz bir sınıf öğretmenisiniz. Yeni dönem başladı ve bu sene 1. sınıf öğrencilerini okutacağınızı öğrendiniz. Okulun ilk günü heyecanla sınıfa girdiniz; ama bir probleminiz var. Sınıfınızdaki tüm öğrenciler *İKİZ!*..üstelik de tek yumurta ikizi. Yani birbirlerine tamamen benzeyen ikizlerden oluşan bir sınıfınız var.

Öğrencilerinizi birbirlerinden ayırmak için ne yaparsınız?

Öneriler:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Önerinizi Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gereken Noktalar:

- Grup adınızı belirleyin.
- Grup üyeleri arasından birini sözcü olarak seçin ve zarfın içindeki yaka kartını takın.
- Grup olarak çözüm önerilerinizi size ayrılan yere yazın.
- Sürenizi iyi değerlendirin, bu çalışma için size verilen süre 5 dakikadır.
- Süre bitiminde her grubun sözcüleri grup önerilerini okumak üzere ayağa kalkmalı ve önerilerini okumak için kendi sıra numarasını beklemelidir.
- Tüm öneriler tahtaya yazıldıktan sonra sınıfça en iyi öneriyi seçerek o grubu ödüllendireceğiz.
- Harika öneriler bulacağınızdan eminim.

KOLAY GELSİN!

EK 15. b.

PARMAK İZİ ETKİNLİK KÂĞIDI

- Grup üyelerinin her biri sırayla aşağıda sizler için ayrılmış kutucukların içine isimlerini yazsın.
- Her bir grup üyesi işaret parmağını mürekkep kabına batırdıktan sonra adının olduğu kutucuğa parmağını bastırsın.
- Parmak izi çıktıktan sonra parmağında kalan mürekkebi peçeteye silsin.
- İşlem adımlarını tamamladıktan sonra öğretmeninizin yönlendirmesini bekleyin.

Ad- Soyad:

Ad- Soyad:

Ad- Soyad:

Ad- Soyad:

Ad- Soyad:

Ad- Soyad:

EK 15.c.**BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR TABLOSU**

- Aşağıdaki tabloyu tüm grup üyelerinin fikirlerini alarak doldurunuz.
- Tabloyu doldururken arkadaşlar olarak kendi aranızdaki benzerlikler ve farklılıklarınızı düşünmeniz size ipucu verecektir.
- Süreniz, 5 dakikadır. Sürenizi iyi değerlendiriniz.
- Süre bitiminde grup sözcünüz fikirlerinizi arkadaşlarınızla söz alarak paylaşsın.

İnsanlar Arasındaki Benzer Özellikler	İnsanlar Arasındaki Farklı Özellikler

EK 15. d.

GRUP ADI

SOY AĞACI GRUP ÇALIŞMASI

Benim adım Deniz.
Doğa'nın erkek
kardeşiyim. Çimen'in
eşiyim.

Benim adım Nil. Doğa'nın kız
kardeşiyim. Irmak ve Toprak'ın
kızıyım.

Benim adım Gül. Meşe'nin
annesiyim, Kaya'nın eşiyim.

Benim adım Meşe. Doğa'nın
dayısıyım. Çiçek'in eşiyim.

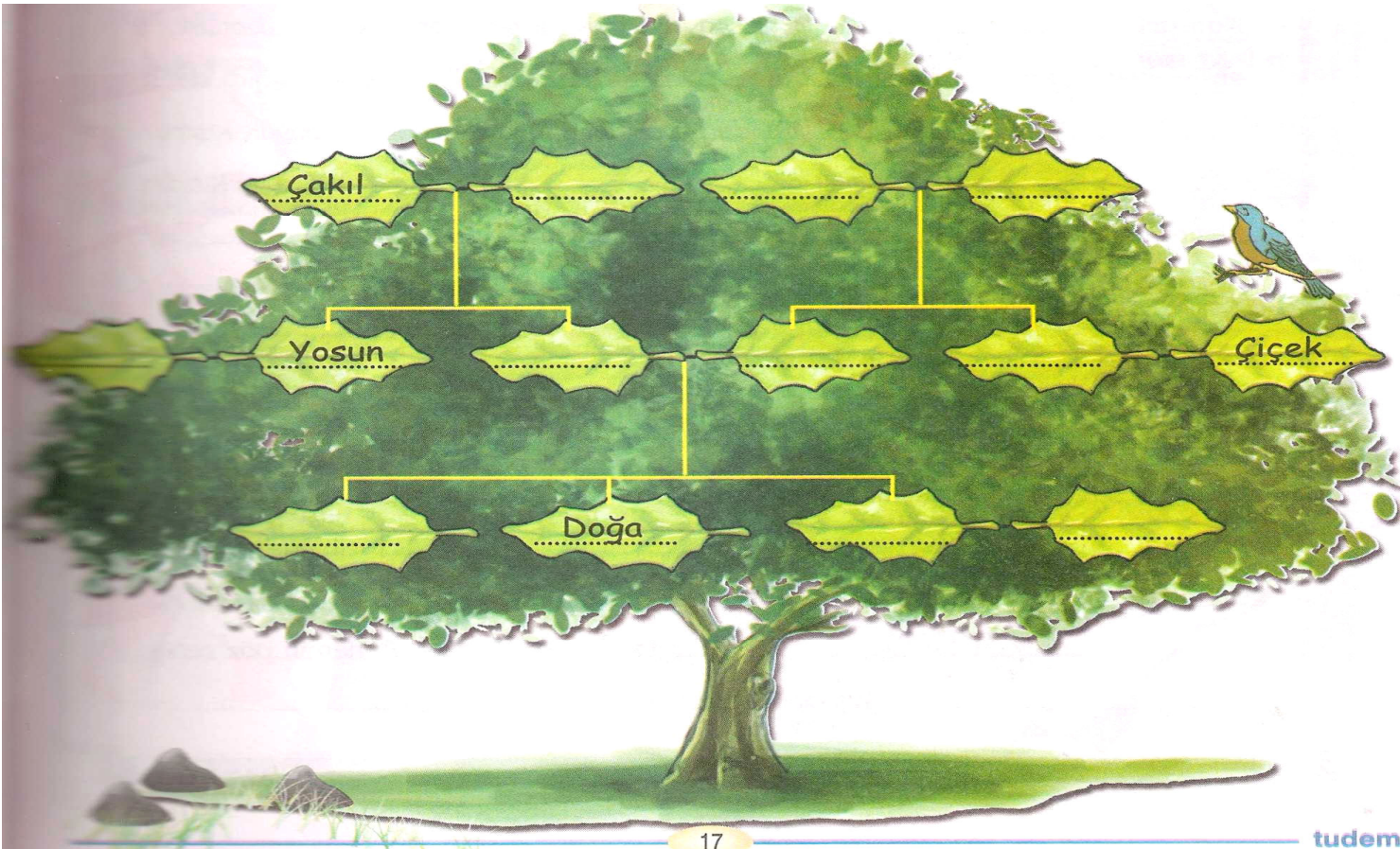

Benim adım Çakıl. Toprak'ın babasıyım.
Su'nun eşiyim.

Benim adım Yosun. Nil'in halasıyım.
Yeşil'in eşiyim.

Doğa'nın ailesinin verdiği bilgileri kullanarak, onlara ait soy ağacını tamamla mısın?

EK 16. Sosyal Bilgiler Dersi Soy Ağacı Performans Ödevi Yönergesi

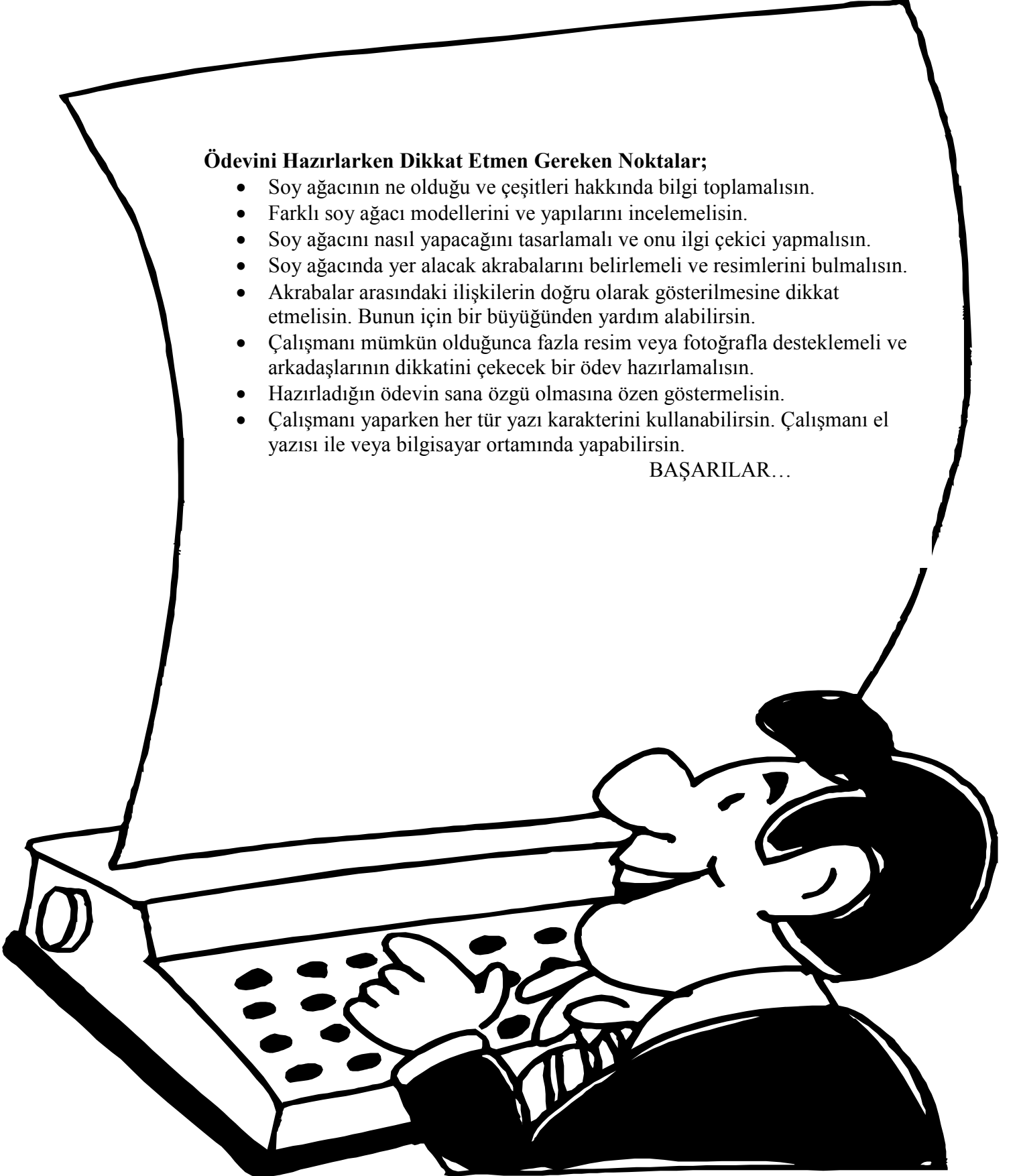
HAYDİ, KENDİ SOY AĞACIMIZI OLUŞTURALIM!

Aile tarihinizi, akrabalarınızı öğrenerek kendi ailenize ait soy ağacınızı oluşturunuz. Ödevinizi yaparken size yardımcı olacak öneriler aşağıda bulunmaktadır. Kolay gelsin.

Ödevini Hazırlarken Dikkat Etmen Gereken Noktalar;

- Soy ağacının ne olduğu ve çeşitleri hakkında bilgi toplamalısın.
- Farklı soy ağacı modellerini ve yapılarını incelemelisin.
- Soy ağacını nasıl yapacağını tasarlamalı ve onu ilgi çekici yapmalısın.
- Soy ağacında yer alacak akrabalarını belirlemeli ve resimlerini bulmalısın.
- Akrabalar arasındaki ilişkilerin doğru olarak gösterilmesine dikkat etmelisin. Bunun için bir büyüğünden yardım alabilirsin.
- Çalışmanı mümkün olduğunca fazla resim veya fotoğrafla desteklemeli ve arkadaşlarının dikkatini çekecek bir ödev hazırlamalısın.
- Hazırladığın ödevin sana özgü olmasına özen göstermelisin.
- Çalışmanı yaparken her tür yazı karakterini kullanabilirsin. Çalışmanı el yazısı ile veya bilgisayar ortamında yapabilirsin.

BAŞARILAR...

**EK 17. Sosyal Bilgiler Dersi Soy Ağacı Performans Ödevi Değerlendirme Ölçeği ve
Deney Grubu Öğrencilerinin Soy Ağacı Performans Ödevi Puanları**

Sosyal Bilgiler Dersi Soy Ağacı Performans Ödevi Puanları											
ÖLÇÜTLER	1	Geliştirilebilir	Ödevinin ilgi çekici başlığının olması	Akrabalar arası ilişkileri göstermesi	Performans ödevinin temiz ve düzenli olması	Yazının okunaklı olması	Performans ödevinin zamanında teslim edilmesi	TOPLAM	YÜZDE		
	2	Orta düzeyde									
	3	Yeterli									
	4	Üst düzeyde									
Sıra	No	Adı Soyadı									
1	149	N. G.	2	4	4	4	4	18	90		
2	154	Y. A.	2	3	3	4	4	16	80		
3	194	M. D. S.	2	4	4	4	2	16	80		
4	234	A. S.	1	4	4	4	4	17	85		
5	238	C. Ş.	2	2	2	3	4	13	65		
6	255	M. A. K.	2	3	4	4	4	17	85		
7	326	E. H.	2	2	4	4	4	16	80		
8	345	A. A.	2	2	4	4	4	16	80		
9	351	H. K.	1	1	3	3	2	10	50		
10	360	M. K.	1	3	4	4	2	14	70		
11	367	F. M.	GETİRMEDİ								
12	386	S. K.	1	2	2	4	4	13	65		
13	403	A. Ü.	2	3	3	3	4	15	75		
14	434	M. S.	GETİRMEDİ								
15	441	A. N. S.	1	3	2	2	4	12	60		
16	445	H. K.	2	1	2	3	4	12	60		
17	447	T. İ. D.	1	4	3	4	4	16	80		
18	459	Y. G.	GETİRMEDİ								
19	463	T. A.	1	2	2	4	2	11	55		
20	489	B. B.	1	4	4	4	4	17	85		
21	502	A. S.	GETİRMEDİ								
22	525	R. G.	GETİRMEDİ								
23	527	İ. M.	4	4	3	4	4	19	95		
24	614	F. S. D.	2	4	4	4	4	18	90		
25	637	M. B. Ö.	2	2	4	4	4	16	80		
26	746	E. K.	2	1	2	3	4	12	60		
27	749	Z. K.	2	1	3	4	4	14	70		
28	750	B. C. B.	1	4	3	2	4	14	70		
29	802	B. B.	2	3	3	3	4	15	75		
30	807	E. S.	2	1	2	2	4	11	55		

EK 18. Sosyal Bilgiler Dersi Kronoloji Proje Ödevi Yönergesi

9 MART İLKÖĞRETİM OKULU 4-C SINIFI SOSYAL BİLGİLER DERSİ PROJE ÇALIŞMASI

Adı Soyadı :

Tarih :

KRONOLOJİ: Zaman bilimi/ zaman dizimi/ Olayların tarihsel sıralanması ile ilgili bilim dalı

Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğimiz konularımız paralelinde bu hafta sonu harika bir proje ödevi hazırlayacaksınız. Doğduğunuz günden itibaren hayatınızdaki önemli olayları kronolojik sıraya dizecek ve bunu karton üzerine düzenli bir şekilde yerleştireceksiniz.

Kartonu ister yatay ister dikey kullanabilirsiniz. Çalışmanıza fotoğraflarınızı ekleyebilirsiniz. Kolay gelsin. Harika işler başaracağınızdan eminim.

Örnek :

	1999	Bursa' da doğdum.
	2000	
	2001	

	1999	Bursa' da doğdum.

Projeyi yaparken dikkat etmen gereken hususlar:

- Projeye başlık yazmayı unutma!
- Eski fotoğraflarını incele.
- Projende kullanacağın fotoğraflarını seç.
- Hayatındaki önemli olayları sıraya koy.
- Kesme ve yapıştırma yaparken düzgün olmasına dikkat et.
- Kartona veya kâğıda yazdıklarının okunaklı olmasına ve karşıdan okunabilecek şekilde olmasına özen göster. Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat.
- Projedeki yazıları elle yazabilir veya bilgisayarda yazıp çıktısını alabilirsin.

KOLAY GELSİN!..

EK 19. Sosyal Bilgiler Dersi Kronoloji Proje Ödevi Değerlendirme Ölçeği ve Deney Grubu Öğrencilerinin Kronoloji Proje Ödevi Puanları

EK 19. Sosyal Bilgiler Dersi Kronoloji Proje Ödevi Değerlendirme Ölçeği ve Deney Grubu Öğrencilerinin Kronoloji Proje Ödevi Puanları

Sosyal Bilgiler Dersi Kronoloji Proje Ödevi Değerlendirme Formu

Sıra	No	Adı Soyadı	OLAYLARI BELİRLEME			OLAYLARIN KRONOLOJİK SIRALANIŞI			PROJENİN DÜZENİ			TESLİM EDİLMESİ			TOPLAM	YÜZDE
			3- Öğrenci hayatında her yıla ait önemli bir olay belirlemiştir. (8 ve üstü)	2- Öğrenci hayatındaki bazı olayları belirlemiştir. (5, 6, 7)	1- Öğrenci hayatında bir iki önemli olayı belirlemiştir.	3- Öğrenci belirlediği olayları tarihlerine göre sıralamıştır ve zaman şeridinde uygun şekilde yerleştirmiştir.	2- Belirlediği olayları tarihlerine göre sıralamış, ancak zaman şeridinde uygun şekilde yerleştirememiştir.	1- Belirlediği olayları tarihlerine göre sıralayamamış ve zaman şeridinde uygun şekilde yerleştirememiştir.	3- Projesine ilginç bir başlık bulmuş, yazım kurallarına, noktalama işaretlerine dikkat etmiş, temiz ve okunaklı bir ödev teslim etmiştir.	2- Projesine sıradan bir başlık bulmuş; ama imla kurallarına, noktalama işaretlerine dikkat ederek temiz ve okunaklı bir ödev hazırlamıştır.	1- Projesine sıradan bir başlık bulmuş, yazım kurallarına, noktalama işaretlerine dikkat etmemiş, temiz ve okunaklı olmayan bir ödev hazırlamıştır.	3- Ödevini zamanında teslim etmiştir.	2- Ödevini son teslim tarihinden bir hafta sonra teslim etmiştir.	1- Ödevini ünite sonunda teslim etmiştir.		
1	149	N. G.		X		X			X			X			11	92
2	154	Y. A.	X			X			X			X			12	100
3	194	M. D. S.		X		X				X		3			10	83
4	234	A. S.	TESLİM ETMEDİ													
5	238	C. Ş.		X		X			X			X			11	92
6	255	M. A. K.		X		X				X		X			10	83
7	326	E. H.	TESLİM ETMEDİ													
8	345	A. A.	TESLİM ETMEDİ													
9	351	H. K.	TESLİM ETMEDİ													
10	360	M. K.		X		X				X		X			10	83
11	367	F. M.	TESLİM ETMEDİ													

12	386	S. K.	TESLİM ETMEDİ												
13	403	A. Ü.	X			X			X		X		11	92	
14	434	M. S.	TESLİM ETMEDİ												
15	441	A. N. S.	TESLİM ETMEDİ												
16	445	H. K.	TESLİM ETMEDİ												
17	447	T. İ.D.	X			X		X		X			12	100	
18	459	Y. G.	TESLİM ETMEDİ												
19	463	T. A.		X	X			X			X		8	67	
20	489	B. B.	TESLİM ETMEDİ												
21	502	A. S.	TESLİM ETMEDİ												
22	525	R. G.	TESLİM ETMEDİ												
23	527	İ. M.	X			X		X		X			12	100	
24	614	F. S. D.		X		X		X		X			11	92	
25	637	M. B. Ö.	X			X			X		X		11	92	
26	746	E. K.	TESLİM ETMEDİ												
27	749	Z. K.	TESLİM ETMEDİ												
28	750	B. C. B.		X			X			X		X		9	75
29	802	B. B.		X		X			X		X		10	83	
30	807	E. S.	TESLİM ETMEDİ												

EK 20. Derslerde Kullanılan Çalışma Yaprakları

EK 20. a.

KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ ÇALIŞMA KÂĞIDI 1

Aşağıdaki cümleleri, ifadelerin doğruluğuna veya yanlışlığına göre işaretleyiniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
* Kronoloji, olayların neden ve sonuçlarını anlamamıza yardımcı olur.		
* İlk karnemizi emeklerken alırız.		
* Dişlerimiz çıkmadan okula başlarız.		
* Okula gitmeden önce çatal, bıçak kullanmayı öğreniriz.		
* Bireyin aile geçmişini gösteren çizelgeye soy ağacı denir.		
* Soy ağacı oluştururken kan bağı dikkate alınır.		
* Soy ağacı sayesinde ailenin geçmişi öğrenilir.		
* Akrabalar soy ağacında yer almaz.		
* Kardeşler hep aynı şeyleri düşünürler.		
* Duygularımız, düşüncelerimizi etkiler.		
* Parmak izi tüm insanlarda aynıdır.		
* İnsan yaşamı kronolojik olarak sıralanabilir.		
* Gözlerimizin renkli olması ortak özelliklerimizdendir.		
* Kişiler gibi ülkelerin de kronolojileri vardır.		

*****Farklılık zenginliktir.” cümlesini açıklayan üç cümlelik yazı yazınız.**

.....

.....

.....

EK 20. b.

KENDİMİ TANIYORUM ÜNİTESİ ÇALIŞMA KÂĞIDI 2

Aşağıda verilen ifadelerin hangisinin duygu, hangisinin düşünce belirttiğini karşlarına yazar mısınız?

1. Ayşe çok güzel bir elbise almış.
2. Anneannem bize geldiğinde kardeşim ve ben çok mutlu oluruz.
3. Güzel bir haber aldığımda çok sevinirim.
4. Türk milleti misafirperver bir millettir.
5. Tuttuğum takımın maçlarını seyrederken çok heyecanlanırım.
6. Bilgi yarışmasında bizim okulumuz birinci geldi.
7. Başarılı olmak için düzenli çalışmalıyız.
8. Bayramlarda büyüklerimizin ellerini öpmeliyiz.
9. Okuma bayramında birinci olduğumu duyduğumda çok şaşırmıştım.
10. Sevdiğim oyuncuğım kırıldığında çok üzülmiştim.

Aşağıdaki cümleleri, ifadelerin doğruluğuna veya yanlışlığına göre işaretleyiniz.

Doğru bilgilerin başına (D), yanlış bilgilerin başına (Y) yazınız.

- () Her insan farklı duygu ve düşüncelere sahiptir.
- () Duygularımız ve düşüncelerimiz birbirini etkiler.
- () Farklı duygu ve düşüncelere saygılı olmamız gerekmez.
- () Karşımızdaki insanların isteklerinin de bizimki kadar önemli olduğunu bilmeliyiz.
- () İnsanlara her zaman iyi davranmamız gerekmez.
- () İnsanlar birbirleriyle anlaşmak zorunda değildirler.
- () Farklı durumlarda farklı duygular içinde oluruz.
- () Duygular düşüncelerden daha önemlidir.
- () İnsanlara ve doğaya saygılı davranmalıyız.
- () Herkesin kendini ifade etme hakkı vardır.
- () Bize saygısız davranan insanlara biz de saygısız davranmalıyız.
- () Başarisından dolayı arkadaşımızı tebrik etmek, duygularımızı ifade etme yollarından biridir.
- () Resim yapmak konusunda herkes başarılıdır.

- ()Çocukların düşüncelerine saygı göstermesek de olur.
 ()Hoşgörünün hâkim olduğu toplumlarda kavga olmaz.
 ()Duygularımızı tanımak çok önemlidir.

KAVRAMLARI BUL, YAZ VE TANIMLA...

A	B	C	D	E	R	E	T	D	S
Y	D	Ü	Ş	Ü	N	C	E	U	O
Y	U	I	O	P	Ğ	Ü	A	Y	Y
S	D	F	G	H	J	K	L	G	İ
Z	C	V	B	N	M	Ö	Ç	U	A
E	R	T	Y	U	I	O	P	Ü	Ğ
K	R	O	N	O	L	O	J	İ	A
Z	S	A	D	F	E	R	T	G	C
H	J	K	L	Ş	O	M	I	N	I
H	O	Ş	G	Ö	R	Ü	A	S	D

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

EK 21. Deney Grubunda Yürütülen Etkinliklerden Örnekler

PARMAK İZİ ETKİNLİK KÂĞIDI

- Grup üyelerinin her biri sırayla aşağıda sizler için ayrılmış kutucukların içine isimlerini yazsın.
- Her bir grup üyesi işaret parmağını mürekkep kabına batırdıktan sonra adının olduğu kutucuğa parmağını bastırsın.
- Parmak izi çıktıktan sonra parmağında kalan mürekkebi peçeteyle silsin.
- İşlem adımlarını tamamladıktan sonra öğretmeninizin yönlendirmesini bekleyin.

Ad- Soyad: *Aperen Akbulut*

Ad- Soyad: *Seyna
YERKMEZER*

Ad- Soyad: *Beysa Balci*

Ad- Soyad:

Ad- Soyad: *Fulya Sude
Demirci*

Ad- Soyad:

BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR TABLOSU

- Aşağıdaki tabloyu tüm grup üyelerinin fikirlerini alarak doldurunuz.
- Tabloyu doldururken arkadaşlar olarak kendi aranızdaki benzerlikler ve farklılıklarınızı düşünmeniz size ipucu verecektir.
- Süreniz, 5 dakikadır. Sürenizi iyi değerlendiriniz.
- Süre bitiminde grup sözcünüz fikirlerinizi arkadaşlarınızla söz alarak paylaşın.

İnsanlar Arasındaki Benzer Özellikler	İnsanlar Arasındaki Farklı Özellikler
<p>Aynı, rengi sevebilirler. Saç rengi aynı olabilir. İkiside gözlük takabilir. Göz rengi aynı olabilir. İkisi aynı dersi seven İkiside usun olabilir.</p>	<p>Birinin kaze kolur den diyeninin olmaz. Ten rengi farklı olabilir. Biri matematiği seven biri semez: Biri yavaş kitap okur diyeri hızlı okur. Birinin saçı kısa diyeninin uzun olabilir, birinin b</p>

Mehmet Ali, Feyza Gül, Nurseli, Mahmut, Havva

PROBLEM DURUMU:

Siz bir sınıf öğretmenisiniz. Yeni dönem başladı ve bu sene 1. sınıf öğrencilerini okutacağınızı öğrendiniz. Okulun ilk günü heyecanla sınıfa girdiniz; ama bir probleminiz var. Sınıfınızdaki tüm öğrenciler *İKİZ!*.. üstelik de tek yumurta ikizi. Yani birbirlerine tamamen benzeyen ikizlerden oluşan bir sınıfınız var.

Öğrencilerinizi birbirlerinden ayırmak için ne yaparsınız?

Öneriler:

1. *Kalktığı anda adını söyler.*
2. *Biri gözlük takıyorsa diğeri takmazsa.*
3. *Numarası takarsa.*
4. *Birinin saçını kısa birinin uzun olabilir.*
5. *Önlüklerinin şekli değişik olabilir.*
6. *Hareketlerinden.*
7.
8.
9.
10.

Önerinizi Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gereken Noktalar:

- Grup adınızı belirleyin.
- Grup üyeleri arasından birini sözcü olarak seçin ve zarfın içindeki yaka kartını takın.
- Grup olarak çözüm önerilerinizi size ayrılan yere yazın.
- Sürenizi iyi değerlendirin, bu çalışma için size verilen süre 5 dakikadır.
- Süre bitiminde her grubun sözcüleri grup önerilerini okumak üzere ayağa kalkmalı ve önerilerini okumak için kendi sıra numarasını beklemelidir.
- Tüm öneriler tahtaya yazıldıktan sonra sınıfça en iyi öneriyi seçerek o grubu ödüllendireceğiz.
- Harika öneriler bulacağınızdan eminim.

G. adı: *Güçlüler* *Dünya* **KOŞAY GELSİN!**
Davranışlar

EK 22. Kontrol Grubunda Yürütülen Etkinlik Örnekleri

KENDİMİ TANIYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANIYORUM

Süre: 40'

Kazanım

- Bireysel farklılıkları tanıyarak kabul eder.

Araç-Gereçler

- Değişik renkteki saç telleri, parmak izi çıkarmak için istampa

Derse Hazırlık

- "İki insanı birbirinden nasıl ayırt edebilirsiniz?" sorusunu sorduktan sonra, iki öğrenciyi ayağa kaldırarak aralarındaki bireysel farklılıkları bulmalarını isteyebilirsiniz.

Çalışma Kitabı Açıklamaları

- Zihinsel Engelli Bir Kardeşim Olsaydı Ödüllü Yazı ve Resim Yarışması, başlıklı 1. etkinlik yaptırılabilir.

Konuyla İlgili Açıklamalar

- Bireysel fark denince fiziki özellikler bakımından farklar ifade edilmektedir. Her bireyde farklı olabilecek saç, göz rengi, boy, kilo, ten rengi, parmak izi gibi farklar ifade edilmektedir.
- Ders Kitabı'ndaki Atakan ve Aysel'in resimlerini inceletirip baloncuklardaki metinleri okutun. İkiisi arasındaki bireysel farklılıkları söylemelerini isteyin. Birkaç dakikalık bir süre için yanlarında bulunan arkadaşlarının bireysel farklılıklarına dair gözlem yapmalarını isteyin.

KENDİMİ TANIYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANIYORUM

Süre: 40'

Kazanım

- Bireysel farklılıkları tanıyarak kabul eder.

Araç-Gereçler

- Değişik renkteki saç telleri, parmak izi çıkarmak için istampa

Derse Hazırlık

- "İki insanı birbirinden nasıl ayırt edebilirsiniz?" sorusunu sorduktan sonra, iki öğrenciyi ayağa kaldırarak aralarındaki bireysel farklılıkları bulmalarını isteyebilirsiniz.

Çalışma Kitabı Açıklamaları

- Zihinsel Engelli Bir Kardeşim Olsaydı Ödüllü Yazı ve Resim Yarışması, başlıklı 1. etkinlik yaptırılabilir.

Konuyla İlgili Açıklamalar

- Bireysel fark denince fiziki özellikler bakımından farklar ifade edilmektedir. Her bireyde farklı olabilecek saç, göz rengi, boy, kilo, ten rengi, parmak izi gibi farklar ifade edilmektedir.
- Ders Kitabı'ndaki Atakan ve Aysel'in resimlerini inceletirip baloncuklardaki metinleri okutun. İkiisi arasındaki bireysel farklılıkları söylemelerini isteyin. Birkaç dakikalık bir süre için yanlarında bulunan arkadaşlarının bireysel farklılıklarına dair gözlem yapmalarını isteyin.

Düşüncelerim:

KENDİMİ TANIYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANIYORUM

Süre: 40' + 40'

Kazanım

- Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.
- Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.

Derse Hazırlık

- "Kimler okula başladığı günü hatırlıyor?" sorusunu sorabilirsiniz. Öğrencilerinizden o zaman ne düşündüklerini, ne hissettiklerini anlatmalarını isteyebilirsiniz.

Çalışma Kitabı Açıklamaları

- "Hayatımızdaki Önemli Günler" adlı 5. etkinlik yaptırılabilir.

Konuyla İlgili Açıklamalar

- Konuyla başlamadan önce öğrencilerden bir öncelik derste getirmelerini istediğiniz albümleri ve defterleri açtırabilirsiniz. Bunu yaparken sınıf gruplarına bireysel albümleri beraber inceletebilirsiniz. 20 - 25 dakika bu etkinliği yaptıktan sonra o yıllarda neler hissettiklerini anlatarak derse başlayabilirsiniz.

KENDİMİ TANIYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANIYORUM

Süre: 40'

Kazanım

- Bireysel farklılıkları tanıyarak kabul eder.

Araç-Gereçler

- Değişik renkteki saç telleri, parmak izi çıkarmak için istampa

Derse Hazırlık

- "İki insanı birbirinden nasıl ayırt edebilirsiniz?" sorusunu sorduktan sonra, iki öğrenciyi ayağa kaldırarak aralarındaki bireysel farklılıkları bulmalarını isteyebilirsiniz.

Çalışma Kitabı Açıklamaları

- Zihinsel Engelli Bir Kardeşim Olsaydı Ödüllü Yazı ve Resim Yarışması, başlıklı 1. etkinlik yaptırılabilir.

Konuyla İlgili Açıklamalar

- Bireysel fark denince fiziki özellikler bakımından farklar ifade edilmektedir. Her bireyde farklı olabilecek saç, göz rengi, boy, kilo, ten rengi, parmak izi gibi farklar ifade edilmektedir.
- Ders Kitabı'ndaki Atakan ve Aysel'in resimlerini inceletirip baloncuklardaki metinleri okutun. İkiisi arasındaki bireysel farklılıkları söylemelerini isteyin. Birkaç dakikalık bir süre için yanlarında bulunan arkadaşlarının bireysel farklılıklarına dair gözlem yapmalarını isteyin.

Performans Ödevi

Amaç: Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyma

Performans ödevi: Sizden kendi yaşamınızdaki önemli olayları aradıktan ve kendinize ait bir zaman çizelgesi oluşturduktan sonra isteniyorsa Bu çizelgeyi yaparken;

- Yaşamınızdaki her yıla ait önemli bir olayı belirleyiniz.
- Bu önemli olayla ilgili fotoğraf, oyuncak, kartpostal vb. toplayabilirsiniz ya da bu olaya ait bir resim çizebilirsiniz.
- Bir zaman çizelgesi oluşturarak, topladığınız malzemeleri üzerine uygun yerlere yerleştiriniz.

Değerlendirme: Bu çalışma değerlendirilirken; hayatınızdaki önemli olayları belirlemeniz, bu olaylarla ilgili kartlar kullanmanız ve doğru zaman çizelgesi oluşturmanız dikkate alınacaktır.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI	
PUAN	ÖLÇÜTLER
5	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci, hayatında her yıla ait önemli bir olay belirlemiştir. Her olayla ilgili kart kullanmıştır. Olayları tarihlerine göre sıralamıştır. Olayları zaman çizelgesinde uygun şekilde yerleştirmiştir.
4	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci, hayatında bazı önemli olayları belirlemiştir. Bu önemli olayları başlıca ile ilgili kartlar kullanmıştır. Bu önemli olayları tarihlerine göre sıralamıştır. Bu önemli olayları zaman çizelgesinde uygun şekilde yerleştirmiştir.
3	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci, hayatında bazı önemli olayları belirlemiştir. Bu önemli olayları başlıca ile ilgili kartlar kullanmıştır. Bu önemli olayları zaman çizelgesinde uygun şekilde yerleştirmiştir.
2	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci, hayatında bazı önemli olayları belirlemiştir. Bu önemli olayları başlıca ile ilgili kartlar kullanmıştır. Bu önemli olayları zaman çizelgesinde uygun şekilde yerleştirmiştir.
1	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci, hayatında bazı önemli olayları belirlemiştir. Bu önemli olayları başlıca ile ilgili kartlar kullanmıştır. Bu önemli olayları zaman çizelgesinde uygun şekilde yerleştirmiştir.

KENDİMİ TANİYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANİYORUM

Süre: 40'
Kazanım

- Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.
- Bireysel farklılıkları tanıyıp kabul eder.

Araç-Gereçler

- Soy ağacı

Derse Hazırlık

- Öğrencilerinden aileleriyle ilgili daha önce hazırlanmış soy ağacı varsa getirmelerini isteyip bunun üzerinde bir süre konuşabilirsiniz. Örnek bir soy ağacı hazırlayarak sınıfta sergileyebilirsiniz.

Çalışma Kitabı Açıklamaları

- "Çocukların Başkalarını Hoşnut Etmeyi Öğrenmeyi" adlı 4. etkinlik yaptırılabilir.
- "Soy Ağacı" adlı 6. etkinlik yaptırılabilir.

Konuyla İlgili Açıklamalar

- Soy ağacı çıkarmak önemlidir. İnsanlar çalışmak, eğitim yada sağlık gibi nedenlerle sürekli olarak yer değiştirdikleri için akrabalar arasında zamanla ilişkiler kopmaktadır. Soy ağacı ile bu sorun giderilebilir.

HAYATIM VE ALEM

Babama bu yıl okulunuzun açılış törenine katılıp konuşmanızda sorularla ilgili sorular soracağım. Onun yanı sıra arkadaşlarımla arkadaşlığa gireceğim. Benim için arkadaşlarımın hayatımda ne kadar önemli olduğunu düşünüyorum. Benim için arkadaşlarımın hayatımda ne kadar önemli olduğunu düşünüyorum. Benim için arkadaşlarımın hayatımda ne kadar önemli olduğunu düşünüyorum.

38

KENDİMİ TANİYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANİYORUM

HAYATIM VE ALEM

Rapor Yazma

Öğrencilerinizin katıldıkları bir grup faaliyeti hakkında bir rapor yazmalarını isteyebilirsiniz. Bu raporda grubun niçin kurulduğu, üyelerinin nasıl seçildiği, daha önce hangi çalışmalar yaptıkları, grup çalışmalarının düzenli yürütmesi için neler planladıkları gibi konulara değinmelerini isteyiniz. Görsel malzeme (fotoğraf, resim vs.) kullanmalarını belirtiniz.

Düşüncelerim

39

KENDİMİ TANİYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANİYORUM

Süre: 40' + 40' + 40'
Kazanım

- Duyulan ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder.
- Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.
- Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar.

Derse Hazırlık

Ders kitabında yer alan çizimleri inceletebilirsiniz (5-10 dakika). Daha sonra "Sizin ya da arkadaşlarınızın da yüzü böyle oluyor mu, bu gibi durumlarda neler hissediyorsunuz, düşünüyorsunuz?" sorularını sorarak derse giriş yapabilirsiniz.

Çalışma Kitabı Açıklamaları

- "İstenilen ve İstenilmeyen" adlı 7. etkinlik yaptırılabilir.
- 8. etkinlik yaptırılabilir.
- "Hoşgörü" adlı 9. etkinlik yaptırılabilir.

Konuyla İlgili Açıklamalar

- Öğrencilerinize, arkadaşlarının yüz ifadelerini yorumlamalarını isteyebilirsiniz.
- Duygu ile düşünce arasında ince bir çizgi vardır. Bir olayda gösterdiğimiz düşünce ve davranışımız, olayın meydana geldiği sıradaki duygularımızı etkiler. Aynı olaya değişik zamanlarda farklı tepkilerde bulunabiliriz. Bizim böyle davranma hakkımız olduğu gibi başkalarının da böyle davranmasının normal olduğunu bilerek öğrencilere bu durumlarda duygu ve düşüncelerin saygı ile karşılanması bilinci kazandırılmalıdır.

DUYU VE DÜŞÜNCE DÜNYAM

40

KENDİMİ TANİYORUM
1. ÜNİTE

KENDİMİ TANİYORUM

DUYU VE DÜŞÜNCE DÜNYAM

Rol Oynama Etkinliği

- Farklı duygu ve düşünceleri yansıtan roller oynamaları istenebilir.

Düşüncelerim

- Bu ünite de verilecek değer olan hoşgörünün kazandırılması için Mevlâna'dan (1207 - 1273) çeşitli hikâyeler kullanabilirsiniz. Bunlardan bir örnek aşağıda verimizdir. "Bir gün yolda iki kişi kavga ederlerken birisi diyor ki; 'Bir söyle bir işit!' " Bu sözü duyan Mevlâna, derhâl yanlarına giderek o adama; "Ne söyleyeceksin bana söyle, benimle kavga et, diyor. Bana bin söyle bir bile işitmezsin!" Bu sözden sonra adamlar Mevlâna'ya saygı göstererek barışıyor." Mevlâna'nın hoşgörüsü ve merhameti sadece insanları değil, bütün canlıları kapsar.

41

EK 23. Uygulama Sonrasında Deney Grubu Öğrencileriyle Yapılan Yarı Yapılandırılmış Mülakat Soruları

1. Animasyonları esas alan etkinliklerle yürüttüğümüz Sosyal Bilgiler dersini daha önce işlediğiniz hayat bilgisi derslerinden hangi yönüyle farklı buldunuz “Kendimi Tanıyorum” ünitesindeki etkinlikleri yaparken severek yaptığınız veya kolay bulduğunuz etkinlikler hangileri olmuştur? Neden?
2. Bu ünitenin öğretimi ile ilgili etkinlikleri yaparken hoşlanmadığınız veya zor bulduğunuz etkinlikler hangileri olmuştur? Neden?
3. Bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerinin bu şekilde etkinliklerle devam etmesini ister misiniz? Neden?
4. Bu uygulamalarla yapılan dersleri hangi yönlerden eksik buldunuz?
5. Yürütülen uygulamalar hakkında ne düşünüyorsunuz? Daha önce bilmediğiniz veya yanlış bildiğiniz kavramları öğrenmenize yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz, örnek verebilir misiniz?
6. Animasyonlarla işlenen derslerin sizin için farklılığı ne idi? Kısaca animasyonlarla ilgili düşüncelerinizi söyleyiniz.
7. Animasyonlarla ilgili etkinlikleri yaparken öncesinde ve sonrasında neler hissettiniz?
8. Derste öğrendiğiniz konuları/ kavramları /bilgileri gerçek hayatta kullanabileceğinizi düşünüyor musunuz?
9. Bir konuyu/ kavramı derste anlamıyorsanız sizce bundan öncelikle kim sorumludur? Neden?
10. Sizce etkili bir Sosyal Bilgiler dersi nasıl olmalıdır?
11. SBS'nin Sosyal Bilgiler dersi üzerinde bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
12. Daha önce herhangi bir derste bu tarz etkinliklerle karşılaştınız mı?
13. Bu etkinliklerin Sosyal Bilgiler kitabındaki diğer etkinliklerden farklı yönleri var mıdır? Varsa nelerdir?
14. Derste yaptığımız etkinliklerin başarın üzerinde bir etkisi olduğunu düşünüyor musun? Nasıl?
15. Aynı konuları kitaptaki etkinliklerle işleseydik sence başarı durumun nasıl olurdu? Neden?
16. Derste yaptığımız bu etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik duygu ve düşüncelerinizde bir etkisi oldu mu? Nasıl?
17. Derste yaptığımız bu etkinlikler arkadaşlarınızla ilişkilerini etkiledi mi? Nasıl?
18. Derste yaptığımız bu etkinlikler öğretmenle ilişkilerini etkiledi mi? Nasıl?
19. Derste yaptığımız etkinliklerin ne kadarını senin yapman gerekti? Ne kadarını öğretmen yaptı? Derste kendi yaptıklarınızı anlatır mısınız?
20. Derste öğrendiğiniz konuları/ kavramları /bilgileri başka bir derste kullanabileceğinizi düşünüyor musunuz?

EK 24. Mülakatlar Esnasında Kullanılan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Örnekleri

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Sevgili öğrenciler,

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde kullandığımız animasyonların sosyal bilgiler dersindeki akademik başarınıza ve tutumlarınıza yönelik etkisini araştırmaktır. Bu amaçla sizlerle yapmış olduğumuz etkinliklerle ilgili bazı sorular yönelteceğim.

Sizlerin vereceği cevaplar benim için ve eğitim dünyası için önem taşımaktadır. Etkinlikleri gerçekleştirdiğimiz sizlerle yapacağım bu görüşme araştırmanın amacına ulaşması konusunda yararlı olacaktır.

Görüşme sorularına geçmeden önce şunu belirtmek isterim ki aramızdaki konuşmalar kesinlikle gizli kalacak, adınız araştırmanın hiçbir yerinde kullanılmayacaktır. Ayrıca akademik başarınız ve sizinle olan ilişkilerimize olumlu veya olumsuz bir etkisi olmayacaktır. Sorularla ilgili düşüncelerinizi açık ve geniş şekilde ifade edebilirsiniz. Sizce bir sakıncası yoksa yaklaşık 15 dakika sürecek olan bu görüşmemizi ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyorum. Bu kayıtlar söylediklerinizin tamamını değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Başlamadan önce herhangi bir sorunuz varsa yanıtlayabilirim. Görüşme sonunda eklemek istediğiniz bir düşünce olursa ekleyebilirsiniz.

Vereceğiniz cevaplar için şimdiden teşekkür ederim.

Arş. Gör. Seher YARAR
Rize Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

Tolga ALBAYRAK

Görüşme Tarihi: 04.11.2009
Görüşme Yeri: Öğretmenler Odası
Görüşme Sırası: -4-
Okul ve Sınıfı: 9. Mart İlköğretim Okulu - 4/B

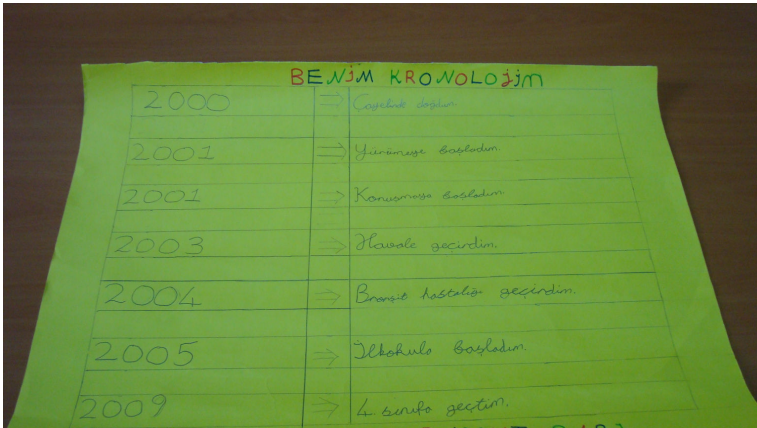
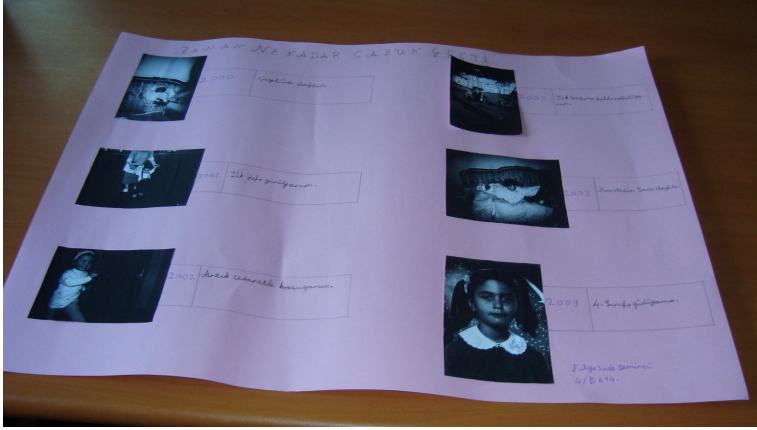
- Hedefi iyiydi, ancak biraz sıkıcılık vardı.

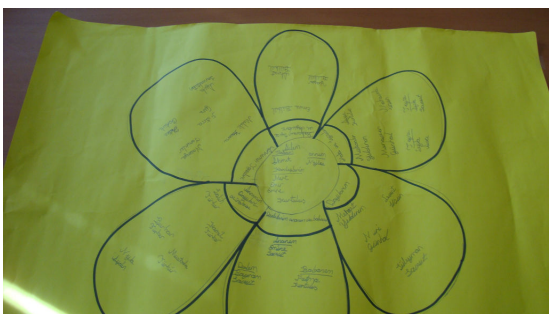
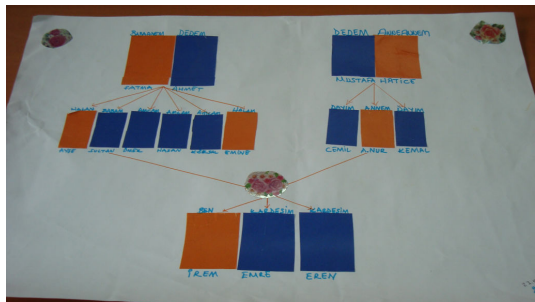
EK 25. Uygulamalar Esnasında Çekilen Fotoğraf Örnekleri

DENEY GRUBU: 4-B SINIFI

-ÖZET-

FLASH PROGRAMINDA KAVRAM KARİKATÜRLERİ İLE DESTEKLENEREK HAZIRLANMIŞ ÖĞRENME NESNELERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KULLANIMI

Seher YARAR

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Ana Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ayşegül ŞEYİHOĞLU

Haziran 2010

Araştırma, ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde flash programında hazırlanmış kavram karikatürleri ile desteklenmiş öğrenme nesnelерinin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına ve kalıcılık düzeylerine etkisini ve bu öğrenme nesneleri hakkında öğrenci düşüncelerini tespit etmek için gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar; öğrencilerin akademik başarılarındaki gelişimlerini tespit etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi” ve öğrencilerin derse yönelik tutumlarını belirlemek için kullanılan “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği”dir. Ayrıca araştırmada bu veri toplama araçlarından elde edilen nicel veriler, deney grubundan seçilen öğrencilerle yapılan mülakatlardan elde edilen nitel verilerle desteklenmiştir.

DeneySEL bir araştırma olan bu çalışma, 2009–2010 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde Rize ili, Çayeli ilçesi 9 Mart İlköğretim Okulu'nun 4. sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma bir deney (N=30) ve bir kontrol (N=30) grubu olmak üzere toplam 60 öğrenci ile yürütülmüştür. 4/B sınıfı deney, 4/A sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenerek Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ile yapılan ön test ile eşitlenmiştir.

Dersler, deney grubunda flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelерine dayalı etkinliklerle araştırmacı tarafından; kontrol grubunda ise ilköğretim programında yer alan etkinlikler ile sınıf öğretmeni tarafından beş hafta süreyle işlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına Kendimi Tanıyorum Ünitesi Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test-son test-kalıcılık testi olarak uygulanmıştır.

Araştırmada, Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan öğrenme nesnelерinin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına ve kalıcılık düzeylerine etkisini tespit etmek

için veri toplama araçlarıyla elde edilen nicel veriler ve çalışmanın sonunda öğrencilerle yapılan görüşmeler ile elde edilen nitel veriler kullanılmıştır. Nicel veriler SPSS istatistik programında yer alan tekrarlı ölçümler için tek faktörlü ANOVA, bağımsız gruplar için t-testi, bağımsız gruplar için Mann Whitney U-testi, frekans ve yüzde analizleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Analizlerde anlamlılık düzeyleri $p < .05$ olarak alınmıştır. Nitel veriler ise görüşmelerden elde edilen kayıtların içerik analizi ile çözümlenmesi sonucu değerlendirilmiştir. Nitel verilerin analizinde NVivo 8 programından faydalanılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçları; öğrenme nesnelерinin kullanıldığı deney grubu öğrencileri ile ilköğretim programındaki etkinliklerin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin ön-son-kalıcılık başarı testi karşılaştırmaları gruplar arasında farklılık olmadığını, grup içi karşılaştırmalarda ise ön test-son test ve ön test-kalıcılık testi arasında olmak üzere farklılık olduğunu göstermektedir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön-son-kalıcılık testi karşılaştırmalarında gruplar arasında farklılık gözlenmezken grup içi karşılaştırmalarda ise sadece deney grubunda ön test-kalıcılık testi arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Deney grubu öğrencileri ile yapılan görüşmelerde elde edilen veriler üzerinde yapılan içerik analizi sonucunda öğrencilerin öğrenme nesneleri ile yürütülen dersleri beğendikleri, öğrenme nesnelерinin öğrencilerin derse yönelik duygu ve düşüncelerinde etkili olduğu ve bundan sonraki derslerin öğrenme nesneleri ile işlenmesinden mutlu olacakları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğrenme Nesnesi, Kavram Karikatürü, Akademik Başarı, Tutum, Kalıcılık

SUMMARY

THE USING OF LEARNING OBJECTS PREPARED IN FLASH PROGRAM AND SUPPORTED BY THE CONCEPT CARTOONS IN SOCIAL STUDIES

Seher YARAR

Post Graduate Thesis, Department of Primary Education

Supervisor: Assistant Professor Doctor Ayşegül Şeyihoğlu

June, 2010

This research was to investigate into the effects of learning objects prepared with the support of concept cartoons in flash program upon the students' attitudes towards the lesson, their academic achievements and to determine their ideas about these learning objects in 4th year social studies.

In this research two different data collection tools were used. These are: Knowing Myself Unit success Test, developed by the researcher to determine the progress in students' academic achievements and Social Studies Attitude Scale used to determine students' attitude towards the lesson. Also, in this study quantitative data obtained by this data collection tools were supported with the qualitative data obtained by the interviews done with the students chosen from the experimental group.

This study, which is an experimental research, was administered to the 4th year classes at 9 Mart Primary School in Çayeli, Rize in the 2009-2010 Fall term. This study was conducted with 60 students half of which was an experimental (N=30) and half of which was a control group (N=30). After determining 4/B class as experimental, and 4/A as control group, they were equalized by Knowing Myself Unite Success Test and Social Studies Attitude Scale.

In the experimental group, courses were taught with activities depending in the learning objects prepared with the support of concept cartoons in flash program by the researcher; and in the control group courses are taught with the activities in the primary school program by the class teacher during 5 weeks. Knowing Myself Unite Success Test and Social Studies Attitude Scale Were applied to the experimental and control groups as pre test-post test retention test.

In this research, quantitative data obtained with data collection tools and qualitative obtained by the interviews done with students at the end of the study were used in order to determine the effects of learning objects used in social studies upon their attitude towards lesson, their academic achievements and retention levels. Quantitative data were evaluated by using frequency and percentage analyses of one-way ANOVA for repeated measures, independent samples T-Test, Mann Whittney U-Test for independent samples, Significance level in the analysis was taken as $p < .05$. In order to analyze the qualitative data NVivo 8 program was used.

The results of this study; comparisons of pre test- post test retention achievement of the experimental group students who used learning objects and control group students who used the activities in primary school programs showed that there wasn't any difference between these groups but there were differences between pre test-post test and pre test-performance test intra group comparison. While no difference was observed between the groups in the comparisons of experimental and control group students' pre- post retention test of Social Studies Attitude Scale, a significant difference was established only between pre test- retention test intra group comparisons in the experimental group.

According to the results of content analysis done on the data obtained during the interviews with experimental group students, students liked the lessons taught by using the learning objects, learning objects influenced the students' feeling and attitudes towards the course and they would be glad to be taught with learning objects in their following lessons.

Key Words: Social Studies, Learning Object, Concept Cartoon, Academic Achievement, Attitude, Retention

ÖZGEÇMİŞ

Seher YARAR, 19. 02. 1986 tarihinde İstanbul'un Bakırköy ilçesinde doğdu. Ambarlı İlköğretim Okulu'nu ve Büyükşehir Hüseyin Yıldız Anadolu Lisesi'ni iyi derecelerle tamamlamıştır. 2004 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Rize Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği programını kazandı. Aynı programdan 2008 yılında fakülte birinciliği ve üniversite üçüncülüğü dereceleriyle mezun oldu. Eylül 2008'de Rize Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı ve Kasım 2008'de Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne araştırma görevlisi olarak atandı. Halen görevini sürdürmektedir. Yabancı dili İngilizcedir.